

פרשת יתרו

(א) וישמע יתרו כהן מדין חתן משה את כל אשר עשה וגו'. א רבי חזקיה פתח ואמר, ב וישא אהרן את ידו. ב כתיב ידו חד, בגין דבעי לארמא ימינא על שמאלא, והא אוקימנא רזא.

(ב) אשכחנא בספרא דשלמה מלכא, דכל מאן דארים ידוי לעילא, ולא אינון בצלותין ובעותין, האי ג איהו בר נש, דאתלטיא מעשרה שולטנין ממנן. ואינון א עשרה שליטין אשר היו בעיר. אלין אינון עשרה די ממנן על פרישו דידין לעילא לנטלא ההוא צלותא, או ההיא ברכתא, ויהבי ביה חילא, לאתיקרא שמא קדישא, ואתברך מתתא. כיון דמתתא אתברך, מההוא פרישו דידין לעילא, כדון אתברכא מעילא, ואתיקר מכל סטריין.

(ג) ואלין עשרה ד ממנן, זמינין לנטלא מאינון ברכאן דלעילא, ולארכא לתתא, ולברכא לההוא דמברך ליה, ח דכתיב וי, ואני אברכם.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

(א) ח"ב סח. (ב) (ויקרא ט') בשלח פא צ"א ת"ז א רבי אלעזר ; כתיב ול"ג מן רבי עד וישא. ב מוסיף בהקדמה יוד. (ג) (קהלת ד') ח"ב קנז : ח"ג קמד. מה כתיב. ג ל"ג איהו. ד אינון ממנן ול"ג זמינין. ה ואי אינון מתערין לגבי ההוא פרישו דידין ואיהו למגנא אינון לטיין ליה במאתן וארבעין ותמניא לחסין וכדון רוח מסאבא שריא על אינון ידין דאיהו ארחיה למשרי על אתר ריקניא בג"כ יסתמר ב"ג בשעתא דארים ידוי לעילא למהוי בצלו או בברכאן ובצלותא ולא ירים ידוי למגנא וע"ד כתיב הרימותי ול"ג מן דכתיב עד וע"ד.

וישמע יתרו

הסולם

מאמר

שממונים על הפורשים ידיהם למעלה, לקבל התפלה ההיא או הברכה ההיא ונותנים בו כח לכבד את השם הקדוש. ומתברך למטה. כיון שמתברך למטה מפרישת ידיו למעלה, אז מתברך למעלה והתיקר מכל הצדדים.

(ג) ואלין עשרה ממנן וכו' : ואלו עשרה ממונים מזומנים לקבל הברכות שלמעלה ולהוריקם למטה, ולברך לההוא שמברך לו. שכתוב, ואני אברכם.

בגין

(א) וישמע יתרו כהן מדין וגו' : ר' חזקיה פתח ואמר, וישא אהרן את ידו. כתוב ידו חסר יוד, שהמשמעות יד אחד. והוא משום שצריך להרים הימין על השמאל. וכבר ביארנו הסוד.

(ב) אשכחנא בספרא דשלמה וכו' : מצאתי בספר של שלמה המלך שכל מי שמרים ידיו למעלה, ואין הן בתפלות ובקשות, זה הוא אדם שנתקלל מעשרה שליטים. והם עשרה שליטים אשר היו בעיר. אלו הם עשרה (דפו"י דף ס"ז ע"א)

(ד) בגי'כ, יסתמר בר נש, בשעתא דירים ידוי לעילא, למהוי בצלו, או בברכאן או בבעותא, ולא ירים ידוי למגנא, בגין דאלין עשרה אינון זמינין, ומתערין. לגבי ההוא פרישו דידין, ואי הוא למגנא, אינון עשרה לטיין ליה, במאתן וארבעין ותמניא לוטיין. והאי ו איהו דכתיב ביה, (ה) ויאהב קללה ותבואהו.

(ה) וכדין, רוח מסאבא שריא על אינון ידן, דאיהו ארחיה למשרי על אתר ריקניא, וברכתא לא שריא : באתר ריקניא. וע"ד ח כתיב, (ו) הרימותי ידי אל ה' אל עליון, ט דמתרגמינן בצלו.

(ו) ובהאי פרישו דידין, אית רוזין עלאין. בשעתא דאתפרישו, ואזדקפו לעילא, אוקיר בר נש לקב"ה, בכמה רוזין עלאין. אחזי ליחדא רזא דעשר אמירן, בגין ליחדא כלא, ולא תברכא שמא קדישא כדקא חזי, ואחזי ליחדא : רזא דרתיכין פנימאין, ורתיכין דלבר, בגין דיתברך שמא קדישא בכל סטרין, ויתיחד כלא כחדא, עילא ותתא.

(ז) פתח ואמר, (ז) ולא יראו פני ריקם, דא איהו רזא דזקיפו דאצבען, כד זקיף לון בר נש לעילא, דבעי דלא לאזדקפא בריקניא, אלא בצלו ובבעותין : ובברכאן. : וע"ד ולא יראו פני ריקם. ולא יראו לפני לא כתיב, אלא פני, רזא דזקיפו דאצבען, דלא אצטריכו לזקפא למגנא, כמה דאתמר.

(ח) עשרה ט שליטין דקאמרן, אינון עשר אמירן לתתא, ברזא דאתון רשימין כגוונא דלעילא, ואלין קיימין בקדמיתא על ההוא : זקיפן דאצבעאן. * ובהא כל

חלופי גרסאות

ו ל"ג איהו ; הוא. ז על אתר. ח ל"ג כתיב. ט ומתרגם. י רתיכין ול"ג רזא. כ מוסיף ובברכאן או בחד מגייהו. ל ל"ג וע"ד. ט שלטנין ממנן דקאמרן אינון ממנן. נ זקיפו.

מסרת הזהר

(ה) (קהלת ק"ט) תולדות ס"ב צ"ח. (ו) (בראשית י"ד) ח"ב קטו. ח"ג קצה. ז"ח כ"ה ס"ב ש"ל. (ז) (שמות כ"ג) בא מ"ט צ"מ.

וישמע יתרו

הסולם

מאמר

הסוד של עשרה מאמרות, כדי ליחד הכל ולברך את השם הקדוש כראוי. וראוי ליחד הסוד של מרכבות פנימיות דאצילות, ומרכבות חיצוניות לחוץ מאצילות, כדי שיתברך השם הקדוש מכל הצדדים ויתיחד הכל כאחד. למעלה ולמטה.

(ז) פתח ואמר וכו' ! פתח ואמר, ולא יראו פני ריקם, זה הוא סוד של זקיפת האצבעות, שכאשר האדם זוקף אותם למעלה, צריך שלא יזקוף ריקם, אלא בתפלה ובבקשות ובברכות, ועל זה, ולא יראו פני ריקם, ולא יראו לפני, לא כתוב, אלא, פני, שהוא סוד זקיפת האצבעות. שלא צריך לזקפם בחנם. כמי שאמרנו.

(ח) עשרה שליטין דקאמרן וכו' : עשרה שליטין שאמרנו הם למטה עשרה מאמרות, בסוד אותיות הרשומות כעין שלמעלה ואלו

(ד) בגין כך יסתמר וכו' : בשביל זה, ישמר עצמו בן אדם, בשעה שמרים ידיו למעלה, שיהיו בתפלה או בברכה או בבקשה, ולא ירים ידיו בחנם, משום שאלו עשרה ממונים הם מזומנים, ומתעוררים אל פרישת ידיהם ההוא, ואם הוא בחנם, עשרה האלו מקללים אותו ברמ"ח קללות. וזהו שכתוב, ויאהב קללה ותבואהו.

(ה) וכדין רוח מסאבא וכו' : ואו רוח הטומאה שורה על אלו הידים, שהוא דרכו לשרות על מקום ריקן. והברכה אינו שורה במקום ריקן, וע"כ כתוב הרימותי ידי אל ה' אל עליון. שמתרגם בצלו. דהיינו בתפלה.

(ו) ובהאי פרישו דידין וכו' : ובפרישת ידיהם ההוא יש סודות עליונים. בשעה שנפרשו ונזדקפו למעלה, מוקיר האדם את הקב"ה בכמה סודות עליונים, והוא ראוי ליחד (דפו"י דף ס"ז ע"א י) דף ס"ז ע"ב)

יתרו

סְטֵרָא דְקְדוּשָׁה ׀ אַתְּאָחַד לְעִילָא, לֹאֲרַמָּא, כְּדִין כָּל סְטֵרִין אַחֲרָנִין אַתְּכַפִּיין כְּלָהוּ, וְאוּדִין לְמַלְכָּא קְדִישָׁא.

ט) ת"ח, ברזא ׀ דְקְדוּשָׁה אִיהוּ מֶלֶךְ, וְכֵהָן ׀ וּמִשְׁמַשׁ תַּחֲוֹתֶיהָ, בֵּין לְעִילָא בֵּין לְתַתָּא. אֵית מֶלֶךְ לְעִילָא, דְאִיהוּ רוּזָא דְקִדְשׁ הַקְדָּשִׁים, וְאִיהוּ מֶלֶךְ עֲלָאָה, וְתַחֲוֹתֶיהָ אֵית כֵּהָן רוּזָא דְאוּר קְדַמָּאָה, דְקָא מִשְׁמַשׁ קַמִּיָּה, וְדָא אִיהוּ כֵּהָן דְאֶקְרִי גְדוּלָּה, סְטֵרָא דִּימִינָא.

י) אֵית מֶלֶךְ לְתַתָּא, דְאִיהוּ כְּגוּוּנָא דֶּהְהוּא מֶלֶךְ עֲלָאָה, וְאִיהוּ מֶלֶךְ עַל כָּלָא דְלְתַתָּא. וְתַחֲוֹתֶיהָ אֵית כֵּהָן ׀ דְּמִשְׁמַשׁ לִיָּה, רוּזָא דְּמִיכָאֵל כֶּהֱנָא רַבָּא, דְאִיהוּ ׀ לִימִינָא. וְדָא אִיהוּ רוּזָא דְּמַהִימְנוּתָא שְׁלִימָתָא, ׀ סְטֵרָא דְקְדוּשָׁה.

יא) בְּסְטֵרָא אַחֲרָא, דְלָאוּ אִיהוּ סְטֵרָא דְקְדוּשָׁה, אֵית רוּזָא דְאִיהוּ מֶלֶךְ, וְהָא אֹקִימָנָא דְאֶקְרִי ׀ מֶלֶךְ זָקֵן וְכִסִּיל, וְתַחֲוֹתֶיהָ אֵית כֵּהָן אֹן, ׀ וְדָא הוּא רוּזָא דְכְּתִיב, ׀ וַיֹּאמֶר אֶפְרַיִם אֶךְ עֲשֵׂרְתִּי מִצֵּאֲתִי אֹן לִי, בְּגִין דְּחִילָא דָא, שְׁלֵטָא עַל הֶהוּא עוֹבְדָא דְעַבְד יִרְבַּעַם. וְאַלְמֵלָא דְאַשְׁכַּח חִילָא דָא, לֹא יָכִיל לְאַצְלָחָא בֶּהְהוּא עוֹבְדָא. יב) רוּזָא דְמִלָּה, בְּשַׁעְתָּא דֶּהְאִי מֶלֶךְ וְהָאִי כֵּהָן אַתְּכַפִּיין, וְאַתְּבְּרוּ, ׀ כְּדִין כָּל סְטֵרִין אַחֲרָנִין אַתְּכַפִּיין, וְאוּדִין לִיָּה ׀ לְקַבֵּהָ, כְּדִין קַבֵּהָ שְׁלִיט בְּלַחוּדוּי עִילָא וְתַתָּא, כְּדָא, ׀ וְנִשְׁגַּב יִי לְבָדוּ בְּיוֹם הֶהוּא.

חלופי גרסאות

מסרת הוזהר

ח) (קהלת ד') וירא צ"ה צ"א ז"ח ג"ח ט"ד שט"ו. ט) (הושע י"ב). י) (ישעיה ב') וישלח ע"ו צ"ד. ס) אִתִּיא חֲד. ע דִּשְׁמָא קְדִישָׁא. פ דְּמִשְׁמַשׁ בְּרוּזָא דְקְדוּשָׁה. צ לְמִשְׁמַשׁ. ק מוֹסִיף לִימִינָא וְדָאִי בְּסְטֵרָא דְקְדוּשָׁה אֵית מֶלֶךְ וְכֵהָן. ר) לִיג סְטֵרָא דְקְדוּשָׁה. ש לִיג וְדָא הוּא. ת לִיג כְּדִין כָּל סְטֵרִין אַחֲרָנִין אַתְּכַפִּיין. א לִיג לְקַבֵּהָ.

וישמע יתרו

הסולם

מאמר

כֵּהָן גְּדוּלָּה שְׁהוּא לִימִין. דְּהֵיִינוּ חֲסִיד. וְזֶה הוּא סוּד אֲמוֹנָה הַשְּׁלָמָה, צִד הַקְדוּשָׁה.

וְאֵלוּ עוֹמְדִים בְּתַחֲלִילָה עַל זָקִיפַת הָאֲצַבְעוֹת הֶהוּא. וְבוֹזֵה כָּל צִד הַקְדוּשָׁה מִתְּאָחַד לְמַעְלָה. אֹזִי כָּל הַסָּא נִכְנָעִים כּוֹלָם, וּמוֹדִים לְמֶלֶךְ הַקְדוּשָׁה.

יא) בְּסְטֵרָא אַחֲרָא וְכֵהָן ׀ בְּסָא. שְׁאִינָה צִד הַקְדוּשָׁה, יֵשׁ סוּד שְׁהוּא מֶלֶךְ. וְכֵךְ הַעֲמִדְנָה שְׁנִקְרָא מֶלֶךְ זָקֵן וְכִסִּיל. שְׁהוּא יִצְר הָרַע, וְתַחֲתִיו יֵשׁ, כֵּהָן אֹן. וְזִי"ס שְׁכַתוּב, וַיֹּאמֶר אֶפְרַיִם אֶךְ עֲשֵׂרְתִּי מִצֵּאֲתִי אֹן לִי. דְּהֵיִינוּ הִכְהֵן דְּסָא, מִשּׁוּם שִׁכַּח הוּא אֹן, שׁוֹלֵט עַל מַעֲשֵׂה הֶהוּא שַׁעֲשֵׂה יִרְבַּעַם. וְאִם לֹא הִיָּה נִבְצָא כַּח הוּא, לֹא הִיָּה יָכוֹל לְהַצְלִיחַ בְּמַעֲשֵׂה הֶהוּא.

ט) ת"ח ברזא דְקְדוּשָׁה וְכֵהָן ׀ בּוּזָא וְרָאָה, בְּסוּד הַקְדוּשָׁה יֵשׁ מֶלֶךְ, וְכֵהָן הַמִּשְׁמַשׁ תַּחֲתִיו, בֵּין לְמַעְלָה וּבֵין לְמַטָּה. יֵשׁ מֶלֶךְ לְמַעְלָה שְׁהוּא סוּד קִדְשׁ הַקְדָּשִׁים, דְּהֵיִינוּ בִּינָה, וְהוּא מֶלֶךְ עֲלִיוֹן, וְתַחֲתִיו יֵשׁ כֵּהָן, סוּד אוּר הָרַאשׁוֹן, הַמִּשְׁמַשׁ לְפָנָיו, דְּהֵיִינוּ סְפִירַת הַחֲסִיד. וְזֶהוּ כֵּהָן שְׁנִקְרָא גְּדוּלָּה, צִד הִימִין.

יב) רוּזָא דְּמִלָּה בְּשַׁעְתָּא וְכֵהָן ׀ סוּד הַדְּבַר, בְּשַׁעֲה שְׁמֶלֶךְ הוּא וְכֵהָן הוּא, דְּסָא, נִכְנָעִים וְנִשְׁבָּרִים, אֹז כָּל צַדִּידִים הָאֲחֵרִים נִכְנָעִים וּמוֹדִים לוֹ לְהַקְבֵּהָ, אֹז הַקְבֵּהָ מוֹשֵׁל לְבָדוּ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. כְּשָׁא, וְנִשְׁגַּב ה' לְבָדוּ בְּיוֹם הֶהוּא.

י) אֵית מֶלֶךְ לְתַתָּא וְכֵהָן ׀ יֵשׁ מֶלֶךְ לְמַטָּה, דְּהֵיִינוּ מַלְכוּת, שְׁהוּא כְּעֵין מֶלֶךְ הֶהוּא הַעֲלִיוֹן, וְהוּא מֶלֶךְ עַל כָּל שְׁלִמָּטָה, דְּהֵיִינוּ בִּינָה, וְתַחֲתִיו יֵשׁ כֵּהָן הַמִּשְׁמַשׁ אוּתוֹ, שְׁה"ס מִיכָאֵל (דְּפִרִי דָף ס"ז ע"ב)

כְּגוּוּנָא

(יג) כגיונא דא, ורזא דא ממש, עבד קב"ה בארעא, ב דתבר מלך זקן וכסיל, ודא הוא פרעה, בשעתא דאתא משה לפרעה, ואמר, ואלהי העברים נקרא עלינו, פתח ואמר, לא ידעתי את יי, ובעא קב"ה דיתיקר שמה בארעא, כמה דאיהו יקירא לעילא. כיון דאלקי ליה ולעמיה, אתא ואודי ג ליה לקב"ה.

(יד) ולבתר אתבר ואתכפייא ההוא כהן ד און, יתרו, דמשמש תחותיה, עד דאתא ואודי ליה לקב"ה, ה ואמר ברוך יי אשר הציל אתכם וגו', עתה ידעתי כי גדול יי וגו', ודא הוא כהן און, סטרא אחרא, דאיהו סטר שמאלא. ודא איהו רזא דאמרה רחל, כד חמאת דמיתת, ו כמה דכתיב, ז בן אוני. ובגין דא ז אוחי יעקב, ואמר בן ימין, ולא בן אוני, סטר ימינא, ולא שמאלא.

(טו) וכיון דההוא מלך וכהן אודו לקודשא בריך הוא, ח ואתברו קמיה, כדין אסתלק קודשא בריך הוא ביקריה על כלא, עילא ט ותתא, י ועד דאסתלק קב"ה ביקריה, כד אודן אלין קמיה, לא אתייהיבת אורייתא. כ עד לבתר דאתא יתרו, ז ואודי ואמר, עתה ידעתי כי גדול יי מכל האלהים. ברוך יי אשר הציל אתכם וגו'. כדין אסתלק קב"ה ביקריה, עילא ותתא, ולבתר יהב אורייתא בשלימו, דשלטנו על כלא.

(טז) ח ר"א פתח ואמר, ט יודוך עמים אלהים יודוך עמים כלם, ז ת"ח, ט דוד מלכא קם ושבח ואודי למלכא קדישא. ט והוא אשתדל באורייתא, פ בההיא שעתא

מסרת הוזהר

חלופי גרסאות

כ (שמות ה') הקסה"ז קל"ג צ"ה. ז (בראשית ל"ה) ב מוסיף דתבר ואלקי; לא גרסינן מן דתבר עד ויצא ע"ב צ"ב. ט (תהלים ס"ז) להלן אות כ"א צ"צ. ג בשעתא. ג לא גרסינן ליה. ד לא גרסינן און יתרו. ה לא גרסינן מן ואמר עד ודא. ו ל"ג כמה. ז אודי. ח ל"ג ואתברו קמיה. ט מוסיף ותתא איהו דהוה מלכא קרופיטאש לכל עלמין כיון דאיהו אודה כל שאר עמין אודו דכתיב אז נבהלו אלופי אדום אתא יתרו סמכא עלאה דבממנן די בכל טעון אתרנין ואודי ליה להקב"ה כדין אתייקר. י עד. כ ל"ג עד. ל ל"ג מן ואודי עד איהו דהוה מלכא שבאות י"ט. מ ל"ג ר"א. נ כדין ול"ג ת"ח. ט ל"ג דוד מלכא. ע כיון דהוה. פ וההיא.

מאמר

הסולם

וישמע יתרו

מיהר יעקב ואמר, בן ימין ולא בן אוני צד ימין ולא שמאל.

(טו) וכיון דההוא מלך וכו': כיון שהמלך והכהן תהוה. מודים להקב"ה ונשברים לפניו. אז עולה הקב"ה ביקרו על כולם למעלה ולמטה. ומטרים שעלה הקב"ה ביקרו כשאלו הודו לפניו, לא ניתנה התורה. עד לאחר שבא יתרו, יהודה ואמר, עתה ידעתי כי גדול ה' מכל האלקים. ברוך ה' אשר הציל אתכם. אז עלה הקב"ה ביקרו למעלה ולמטה, ואח"כ נתן התורה בשלימות ממשלתו על הכל.

(טז) ר"א פתח וכו': ר"א פתח ואמר. יודוך עמים אלקים יודוך עמים כולם. בוא וראה, דוד המלך, קם ושיבח והודה למלך הקדוש. והוא עסק בתורה, בשעה ההיא כשנתעורר

(יג) כגיונא דא ורזא וכו': כעין זה וסוד הזה ממש, עשה הקב"ה בארץ, ששבר מלך זקן וכסיל, וזהו פרעה. בשעה שבא משה לפרעה, ואמר, אלקי העברים נקרא עלינו, פתח ואמר, לא ידעתי את ה'. ורצה הקב"ה שיתיקר שמו בארץ כמו שהוא יקר למעלה, והכה אותו עשר חכות, כיון שהכה אותו ואת עמו, בא והודה להקב"ה.

(יד) ולבתר אתבר ואתכפייא וכו': ואח"כ נשבר ונכנע כהן האון ההוא, יתרו, שמשמש תחתיו עד שבא והודה להקב"ה, ואמר, ברוך ה' אשר הציל אתכם וגו' עתה ידעתי כי גדול ה' וגו'. וזה הוא כהן און, צד אחר, שהוא צד שמאל. וזהו סוד שאמרה רחל, כשראתה שהיא מתה, כמ"ש, בן אוני. ומשום זה (דפו"י דף ס"ז ע"ב)

ז כד רוח צפון אתער, והוה בטש באינון נימין דכנורא, וכנורא הוה מנגן ואמר
ק שירה וכו', ומה ר שירה הוה קאמר.

יז תא חזי, בשעתא דקב"ה אתער לגבי כל אינון רתיכין, למיהב לון טרפא,
כמה דאוקימנא דכתיב, ו ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה.
כדין, כלהו בחדו, פתחי ואמרי, אלהים יחננו ויברכנו יאר פניו אתנו סלה. כד
רוח צפון אתער ונחית לעלמא, נשיב ואמר, לדעת בארץ דרכך בכל גוים ישועתך.
כנור בשעתא דאיהו מנגנא ביה בההוא רוחא, פתח ואמר ו יודוך עמים כלם
ה דוד כד הוה קם, ואתער עליה רוח קדשא, פתח ואמר, ארץ נתנה יבולה יברכנו
אלהים אלהינו יברכנו אלהים וייראו אותו כל אפסי ארץ. בגין לאמשכא טיבו
דקודשא בריך הוא, מעילא לתתא. לבתר אתא דוד ברוח קדשא, וסדר לון כחזא,
אסתכל בכלא האי קרא דכנורא, דשלימו דיקרא דקב"ה עילא ותתא.

יח בשעתא דשאר עמין ב אתכפיין, אתיין ואודאן ליה ג לקב"ה, כיון דאינון
ז אתכפיין, ואודן ליה, כדין אשתלים יקרא דקב"ה עילא ותתא. בשעתא דאתא
משה * לפרעה ואמר ליה יי אלהי העברים נקרא עלינו וגוי, פתח איהו ואמר
לא ידעתי את יי.

יט ובעא קב"ה, דיתייקר שמיא בארעא, כמה דאיהו יקירא לעילא, כיון
דאלקי ליה ולעמיה, אתא ואודי ליה לקב"ה, דכתיב, ו יי הצדיק. איהו דהוה
מלכא קרופינוס דכל עלמא, כיון דאיהו אודי, כל שאר מלכין אודון, דכתיב, ו אז
נבהלו אלופי אדום.

חלופי גרסאות

צ כדין. ק ל"ג שירה. ר ל"ג שירה. ש מוסיף יודוך
עמים אלקים יודוך. ת בדפויי כתב חסר. א מוסיף
בגין דשלימו. ב אחרגין. ג ל"ג לקב"ה. ד אודין ו"ב
אתכפיין.

וישמע יתרו

מסרת הזהר

ו (משלי ל"א) ויחי רס"ח צ"ה. ט (תהלים ס"ז) ח"ג
קלב. ט (שמות ס') בשלח נה צ"ג ח"ג טז. פ (שם
ס"ו) ח"ב קפד.

הסולם

מאמר

בא דוד ברוח הקודש וסדר אותם יחד, ככתוב,
יברכנו אלקים וגוי, הסתכל בכל המקרא הזה,
של הכנור, דהיינו יודוך עמים כלם. כי שלימות
יקר הקב"ה הוא למעלה ולמטה, דהיינו וייראו
אותו כל אפסי ארץ.

יח בשעתא דשאר עמין וכו' : בשעה
ששאר עמים נכנעים ובאים ומודים להקב"ה,
כיון שהם נכנעים ומודים לו נשלם אז כבוד
הקב"ה למעלה ולמטה. בשעה שבא משה
לפרעה, ואמר לו, ה' אלקי העברים נקרא
עלינו וגוי, פתח הוא ואמר לא ידעתי את ה'.
יט ובעא קב"ה דיתייקר וכו' :
ורצה הקב"ה שיתייקר שמו בארץ כמו שהוא
יקר למעלה, כיון שהכה אותו ועמו. בא והודה
להקב"ה, שכתוב, ה' הצדיק. הוא שהיה מלך
חשוב בכל העולם, כיון שהוא הודה, הודו כל
שאר המלכים, שכתוב, אז נבהלו אלופי אדום.
אתא

כשנתעורר רוח צפון, והיה מכה בנימין של
הכנור, והכנור היה מנגן ואמר שירה. שואל,
ואיזה שירה היה אומר.

יז תא חזי בשעתא וכו' : ומשיב,
בוא וראה, בשעה שהקב"ה מתעורר אל כל אלו
המרכבות לתת להם טרף, כמו שהעמדנו
שכתוב, ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה
וחק לנערותיה, אז כולם, פתחו ואמרו בשמחה,
אלקים יחננו ויברכנו יאר פניו אתנו סלה.
כשרוח צפון נתעורר וירד לעולם, נושב ואומר,
לדעת בארץ דרכך בכל גוים ישועתך. הכנור,
בשעה שהוא מנגן על ידי רוח ההוא, פתח
ואמר, יודוך עמים כולם. דוד כשהיה קם
ונתעורר עליו רוח הקודש. פתח ואמר ארץ
נתנה יבולה יברכנו אלקים אלקינו יברכנו
אלקים וייראו אותו כל אפסי ארץ. כדי להמשיך
את הטוב של הקב"ה מלמעלה למטה. אח"כ

(דפויי דף ס"ז ע"ב * דף ס"ח ע"א)

(כ) אתא יתרו, ה כומרא עלאה, ו ורברבא, רב, ז ממנא דכל טעוון אחרנין, ואודי ליה לקב"ה, ח ואמר עתה ידעתי כי גדול יי מכל האלהים, כדין אסתלק. ואתייקר קב"ה ביקריה עילא ותתא, ולבתר יהב אורייתא בשלימו, דשלטנו על כלא.

(כא) אר"ש לר' אלעזר בריה, ע"ד כתיב, (ז) יודוך עמים אלהים יודוך עמים כולם. אתא ר' אלעזר ונשיק ידי. בכה ר' אבא ואמר, (ח) כרחם אב על בנים. מאן ירחם על ר' אלעזר, ולאשלמא מלוי, בר. רחמינו דמר, זכאה חולקנא, דזכינא למשמע מלין אלין קמיה, דלא נכסוף בהו לעלמא דאתי.

(כב) אמר רבי אבא, הא כהן און לא כתיב ביתרו, כהן מדין כתיב. א"ל, כלא איהו חד. בקדמיתא חמוי דיוסף, כהן און אקרי. ולבתר חמוי דמשה, כהן מדין. וכלא רזא חדא, דהא אלין תרין משה ויוסף, בדרגא דרזא חדא קיימין, כ ברזא דאת ר"ו, תרין ווין כחדא. ומה דאתמר כהן מדין, רזא דא אשת מדינים.

(כג) ארים ידי על רישיה ר' אבא ובכה, אמר, נהירו דאורייתא סלקא השתא עד רום רקיע דכרסייא עלאה, לבתר, דיסתלק מר מעלמא, מאן ינהיר נהירו דאורייתא. ווי לעלמא דישתאר יתום מינך. אבל מלין דמר יתנהירו בעלמא עד דייתי מלכא משיחא וכדין כתיב, (ו) ומלאה הארץ דעה את יי וגר.

חלוסי גרסאות

מסרת הזהר

(ז) (תהלים ס"ז) לעיל אות ט"ז צ"מ. (ק) (שם ק"ג) ויחי פ' צ"א. (ר) (ישעיה י"א) וירא קט"ו צ"ז.
ה סמכא. ו די בממנן ולא גרסינן ורברבא רב ממנא.
ז מוסיף ממנא דכל ממנא. ח מוסיף כדין אתייקר
ואודי ואמר. ט לא גרסינן ואתייקר. י ל"ג מן רחמינו
עד כהן מדין כתיב. כ ומה דאתמר כהן מדין רזא דא אשת מדינים משה ויוסף ברזא חדא קיימי רזא דא ר"ו
[וא"ו] תרין כחדא. ל ל"ג דיסתלק מר מעלמא.

וישמע יתרו

הסולם

מאמר

לו. הכל הוא אחד, מתחילה היה נקרא כהן און חותנו של יוסף, ואח"כ נקרא חותנו של משה כהן מדין. והכל הוא סוד אחד. שכהן מדין הוא כמו כהן און. כי אלו השנים משה ויוסף במדרגה של סוד אחד הם נמצאים, בסוד של 'אות ו' שבמילוי היא ו' שתי ווין ביחד. אשר ו' ראשונה הוא משה, שהוא ת"ת, ו' שניה הוא יוסף, שהוא יסוד. ומה שנאמר כהן מדין, ה"ס אשת מדינים.

(כ) ארים ידי על וכו' ! הרים ר' אבא ידי על ראשו ובכה. אמר, אור התורה עולה עתה עד רום הרקיע של הכסא העליון. אחר שיסתלק אדוני מן העולם, מי יאיר אור התורה. אוי לעולם שישאר יתום ממך. אבל הדברים של אדוני יאירו בעולם עד שיבוא מלך המשיח, ואז כתוב, ומלאה הארץ דעה את ה' וגו'.
וישמע

(כ) אתא יתרו כומרא וכו' ! בא יתרו, כומר עליון וגדול, שר ממונה של כל אלילים האחרים והודה להקב"ה, ואמר עתה ידעתי כי גדול ה' מכל האלקים, אז נתעלה ונתיקר הקב"ה ביקרו למעלה ולמטה, ואח"כ נתן התורה בשלמות שליטתו על הכל.

(כא) אר"ש לר' אלעזר וכו' ! אמר ר' שמעון לר"א בנו, על זה כתוב, יודוך עמים אלקים יודוך עמים כולם. בא ר' אלעזר ונשיק ידי של אביו. בכה ר' אבא ואמר, כרחם אב על בנים. מי ירחם על ר' אלעזר וישלים את דבריו חוץ מאהבתו של אדוני. אשרי חלקנו שזכינו לשמוע דברים אלו לפניו, שלא נתבייש בהם לעולם הבא

(כב) אמר ר' אבא וכו' ! אר"א, הרי כהן און. לא כתוב ביתרו, כהן מדין כתוב. אמר (דפו"י דף ס"ח ע"א)

(כד) וישמע יתרו כהן וגו', רבי חייא אמר, האי קרא אית לאסתכלא ביה, בקדמיתא כתיב. את כל אשר עשה אלהים ^ט למשה, ולביתר כתיב כי הוציא יי'. אלֹא רזא דא את כל אשר עשה אלהים, ^י דא שמא דאגין על משה ועל ישראל, ולא אתעדי מנייהו בגלותא. ולביתר, שמא עלֹאה אפיק לון ממצרים. דהא שמא קדישא דאפיק לון, ברזא דיובלֹאה הוה.

(כה) ד"א את כל אשר עשה אלהים למשה, כד אתרמי לנהרא, ^ט וכד שזיב ליה מחרבא דפרעה, ולישראל עמו, דכתיב, ^{טו} וישמע אלהים את נאקתם. וכתיב ^{טז} וכאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ.

(כו) וישמע יתרו כהן מדין. רבי יוסי פתח, ^א פדות שלח לעמו צוה לעולם בריתו קדוש ונורא שמו. מאי שנא, בכל שאר קראי, דבכלהו, תרין תיבין מאלפא ביתא, ובהאי קרא, ובקרא דאבתריה, תלת תלת. אלא, בגין לאשלמא שית סטרינ, בהאי אלפא ביתא, האי לקבל תלת פורקנין דישראל, בר פורקנא קדמאה. קרא אחרא, לקבל תורה נביאים וכתובים. וכלא תליא בהאי חכמה.

(כז) פדות שלח לעמו, כד פריק קב"ה לישראל, מגלותא דמצרים, ועבד לון נסין וגבורין. צוה לעולם בריתו, כד אתא יתרו, וקביל ליה קודשא בריך הוא, וקריב ליה לפולחניה. ומתמן, אתקריבו כל אינון גיורין, תחות גדפוי דשכינתא, מתמן ולהלאה, קדוש ונורא שמו. דהא כדין אתקדש שמיא דקב"ה, דהא ^ט יתקדש שמא קדישא, כד אתבר, ואתכפיא סטרא אחרא, כמה דהוה ביתרו.

חלופי גרסאות

ט ל"ג למשה. נ שמא דא. ט ושזיב ול"ג וכד. ע מוסיף מסטרא אחרא יתקדש ; אתקדש.

מסרת הזהר

ש (שמות ב') וירא קל"ג צ"ג. ת (שם א') שמות צה צ"ב. א (תהלים קי"א).

וישמע יתרו

הסולם

מאמר

כי בפסוק הזה יש ג' אותיות פ' צ' ק', ובשלאחריו, יש ג' אותיות ר' ש' ת'. ומשיב, אלא כדי להשלים שש בחינות באלפא ביתא. הוה, שהם ג' גאולות, ותורה נביאים וכתובים. מקרא הוה הוא כנגד ג' גאולות של ישראל, שהם בבל יון אדום. חוץ מגאולה הראשונה של מצרים שכבר היתה. ומקרא האחר, הוא כנגד תורה נביאים וכתובים. והכל תלוי בחכמה הוה. שתורה נביאים וכתובים תלוים ויוצאים מחכמה וע"כ מתחיל המקרא האחר, ראשית חכמה.

(כו) פדות שלח לעמו ; פירוש אחר, פדות שלח לעמו, היינו כשהוציא את ישראל ממצרים ועשה להם נסים וגבורות צוה לעולם בריתו. היינו כשבא יתרו וקבלו הקב"ה, וקרבו לעבודתו. ומשם התקרבו כל אלו הגרים תחת כנפי השכינה. משם ולהלאה, סידוש ונורא שמו. כי אז נתקדש שמו של הקב"ה, כי השם הקדוש מתקדש, כשנשבר ונכנע הס"א. כמו שהיה ביתרו.

וישמע

(כד) וישמע יתרו כהן וגו' ; ר' חייא אמר מקרא זה, יש להסתכל בו. בתחילה כתוב, את כל אשר עשה אלקים למשה. ואח"כ כתוב, כי הוציא הו"ה. ומשיב, אלא סוד זה, אשר עשה אלקים שהוא המלכות, זהו השם שהגין על משה ועל ישראל ולא סר מהם בגלות. ואח"כ שם העליון הוציאם ממצרים, כי השם שהוציאם ממצרים היה בסוד היוכל, שהיא בינה.

(כה) ד"א, את כל אשר וכו' ; פ"י אחר. כל אשר עשה אלקים למשה, היינו כשנשלך לנהר, וכשהצילו מחרב פרעה. ולישראל עמו, שכתוב, וישמע אלקים את נאקתם. וכתוב, וכאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ. (כו) וישמע יתרו כהן מדין ; ר' יוסי פתח. פדות שלח לעמו צוה לעולם בריתו קדוש ונורא שמו. שואל, מה השינוי שבכל שאר הפסוקים יש בכולם רק ב' תיבות מאלפא ביתא. כגון בפסוק שלפני זה כתוב ב' אותיות ט' ע', ובפסוק הזה ובפסוק שלאחריו יש ג' ג'.

(דפרי"ך דף ס"ח ע"א)

כח) וישמע יתרו וגר, וכי יתרו שמע, וכל עלמא לא שמעו, והא כתיב, שמעו עמים ירגזון. אלא, כל עלמא שמעו, ולא אתברו, ואיהו שמע ואתבר, * ואתכפיא מקמיה דקב"ה, ואתקרב לדחלתיה.

כט) רבי אבא אמר, בכמה אתר תנינן, דקב"ה, כל מה דעבד לעילא ותתא כלא איהו קשוט, ועובדא דקשוט. ולית לך מלה בעלמא דבעי בר נש לדחיא פ ליה מניה, ולאנהגא ביה קלנא, דהא כלהו עובדא דקשוט ז אינון, וכלא אצטריך בעלמא.

ל) דהא זמנא חדא, הוה ר' אלעזר ק אזיל בארחא, והוה אזיל עמיה ר' חזקיה, חמו חד חויה, קם ר' חזקיה למקטליה. א"ל ר' אלעזר, שביק ליה לא תקטליניה. א"ל, והא מלה בישא איהו, דקטיל בני נשא. א"ל ר' חזקיה, והא כתיב ג אם ישוך הנחש בלא לחש. לא נשיך חויה לבר נש, עד דלחשין ליה מלעילא, ואמרי ליה זיל קטיל ליה לפלניא.

לא) ולזמנין כמה דעביד האי, הכי נמי שויב לבר נש, ממלין אחרנין, ועל ידי ארחיש קב"ה ניסא לבני נשא, וכלא בידא דקב"ה תליא, וכלא איהו עובדי ידיו, ואצטריך עלמא ט להו, ואי לאו דאיצטריך לון עלמא, לא עבד לון קב"ה. וע"ד לא בעי בר נש לאנהגא ה בהו קלנא במלי דעלמא. במלוי ובעובדוי דקב"ה עאכ"ו. לב) פתח ואמר, ד וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד. וירא אלהים: דא אלהים חיים. וירא: דאסתכל לאנהרא לון, ולאשגחא לון. את כל

מסרת הוהר

חלופי גרסאות

ב) (שמות ט"ו) בשלח קבב צ"ק. ג) (קהלת יוד) ח"ב רסח: ח"ג קפג: ד) (בראשית א') ב"א ג' צ"א. פ' ל"ג ליה. צ איהו. ק ל"ג אזיל. ר ל"ג לר'. ט בהו. ת ביה.

מאמר

הסולם

וישמע יתרו

בני אדם. אמר לו לר' חזקיה, והרי כתוב, אם ישוך הנחש בלא לחש. אין הנחש נושך בני אדם עד שלוחשים לו מלמעלה, ואומרים לו, לך תרוג את פלוני.

לא) ולזמנין כמה דעביד וכו': ולפעמים כמו שעושה זה, כן מציל את האדם מדברים אחרים. ועל ידו עושה הקב"ה נס לבני אדם. והכל בידי הקב"ה תלוי, והכל הוא מעשה ידיו, והעולם צריך להם, ואם לא היה העולם צריך להם לא עשה אותם הקב"ה. וע"כ אין האדם צריך לנהוג בהם בזיון בדברי העולם, בדבריו ובמעשה הקב"ה על אחת כמה וכמה.

לב) פתח ואמר וכו': פתח ואמר, וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד. וירא אלקים, זה אלקים חיים, שהוא בינה. וירא, פירושו שהסתכל להאיר להם ולהשגיח עליהם. את כל אשר עשה, הכל בכלל אחד, למעלה

כח) וישמע יתרו וגר: שואל, וכי יתרו שמע, וכל העולם לא שמעו, והרי כתוב, שמעו עמים ירגזון. ומשיב, אלא כל העולם שמעו, ולא נשברו, וע"כ אין שמיעתם שמיעה. והוא שמע ונשבר ונכנע לפני הקב"ה ונתקרב ליראתו. ע"כ שמיעתו שמיעה.

כט) ר' אבא אמר וכו': רא"א, בכמה מקומות למדנו, שהקב"ה כל מה שעושה למעלה ולמטה הכל הוא אמת ופעולתו אמת. ואין לך דבר בעולם, שהאדם צריך לדחותו ולנהוג בו בזיון, כי כולם פעולות אמת הם, והכל נצרך בעולם.

ל) דהא זמנא חדא וכו': כי פעם אחת, היה ר' אלעזר הולך בדרך, והיה הולך עמו ר' חזקיה. ראו נחש אחד. קם ר' חזקיה להרגו. אמר לו ר' אלעזר, עזוב אותו, אל תהרגו. אמר לו, והרי דבר רע הוא, שהורג (דפריי דף ס"ח ע"א י) דף ס"ח ע"ב)

אשר עשה א' כלא בכלל א' חדא, עילא ותתא. והנה טוב: דא סטרא דימינא. מאד: דא סטרא דשמאלא, והא אוקמוה, טוב: דא מלאך חיים. מאד: דא מלאך המות. וכלא רזא חדא. רזא הוא, לאינון דמסתכלי ברזא דחכמתא. (ג) וירא אלהים את כל אשר עשה. בכל עובדא דבראשית, כתיב, וירא אלהים כי טוב, והכא וירא אלהים את כל אשר עשה. אלהים לתתא, שליט על תתאי. אלהים לעילא, שליט על עלאי. ¹ דא איהו רזא דאלהים חיים, דאנהיר ואדליק כל אינון בוצינין עלאין ותתאין, ומתמן נפקין כל אינון נהורין לאנהרא.

תוספתא

(ד) בטמירו דטמירין, אתרשים רשימו חד, דלא אתחזי ולא אתגליא. ההוא רשימו, רשים ולא רשים. מארי דסכלתנו, ופקחין דעיינין, לא יכלין למיקם ביה. איהו קיומא דכלא. ההוא רשימו איהו זעיר, דלא אתחזיא ולא אתגליא. קיימא ברעותא, לקיימא כלא. לנטלא מה דנטלא, ממה דלית ביה רשימו, ולא רעותא, דלא ² אתחזי.

(ה) ההוא רשימו בעא לאחפא גרמיה, ועבד ליה לגרמיה, לאתטמרא ביה, חד היכלא. ההוא היכלא אפיק ליה מגרמיה, ומתח ליה במתיתו רב וסגיא לכל סטרין, אוקיר ליה בלבושי יקר, פתח ליה חמשין תרעין.

חלופי גרסאות

א כל. ב ד"א כלא (איהו) אלקים חיים; דא כלא איהו אלקים (ד"א). ג אתחזק.

וישמע יתרו

הסולם

מאמר

ממנו. בעלי התבונה, ועינים פקוחות, שהם בעלי החכמה, אינם יכולים לעמוד עליו. הוא קיום הכל. רושם ההוא. שבא"א, הוא קטן עד שאינו נראה, ואינו מתגלה, עומד שם ברצון לקיים הכל. כלומר, שמציאותו נרגש, רק ברצון שיהיה, כי בגללה מתקיים הכל, לקבל מה שמקבל ממה שאין בו רשימו ולא רצון, ואינו נראה, שהוא א"ס ב"ה. ולולא הרושם ההוא לא יכלו לקבל מא"ס ב"ה. פירוש. התוספתא מבאר לפנינו סדר אצילות של פרצופי אצילות, עתיק וא"א ואו"א וז"א. ואיך מקור הכל הוא המסך דמלכות דמדת הדין המשתמשת בפרצוף עתיק, ופועלת בא"א, להסתים שם החכמה. ואיך חלק ממנה נמתק בבינה, הנק' היכל, והיא עצמה נגנוה בג"ר של היכל, שהם או"א עלאין. ואח"כ מבאר ו"ק דז"א בסוד ששה יריעות, ויריעה המרוקמת שה"ס הג"ר דז"א וכו' כמו שמבאר לפנינו.

(ה) ההוא רשימו בעא וכו': הרושם ההוא רצה לכסות עצמו, ועשה לו לעצמו כדי להתכסות בו, היכל אחד. דהיינו שהעלה חלק ממנו

למעלה ולמטה. והנה טוב, זהו צד ימין. מאד זהו צד שמאל. וכבר העמידוהו, טוב, זה מלאך חיים, מאד, זה מלאך המות. והכל סוד אחד. סוד הוא לאלו שמסתכלים בסוד החכמה.

(ג) וירא אלקים את כל אשר עשה: שואל, בכל מעשה בראשית, כתוב, וירא אלקים כי טוב, וכאן, וירא אלקים את כל אשר עשה. ומנסיב. אלקים למטה, שהיא המלכות, שולט על תחתונים. אלקים למעלה, שהיא בינה, שולט על העליונים. אלקים למעלה השולט על עליונים זהו סוד אלקים חיים, שהיא בינה. שזהו וירא אלקים את כל אשר עשה, כי האיר והדליק כל אלו הנרות העליונים והתחתונים ומשם יוצאים כל אלו האורות להאיר.

תוספתא

(ד) בטמירו דטמירין אתרשים וכו': במכוסה מכל המכוסים, שהוא פרצוף עתיק, נרשם רושם אחד שהוא הרושם דמסך דמלכות דמדת הדין המשתמשת בעתיק, שלא נראה ואינו מתגלה. רושם ההוא, רושם פרצוף שני, שהוא אריך אנפין. ואינו רושם, כי לא נרשם (דפ"י דף ס"ח ע"ב)

(לו) לגו בגו, אתטמר ואתגניז ההוא רשימו. כיון דאתגניז ביה, ועאל בגויה, אתמליא נהורא. מההוא נהירו, נבעין נהורין, וניצוצין נפקין מאינון תרעין, ונהרין כלא.

(ז) ההוא היכלא אתחפייא בשית יריען. אינון שית יריען, אינון חמש. לגו בגו אינון יריען, קיימא חד ז' יריעא מרקמא, בההוא יריעה אתחפייא ההוא היכלא, מניה אשגח וחמא לכלא.

(ח) האי היכלא איהו פקיחא ה' דעיינין, דלא ניים. איהו אשגח תדיר לאנהרא לתתא, מגו נהירו דההוא רשימו. ההוא סכלתנו, חכמתא טמירתא, רעו דרעותין הוי ז' גניז וטמיר, ולא אתגליא, קיימא ולא קיימא. בריך הוא מטמיר דטמירו, בריך הוא לעלם ולעלמי עד אמן. (ע"כ)

(ט) תא חזי, יתרו הוא דיהב עיטא למשה, על תקונא דדינין, הכי אצטריך. ורזא דא דאודי ליה לקב"ה, וסדר קמיה תקונא דדינוי, לאחזאה מה דכתיב, ה' כי המשפט לאלהים הוא, ולא לסטרא אחרא. ודינין לישראל אתייהבו, ולא לאחרא, דכתיב ה' חקיו ומשפטיו לישראל. ות"ח, לא ינהיג בר נש קלנא באחרא, ומלה דהדיוטא, מלה * איהו. דהא במשה כתיב, וישמע משה לקול חותנו וגו'.

מסרת הזהר

חלופי גרסאות

ד ל"ג יריעא. ה בעיינין. ו בעו דבעותין.
ז וטמיר גניז. ח לשאר עמין.

ה (דברים א') ח"ב ע"ו. ו (תהלים קמ"ז) שמות
קד צ"ד.

הסולם

מאמר

וישמע יתרו

כלומר היא הראשונה המלבשת להיכל שהיא בינה, ועליה שאר שש היריעות. ממנה הוא משגיח ורואה הכל. כלומר, היא הג"ר שנוהג בהן ראייה.

ממנו להתמתק בבינה, ואז נעשה הבינה להיכל. הוציא אותו מעצמו, דהיינו שהעלה חלק ממנו לבינה, ומשך אותו בהתפשטות רבה וגדולה, דהיינו הארת חכמה, המאירה לכל הצדדים, והוקיר אותו בלבוש יקר, דהיינו אור החסדים להלביש החכמה, ופתח בו חמשים שערים.

(ח) האי היכלא איהו וכר': היכל הזה הוא פקיחת עינים שלא ינום, דהיינו, שמשגיח תמיד להאיר למטה, מתוך האור של רשם ההוא הנזכר. שהוא אור החסדים. תבונה ההיא, חכמה המכוסה, ורצון הרצונות שהוא הכתר, דהיינו הג"ר שבהיכל, הנקראים אר"א עלאין, הוא גנוז ומכוסה, ואינו מתגלה, נמצא ואינו נמצא. ברוך הוא ממכוסה של כל המכוסים, שהוא כתר, ברוך הוא לעולם ולעולמי עד, אמן. (ע"כ תוספתא)

(לו) לגו בגו אתטמר וכר': לפני ולפנים, שבאותו היכל, דהיינו בג"ר שבו, הנקראים אר"א עלאין, נתכסה ונגנו רשם ההוא, כיון שנגנו בו ונכנס בתוכו נתמלאו אר"א עלאין באור. מאור ההוא נובעים אורות, וניצוצים שהוא אורח ויוצאים מאלו השערים שבהיכל, ומאירים כולם.

(ט) תא חזי יתרו וכר': בוא וראה, יתרו הוא שנתן עצה למשה על תקון הדינים. וכך צריך להיות, וז"ס שהודה להקב"ה, וסדר לפניו תקון דיניו. להורות מה שכתוב, כי המשפט לאלקים הוא, ולא לסטרא אחרא. והדינים ניתנו לישראל ולא לאחר. שכתוב, חקיו ומשפטיו לישראל. יראה וראה, לא ינהג אדם

(ז) ההוא היכלא אתחפייא וכר': היכל ההוא מתכסה, כלומר שנתלבש, בשש יריעות, שהם ז"א, שיש בו שש ספירות חגית נה"י. אלו שש יריעות הם חמשה, כי יסוד אינו ספירה מיוחדת, אלא הוא כולל של ה' ספירות חגית נ"ה בלבד. לפני ולפנים של אלו היריעות עומדת יריעה אחת מרוקמת, שהיא הג"ר של היריעות, ביריעה הזו מתכסה, ומתלבש ההיכל, (דפו"י דף ס"ח ע"ב *) דף ס"ט ע"א)

(מ) וישמע יתרו וגו'. פתח ואמר (ז) על כן אודך בגוים יי' ולשמך אזמרה. דוד מלכא אמר * דא ברוח קדשא, בשעתא דחמא, דהא יקרא דקב"ה, לא אסתליק בסליקו * ולא אתיקרא בעלמא, אלא מסטרא דשאר עמין. ואי תימא, הא קב"ה לא אתייקר בעלמא, אלא בגיניהון דישראל. הכי הוא ודאי, דהא ישראל אינון הוי יסודא דשרגא לאנהרא, אבל כד שאר עמין אתאן ואודן ליה, בשעבודא * דיקרא דקודשא בריך הוא, כדן * אתוסף יסודא דשרגא, ואתתקף * על כל עובדוי. בחבורא חדא, ושליט קב"ה בלחודוי עילא ותתא.

(מא) כגוונא דא, כל עלמא, דחילו * ואימתא נפל עליהו מקמי קב"ה. וכיון דאתא יתרו, דאיהו כומרא עלאה, דכל טעוון אחרנין, כדן אתתקף ושליט יקרא דקודשא בריך הוא על כלא.

(מב) בגין, דכל עלמא, כד שמעו שמע גבורתיה דקב"ה, זעו. וכלהו הוו מסתכלן ביתרו, דאיהו חכים ורב ממנא דכל טעוון דעלמא, כיון דחמו, דאיהו אתא ופלח ליה לקודשא בריך הוא, ואמר עתה ידעתי כי גדול יי' מכל האלהים, כדן כלהו אתרחקו מפולחניהון, וידעו דלית בהו ממשו. כדן אתייקר יקרא דשמא קדישא דקב"ה, בכל סטריין. ועל דא אתרשים פרשתא דא באורייתא, ושירותא דפרשתא הוה ביה * ביתרו.

(מג) * יתרו חד מחכימין דפרעה הוה. תלת חכימין הוו ליה לפרעה, חד יתרו, וחד איוב, וחד בלעם. חד יתרו: דלא הוה פולחנא וממנא ושמשא וככבא דשליט

מסרת הזהר

חלופי גרסאות

(ז) (תהלים י"ח).

ס ל"ג דא. * לאתיקרא ול"ג ולא. כ ביקרא. * אתתקף. ס ל"ג על. * דאימתא. ס ל"ג ביתרו. ע דיתרו.

מאמר

הסולם

וישמע יתרו

דם בזיון באחר, ודבר מהדיוט, הוא דבר. שהרי במשה כתוב, וישמע משה לקול חותנו וגו'.

שבא יתרו, שהוא כומר עליון של כל אלהים אחרים, או התחזק ושלט כבוד הקב"ה על כל.

(מב) בגין דכל עלמא וכ': משום שכל העולם כששמעו שמע גבורתו של הקב"ה זעו, וכולם היו מסתכלים ביתרו, שהוא חכם וממונה הגדול על כל אלילי העולם, כיון שראו שהוא בא ועובד להקב"ה, ואמר כי עתה ידעתי כי גדול ה' מכל האלהים. אז נתרחקו כולם מעבודתם. וידעו שאין בהם ממש. אז נתיקר יקרו של השם הקדוש של הקב"ה בכל הצדדים. ועל כן נרשם פרשה זו בתורה ותחילת הפרשה הוא ביתרו.

(מג) יתרו חד מחכימין וכ': יתרו היה אחד מחכמי פרעה. שלשה חכמים היה לו לפרעה, אחד יתרו, ואחד איוב, ואחד בלעם. אחד יתרו, שלא היה עבודה וממונה ושמש וכוכב השולט על ממשלתו, שלא היה יודע העבודה

(מ) וישמע יתרו וגו': פתח ואמר. על כן אודך בגוים ה' ולשמך אזמרה. דוד המלך אמר זה ברוח הקודש, בשעה שראה שכבוד הקב"ה אינו עולה בהתעלות ואינו מתיקר בעולם, אלא מצד שאר העמים. ואם תאמר, הרי הקב"ה אינו מתיקר בעולם אלא בשביל ישראל. כן הוא ודאי, שהרי ישראל הם היסוד של הנר להאיר, אבל כאשר שאר העמים באים ומודים לו בשעבוד אל יקר של הקב"ה, אז נתוסף יסודו של הנר, ומתחזק על כל מעשיו בחבור אחד, ושולט הקב"ה לבדו למעלה ולמטה.

(מא) כגוונא דא כל וכ': כעין זה. כל העולם נפל עליהם פחד ואימה לפני הקב"ה, בעת ששמעו הנסים של יציאת מצרים. וכיון (דפריי דף ס"ט ע"א)

על שולטניה, דלא הוה ידע פולחנא דאתחזי ליה, וההוא שמושא דיליה. בלעם, הוה חרשא בכל מיני חרשין בין בעובדא בין במלה.

מד) איוב הוה דחיל בדחילו, ובההוא דחילו הוה עקרא פ דיליה, בגין דמלה דלעילא, בין דקדושה, בין דסטרא אחרא, לא יכיל בר נש לאמשכא רוחא דלעילא לתתא ולמקרב גביה, אלא בדחילו. ויכוין לביה ורעותיה בדחילו ותבירו דלכא, וכדין ימשיך לתתא רוחא דלעילא ורעותא דאצטריך.

מה) ואי לא ישוי לביה ורעותיה בדחילו לההוא סטרא, לא יכיל לאתדבקא ביה רעותיה, א בר להני טופסי דקיקין, ולא בכלהו, בגין דאית ר בהו שלטנין, דאצטריך לגבייהו, רעותא דלכא ודחילו. כ"ש אינון מלין עלאין, דאצטריך דחילו ואימתא ורעותא ש יתיר.

מו) יתרו אצטריך פולחניה דההוא סטרא ה תדיר, בין בזמנא דאצטריך ליה לבר נש, בין בזמנא דלא אצטריך ליה, בגין דההוא סטרא יהא דביק לגביה, בשעתא דאצטריך ליה. בלעם אתדבק באינון חרשין, כמה דאתמר.

מז) איוב בסגיא דההוא דחילו דיליה אהדר במצרים למדחל מקמיה א דקב"ה, כד חמא אינון גבורן ונסין, דעבד קודשא בריך הוא במצרים. יתרו, לא אהדר בכל דא, עד דנפקו ישראל ממצרים, וכל אינון ב קשרין וטפסין דקשירו מצראי, לא הוו כלום, ונפקו. ולבתר דטבע לון בימא, כדן תב, ואהדר לפולחנא דקב"ה.

חלופי גרסאות

פ דקני. צ אי לא. ק ל"ג ביה ר ל"ג בהו; בכלהו. ש ל"ג יתיר. ת ל"ג תדיר. א קב"ה.

דרך אמת א) שאין להשיג רק לאלו ניצוצות דקים ולא בכלם רק בקצתם וכל אחד יש לו ממשלה מה בעולם. ב) כל אותן קשרים וציורים שקשרו המצרים במדרגות החיצונים לא הועילו להם כלום ויצאו ממצרים.

וישמע יתרו

הסולם

מאמר

עליונים שצריכים יראה ואימה ורצון ביותר.

מו) יתרו אצטריך פולחניה וכי'; יתרו היה צריך לעבודה לאותו הצד תמיד, בין בזמן שאדם היה צריך לו, ובין בזמן שלא היה צריך לו, כדי שהצד ההוא יהיה דבוק בו בשעה שיהיה צריך לו. בלעם נתדבק באלו הכשפים, כמו שאמרנו.

מז) איוב בסגיא דההוא וכי'; איוב, ברוב היראה ההיא שלו, חזר במצרים לירא את הקב"ה, כשראה אלו הגבורות והנסים שעשה הקב"ה במצרים. יתרו, לא חזר להקב"ה בכל זה, עד שיצאו ישראל ממצרים, שכל הקשרים והצורות שקשרו מצרים, לא היו כלום, ויצאו, ואחר שהטביע אותם בים, אז שב וחזר לעבודת הקב"ה.

בלעם

העבודה הראויה לו והשמוש שלו. בלעם היה מכשף בכל מיני כישוף בין במעשה ובין בדבור.

מד) איוב הוה דחיל וכי'; איוב היה ירא ביראה, וביראה ההיא היה העיקר שלו, דהיינו עיקר כחו, משום, שמלה שלמעלה, בין של הקדושה, ובין של הסטרא אחרא, אינו יכול האדם להמשיך רוח שלמעלה למטה ולקרב אליו, אלא ביראה, שיכוון לבו ורצונו ביראה ושבירת הלב, ואז ימשיך למטה רוח שלמעלה, והרצון שצריך.

מה) ואי לא ישוי וכי'; ואם לא ישוי לבו ורצונו ביראה לאותו הצד, רצונו אינו יכול להתדבק בו. חוץ מאלו צורות הדקות, ולא בכלום, משום שיש בהם שליטים שצריכים אליהם רצון הלב ויראה. כל שכן אלו דברים

(דפו"י דף ס"ט ע"א)

(מח) בלעם לא תב, ולא אהדר, ב דטנופא דסטרא אחרא הוה מתדבק ביה, יעם כל דא אסתכלותא דמרחיק הוה מסתכל, בגו ההוא ב טנופא ואתדבקותא דסטרא אחרא. דהא בסטרא אחרא אית נהירו דקיק חד, דנהיר סחרניה, כד"א (ח) ונגה לו סביב. ה ודא אסתכלותא ו זעיר ז הוה מסתכל מרחיק, ח ולא בכלהו מלין.

(ט) וכד הוה מסתכל מלה זעיר מההוא נהירו, כבתר כותלא הוה, אמר ולא ידע מאי קאמר. ו הוה מסתכל ב בההוא נהירו ב בסתימו דעינא, ואתגלגל עינא, מ וחזי בר נש נהורא סתימא, ולא חזי. ורזא דא ס שתום העין, ואוקמוה שתום: שתום, וכלא חד.

(נ) דהא לית סטרא אחרא, דלית ביה * נהירו דקיק זעיר מסטרא דקדושה, כגוונא דרוב חלמין, דבסגיאיות תבנא, אית חד גרעינא דחטין. בר אלין ג טפסי דקיקין חציפין, דכלהו מסאבי יתיר. ו ובהו הוה בלעם יודע.

(נא) זכאה חולקיה דמשה, דאיהו לעילא בכל קדושין עלאין, ואסתכל, במה דלא אתייהב רשו לבר נש אחרא בעלמא לאסתכלא. וכמה דבלעם הוה חמי נהירו זעיר דקיק כמבתר כותלא, מגו ההוא סטרא אחרא. אוף הכי משה, מגו נהירו עלאה רב וסגי, הוה חמי לתתא כמבתר כותלא, חד חשוכא דקיק, דאתחזי ליה. ולא בכל זמנא, כמה דבלעם לא הוה מסתכל ההוא נהירו בכל זמנא.

חלופי גרסאות

מסרת הזהר

(ח) (יחזקאל א') וירא כ"ד צ"א ת"ז בהקדמה ג: תק' ס"ט קז: ז"ח מ"א ט"א ש"מ"א. ט (במדבר כ"ד) נח ע' צ"ב.
ב בטנופא: דטפסא. ג טפסא. ד בטטרא. ה ובדא. ו ל"ג זעיר. ז מוסיף וע"ד הוה. ח ל"ג ולא בכלהו מלין. ט מוסיף וכד בכלהו מלין; וכד בכלהו מלין הוה מלה זעיר ביה מההוא. י ל"ג והוה מסתכל. כ כההוא. ל דסתימו. מ ואחזי. נ תפסי. ס ובכלא.

דרך אמת ג בארתיים בסמוך והם חצופים ועזים בתוקף מותרות הדין שלהם לענוש ולעקור העולם וכמ"ש מזה בעל הפרדס בשערי התמורות ע"ש.

וישמע יתרו

הסולם

מאמר

(ג) דהא לית סטרא וכי: אין סטרא אחרא שאין בה הארה דקה וקטנה מצד הקדושה. כעין רוב החלומות, שבהרבה תבין יש גרעין אחד של חטה. חוץ מאלו צורות הקטנות, שכולם טמאים ביותר. ובהם היה בלעם יודע. (נא) זכאה חולקיה דמשה וכי: אשרי חלקו של משה, שהוא למעלה בכל קדושות העליונות, והסתכל במה שלא ניתן רשות לאדם אחר בעולם להסתכל, וכמו שבלעם היה רואה הארה קטנה ודקה כמאחורי הקיר, מתוך סטרא אחרא ההוא, אף משה, מתוך הארה עליונה רבה וגדולה, היה רואה למטה כמאחורי הקיר, חשכות אחת דקה, שנראה לו. ולא בכל עת, כמו שבלעם לא היה מסתכל בהארה ההוא בכל עת.

זכאה

(מח) בלעם לא תב וכי: בלעם לא שב ולא חזר, כי הטנוף של הסטרא אחרא היה מתדבק בו, ועם כל זה, הסתכלות מרחוק היה מסתכל בתוך הטנוף ההוא והדבקות בסטרא אחרא. כי בסטרא אחרא יש הארה דקה אחת שמאירה מסביב. כמ"ש ונגה לו סביב. והסתכלות זו הקטנה היה מסתכל מרחוק. ולא בכל הדברים.

(ט) וכד הוה מסתכל וכי: וכשהיה מסתכל דבר קטן מתוך הארה ההוא, היה כמאחורי הקיר, אמר, ולא ידע מה אמר. והיה מסתכל בהארה ההוא בסתום שבעין, שמתגלגל העין, ואדם רואה אור סתום ואינו רואה. וז"ס שתום העין, והעמדנו, שתום פירושו סתום, יהכל אחד.

(דפו"י דף ס"ט ע"א *) דף ס"ט ע"ב

(נב) זכאה חולקיה דמשה נביאה מהימנא, מה כתיב ביה, ^י וירא מלאך יי' אליו בלבת אש מתוך הסנה. הסנה ודאי הוה בגו ההוא קדושה ואתדבק ביה. דכלא אתדבק דא בדא, טהור וטמא, לית טהור אלא מגו טמא. (נג) ורזא דא, ^כ מי יתן טהור מטמא. קליפה ומוחא דא בדא סלקא. ודא קליפה ^ע לא יתעדי ולא יתבר, עד זמנא דיקומון מתין מעפרא, כדין יתבר קליפה, ונהירו ינהיר בעלמא בלא סתימו מגו מוחא. זכאין אינון צדיקא בעלמא דין ובעלמא דאתי.

(נד) ואת שני בניה, אמר רבי חייא, וכי בניה ולא בניו של משה. אלא, בגין דאיהי אשתדלת אבתריהו, בלא בעלה, קרא לון אורייתא בניה, ולא בניו. א"ר יוסי, אע"ג דבנוי דמשה הוו. מלה דקשוט בניה ודאי. ר' אלעזר אמר, הא משה הוה מזדווג באתר אחרא ^פ קדישא עלאה, ולאו יקרא דיליה למקרי לון בניו. השתא אף על גב דבנוי הוו, בגין יקרא דההוא אתר דאזדווג ביה, קרא לון בניה הכא. לבתר קרא לון בניו מ"ט, בגין דההוא שעתא דמטו, הוה משה ממלל בשכינתא. לבתר דאתפרש ונפק לגבי חמוי, כדין כתיב ^ז ויבא יתרו חתן משה ובניו ואשתו וגו'.

(נה) ^ז אמר ר' שמעון, ^ק אלעזר אלעזר, אנא חמינא בפרשתא דא, דאת שארי מלה כדקא יאות, וסיומא לאו הכי. ודאי ^ר בגין יקרא דשכינתא, אזדווגותא עלאה

מסרת הזהר

(י) (שמות ג') וירא ק"ט צ"ד. (כ) (איוב י"ד). (ז) ח"ב ע'.

חלופי גרסאות

ע לא אתעדי ולא אתבר. ^פ ל"ג קדישא. ^צ ר"ש אמר: מתחיל ויבא יתרו חתן משה ובניו וגו' ר"ש אמר. ^ק ל"ב אלעזר אלעזר. ^ר יקרא בגין.

מאמר

הסולם

ואת שני בניה

ע"פ סוד, ודאי בניה היה, כי, ר' אלעזר אמר. משה היה מתחבר במקום אחר קדוש עליון. ואין כבודו לקרוא אותם בניו. עתה אע"פ שבניו היו, משום כבודו של מקום ההוא שהתחבר בו, שיהא השכינה, קרא אותם בניה כאן, לאחר כך, קרא אותם בניו. מהו הטעם. משום שבשעה ההוא שהגיעו למשה, היה משה מדבר עם השכינה. אחר כך אחר שנפרד מן השכינה, ויצא לקראת חותנה, אז כתוב ויבא יתרו חתן משה ובניו וגו'.

(נה) אמר ר' שמעון וכי: אר"ש, אלעזר אלעזר. אני רואה בפרשה זו, שהתחלת הדבר כראוי. אבל הסיום אינו כן כמו שאמרת. ודאי שבשביל כבוד השכינה, שהיא התחברות העליון שהתחבר בו במשה, כתוב בניה. ואם תאמר, הרי כתוב, ויבא יתרו חתן משה ובניו ואשתו אל משה, שנקרא אותם בניו, הכל הוא כלל אחד, ומה שאומר, בניו, היינו בניו דיתרו. כי לאחר שבא משה אליו היה לו בנים.

הכי

(נב) זכאה חולקיה דמשה נביאה וכי: אשרי חלקו של משה הנביא הנאמן. מה כתוב בו, וירא מלאך ה' אליו בלבת אש מתוך הסנה. הסנה, שהוא קליפה, היה ודאי בקדושה ההיא. ונתדבק בה, שהכל מתדבק זה בזה, טהור וטמא, ואין טהור אלא מתוך טמא.

(נג) ורזא דא מן וכי: וז"ס מי יתן טהור מטמא. קליפה ומוחא עולים זה בזה. וקליפה זו לא תהיה נעדרת ולא תשבר, עד הזמן שיקומו המתים מעפר. אז תשבר הקליפה, והאור יאיר בעולם, בלא סתימה מן המוח. אשרי הם הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא.

מאמר ואת שני בניה

(נד) ואת שני בניה: אמר ר' חייא, וכי בניה היו ולא בניו של משה. ומשיב, אלא משום שהיא השתדלה אחריהם בלי בעלה, קרא אותם תורה, בניה, ולא בניו. אמר ר' יוסי, אע"פ שהיו בניו של משה, דבר אמת, היינו (דפו"י דף ס"ט ע"ב)

דאזדווג ביה במשה, כתיב בניה. ואי תימא, והא כתיב ויבא יתרו חתן משה ובניו ואשתו אל משה. כלא איהו כללא חדא. ובניו, בניו דיתרו, דהא לבתר דאתא משה לגביה, הוו ליה בניו.

נו) והכי הוה ביעקב, דכיון דאתא לגביה דלבן, ושוי דיוריה ביה, הוו ליה בניו. אוף הכא משה, כיון דשוי דיוריה ביתרו, הוו ליה ליתרו בניו וכל ביתיה אייתי עמיה, למיעל לון תחות גדפי דשכינתא, ויתרו אמר למשה, אני חותנך יתרו בא אליך ואשתך ושני בניה עמה, ושני בניה כתיב, ולא כתיב ושני בניו. ת בניו א הוו ליה ליתרו, דכתיב ט ובני קני חתן משה עלו מעיר התמרים, ובניו שבק ב עם משה.

נז) ויבא יתרו חתן משה. פתח ואמר, ט והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר יי וגו'. האי קרא אוקמוה בכמה אתר. אבל זמינין שאר עמין למהך ולכתתא רגלייהו, למיעל תחות גדפי דשכינתא. לכו ונעלה כל טעון דעלמא ג אית לון ירידה, וקודשא בריך הוא מאן דאתדבק ביה, אית ביה עליה.

נח) אל הר יי, דא אברהם, דכתיב ט אשר יאמר היום בהר יי יראה, דהא אברהם קרי ליה הר. מה הר הפקירא לכל ד מאן דבעי בעלמא, אוף אתר דא קדישא, הפקירא לקבלא לכל מאן דבעי בעלמא. אל בית, דא יעקב, דקרא להאי אתר בית, דכתיב ט אין זה כי אם בית אלהים.

נט) ה ד"א, הר ובית, אע"ג דכלא חד דרגא, * סליקו לדא מן דא, הר, לשאר

מסרת הזהר

מ) (שופטים א') ב"ב רל"ז צ"א. נ) (ישעיה ב') ח"ב ריח. רכא: רנח. ח"ג קמח. ט) (בראשית כ"ב). ע) (שם כ"ח) ויצא ליד צ"ג.

חלופי גרסאות

ש הוא. ת מוסיף ויבא יתרו חתן משה ובניו בניו. א ל"ג הוו ליה. ב במשה ולי"ג עם. נ אינון ול"ג אית. לון. ד ל"ג מאן. ה ל"ג ד"א; ה דא ובית.

מאמר

נו) והכי הוה ביעקב וכו': וכן היה ביעקב, כיון שבא אצל לבן ושם משכנו עמו. היו לו בנים. אף כאן, משה, כיון ששם משכנו עם יתרו, היה לו בנים. וכל ביתו הביא עמו להכניס אותם תחת כנפי השכינה. ויתרו אמר למשה אני חתנך יתרו בא אליך ואשתך ושני בניה עמה. ולא כתוב ושני בניך. מאין לנו שבנים היו לו ליתרו. שכתוב, ובני קני חתן משה עלו מעיר התמרים. ובניו עזב עם משה.

מאמר ויבא יתרו חתן משה

נז) ויבא יתרו חתן משה וגו': פתח ואמר, והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר ה'. מקרא זה העמידוהו בכמה מקומות. אבל עתידים שאר העמים ללכת ולכתת רגליהם. לבא תחת כנפי השכינה. לכו ונעלה.

(דפו"י דף ס"ט ע"ב * דף ע' ע"א)

הסולם

ויבא יתרו חתן משה

כל אלילי העולם יש להם ירידה, והקב"ה מי שמתדבק בו, יש בו עליה. ע"כ כתוב לכו ונעלה.

נח) אל הר ה': זה אברהם, שכתוב, אשר יאמר היום בהר ה' יראה. כי אברהם קרא לו הר (פסחים פח). מה הר הפקר לכל מי שרוצה בעולם, אף מקום זה הקדוש, בית המקדש, הוא לקבל לכל מי שרוצה בעולם. אל בית, זה יעקב, שקרא למקום הזה בית, שכתוב, אין זה כי אם בית אלקים.

נט) ד"א הר ובית וכו': פי' אחר. הר ובית, אע"פ שהכל מדרגה אחת, עולה זה על זה, הר, הוא לשאר העמים, כשבאים להכנס תחת כנפיו. בית, הוא לישראל, להיות עמהם כאשר עם בעלה בדירה אחת בשמחה, ורובץ עליהם כאם על הבנים.

תא

עמין, כד אתאן לאעלא תחות גדפוי. בית, לישראל, למהוי עמהון כאתתא בבעלה. בדיורא חד בחדווה, ורביעא עלייהו כאימא על בנין.

(ס) תא חזי, מה כתיב הכא ביתרו, ויבא יתרו חתן משה ובניו ואשתו אל משה וגו', כיון דכתיב אל משה, אמאי כתיב אל המדבר. אלא עקרא דכלא למה דהוה אתי, אל המדבר. ומאן איהו, הר אלהים, דדא איהו אתר לגיורי לאתגיירא. ועל דא כתיב, אל משה, אל המדבר, למשה, לגיירא לון, ולאעלא לון, תחות גדפי שכינתא. אל המדבר הוה אתיין, דאיהו הר האלהים, למעבד נפשייהו.

(סא) ובגין כך קיימא ההוא אתר, ברזא, דהר דכל מאן דאתי זכי ביה. ואקרי גר צדק. והא אוקימנא, גר, אף על גב דאתדבק באתר דא עלאה קדישא, כיון דשבק עמיה, ואבהותי גר. צדק אקרי, כמאן דשוי מדוריה באתר דלא ידע מקדמת דנא.

(סב) רבי יצחק ורבי יוסי, הוה יתבי יומא חד ולעאן באורייתא בטבריא. אעבר רבי שמעון, אמר לון במאי עסקיתו, אמרו ליה, בהאי קרא דאוליפנא מניה דמר, אמר לון מאי איהו. אמרו ליה, האי דכתיב (ג) זה ספר תולדות אדם ביום ברוא אלהים אדם בדמות אלהים עשה אותו. והא אתמר, דאחמי קב"ה לאדם הראשון, כל אינון דרין דהוה זמינין למיתי לעלמא, וכל אינון פרנסין, וכל אינון חכימין, דהוה זמינין בכל דרא ודרא.

(סג) ורזא אוליפנא, זה ספר. אית ספר ואית ספר. כ ספר, לעילא, מ ספר, לתתא. ספר לתתא אקרי ספר הזכרון, ספר דההוא זכרון, ודא חד צדיק, ואקרי

מסרת הזהר

(ג) (בראשית ה') ב"א שמ"ד צ"א.

חלופי גרסאות

ו ל"ג תחות גדפי שכינתא. ז דהא כל. ח בה. ט מוסיף ואבהותי ואתדבק בבריתו. י ל"ג צדק. כ מוסיף ספר חכמה. ל עלאה. מ מוסיף ספר חכמה. נ תתאה.

מאמר

(ס) תא חזי מה וכו'! בוא וראה, מה כתוב כאן ביתרו. ויבא יתרו וגו' אל משה אל המדבר. שואל, כיון שכתוב, אל משה למה כתוב אל המדבר. ומשיב, אלא עיקר הכל הוא מה שיתרו בא אל המדבר, ומי הוא. הוא הר האלקים, שזהו המקום לגרים להתגייר. ועל כן כתוב, אל משה אל המדבר. אל משה, היינו לגייר אותם ולהביאם תחת כנפי השכינה, אל המדבר, היו באים. שהוא הר האלקים, לעשות נפשותם, כלומר לקבל משם נפש הגר.

(סא) ובגין כך קיימא וכו'! ומשום זה עומד המקום ההוא בסוד, הר, שכל מי שבא זוכה בו. ונקרא גר צדק. והרי העמדנו גר נקרא אע"פ שנתדבק במקום זה העליון הקדוש, כי מפני שעזב עמו ואבותיו נקרא גר. גר צדק נקרא, כמי ששם דירתו במקום שלא ידע מקודם לכן, דהיינו בהשכינה שנקראת צדק.

(דפו"י דף ע' ע"א)

הסולם

זה ספר

(סב) ר' יצחק ור' יוסי וכו'! ר"י ור"י. היו יום אחד יושבים ולומדים בתורה בטבריה. עבר לפניהם ר' שמעון. אמר להם. במה אתם עוסקים. אמרו לו. במקרא זה שלמדנו מן אדוננו. אמר להם מה הוא. אמרו לו. זה שכתוב, זה ספר תולדות אדם ביום ברוא אלקים אדם בדמות אלקים עשה אותו. והרי למדנו, שהראה הקב"ה את אדם הראשון כל אלו הדורות שעתידיים לבא לעולם, וכל אלו פרנסים וכל אלו החכמים העתידיים להיות בכל דור ודור.

(סג) ורזא אוליפנא וכו'! וסוד למדנו. זה ספר, יש ספר ויש ספר. יש ספר למעלה ויש ספר למטה. הספר למטה נקרא ספר הזכרון שפירושו, ספר של זכרון ההוא, והוא צדיק אחד, דהיינו יסוד, ונקרא זה. והמלכות היא הספר

זה. ובגין דלא לאפרשא לון, דאינון תדיר כחדא ^ס ביחודא חדא, ^ע כתיב, זה ספר תרין דרגין דאינון חד, כללא דכר ונוקבא.

(סד) ודא איהו כללא חדא, דכל אינון נשמתין ורוחין דפרחין בבני נשא, כללא דכל תולדות, אינון ^פ ברוא תולדות אדם ודאי. דהא מההוא צדיק דקאמר, פרחין אינון נשמתין בתיאובתא חדא, ודא איהו שקיו ^צ דגנתא דאשקי ההוא נהר דנפיק מעדן, דכתיב ^ז ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. ודא איהו רוא דאדם, דכתיב תולדות אדם.

(סה) לבתר ביום ברוא אלהים אדם, דא אדם דלתתא, דהא תרין אדם כתיבי בהאי * קרא, חד רוא דלעילא, וחד רוא דלתתא, אדם דאיהו רוא דלעילא, איהו בגניזו, דגניז קרא, בדכר ונוקבא ברוא חדא, דכתיב זה ספר, דא כללא דכר ונוקבא כחדא. כיון דעבדו תולדות כחדא, קרא לון אדם, דכתיב תולדות אדם. (סו) לבתר דאתגלייא מלתא, מגו סתימו עלאה קדמאה דקרא, ברא אדם לתתא, דכתיב ביום ברוא אלהים אדם בדמות אלהים עשה אותו. בדמות ^ק דאדם איהו כהאי חיו דאתחזי דיוקנין ביה, ואינון דיוקנין לא קיימין בההוא חיו בדיוקנא בקיומא, אלא מתעברן מיניה, אוף הכי בדמות אלהים.

(סז) ד"א, בדמות אלהים, דיוקנא דשייפין דכר ונוקבא, ברוא ^ק דאחור וקדם. אחור: ברוא דשמור. וקדם: ברוא דזכור. ובאלין תליין כל פקודי אורייתא, שית

מסרת הזהר

חלופי גרסאות

(ז) (בראשית ב') ב"א ר"א צ"א. (ק) (תהלים קל"ט) ס יחודא. ע דכתיב. פ ל"ג ברוא. צ דנוסא. ק דא בשלח ס"ז צ"ב.

מאמר

הסולם

זה ספר

שלמטה. אדם שהוא בסוד שלמעלה, שהוא ז"א, הוא בגניזוה שגנו הכתוב בזכר ונקבה בסוד אחד, שכתוב, זה ספר, שהוא כלל זכר ונקבה ביחד, כנ"ל. כיון שעשו תולדות ביחד קרא אותם אדם, שכתוב, תולדות אדם.

(סו) לבתר דאתגלייא מלתא וכר: לאחר שהדבר נגלה מתוך הסתום העליון הראשון שבכתוב, דהיינו שנגלה שזה ספר טובים על אדם העליון, שתולדותיהם הם נשמות ורוחות בני אדם, כנ"ל, ברא אדם שלמטה, שכתוב ביום ברוא אלקים אדם בדמות אלקים עשה אותו. בדמות, פירושו, שאדם הוא כמראה הוה שהצורות נראות בו, והצורות אינן עומדות במראה ההוא בצורות של קיום, אלא נעברים ממנו. אף כאן כן הוא, בדמות אלקים.

(סז) ד"א, בדמות אלקים: פירושו אחר. בדמות אלקים פירושו, צורת האברים דכר ונוקבא בסוד של אחור וקדם. אחור, הוא בסוד שמור, שהיא הנוקבא. וקדם הוא בסוד זכור, שהוא

הספר שלו, וכדי שלא להפרידם, כי הם תמיד ביחד, ביחוד אחד, ע"כ כתוב, זה ספר. שתי מדרגות שהם אחת, שהם כלל של זכר ונקבה, כי זה היא זכר שהוא יסוד, וספר הוא נקבה, שהיא מלכות.

(סד) ודא איהו כללא חדא וכר: וזה הוא כלל אחד. שכל אלו הנשמות והרוחות הפורחות בבני אדם, שהם כלל של כל התולדות, הם בסוד תולדות אדם ודאי, דהיינו תולדות אדם העליון שהוא ז"א. כי מצדיק הוה, שאמרנו, פורחות אלו הנשמות בתשוקה אחת. וזה הוא השקיו של הגן, שמשקה נהר ההוא היוצא מעדן, שכתוב, ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, שפירושו, שהיסוד משפיע הנשמות והרוחות של הגן, שהוא מלכות. והוה הסוד של אדם, שכתוב, תולדות אדם.

(סה) לבתר ביום ברוא וגו': אחר כך שכתוב, ביום ברוא אלקים אדם, זהו אדם שלמטה. כי שני אדם כתובים במקרא הוה, אחד, הוא סוד אדם שלמעלה, ואחד ה"ס אדם (דפו"י דף ע' ע"א י) דף ע' ע"ב)

מאה ותליסר פקודי אוריינתא, כללא דכלא. ותנינן, אחור לעובדא דבראשית, וקדב לעובדא דמרכבה. וכלא דא בדא תליא. בדמות אלהים, בההוא דיוקנא ממש, והא אוקים ליה מר.

סח) תו, זה ספר תולדות אדם: לדיוקנין, ברזי דדיוקנין דב"נ, לאשתמודעא באינון תולדות דב"נ, דיוקנא דרזין דב"נ, בשערא, במצחא, בעיינין, באנפין, בשפון, ובשרטוטי ידין, ובאודנין. באלין שבע בני נשא אשתמודען.

סט) בשערא. האי מאן דשעריה קמיט, וסליק לעילא על רישיה, מאריה דרגיזו. [ד] לביה קמיט ר כטופסא, לאו כשראן עובדוי. בשותפו ׀ אתרחק מניה. ע) שערא שעיע יתיר, ותלי לתתא, טב איהו לשותפו. ורוחא אשתכח ביה. ואיהו בלחודוי לאו הכי. מארי דרזין איהו באינון רזין עלאין. ברזין ה זעירין לא (* קיימא בהו. עובדוי כשראן ולא כשראן.

עא) ואי תלי לתתא, ולא [ה] שעיע, לביה לא דחיל, מאריה ׀ דזדונא ב איהו. כסיף בעובדין דכשרן, ויאן קמיה, ולא עביד. וכד איהו סיב, אהדר למהוי דחיל

חלופי גרסאות

ר כטופסק. ש יתרחק. ת ל"ג זעירין; עלאין. א זדונא. ב כסיף איהו.

דרך אמת ד] לבו של האדם ההוא הוא נקמט קמטים קמטים כטופסא ר"ל כדפוס שהצויר בולט לחוץ וביניהם קמטים מכח הריוח שביניהם. ה] חלק ורד.

ואתה תחזה ברזא דשערא

הסולם

מאמר

וירויח עמו. והוא כשלעצמו, דהיינו בלי שותף, אינו כן. שאין לו הצלחה. הוא בעל סוד באלו סודות העליונים, בסודות קטנים, אינו עומד בהם. מעשיו, לפעמים טובים ולפעמים אינם טובים.

עא) ואי תלי לתתא וכו': ואם שערתיו תלויות למטה, ואינו חלקות: אין פחד בלבו. בעל זדונות הוא. חושק למעשים טובים, והם יפים לפניו, ואינו עושה אותם. וכשיגיע לזקנה, חוזר להיות ירא ה', ומעשיו יפים. והדברים אמורים בדברי העולם, שאז הוא בעל זדונות, ואינו עושה מעשים טובים. אבל בדברי שמים, יצח כל מי שיקרב אליו. לא יתגלה לו סודות עליונים, אבל סודות קטנים, טוב הוא לשמורם. מדבר קטן עושה דבר גדול, ודבריו נשמעים. וסוד זה הוא ז', באלו אותיות הש"עור של אדוני.

ביאור הדברים. השערות האלו ה"ס הכלים של החכמה במקום יציאתה. וע"כ הן בחינת דינים. ובדרך כלל, יש להבחין בהן ג' מדרגות. הנמשכות מג' נקודות חולם שורק חירק. א) האי מאן דשעריה קמיט וסליק לעילא על רישיה שאם שערתיו של בעל המדרגה מסולסלות ועולות למעלה, יורה שהוא במדרגת הקטנות

שהוא ז"א, ובאלו תלויים כל מצות התורה, שש מאות ושלש עשרה מצות התורה, שהם כלל הכל. ולמדנו, שאדם נברא אחור למעשה בראשית, וקדם למעשה מרכבה. והכל תלוי זה בזה. בדמות אלקים היינו בצורה זו ממש של המלכות. והרי ביאר אותו אדוני.

סח) תו, זה ספר תולדות אדם: הוא לצורות, בסוד הצורות של בני אדם, להכיר באלו תולדות אדם, את הצורה שבסודות האדם: בשער, במצח, בעינים, בפנים, בשפתים, וברשמי היד, ובאזנים. בשבע אלו ניכרים בני אדם.

סט) בשערא. האי מאן וכו': ניכר בשער. כי כל מי ששערותיו קמוטות, דהיינו שמסולסלות, ועולות על ראשו כלפי מעלה, כלומר, שאינו תלויות למטה מראשו: הוא בעל כעס. לבו קמוט כמו סחבה, דהיינו, שלבו מלא פחד. מעשיו אינם טובים. בשותפות, צריכים להתרחק ממנו. טופסא פירושו סחבה. כי על בלוי הסחבות מתרגם בלאי טפסן (ירמיה ל"ח י"א).

ע) שערא שעיע יתיר וכו': אם שערתיו חלקות ביותר ותלויות למטה: טוב להשתתף עמו. ריוח נמצא בו, כלומר, שישתכר (דפרי"ך דף ע"ב י' דף ע"א ע"א)

וַיֵּאן עֹבְדֵי. וְהָנִי מִלִּי, בְּמִלִּי דַעֲלָמָא. אַבְל בְּמִלִּי דַשְׁמִיא, יַצְלַח מֵאן דִּיקְרַב בִּיה. לֹא יִתְגַּלֹּן לִיה רִזִּין עֲלֵאִין, אַבְל רִזִּין זַעֲרִין טַב אִיהוּ לְנִטְרָא לֹון, מִמְּלָה זַעֲרָא עֲבִיד רַב, ^[1] וּמִלֹּוי אֲשַׁתְּמַעוּ. וְרֹזָא דָא זִי"ן, בְּאִינוֹן אַתּוּן דְּשִׁיעוּרָא דְמַר. (עב) שַׁעֲרָא אוֹכְמָא יִתִּיר צַהִיב, אַצְלַח בְּכָל עֹבְדֵי בְּמִלִּי דַעֲלָמָא, ^[2] וּבִסְחֹרָא, ^[3] וּבִדְדָמִי לֹון. וְתֵרֵן אִיהוּ, דָּא אַצְלַח לְחֹדוֹי. מֵאן ^[4] דְּמִתְחַבֵּר בַּהֲדִיָּה, לֹא אַצְלַח

חלופי גרסאות ג לִיג ובסחורה ד דאתחבר.

דרך אמת ו ודבריו נשמעים. ^[5] ו בדוטה להם.

הסולם

מאמר

ואתה תחזה ברוא דשערא

קִמְיָה וְלֹא עֲבִיד, הוּא חוּשֶׁק לְמַעֲשִׂים טוֹבִים, אַבְל לֹא יוֹכֵל לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹן מַחֲמַת הַתְּגִלּוֹת הַדִּינִים. וְכֵד אִיהוּ סִיב, דְּהֵיִינוּ אַחֵר שִׁיתוּקוֹן בְּתִקּוֹן קוּיָּן, אַהֲדָר לְמַהוּ דְּחִיל, וַיֵּאן עֹבְדֵי, כִּי אִזּוּ מִן הַדִּינִים הָאֵלּוּ הַמִּתְגַּלִּים בַּעַת הַמִּשְׁכָּתוֹ מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה, נַעֲשֶׂה מֵהֶם בַּחֲנִינָה מִסָּךְ דְּנִקּוּדַת הַחִירָק. שַׁעֲל יְדוּ מְכַרְעֵי הַקּוּ הָאֲמֻצְעִי אַתְּ בִּי הַקּוּיִן יִמִּין וּשְׂמָאל וּמִקְיָם הָאֲרֵת שְׁנִיָּהִם (כְּנִ"ל בִּ"א דף ס' ד"ה מְחִלּוּקוֹת) וְהָנִי מִלִּי בְּמִלִּי דַעֲלָמָא, הֵיִינוּ בְּדַבְרֵי הַנּוֹקְבָא הַנִּקְרָא עוֹלָם, שְׂאוּ נִבְחֵן לְמֵאֲרִיָּה דְּזִדּוּנָא, לְהִיתוּ מְרַבָּה דִּינִים בַּה, אַבְל בְּמִלִּי דַשְׁמִיא, הֵיִינוּ בְּדַבְרֵי זִי"א, הַנִּקְרָא שְׂמִים, יַצְלַח מֵאן דִּיקְרַב בִּיה, דְּהֵיִינוּ קוּ הָאֲמֻצְעִי שִׁיקְרַב אֵלָיו, וַיִּקְבֹּל מִמֶּנּוּ הַדִּינִים לְבַחֲנִית תִּקּוֹן מִסָּךְ דְּחִירָק כְּנִ"ל. וְאִזּוּ, לֹא יִתְגַּלֹּן לִיה רִזִּין עֲלֵאִין, שְׂהוּא חֲכָמָה, דְּהֵיִינוּ מַחֲמַת הַדִּינִים שְׂבָה, אַבְל רִזִּין זַעֲרִין, שְׂהוּא חֲסִידִים, טַב אִיהוּ לְנִטְרָא לֹון, כִּי הַמִּסָּךְ דְּחִירָק עִם הַכְּרַעְתּוֹ אַתְּ הַקּוּיִן נִמְצָא שׁוֹמֵר שְׂלֹא יַחֲסֹר עוֹד אֹרֶךְ הַחֲסִידִים הַנִּקְרָאִים רִזִּין זַעֲרִין. וְעִם כָּל זֶה יֵשׁ בּוֹ חֲכָמָה גַּם כֵּן, כִּי מִמְּלָה זַעֲרָא עֲבִיד רַב וּמִלֹּוי אֲשַׁתְּמַעוּ, שְׂמֵן הָאֲרֵת הַחֲסִידִים הַנִּקְרָאִים מְלָה זַעֲרָא, עוֹשֶׂה הָאֲרֵת הַחֲכָמָה הַנִּקְרָאֵת רַב. וְהוּא, כִּי מִתּוֹךְ שְׂחֲסִידִים דְּקוּ אֲמֻצְעִי פִתְחוּ אַתְּ בִּי הַקּוּיִן יִמִּין וּשְׂמָאל, זֹכָה קוּ הָאֲמֻצְעִי שְׂהוּא חֲסִידִים בְּהָאֲרֵת בִּי קוּיִן הַעֲלִיּוֹנִים, שְׂהֵם חֲכָמָה, בְּסוֹד תִּלְתָּ לְנִפְקִין מִחֵד חֵד בְּתִלְתָּ קִיִּימָא, כִּי כָל הַשְּׁעוֹר שֶׁהִתְחַתֵּן גֹּרֵם שְׂאִיר בְּעִלּוֹן זֹכָה בִּי הִתְחַתֵּן. (כְּנִ"ל בְּרֵאשִׁית א' אוֹת שְׂס"ג) וְנִמְצָא שְׂמִלָּה זַעֲרָא שְׂהוּא אֹרֶךְ הַחֲסִידִים נַעֲשֶׂה אֹרֶךְ רַב שְׂהוּא גִ"ר. וְרֹזָא דָא זִי"א, וְכִי, וּמִדְּרָגָה זֹו הִיא בַּחֲנִינָה אוֹת זִי"א, שְׂהִ"ס מַלְכוּת בְּמוֹתִין דְּחֲכָמָה, שְׂאוּ הִיא עֲטֵרַת בַּעֲלָה.

(עב) שַׁעֲרָא אוֹכְמָא יִתִּיר וְכִי: שַׁעֲרָא שְׂחֹר וְצַהֲבִי יוֹתֵר: הוּא מַצְלִיחַ בְּכָל מַעֲשֵׂיָהּ בְּדַבְרֵי הָעוֹלָם, שְׂהוּא הַמְּלָכוֹת הַנִּקְרָאֵת עוֹלָם, וּבִסְחֹרָה

הַקִּטְנוֹת שֶׁל הַשְּׁעוֹרוֹת, מַבְחִינָה נִקּוּדַת הַחֹלָם, שְׂאוּ הֵם חֲסִידִים גִּ"ר, וְעִ"כּ הֵן עוֹלוֹת עַל רֹאשׁוֹ כְּלָפִי מַעְלָה, כְּלוּמָר, שְׂאִינוֹן מַשְׁפִּיעוֹת אֵלָּא מִמְּטָה לְמַעְלָה, וְזִ"ש מֵאֲרִיָּה דְּרַגְלִיזוֹ, כִּי הַדִּינִים שְׂבָהֵן מְבִיאִים אוֹתוֹ תְּמִיד לִידֵי כַּעַס. לְבִיָּה קִמְיָט כְּטוֹפְסָא, שְׂלָבוּ מֵלֹא פֶּחַד מִן הַדִּינִים. לֹאֻ כְּשִׁרְאָן עֹבְדֵי, כִּי הַחֲסִידִים גִּ"ר מְבִיא אוֹתוֹ לְמַעֲשִׂים רַעִים. בְּשׂוֹתָפוֹ אֲתֵרַחֵק מִנִּיה, שְׂכָל הַמִּשְׁתַּתֵּף עִמּוֹ נִיזוֹק מִמֶּנּוּ.

(ב) שַׁעֲרָא שַׁעֲרָא יִתִּיר וְתִלִּי לְתַתָּא, שְׂהִיתוֹן תְּלוּיּוֹת לְמַטָּה, מוֹרָה, שִׁישׁ בְּהֵם גִּ"ר, הַמִּשְׁפִּיעוֹת מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה. וְהִיתוֹן חֲלֻקוֹת בְּיוֹתֵר, יוֹרָה, שְׂלֹא נִגְלָה בְּהֵן שׁוּם דִּין, וְאִזּוּ, טַב אִיהוּ לְשׂוֹתָפוֹ. דְּהֵיִינוּ אַחֵר שִׁיתִּתְקַנוּ גִּי קוּיִן, יִקְבֹּל מִמֶּנּוּ הַקּוּיִן וְהַקּוּ אֲמֻצְעִי, שְׂהֵם שׂוֹתָפִיָּי, אַתְּ הָאֲרֵת הַגִּ"ר שְׂלָהֶם. וְרוּחָא אֲשַׁתְּכַח בִּיה, דְּהֵיִינוּ הָאֲרֵת הַגִּ"ר. אַבְל וְאִיהוּ בְּלַחֲדוֹי לֹאֻ הַכִּי, כִּי בְּהִיתוֹ לְבָדוּ הוּא מַחוּסֵר חֲסִידִים, כְּבַחֲנִינָה נִקּוּדַת הַשׁוֹרֵק, וְעִ"כּ הוּא סְתוּם, שְׂאִין הַחֲכָמָה שְׂבָו יִכּוּלָה לְהֵאִיר בְּלִי חֲסִידִים, וְזִ"ש מֵאֲרִי דְּרִזִּין אִיהוּ בְּאִינוֹן רִזִּין עֲלֵאִין, דְּהֵיִינוּ שִׁישׁ בּוֹ אֹרֶךְ הַחֲכָמָה שְׂנֵק רִזִּין עֲלֵאִין, אַבְל בְּרִזִּין זַעֲרִין לֹא קִיִּימָא בְּהוּ, דְּהֵיִינוּ שְׂהוּא מַחוּסֵר חֲסִידִים, הַנִּקְרָאִים רִזִּין זַעֲרִין, וְעִ"כּ כָּל עוֹד שְׂהוּא לַעֲצֻמוֹ הוּא חוּשֶׁק, כִּי הַחֲכָמָה אֵינָה יִכּוּלָה לְהֵאִיר בּוֹ מַחֲמַת חֲסִידוֹן חֲסִידִים. וְעִ"כּ עֹבְדֵי כְּשִׁרְאָן וְלֹא כְּשִׁרְאָן, שְׂמַבְחִינָה הַשְּׁתַתְּפוּתוֹ אַחֲ"כּ בִּין הַקּוּיִן, מַעֲשֵׂיו טוֹבִים. וּמִטְרָם שְׂמִשְׁתַּתֵּף עִם הַקּוּיִן מַעֲשֵׂיו לֹא טוֹבִים. כְּמִבּוּאֹר.

(ג) וְאִי תִלִּי לְתַתָּא וְלֹא שַׁעֲרָא, דְּהֵיִינוּ שִׁישׁ בּוֹ גִ"ר, וּמִמְשִׁיךְ מִמְּעָלָה לְמַטָּה, וְאִינוֹן חֲלֻקוֹת, כִּי נִתְגַּלָּה בְּהֵן דִּינִין, וְעִם כָּל זֶה הֵן תְּלוּיּוֹת, שְׂמִשְׁכִּיכוֹת מִמְּעָלָה לְמַטָּה נִיכָר מִזֶּה, לְבִיָּה לֹא דְּחִיל, שְׂאִין בּוֹ יִרְאָה מִפְּנֵי הַדִּינִין. מֵאֲרִיָּה דְּזִדּוּנָא אִיהוּ, כִּי עִם הַמִּשְׁכָּתוֹ מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה הוּא מְרַבָּה דִּינִים, בְּסוּ"ה וּלְפִתַּח חֲטָאָה רִיבֵץ. כְּסִיף בְּעוֹבְדִין דְּכִשְׁרָן וַיֵּאן

(דְּפוּ"י דף ע"א ע"א)

ליומין סגיאין, אלא אצלח מיד, וההיא אצלחותא פרחא מניה. ורזא דא דאיהו בכללא ו דאת ז'.

(עג) שער אוכמא דלא צהיב, לזמנין אצלח, לזמנין לא אצלח. דא איהו לשותפו ולאשתדלא בהדיה, ז טב לזמן קריב, ולא לזמן רחיק, דהא ה לזמן רחיק יחשוב מחשבין. ובגין דלא יתפרשון מניה, הוי טב לזמן קריב. דא יצלח באורייתא, אי ישתדל אבתרהא. ויצלתון ביה אחרנין. לית ליה רזא, לזמן רחיק. דחיק לבא

חלופי גרסאות ה ואצלחותא ההוא. ו ד' וליג דאת. ז וליג טב. ח וליג לזמן רחיק.

הסולם

מאמר

ואתה תחזה ברזא דשערא

אצלח ליומין סגיאין, אלא אצלח מיד וההיא אצלחותא פרחא מניה. כי החכמה אינה מאירה בז"א, רק בעת נסיעת הקוין, וכשנחים פורח החכמה מהם (כנ"ל פ' בשלח דף מ' ד"ה פירושו). וסוד הזה הוא שמדרגה זו היא בכלל של אות ז' הנ"ל.

(עג) שער אוכמא דלא וכו': שער שחור שאינו צהוב, לפעמים הוא מצליח ולפעמים אינו מצליח. זה הוא טוב לשותפות ולהשתדלות עמו, לזמן קרוב, ולא לזמן רחוק. כי לזמן רחוק יחשוב מחשבות. ובכדי שלא יפרדו ממנו הוא טוב לזמן קרוב. זה יצלח בתורה אם ישתדל אחריה, ויצלחו בו אחרים. אין לו סוד לזמן רחוק. צר לב הוא. יראה בשונאין. לא יכלו לו שונאיו. והוא צר לב, כמו סוד אות י', שחיה קטנה וצורה ואינו עומד בכלל אות ז' הנ"ל, אלא י' בלבדה בסוד אותיות הקטנות.

ביאור הדברים. כאן הוזר מדבר ממדרגת קו האמצעי בפעולה הא' שלו (כנ"ל בדבור הסמוך) שאז הוא במסך דמדת הדין שאינו נמתק בבינה, ואינו ראוי לקבל חכמה, אלא חסדים בלבד כנ"ל ע"ש.

וזה אמרו, שער אוכמא דלא צהיב. דהיינו שאינו נמתק במדת הרחמים, או, לזמנין אצלח ולזמנין לא אצלח דהיינו כשממשיך חסדים הוא מצליח, וכשממשיך חכמה אינו מצליח. דא איהו לשותפו ולאשתדלא בהדיה טב לזמן קריב. דהיינו, שטוב רק להמשכת החסדים, המכונה זמן קרוב משום שאין בהם דינים. ולא לזמן רחיק, ולא לחכמה המכונה זמן רחוק, בסו"ה מרחיק ה' נראה לי, (כמ"ש לעיל וירא דף ט"ז ד"ה חת) דהא לזמן רחיק יחשוב מחשבין, כי לזמן רחוק צריכים להמשיך מחכמה הנקראת מחשבה, והוא אינו ראוי לזה מחמת שלא נמתק המסך בבינה. (כמ"ש לעיל בראשית א' דף ד' ד"ה

ובסחורה, שהיא שפע המלכות בסו"ה, היתה כאניות סוחר וגו'. וכדומה להם. הוא ותרן. זה מצליח לבדו, בלי שותף, ומי שמתחבר עמו בשותפות, אינו מצליח לימים רבים, אלא מצליח מיד, וההצלחה פורחת ממנו. וסוד זה, שהוא בכלל של אות ז'.

ביאור הדברים. הנה עד כאן ביאר אותן השערות שהן כלים דחכמה במקום יציאתה, כנ"ל. אמנם אחר כך, מתתקנים בג' קוין, ואז עיקר ההיכר בהם הוא בגוונים. וכאן מדבר ממדרגת קו האמצעי, שבכח המסך דחירק הוא מיחד ב' הקוין ימין ושמאל. ונודע שב' פעולות במסך הזה, שמתחילה נגלה בו המסך דצמצום א' שהוא מלכות דמדת הדין, ואז גוון השערות שחור בלי שום צהיבות. ובמצב הזה הוא ראוי לקבל רק חסדים ולא חכמה. ומבחינה זו הוא מדבר להלאה, בדבור הסמוך. ופעולה האחרת היא להמתיק המסך במדת הרחמים שהיא בינה, ובוה נעשה ראוי לקבל גם אור החכמה. (כמ"ש לעיל לך י"ג ד"ה ונתבאר ע"ש כל ההמשך) ובמצב הזה שערותיו שחורות וצהיבות, שהצהיבות יורה על המיתוק דמדת הרחמים.

וזה"ש כאן, שער אוכמא יתיר צהיב, שיוורה על פעולה ב' דקו האמצעי, שהמסך דחירק כבר נמתק במדת הרחמים וראוי לקבל חכמה. כנ"ל, אצלח בכל עובדו, בין שממשיך חסדים, ובין שממשיך הארת חכמה, הוא מצליח. במלי דעלמא, בצרכי הנוקבא, הנקראת עולם. ובסחורא ובדדמי לון, שהיא השפע שלה בסו"ה, היתה כאניות סוחר ממרחק תביא לחמה, שה"ס הארת החכמה המאירה מרחיק, ותרן איהו, אע"פ שקו האמצעי השקו בחסדים ולא בחכמה, מכל מקום מותר על שלו, וממשיך חכמה לצורך הנוקבא. דא אצלח לחודו, שבהיותו לבדו הוא ממשיך אור החסדים ומצליח. מאן דמתחבר בהדיה, דהיינו הנוקבא שמתחברת עם קו האמצעי לקבל ממנו חכמה, כנ"ל, לא

(דפ"י דף ע"א ע"א)

ד"ה

איהו. יחמי בשנאוי. לא יכלין ליה שנאוי, ואיהו דחיק לבא, ואיהו ברזא דאת י', דלא קיימא בכללא דאת ז', אלא י' בלחודוי, ברזא דאתון דקיקין.
 (עד) חן שערא דמריט, יצלח בעובדוי, ורמאה איהו, ס כפין בביתיה. אתחזי דחיל חטאה לבר, לאו הכי לגו. דא י עד לא סיב. אי שעריה מריט, לבתר דסיב, אתהפך מכמה דהוה בקדמיתא, הן לטב הן לביש.
 (עה) והני מילי שערא דמריט בין עינוי, ע"ג מוחא, באתר דאנח תפלין. ואי באתר אחרא דרישא, לאו הכי. ולא איהו * רמאה, אלא מאריה דלישנא בישא. בלחישו, בלא ארמות קלא. לזמנין דחיל חטאה איהו, לזמנין לא. ודא איהו ברזא דאת ז', כד כליל את י'.
 (עו) עד הכא, רזין דשערא למרי מדין, דידעי ארחי ס ורזי דאורייתא, לאשתמודעא טמירו דבני נשא, דאינון בצלם אלהים. סתום כ שמא, כ דאתפרש לכמה ארחין.

חלופי גרסאות

ס רזי. י סתם. כ ל"ג שמא. ז דאתפשט.

דרך אמת ח] מי ששערותיו מרוטות. ט] הוא רעב בביתו. י] קודם שיזקין.

ואתה תחזה ברזא דשערא

הסולם

מאמר

והגם שאיני מבאר את דברי האגדה שבוהר מטעם שהערתי לעיל (פרשת נח דף א' בשולי הדף, ע"ש). עם כל זה, לרוב חשיבות המאמר, ואתה תחזה, הוכרחתי לבאר קצתו, כדי להראות דרך למשכילים, כיצד צריכים ללמוד אותו. מכאן ולהלאה אסתפק בתרגומו ללשון הקודש. כמו בכל האגדות.
 (עד) שערא דמריט יצלח וכו'! אם השערות נקרחו: יצלח במעשי. והוא רמאי. רעב בביתו. נראה מבחוץ שהוא ירא חטא, ואינו כן בפנימיות. וכל זה הוא מטרם שבא לזקנה. ואם נקרחו שערותיו לעת זקנה, הוא מתהפך ממה שהיה בתחילה, הן לטוב והן לרע.
 (עה) והני מילי, שערא וכו'! והדברים אמורים, בשער שנקרח בין עינוי על המוח, במקום שמניח תפלין, ואם במקום אחר שבראש אינו כן, שאין הוא רמאי, אלא בעל לשון הרע, בלחש בלי הרמת קול. לפעמים הוא ירא חטא, ולפעמים לא. וזה הוא בסוד אות ז' כשהיא כלולה באות י'.

(עו) עד הכא וכו'! עד כאן, סודות השערות ליושבי על כסא מדין, היודעים הדרכים והסודות שבתורה, להכיר המכוסה שבבני אדם, שהם בצלם אלקים, שהשם הזה, אלקים, הוא סתום אצלם, (ע"י לעיל בראשית א' דף י"ד ד"ה אבל) המתבאר לכמה דרכים.

ברזא

ד"ה (וכבר). ובגין דלא יתפרשון מניה, דהיינו מחשש שיפרשו ממנו ולא ירצו לקבלו, הוי טב לזמן קריב, עשהו המאציל טוב להמשכת החסידים. דא יצלח באורייתא אי ישתדל אבתרהא, והיינו בבחינת הו"ק שבתורה. ויצלחון ביה אחרנין, היינו אותם שיקחו את המסך הזה וימתקו אותו בבניה, המה יצליחו גם לג"ר, (כנ"ל בדבור הסמוך). אבל לו עצמו, לית ליה רזא לזמן רחיק, שאין לו סוד מהארת החכמה. דחיק לבא חסר מחכמה נבחן לצר לב, כי החכמה משכנה בלב, בסו"ה ובלב כל חכם לב נתתי חכמה. וע"כ בחסרונה משם מצטמצם הלב. יחמי בשנאוי, כי הקו האמצעי מכניע בכח המסך הזה את כל הדינים שבקו שמאל, שהם נבחנים לשונאי הקדושה. (כנ"ל פרשת לך דף י"ג ד"ה ונתבאר) לא יכלון ליה שנאוי, כי כחו חזק יותר מכולם, ומוכרחים להכנע מפניו. כמ"ש שם. ואע"פ, ואיהו דחיק לבא, שחסר חכמה, כנ"ל מ"מ מכניע את כל שונאיו. ואיהו ברזא דאת י', שה"ס המלכות בשעה שאינה ראויה לחכמה. דלא קיימא בכללא דאת ז', כי אות ז' יורה על המלכות בשעה שמקבלת חכמה, כנ"ל. אלא י' בלחודוי ברזא דאתון דקיקין, כי אותיות קטנות מורות על חסרון חכמה.

(דפו"י דף ע"א ע"א * דף ע"א ע"ב)

(עז) ברזא דמצחא, באת נ', דאיהו שלימו דאת זי"ן, לזמנין אתכלילת מ ברזא דאת ז', ולזמנין איהי בלחודהא. מצחא דאיהו כ דקיק וחד, בלא עגולא דא הוא בר נש דלא מתיישבא בדעתיה, חשיב דאיהו חכים, ולא ידע. אתבהיל ברוחיה. נשיך בלישניה כחויא.

(עח) קמיטין דמצחיה רברבן, ולאוי אינון בזווגא. בשעתא דמליל אתעבידו אינון קמיטין במצחיה, ולאוי בזווגא. רשימין אחרנין די במצחיה כלהו בזווגא. דא, בעי דלא לאזדווגא ליה, אלא זמנא זעירא, ולא זמנא סגי. כל מה דעבד וחשב, איהו לתועלתיה, ולא חייש לתועלתא דאחרנין. לאוי איהו מארי דרזין כלל. דא איהו, הולך רכיל מגלה סוד, ולא חשיב מלוי כלל. דא איהו ברזא דאת נ' דכלילא באת ז', ולא אקרי נאמן רוח בקיומא.

(עט) מצחא דקיק בעגולא, דא איהו בר נש חכימא, במה דאסתכל. לזמנין אתבהיל ברוחיה. רחימו דיליה בחדוה. רחמן איהו על כלא, אסתכל במלין סגיאיין. אי ישתדל באורייתא להוי חכים יתיר.

(פ) תלת קמיטין ס עלאין רברבין במצחיה בשעתא דאיהו מליל. תלת קמיטין קריב לעינא חד. ותלת קמיטין על עינא אחרא. בכי בשעתא דארגיז. דא איהו טב יתיר מכמה דאתחזי. ארמי בתר כתפוי ט כל מלין דעלמא, בין בעובדוי, בין

מסרת הוהר

(ר) (משלי י"א) ח"ג קחת. רצד.

חלופי גרסאות

מ באת ול"ג ברזא ; וברזא ז' ול"ג דאת (ד"א). נ וחייך.
ס ל"ג עלאין. ע ל"ג כל.

דרך אמת כ] דק וקטן (ומחודד. הרשב"י) אבל הוא בלא עיגול. ל] משליך אחורי כתיפיו כל ענייני עולם בין בדבריו בין במעשיו ואינו חושש.

מאמר

מאמר ואתה תחזה ברזא דמצחא

הסולם

ואתה תחזה ברזא דמצחא

אינם חשובים כלל. זה הוא בסוד אות נ' הכלולה באות ז'. ואינו נקרא נאמן רוח להתקיים.

(עט) מצחא דקיק בעגולא וכר' : אם המצח קטן ועגול. זה הוא אדם חכם במה שמסתכל. לפעמים נבהל ברוחו. האהבה שלו היא בשמחה. רחמן הוא על הכל. מתבונן בדברים רבים. אם ישתדל בתורה יהיה חכם ביותר.

(פ) תלת קמיטין עלאין וכר' : אם שלשה קמטים עליונים גדולים במצחו בשעה שמדבר, ג' קמטים קרובים לעין אחת וג' קמטים על עין האחרת. בוכה בשעת כעסו. זה הוא יותר טוב ממה שנראה. משליך אחר כתפיו כל דברי העולם. בין במעשיו ובין בדברים אחרים, ואינו דואג להם. הוא מצליח בתורה. כל אדם שיעסוק עמו, ירויח מדברי העולם האחרים, שהוא אינו מחשיבם כנ"ל. לפעמים מתדבק רצונו בהקב"ה ולפעמים לא.

בדין

(עז) ברזא דמצחא. באת נ' וכר' :

בסוד המצח. באות נ' שהיא גבורה, שהיא השלמות של אות ז', שהיא מלכות, כי המלכות נבנית מקו שמאל שהוא גבורה. לפעמים נכללת הנ' באות ז', ולפעמים היא בלבדה. המצח שהוא קטן וחד ואינו עגול. זה הוא אדם שאינו מתישב בדעתו, חושב שהוא חכם, ואינו יודע. נבהל ברוחו, נושך בלשונו כנחש.

(עח) קמיטין דמצחיה רברבן וכר' :

אם הקמטים שבמצחו הם גדולים ואינם בחיבור זה עם זה. בשעה שמדבר נעשים אלו הקמטים במצחו בלא חיבור. רשימות אחרות שבמצחו כולם בחיבור זה עם זה. זה, צריכים שלא להתחבר עמו רק לזמן קצר, ולא זמן מרובה. כל מה שעושה וחושב הוא לתועלתו עצמו, ואינו דואג לתועלת אחרים. הוא אינו בעל סוד כלל. זה הוא הולך רכיל מגלה סוד. ודבריו

(דפו"י דף ע"א ע"ב)

במלין אחרנין, ולא חייש. אצלח באורייתא. כל בר נש * דישתדל בהדיה יתיר ממלין אחרנין דעלמא, לזמנין אתדבק רעותיה בקדשא בריך הוא, ולזמנין לא. בדינא לא אצלח. אתרחק איהו מן דינא. ורזא דא את נ' בלחודוי, דלא אתכלילת באת ז'. ובגין דלא אתכלילת באת ^פ ז', אתרחק מן דינא, ולא קאים ביה, ורחימותא איהו סטרא דיליה.

(פא) מצחא דאיהי בלא עגולא, ואיהי רברבא. האי איהו בר נש דכל זמנין כד קאים, וכד אזיל, כפיף רישיה. האי אתפליג לתרין סטרין, ואינון סטרי שגעונא. סטרא חדא איהו שגעונא דאתחזי, ובני נשא אחרנין ידעין ^ז שגעונא, דאשתמודעא קמי כלא. ואיהו טפשא.

(פב) במצחיה אית ד' קמיטין רברבין, לזמנין בשעתא דמלייל קמיטין לון במצחיה, ולזמנין דאתפשט מצחיה במשכיה, ולא אתחזון. אינון קמיטין אתחזון, קמיטין אחרנין רברבין בסטרא דעיני. חייך למגנא. פומיה רברבא. לאו איהו בר נש לתועלתא. סטרא אחרא איהו. שגעונא דאתכסי ביה, ובני נשא לא מסתכלין ביה. ואיהו אתחכם במה דאשתדל, ואפילו באורייתא, אבל לא לשמה, אלא בגין לאתגאה בפני עמא. וכלא בלחישו ובגאות לבא, לאחזאה דאיהו זכאה ולא הכי. כל מלוי לאו אינון לשמא דקב"ה, אלא בגין בני נשא. וחשיב מחשבין, ואנהיג גרמיה. כמנהגא דלבר, דיסתכלון ביה. האי איהו ברזא דאת נ', די בכללא דאת ז'. (פג) מצחא דאיהי בעגולא רברבא, פקיחא איהו, ^מ ^ק דכרנו דכלא ביה. ידע בכל מה דאשתדל, אפילו בלא אומנא דיוליף ליה. אצלח בכל מה דאשתדל.

חלופי גרסאות פ דא. צ שגעוניה. ק דכרנו ; ספון.

דרך אמת מן חשיבות של כלם יש בו וזכרון והנהגה טובה. הרשב"ב.

ואתח תחזו ברזא דמצחא

הסולם

מאמר

הוא אדם לתועלת, מצד האחר הוא. שגעון מסתתר בו, ובני אדם אינם מסתכלים בו. והוא מתחכם במה שעוסק, ואפילו בתורה, אבל שלא לשמה, אלא כדי להתגאות בפני העם. וכל מנהגו בחשאי ובגאות הלב. מראה שהוא צדיק ואינו כן. כל דבריו אינם לשם הקב"ה אלא בשביל אנשים, וחושב מחשבות ומנהיג עצמו מנהג חיצוני, כדי שיסתכלו בו. זה הוא בסוד אות נ' שהיא בכלל אות ז'.

(פג) מצחא דאיהי בעגולא וכו' : אם המצח הוא בעיגול וגדול, הוא פקח. וזכרון הכל בו. יודע בכל מה שמשתדל, ואפילו בלא אומן שילמוד אותו. מצליח בכל מה שמשתדל. ובכסף, לפעמים מצליח ולפעמים לא. מדבר קטן הוא מסתכל בדברים גדולים. נקרא נבון. אינו דואג לדברי העולם, ואפילו שידע שיתביש בהם אינו דואג ואינו שם על לבו. רך הלב הוא.

תרין

בדין לא מצליח. הוא מתרחק מן דין. וזה סוד אות נ' בלבדה, שאינה נכללת באות ז'. ומשום שאינה נכללת באות ז' הוא מתרחק מן דין, ואינו עומד בו. והאהבה הוא הצד שלו.

(פא) מצחא דאיהי בלא וכו' : אם המצח הוא בלא עיגול, והוא גדול. זה הוא אדם, שכל פעם, כשהוא עומד וכשהוא הולך, כופף ראשו. זה נחלק לב' בחינות. והן בחינות שגעון. בחינה אחת מהן, הוא שגעון הנראה, ואנשים אחרים יודעים את שגעונו, שניכר לכל. והוא כסיל.

(פב) במצחיה אית ד' וכו' : אם יש במצחו ד' קמטים גדולים. לפעמים בשעה שמדבר מקמט אותם במצחו, ולפעמים מתפשט מצחו בעורו ואינם נראים, ואלו הקמטים הנראים אז, הם קמטים אחרים גדולים בצד עיניו. צוחק כחנם, בלי טבה. פיו גדול. אין (דפו"י דף ע"א ע"ב *) דף ע"ב ע"א

ובממונא, לזמנין אצלח, לזמנין לא. ממלה זעירא אסתכל במלין סגיאיין. נבון אקרי. לא חייש למלין דעלמא. ואפילו דינדע דיתכסיף * בהו לא חייש לון. ולא שוי על לביה. רכיך לבא איהו.

פד) תרין קמיטין עלאין רברבין במצחיה. חד קמיטא על עינא חד, וחד קמיטא על עינא אחרא. ואשתכחו תלת קמיטין רברבין במצחיה, באלין דעיינין. בר קמיטא תתאה, דאיהו אתפלג על עיינין. דא חשיב מחשבין לגו ולא לבר. בגין דלא חשיב לבני נשא בעובדוי, ודחיל איהו לפום שעתא, ולא יתיר. לפיוסא, אתפייסא בעובדוי דלבר מקמי ב"נ, לאו אינון, אלא לזמנין כרביא, ולזמנין בחכמה. דא איהו ברזא דאת נ, דאיהו בלחודוי, דלא אתכליל באת ז. וחלשא איהו, דלא אתכליל באלין אתוון קדמאי, אלא אסתמיך לאת ס' לאתכללא ביה, ולא באתוון קדמאי. עד הכא רזין דחכמתא דמצחא.

פה) ברזא דעיינין, ברזא דאת ס', בההוא גוונא דסחרא ר לבר, וכמה דיתבא עינא, דיתבא על שלימו, דלא שקיע, האי לאו רמאה היא, ורחיק מרמאותא, דלא אית ביה כלל.

פו) גווי דעיינין אינון ד'. חוורו לבר, דסחרא עינא, כגוונא דכל בר נש. לגו מניה אוכמא דסחרא, ואתכליל חוורו ואוכמו כחדא. לגו מניה ירוקא. ואתכליל באוכמא. לגו מניה ההוא בת עינא, נקודא אוכמא. דא איהו בר נש דחייך תדיר, וחד בחדו. וחשיב מחשבין לטב, ולא אשתלימו אינון מחשבין, בגין דסליק לון מיד מרעותיה. אשתדל במילי דעלמא. וכד אשתדל במילי דשמיא, אצלח. האי אצטריך לאתתקפא ביה לאשתדלא באורייתא, דהא יצלח בה.

חלופי גרסאות ר ל"ג לבר. ש בסחרא.

הסולם

ואתה תחזה ברזא דעיינין

מאמר

הסובב על העינים בחוץ, וכמו שהעין יושבת אם יושבת על מילואה, שאינה שקועה בעומק המצח. זה אינו רמאי, והוא רחוק מרמאות. שאין בו כלל.

פו) גווי דעיינין אינון וכו': הצבעים שבעינים הם ארבעה. א) הלבן שבחוץ הסובב את העין, כעין שיש בכל אדם. כלומר, שאין בזה חילוק בין אדם לאדם. ב) לפנים ממנו צבע השחור הסובב, ונכללו הלבן והשחור יחד, הרומזים על חסד וגבורה הנכללים זה בזה. ג) לפנים ממנו ירוק, הרומז על ת"ת, ונכלל בשחור. ד) לפנים ממנו בת עין, שהיא נקודה שחורה. הרומזת על המלכות. זה הוא אדם שצוהק תמיד וישמח בשמחה, וחושב מחשבות לטוב, והמחשבות אינן נשלמות, משום שמעלה אותן מיד מרצונו. עוסק בדברי העולם, וכשהוא עוסק בדברי שמים הוא מצליח. זה צריכים לעודד אותו שיעסוק בתורה, כי יצליח בה. גביני

פד) תרין קמיטין עלאין וכו'! אם ב' קמטים עליונים גדולים במצחו, קמט אחד על עין אחת, וקמט אחד על עין האחרת. ונמצאים ג' קמטים גדולים במצחו, באלו שעל העינים, וחץ מהם קמט תחתון הנחלק על העינים. זה חושב מחשבות בפנימיותו, ואינן נודעות לחוץ, משום שאינו מחשיב בני אדם במעשיו. הוא ירא לשעתו ולא יותר. לריצוי, הוא מתרצה במעשיו החצוניים לפני בני אדם, והם, המעשים, אינם, אלא לפעמים כמעשה ילד, ולפעמים בחכמה. זה הוא בסוד אות נ' שהוא בלבדה, ולא נכלל באות ז'. והוא חלש, מחמת שלא נכלל באותיות הראשונות, אלא נסמך לאות ס' להכלל בה, ולא באותיות הראשונות. עד כאן סודות החכמה של המצח.

מאמר ואתה תחזה ברזא דעיינין

פה) ברזא דעיינין וכו'! בסוד העינים. שהן בסוד אות ס'. שיש להסתכל בצבע ההוא (דפריי דף ע"ב ע"א *) דף ע"ב ע"ב)

פז) גביני עיניו^ה רברבין, וכסיין לתתא. באינן גוונן דעינא אית רשימין סומקין דקיקין בארכא. אינן רשימין אקרון אתוון זעירין דעינא. בגין דאינן גוונן דעינא. אי * נהרין בנהירו, ההוא נהירו סליק אתוון לאתחזאה, לאינן מארי * דמדן. ב באינן רשימין אחרנין דקיקין, והאי איהו באת ס', וכלילא באת ה'. פח) עיינין ירוקין ג דסחרין בחוורו, ומתערבין אינן ירוקין, בההוא חוורו. רחמנא איהו, ואיהו חשיב תדיר לתועלתיה, ולא חשיב לנזקא דאחרנין כלום. פט) גוונא אוכמא לא אתחזי ביה. חמיד איהו ולא מסטרא בישא. ואי סלקא בידיה מסטרא בישא, לא יתוב מניה. מהימנא איהו במה דאשתמודעא. ובמה דלא אשתמודעא לאו מהימנא איהו. מאריה דרזין איהו, במלה דאיהו רזא, עד דישמע לההוא רזא באתר אחרא. כיון דשמע ליה גלי כלא. ולא עמיה רזא כלל, דכל מלוי לאו אינן בשלימו. ד גווי עיניו^ה סחרן בחוורו ובירוקא. דא איהו ברזא דאת ה', ואתכליל באת ז', ובאת ס'.

צ) עיינין צהיבין ירוקין, שגעונא אית ביה. ובגין שגעוניה איהו פום ממלל רברבן, ועביד גרמיה כבר נש רב, ברברבנו. ומאן דאתתקף ביה, נצח ליה. לא אתחזי לרזין דאורייתא, דהא לא שכיך בלביה, באינן רזין. דעביד גרמיה רב בהו. דא איהו ברזא דאת ה', ואתכליל באת ז' בלחודוי, ואתרחק מאת ס'. ובגין דאיהו עבד גרמיה ברברבנו, אתרחק מניה מאת ס', ולא אתקריב בהדיה. דא כד איהו מליל, עביד קמיטין סגיאין במצחיה.

חלופי גרסאות

ת מוסיף אינן רברבין. א מארין ; דמארין. ב ובאינן. ג דמסחרא. ד גביני. ה מוסיף לאו סחרן.

הסולם

מאמר

ואתה תחזה ברזא דעינין

שישמע הסוד במקום אחר, כיון ששמע אותו. הוא מגלה הכל, ואין עוד עמו סוד כלל. כי כל דבריו אינם בשלימות. מי שצבעי עיניו מסבבים בלבן וירוק, זה הוא בסוד אות ה' ונכלל באות ז' ובאות ס'.

צ) עיינין צהיבין ירוקין וכו' : אס עיניו צהובות וירוקות : יש בו שגעון, ומשום השגעון שבו, הוא פה מדבר גדולות, ועושה עצמו כאדם גדול בגאותו ומי שמתקיפו מנצחו. אינו ראוי לסודות התורה, כי לבו אינו שקט בסודות, עד שיגלה אותם לאחרים. כדי לעשות עצמו אדם גדול בהם. זה הוא בסוד אות ה' ונכלל באות ז' לבדה ומתרחק מאות ס'. ומשום שמנהיג עצמו בגאות הוא מתרחק מאות ס' ואינו קרב אליה. זה, כשהוא מדבר, עושה קמטים רבים במצחו.

עיינין

פז) גביני עיניו רברבין וכו' : אס, גבות עיניו גדולות ומכסות למטה. ואס בצבעים שבעינים יש רשימות אדומות באורך. אלו הרשימות נקראות, אותיות קטנות שבעין, משום שהם צבעים שבעין, ואם מאירים באור, אור ההוא מעלה אותיות, להראות לאלו בעלי מדון, עם אלו רשימות האחרות הקטנות. וזה הוא באות ס' וכלול באות ה'.

פח) עיינין ירוקין דסחרין וכו' : עינים ירוקות למסובבות בלבן, והירוק מתערב בלבן ההוא : הוא רחמן וחושב תמיד רק לתועלתו, ואינו מחשיב את נזק האחרים כלום.

פט) גוונא אוכמא וכו' : אם גוון שחור לא נראה בו, הוא חומד, ולא מצד הרע. ואם עולה בידו דבר מצד הרע, לא ישיב ממנו. נאמן הוא במה שנודע, ואינו נאמן במה שלא נודע. בעל סוד הוא בדבר שהוא סוד, עד (דפו"י דף ע"ב ע"ב * דף ע"ג ע"א)

צא) עיינין חוורן, דסחרן זעיר בירוקא, מאריה דרוגזא, ורחמנא איהו לרוב זמנין. וכד אתמלי רוגזא, לית ביה רחימו כלל, ואתהפך לאכזריות. לאו איהו מאריה דרזין, דא איהו ברזא דא ^ה, דאתכליל באת ^ס.

צב) עיינין ירוקין וחורן כחדא, וזעיר מגוון אוכם בהו, דא איהי מאריה דרזין, ואצלח בהו. ואי שארי * באצלחותא אצלח וסליק. שנאוי לא יכלין ליה, ואיהו שליט עליהו בשולטנו, ואתכפיין קמיה. דא איהו ברזא ^ז דא ^ח, דאתכליל ברזא דא ^ס. וע"ד איהו שליט, אי ^ה שארי ביה. עד הכא רזין דעיינין לאינון מארי דחכמתא.

צג) רזא דאנפין, לאינון מארי דחכמתא פנימאה. דיוקנין דאנפין, לאו אינון ברשימין דלבר, אלא בגו רשימא דרזין פנימאין. דדיוקנין דאנפין, מתהפכן מגו דיוקנין דרשימו דאנפין, סתימין ^ט ברוחא דשריא לגו. ומגו ההוא רוחא, אתחזי לבר דיוקנין דאנפין, דאשתמודען לגבי אינון חכימין.

צד) דיוקנין דאנפין אשתמודען מגו רוחא. רוחא אית בבר נש, דרזין דאתון חקיקין ביה. וכלהו אתון סתימין גו ההוא רוחא, ^י ולפום שעתא סלקין רשימין דאינון אתון לגו אנפין. וכמה דאינון אתון סלקין, הכי אתחזון אנפין, בדיוקנין רשימין לפום שעתא, בחיזו דלא קיימא. בר אינון מארי דחכמתא דאתקיימן בהו, ולא אתנשי מנייהו.

צה) ההוא אתר דאקרי עלמא ^כ דאתי, ומתמן נפקא רזא דאורייתא, בכלהו אתון דאינון כ"ב אתון, כללא דכללא. וההוא נהרא דנפיק מעדן, נטיל כלא. וכד

חלופי גרסאות ו מ' ז ל"ג דאת. ח שנה. ט דרוחא. י וכפום אנפין. כ מוכיף דאתי איהו רזא דאורייתא.

הסולם

ואתה תחזה ברזא דאנפין

מאמר

פנימיים, כי צורות הפנים מתהפכות ובאות, מכח הצורות של רשימות הפנים, שהן סתומות ברוח, השורה בפנימיות, ומתוך הרוח ההוא, נראות מבחוץ צורות הפנים, שהן ניכרות אל אלו החכמים. בעלי חכמה הפנימית כנ"ל.

צד) דיוקנין דאנפין אשתמודען וכו' ^י צורות הפנים ניכרות מתוך הרוח, רוח יש באדם, שסוד האותיות חקוקות בו, וכל כ"ב אותיות סתומות בתוך רוח ההוא, ולפי השעה של האדם, עולות רשימות של אלו האותיות לתוך הפנים, וכמו שאלו האותיות עולות, כן הפנים נראות בצורות הרשומות לפי שעה של האדם, במראה שאינה מתקיימת, אלא הן צורות עוברות, ובעלי החכמה בלבד רואים אותן ומתקיימות בהם ואינון נשכחות מהם.

צה) ההוא אתר דאקרי וכו' ^י מקום ההוא שנקרא עולם הבא, דהיינו בינה, משם יוצא סוד התורה, שהוא ז"א הנאצל מבינה, בכל האותיות, שהן כ"ב אותיות, כלל הכל, ונהר

צא) עיינין חוורן דסחרן וכו' ^י עינים לבנות, המסובבות קצת בירוק: הוא בעל כעס, והוא רחמן על פי רוב. וכשתמלא בכעס, אין בו אהבה כלל, ומתהפך לאכזריות. אין הוא בעל סוד. זה הוא בסוד אות ה' שנכלל באות ס'.

צב) עיינין ירוקין וחורין וכו' ^י עינים ירוקות ולבנות ביחד, ומעט מצבע שחור בהן: זה הוא בעל סודות, ומצליח בהם. ואם מתחיל להצליח הוא מצליח ועולה, שונאיו לא יכלו לו והוא שולט עליהם בשליטה גמורה, והם נכנעים לפניו. זה הוא בסוד אות כ' הנכלל בסוד אות ס'. וע"כ הוא שולט, אם מתחיל לשלוט. ע"כ סוד העינים לאלו בעלי החכמה.

מאמר ואתה תחזה ברזא דאנפין

צג) רזא דאנפין וכו' ^י סוד הפנים לאלו בעלי החכמה הפנימית. צורות הפנים אינון ניכרות ברשימות שמבחוץ על עור הפנים, כמ"ש במצח, אלא בתוך רשימה של סודות (דפ"י דף ע"ג ע"א ^י) דף ע"ג ע"ב)

פרחן מניה : אינון רוחין ונשמתי, כלהו מצטיירן בצירא דאינון אתוון, והכי נפקי כלהו. ובג"כ, רוחא דבר נש דמצטיירא בצירא דאתוון, עביד צירא באנפין.
 צו) מ"א"ל ר"ש, אי הכי צירא דאימא, לא מצטיירא נ"גו ההוא רוחא, אמרו, הכי שמענא מניה דמר, דצירא דאתוון מסטרא דלעילא, וצירא דאימא מצטיירא * בההוא רוחא * לתתא. צירא דאתוון אתגניזו לגו, וצירא דאימא בליט לבר.
 צז) צירא דאימא, פני אד"ם, פני ארי"ה, פני שו"ר, פני נש"ר. ורוחא עביד צירא דכלהו לבר לפום שעתא, בגין דכל מה דאיהו מסטרא * דרוחא, בלטא לבר, ואתחזי ואתגניז. וכל הני דיוקנין, * אתחזיין, מתציירן בצירא דאתוון אע"ג דאינון גניזין. אלין ארבע דיוקנין, אתחזיין לפום שעתא, לאינון מארי דעיינין, דידעין ברזא דחכמתא לאסתכלא בהו.

צח) צירא"א קדמא"ה, כד אזיל בר נש בארץ קשוט, אינון דידעין ברזין דמריהון מסתכלין ביה, בגין דההוא רוחא דלגו, מתתקנא ביה, ובליט לבר, צירא דכלא. וההוא צירא איהו צירא דאדם, ודא איהו צירא שלים יתיר מכל ציורין. ודא איהו צירא, דאעבר לפום שעתא, קמי עינייהו דחכימי לבא. האי, כד מסתכלין באנפוי לבר, אינון אנפין דקיימן קמיה, עיינין דלבא רחים לון.
 צט) ארבע סימנין דאתוון אית בהו, * שורייקא חד בליט בשכיבו, מסטרא דימינא, ושורייקא חד דכליל תרין אחרנין דאחידן ביה, בסטרא דשמאלא. ואלין

חלופי גרסאות ז' ל"ג אינון, מ אמר. נ ל"ג גו. ס ההוא. ע ל"ג לתתא. פ ל"ג אתחזיין.

דרך אמת נ' גידים.

הסולם

מאמר

ואתה תחזה ברזא דאנפין

בולט לחוץ ונראה ומיד נגנו. וכל אלו הצורות נראות מצטיירות בציר האותיות, הבאות מז"א. אע"פ שהן גנוזות מבפנים. כנ"ל. אלו ארבע צורות נראות לפי שעה לאלו בעלי העינים, דחינו בעלי החכמה, היודעים בסוד החכמה להסתכל בהן.

צח) צירא קדמא"ה וכו' : ציר הראשון, הוא כשהולך האדם בדרך האמת. אותם שידעים בסוד אדונם מסתכלים בו, משום שרוח ההוא שבפנים מתתקן בו, ובולט לחוץ ציר הכולל הכל, וציר ההוא הוא ציר פני אדם, וזה הוא ציר השלם יותר מכל הציורים. וזה הוא ציר העובר לפי שעה לפני עיניהם של חכמי לב, זה, כשמסתכלים בפניו בחוץ, אלו הפנים העומדים לפניו, עיני הלב אוהבות אותם.

צט) ארבע סימנין דאתוון וכו' : ארבעה סימנים של אותיות יש בהם : גיד אחד בולט בפניו בשקיעה, כלומר שאינו בולט לחוץ אלא כמו שבולט בשקיעה. שכיבו פירושו שקיעה

ונהר ההוא היוצא מעדן, שהוא ז"א, לוקח הכל. וכשפורחים ממנו הרוחות והנשמות, כולם מצטיירים בציר של האותיות האלו. וכן יוצאים כולם. ועל כן רוח האדם המצטייר בציר של האותיות, עושה ציר בפנים של האדם.

צו) א"ל ר"ש וכו' : אמר לו ר' שמעון, אם כן, ציר של אמו של הרוח, דחינו מלכות. אינו מצטייר תוך רוח ההוא. כי האותיות הן באות מאבי הרוח שהוא ז"א כנ"ל. אמרו לו, כך שמענו מאדוני, שציר האותיות בא מצד מעלה מז"א, וציר של אמא, דחינו המלכות, שהוא ד' פנים אריה שור וכו' כלהלן, מצטייר ברוח ההוא מלמטה. וציר האותיות, הבאות מז"א, נגנוזות מבפנים. וציר של אמא בולט לחוץ.

צז) צירא דאמא פני וכו' : הציור של אמא, שהיא מלכות, הוא פני אדם, פני אריה, פני שור, פני נשר. והרוח עושה ציר כולם רק לפי שעה, כי כל מה שהוא מצד הרוח, (דפו"י דף ע"ג ע"ב *) דף ע"ד ע"א)

ד' סימנים, אינן ד' אתון, דאקרון עדות וסימנא דא ע'. ההוא שורייקא דסטר ימינא, דבליט בשכיבו. ד' ואינן תרין אתון דמתחברן ביה רית, ז אינן ההיא שורייקא דכליל תרין אחרנין, ודא איהו רזא דכתיב, (ט) עדות ביהוסף שמו דכל מאן דחמא ליה הוה רחים ליה בלבו, וברחימו אשתלים.

(ק) ו זרעא דדוד מתהפכן ביה חיזו דגוונין, ובג"כ טעה שמואל, דכתיב (ח) אל תבט אל מראהו, בגין דסטרא אחרא הוה ביה באליאב, דלא הוה הכי בדוד, דיוקנין דדוד טמירין אינן, דהא דיוקנין דסטרא אחרא, אתכליל גו (ט) דיוקנין, וההוא דיוקנא דסטר אחרא אתחזי ביה בקדמיתא, דאעבר על עיינין לפום שעתא, ובהיל לבא ודחיל, ולבתר (ט) וטוב רואי וי' עמו. ודא איהו עדות לגביה.

(קא) דיוקנא דא דאדם, כליל כל דיוקנין, וכלהו כלילן ביה, האי לא בהיל ברוחיה. בשעתא דרוגזיה איהו בנייחא, ומלוי בנייחא, ומיד אתפייס.

(קב) (*) זרעא דדוד דאתחזי ביה ההוא דיוקנא בקדמיתא, דאעבר לפום שעתא על עיינין, ברוגזיה בנייחא, מיד אתפייס. אבל נטיר דבבו כנחש לסופא. בגין דההוא סטרא גרמא ליה, דסחרא בכל סטרין. אבל מוחא דבגו קליפה ולבא מתישרא, ויציבא דא לאינן זכאין. אבל חייבין לא מתעברן מההוא דיוקנא קדמאה בישא, (ח) ואתחברן ביה בכלא.

(קג) ציורא תניינא, אי ההוא בר נש לא אזיל כל כך בארחא בישא, ואסטי

מסרת הזהר

חלופי גרסאות

(ט) (תהלים פ"א) וירא ע"א צ"א. (ת) (שמואל א' ט"ז) ח"ג קמד. (א) (שם) ח"ג נא. נה. פה. רסא : רסב : רפב : ז"ח ל"ב ט"ב שכו.

ז מוסיף אינן עדות. ק מוסיף ברחימו זרעא אשתלים. ר דוד ול"ג זרעא. ש דיוקניה. ת לאסתאבן.

מאמר

הסולם

ואתה תחזה ברזא דאנפין

(קא) דיוקנא דא דאדם וכו' : צורה זו של פני אדם, כולל לכל הצורות, וכולן כלולות בו. זה, אינו מבוהל ברוחו. בשעת כעסו הוא במנוחה, ודבריו בנחת, ומיד מתרצה.

(קב) זרעא דדוד דאתחזי וכו' : זרעו של דוד, אשר נראה בו צורה ההיא של הסי' בתחילה ועוברת לפי שעה לפני העינים, כנ"ל. בכעסו הוא במנוחה ומיד מתרצה. אבל נוסר שנאה כנחש לבסוף. משום שהצד ההוא גרם לו זה, שמסבב בכל הצדדים עד שזקוק נקמתו, אבל המוח שבתוך קליפה זו והלב מתישרים. וזה נכון לצדיקים, אבל הרשעים אינם סרים מאותה צורה הראשונה הרעה, ומתחברים בה לגמרי.

(קג) ציורא תנינא וכו' : הציור השני הוא. אם אדם ההוא אינו הולך כל כך בדרך הרע, וסר מדרך ההוא ושב לאדונו, זה, רוח טוב מתחיל לשרות עליו, ומתחזק על זוהמא הראשונה שהיתה בו, ובולט לחוץ, בהסתכלות עינים

שקיעה, מצד ימין, וגיד אחד הכולל ב' אחרים האחרונים בו, מצד שמאל של הפנים. אלו ד' סימנים הם ד' אותיות עדות. וסימן זה הוא ע' היא גיד ההוא שמצד ימין הכולט בשכיבה. ד' ואלו ב' אותיות המתחברות עמו שהם ות, הן גיד ההוא הכולל שני גידים האחרים שמצד שמאל של הפנים. וזה הוא סוד שכתוב, עדות ביהוסף שמו וגו'. שכל מי שראה אותו היה אוהב אותו בלבו, ובאהבה הוא נשלם.

(ק) זרעא דדוד מתהפכן וכו' : זרעו של דוד, מתהפכים בו המראות של חגונים. וע"כ טעה שמואל, שכתוב אל תבט אל מראהו. משום שהצד האחר היה באליאב, שלא היה כן בדוד, הצורות של דוד מכוסות הן, כי הצורות של הצד האחר נכללו תוך הצורות שלו, והצורה של הצד האחר נראה בו תחילה, שעוברת על העינים לפי שעה, והלב מבוהל ומתירא, ואחר כך, וטוב רואי וד' עמו. וזהו עדות אצלו.

(דפו"י דף ע"ד ע"א *) דף ע"ד ע"ב)

מההוא ארחא, ותב למאריה, לא דהוא רגילא בארחוי א דמתקנן, אלא ב איהו דהוה באינון אורחי מתעדי, וסטי מנייהו ותב למאריה. האי איהו רוחא טבא שארי למשרי עלוי, ולאתקפא על זוהמא קדמאה דהוה ביה, ובליט לבר, באסתכלותא דעיינין לפום שעתא, כחד דיוקנא דאריה דאתגבר ג האי בשעתא דחמי ליה, ההוא חיוז גרים ליה לאעבר בלביה אריה דמתגברא לפום שעתא.

קד) האי ד מסתכלן באנפוי לבתר, אינון אנפין דלבא לא רחים לון לפום שעתא, ומיד תב ה לביה ורחים ליה. כד מסתכלן ביה אכסיף, וחשיב דכלא ידעין ביה. אנפוי חפיין דמא לפום שעתא, מתהפכן לחוורא או לירוקא.

קה) תלת שורייקן אית באנפוי. חד לימינא, דדא אתפשט באנפוי ואתאחיד ביה. חד דסלקא לחוטמיה לעילא, ותרינ לשמאלא. וחד דאתפשט לתתא מאינון תרינ, ואחיד בהאי ובהאי. ואלין אינון אתוון דמתחקקן באנפוי, ואינון בלטיין ו דלא ז שכיבין. וכד מתישבא וארגיל בארח קשוט, ה שכיבין.

קו) ורזא דאינון אתוון איהו קריב. דא הוה רחיק, והשתא אינון אתוון בלטיין באנפוי, וסהדין ביה בבהילו. וסימנא דא ס ק' מסטר ימינא אתוון אחרנין מסטר (* שמאלא, ואע"ג דשורייקי אחרנין אתחזון באנפוי, לא בלטיין לבר כהני. בר בזמנא דהוה אזיל בעקימו.

קז) האי איהו זרעא דדוד, אתהפך מחיוז דא. בקדמיתא אתחזי בדיוקנא דאדם, ולבתר קיימא בדיוקנא דאריה, ואתפרש בדיוקנא דסטרא אחרא, ובכלא, מתהפכא משאר בני נשא.

חלופי גרסאות

א מתתקן ; דתקנן מתתקנן (ד"א). ב דאיהו ול"ג דהוה ; דהוה איהו. ג או. ד אסתכלן. ה לגביה. ו בדפוי מוסיף בבהילו דלא ובד"ו ל"ג בבהילו. ז שכיבין ; שקיעין. ח משתככיין. ט ה'. י וכלא.

ואתה תחזה ברזא דאנפין

הסולם

מאמר

השנים, ואוחז בזה ובוזה. ואלו הן אותיות הנחקקות בפניו, והן בולטות ואינן שוקעות. וכשמתישב ומתרגל בדרך האמת, הן שוקעות. קו) ורזא דאינון אתוון וכר' ; והסוד של אלו האותיות, הוא קרוב. כי זה היה רחוק, ועתה ששב ונתקרב, בולטות אלו האותיות בפניו ומעידות עליו בחפזה. וסימן זה הוא, ק' מצד ימין של הפנים. והאותיות האחרות שהן ר"ב, הן מצד שמאל של הפנים. ואע"פ שגידים אחרים מתראים בפניו, אינם בולטים לחוץ כמו אלו. חוץ אם הולך בדרך עקלקלות. בולטות גם הן.

קז) האי איהו זרעא דדוד וכר' ; זה שהוא מזרעו של דוד, הוא מתהפך ממראה זה, מתחילה נראה בצורת אדם, ואח"כ עומד בצורת אריה, ונפרד מצד האחר. ובכל דבר, הוא מתהפך משאר בני אדם.

ציורא

עינים לפי שעה, כצורה אחת של אריה המתגבר. זה, בשעה שרואים בו צורה זו, מראה ההיא גרמה לו, שיעבור בלבו אריה המתגבר לפי שעה, דהיינו שלבו יתגבר על צד הרע לפי שעה.

קד) האי מסתכלן באנפוי וכר' ; זה, שיש לו פני אריה המתגבר, כשמתכלים בפניו אחר כך, הם פנים שהלב אינו אוהב אותם לפי שעה, ומיד חוזר לבו ואוהב אותם. כשמתכלים בו מתבייש, וחושב שהכל יודעים בו, כלומר, שנדמה לו שיוודעים כל מה שחושב ועושה במסתרים. ומתוך בוש, פניו מתמלאים בדם

לפי שעה, ואח"כ מתהפכים ללבן או לירוק. קה) תלת שורייקן אית וכר' ; ג' גידים דקים יש בפניו. א' לימין, שזה מתפשט בפניו ונאחז בו. ואחד, שעולה לחוטמו למעלה. ושנים לשמאל, ואחד מתפשט למטה מאלו

(דפוי דף ע"ד ע"ב * דף ע"ה ע"א)

קח) ציור"א תלי"תא, כ אי ההוא בר נש אזיל בארחא דלא מתתקנא, וסטי אורחוי מארחי דאורייתא, ההוא רוחא קדישא אסתלק מניה, ורוחא אחרא אתחזי ביה, ודיוקנא אחרא, ובלית לבר, באסתכלותא דעיינין דחכימי לבא, לפום שעתא דיוקנא דשור. : בשעתא דחמאן ליה, מעברן בלבייהו ההוא דיוקנא, ואסתכלן ביה.

קט) ג' ט [קורטמי סומקי באנפוי, בסטרא דימינא, ואינון שורייקי סומקין דקיקין. ותלת בשמאלא, ואלין אינון אתוון דבלטין ביה. חד איהו שורייקא דקיק בעגולא, ותרין דקיקין אחרנין עליה, וכלהו בעגולא. וכדין שקיעין עיניו. קי) ורזא דאינון אתוון. חד איהו כ', תרין אחרנין ר"ת אינון. וכן לסטר שמאלא, וסימנא דא ההוא דכתיב, (ב) הכרת פניהם ענתה בם ואלין אתוון בלטין באנפין, על כל שאר שורייקין. ואי תב משמאלא לימינא, אתכפיא ההוא רוחא ואתתקף רוחא דקדשא, ואלין שורייקין ט שכיבו, ואחרנין בלטין לבר, כמה דאתמר.

קיא) זרעא דדוד איהו בהפוכא, אתחזיא בדיוקנא דאריה בקדמיתא, ולבתר אתהדר בדיוקנא דשור. תרין שורייקין אוכמין באנפוי, חד מימינא, וחד משמאלא, ואלין אינון אתוון, חד אקרי ד', וחד אקרי ע', וכלא מתהפכא משאר בני נשא. קיב) ציור"א רביע"אה, דא איהו ציורא דבר נש, דקיימא תדיר לאתתקנא על רזא דמלקדמין, האי איהו נ חיוו לחכימי לבא בדיוקנא דנשר. ההוא רוחא

חלופי גרסאות

מסרת הוהר

(ישעיה ג') ח"ב עד : ח"ג כג. ת"ז בהקדמה כ ל"ג אי. ל מוסיף או בשעתא ט שכיבו. נ לחיור יג : ז"ח ע"ב ט"ב ש"א. דחכימי.

דרך אמת ט] כמין ג' גרעינים אדומים יש בפניו לצד הימין.

ואתה תחזה ברזא דאנפין

הסולם

משמר

גידיים האחרים הם ר"ת. וכן הג' של צד השמאל, א' מהם הוא כ' והאחרים ר"ת. וסימן זה הוא שכתוב, הכרת פניהם ענתה בם. ואלו האותיות בולטות בפנים יותר מכל שאר הגידיים ואם שב בתשובה משמאל, ובא לצד ימין, נכנע רוח ההוא ומתחזק רוח של הקדושה, ואלו הגידיים שוקעים ואחרים בולטים לחוץ. כמו שלמדנו.

קיא) זרעא דדוד איהו וכו' : זרעו של דוד הוא להיפך. שנראה בצורת אריה תחילה, ואח"כ חוזר לצורת שור. ב' גידיים שחורים בפניה, אחד מימין ואחד משמאל, ואלו הם האותיות, אחד נקרא ד' ואחד נקרא ע'. וכולו מתהפך משאר בני אדם.

קיב) ציור"א רביע"אה וכו' : ציור הרביעי, זה הוא ציור של אדם, העומד תמיד להתתקן על סוד מה שעשה בראשונה, ואינו פוגם

קח) ציור"א תליתא וכו' : ציור השלישי הוא. אם אדם ההוא הולך בדרך שאינו מתוקן, ודרכיו סרים מדרך התורה. ההוא, רוח הקדוש נסתלק ממנו, ורוח אחר נראה בו, וצורה אחרת, ובולט לחוץ, בהסתכלות עינים של חכמי לב לפי שעה, צורה של שור. בשעה שרואים אותו, חכמי הלב, מעבירים בלבם צורה ההיא של שור, ומסתכלים בה.

קט) ג' קורטמי סומקי וכו' : כג' גרעינים של כרכום פראי הנקרא קורטמא, אדומים, בפניו מצד ימין, והם גידיים אדומים קטנים, וג' בשמאל של הפנים. אלו הן האותיות הבולטות בו. אחד, מן הג' שבימין ושמאל, הוא גיד קטן בעגול, וב' גידין קטנים עליה, וכולם בעגול. ואז עיניו שקועות בתוך המצח.

קי) ורזא דאינון אתוון וכו' : והסוד של אלו האותיות. אחד מן הג' הוא כ', ושני (דפרי" דף ע"ה ע"א)

דיליה איהו רוחא חלשא. האי לא אחזי באנפין אתוון דבלטין לבר, דהא אתאבידו מניה, ואשתקעו בזמנא אחרא דמלקדמין, דאסתלקו מניה, ועל דא לא בלטין ביה. קיג) ורזא דיליה, עינוי לא נהרין בנציצו, כד איהו בחדוה. ובזמנא דספר שער רישיה ודיקניה. בגין דרוחיה לא נהיר ליה באתוון, ו ואשתקע נציצו דיליה דהוה בקדמיתא. לא קיימא באסתכלותא דאנפין לאסתכלא. ורזא דהאי א) ושבח אני את המתים שכבר מתו מן החיים אשר המה חיים עדנה. זרעא דדוד, ט) סוד יי' ליראיו ובריתו להודיעם.

קיד) ברוחא דבר נש, אצטיירו אתוון, כמה דאתמר, ואיהו בליט לון לבר, ואתמסר חכמתא דא לחכימי לבא למנדע ולאשתמודעא, רוחא קיימא ברזא נ) דזה ספר, וכלא ברזא דא קיימא, בר חיזו דאנפין דאתדן בגוונא אחרא, כפום שולטנו *) דרוחא, או מאריה דרוחא. זכאין אינון חכימין דכלא אתמסר לון למנדע. עד הכא רזא דאנפין.

קטו) מכאן ולהלאה ברזא דשפוון, באת פ' דכליל ברזא דאת ס'. שפוון רברבן, דא איהו בר נש מליל בלישנא בישא, ולא אכסיף, ולא דחיל, מארי דמחלוקת, רכילא איהו בין האי להאי. ו) ומשלח מדנים בין אחים. לאו איהו מאריה דרוין, וכד אשתדל באורייתא מכסה רוין, אבל מאריה דלישנא בישא, ולא שוי דחילו בלביה.

חלופי גרסאות

ט ואשתקעו.

מסרת הוהר

ג) (קהלת ד') וישב נ"ד צ"ג. ד) (תהלים כ"ה) ב"א קמ"ג צ"ג. ה) (בראשית ה') לעיל אות ס"ב צ"פ. ו) (משלי ו').

ואתה תחזה ברזא דשפוון

מבליט אותן לחוץ על הפנים. ונמסר חכמה זו לחכמי לב לדעת ולהכיר. הרוח עומד בסוד זה ספר, והכל עומדים בסוד זה, חוץ ממראה הפנים שנדון באפן אחר, כפי שליטת הרוח או בעל הרוח. אשרי הם החכמים שהכל נמסר להם לדעת. עד כאן סוד הפנים.

מאמר ואתה תחזה ברזא דשפוון

קטו) מכאן ולהלאה ברזא דשפוון: מכאן ולהלאה הוא בסוד השפתים. באות פ' שנכללה בסוד אות ס'. שפתים גדולות. זה הוא אדם המדבר לשון הרע ואינו מתביש ואינו מפחד. בעל מחלוקת ורכילות הוא בין זה לזה, דהיינו בין אדם לחבירו. ומשלח מדנים בין אחים, הוא אינו בעל סוד. וכשמשתדל בתורה הוא מכסה סוד. אבל בעל לשון הרע ואינו שם יראה בלבו.

וסימנא

הסולם

מאמר

פוגם יותר. זה הוא מראה לחכמי לב בצורת נשר. רוח ההוא שלו הוא רוח חלש. זה אינו מראה בפנים אותיות בולטות לחוץ, כי נאבדו ממנו ונשתקעו בזמן אחר בקדמות ימיו, שנסתלקו ממנו אז, ועל כן אינון בולטות בו.

קיג) ורזא דיליה עינוי וכו': והסוד שלו. עיניו אינון מאירות בהתנוצצות כשהוא בשמחה. ובזמן שגזוז שער ראשו וזקנו, משום שרוחו אינו מאיר לו באותיות, ונשקע ההתנוצצות שלו שהיתה לו מתחילה. אינו עומד בהסתכלות הפנים להסתכל בו. מפני שאין לו אותיות בולטות כנ"ל. והסוד של זה הוא. ושבח אני את המתים שכבר מתו מן החיים אשר המה חיים עדנה. זרעו של דוד, סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם.

קיד) ברוחא דבר נש וכו': ברוח האדם מצטיירים אותיות כמו שלמדנו, והוא (דפריי דף ע"ה ע"א *) דף ע"ה ע"ב)

קטז) וסימנא דא, את פ' דכליל באת ע' ר' ולא אתכליל באת ס'. האי איהו דאתחזי דאיהו זכאה, ולא דחיל פ' חטאה איהו, ולא ז' בעי לאשתדלא אבתריה, בגין דכל מלוי אינון בפומא ולא בגופא.

קיו) שפון עתיקין בעתיקו, ולא דקיקין. האי איהו בר נש מאריה דרוגזא יתיר. מאריה דזדונא. לא יכיל למסבל מלה. מארי דלישנא בישא בפרהסיא, בלא כסופא כלל. לזמנין אשתדל בליצנותא. האי איהו בר נש דבעי לאתרחקא מניה. קיח) אתמלי ר' דיקניה בשערא, ההוא, לישנא בישא, אורי עליה בפרהסיא, לית ליה כסופא. אשתדל במחלוקת. אצלח במלי דעלמא. חמי בשנאוי, דא איהו (ז) קורץ בעיניו, על דא אתמר (ח) העז איש רשע בפניו. דא איהו ברזא דאת פ' בלחודוי, דלא אתכליל באת ס' כלל. ולזמנין אתחבר באת ר' בהאי את ס' ר' אתכליל.

קיט) ת ברזא דאודנין, מאן דאודניו רברבין, טפשא בליביה ושגעונא ברוחיה. מאן דאודניו זעירין, א' וקיימין על קיומא. פקיחא דלבא באתערותא איהו. צבי לאשתדלא בכלא. ורזא דא את ב' דאתכליל בכל שאר אתוון. קכ) עד הכא, רזין דדיוקנין דבר נש. מכאן ולהלאה, רזין אחרנין באתוון דמר, דלא קיימין גו פרצופא, אלא למנדע רזין דהאי פסוקא, גו דרגין עלאין, בזמנין ג' ותקיפין דהאי עלמא, ולא זכינן בהו.

מסרת הזהר

חלופי גרסאות

ע' ד'. פ' ל"ג חטאה. צ' בעו. ק' מוסיף עיניה דיקניה.
ר' ד'. ש' ד'. ת' ל"ג ברזא דאודנין. א' קיימן על קיימא.
ב' ר'. ג' ותקופין.

(שם.) (ח) (שם כ"א).

מאמר

הסולם

ואתה תחזה ברזא דאודנין

בפניו. זה הוא בסוד אות פ' בלבד, שאינה נכללת באות ס' כלל. ולפעמים מתחברת באות ר', ובאות ר' הזו היא נכללת.

מאמר ואתה תחזה ברזא דאודנין

קיט) ברזא דאודנין וכו': בסוד האזנים. מי שאזניו גדולות, הוא אויל בלבו ושגעון ברוחו. מי שאזניו קטנות, ועומדות על קיומן כראוי. בהתעוררותו הוא חכם לב. רוצה לעסוק בכל. וזה סוד אות ו' הנכללת בכל שאר האותיות.

קכ) עד הכא רזין וכו': עד כאן סוד הצורות של האדם. מכאן ולהלאה סודות אחרים באותיות של אדוני. דר' שמעון, שאינם עומדות תוך הפרצוף. אלא לדעת הסודות של פסוק הזה, זה סוד, בתוך מדרגות עליונות. בזמנים ותקופות של עולם וזה, ועוד לא זכינן בהם. אמר

קטז) וסימנא דא את וכו': וסימן זה, אות פ' הכלולה באות ר' ואינה כלולה באות ס', זה הוא נראה שהוא צדיק. ואינו ירא חטא. ולא צריכים להשתדל אחריה, מפני שכל דבריו הם בפה ולא בגוף.

קיו) שפון עתיקין בעתיקו וכו': שפתים גובלות וצומקות, ואינן קטנות. זהו אדם בעל כעס ביותר. בעל זדונות. אינו יכול לסבול דבר. בעל לשון הרע בגלוי לכל בלא בוש. לפעמים עוסק בלצנות. זה הוא אדם שצריכים להתרחק ממנו. עתיקין, פירושו גובלות. כי על בלה, מתרגם עתק (איכה ג' ד').

קיח) אתמלי דיקניה בשערא וכו': אם נתמלא זקנו בשער: ההוא, לשון הרע, יורה עליו שמדבר בגלוי לכל, אין לו בוש. עוסק במחלוקת. מצליח בדברי העולם. רואה בשונאיו. זה הוא קורץ בעיניו. על זה נאמר, העז איש רשע (דפו"י דף ע"ה ע"ב)

קכא) אמר ר' שמעון, בני, זכאין אתון בעלמא דין, ובעלמא דאתי, וזכאין עיני, ה דיוכון למיחמי דא, כד איעול לההוא עלמא דאתי. ו בגין נשמתי קרי לעתיק יומין, האי קרא, ט תערוך לפני שלחן נגד צוררי דשנת בשמן ראשי כוסי רויה. וקב"ה קרי עלן, י פתחו שערים ויבא גוי צדיק שומר אמונים.

קכב) אף אינון פתחו ואמרו, כתיב וידי אדם מתחת כנפיהם, האי קרא אוקמוה חברייא, דאינון ידן לקבלא מאריהון דתובתא, דתבאן ה לגבי קב"ה. א אבל ידי אדם, אלין אינון. דיוקנין ורזין עלאין, דשוי קב"ה בבר נש, וסדר לון באצבען לבר ולגו. ובההוא כ"ף.

קכג) וקב"ה כד ברא ליה לבר נש, סדר ביה, כל דיוקנין דרזין עלאין, דעלמא דלעילא, וכל דיוקנין דרזין תתאין, דעלמא דלתתא, וכלא מתחקקא בב"נ, דאיהו קאים בצלם אלהים, בגין דאקרי יציר כ"ף.

קכד) ורזא דכ"ף, דאת דא דאקרי כ"ף, דכתיב, ויברא אלהים את האדם בצלמו, דא איהו רזא דאת כ"ף. את דא, אית ביה רזין עלאין, ודיוקנין עלאין. בהאי כ"ף תליין עשר אמירן מימינא ומשמאלא, חמש מימינא, וחמש משמאלא, ואינון חד ברזא חדא.

זלופי גרסאות

מסרת הזהר

ט (תהלים כ"ג) ח"ב קלג. קנב : קנו : ח"ג סב. ד ל"ג ובעלמא דאתי. ה דזכאין. ו בכנ. ז דחבאן.
ת"ז תמ"ז פד. י (ישעיה כ"ו) ח"ב רב. ח"ג קנב. ח לקבל. ט ידי אלין ול"ג אבל ול"ג אדם. י דוכתינ : ר"ג. רפה : שג : ז"ח ג"ג ט"ד ש"ו פ"ב ט"ד ש"י.
ז (יחזקאל א') ח"ב רס : ח"ג רכג. רכו : רכט : רלה.
שו : ת"ז תי"ח לב : ת"ל עה. ת"ע קלא. ז"ח ל"ט ט"ב ש"ט תק"ח קי"ב ט"א ש"מ"א ש"מ"ה. ז (בראשית א') הקסה"ז קפ"א צ"א

הסולם

מאמר

ואתה תחזה ברזא דשרטוטי ידן

קכג) וקב"ה כד ברא וכו' : והקב"ה, כשברא את האדם, סידר בו כל הצורות של סודות העליונים של עולם העליון, שהוא בינה, וכל הצורות של הסודות התחתונים של עולם התחתון, שהוא מלכות. וכולם נחקקים באדם, הנמצא בצלם אלקים, משום שנקרא. יציר כ"ף, דהיינו יציר כפ"ו של הקב"ה.

קכד) ורזא דכ"ף דאת וכו' : וסוד הכ"ף, הוא של אות הוה הנקראת כ"ף. שכתוב, ויברא אלקים את האדם בצלמו, זהו סוד של אות כ"ף. אות זו יש בה סודות עליונים וצורות עליונות. בכ"ף הוה, היינו בכ"ף ה"ד, תלויים עשרה מאמרות מימין ומשמאל, חמשה בכ"ף ימין וחמשה בכ"ף שמאל, והם אחד בסוד אחד. שהימין והשמאל מתיחדים לאחד.

תנינו

קכא) אמר ר' שמעון וכו' : אר"ש, בני, אשריכם בעולם הזה ובעולם הבא. ואשרי עיני שזכו לראות זה, כשאני נכנס לעולם הבא. בשביל נשמת, אני קורא לעתיק יומין מקרא הזה, תערוך לפני שלחן וגר'. והקב"ה קורא עלינו, פתחו שערים ויבוא גוי צדיק שומר אמונים.

מאמר ואתה תחזה ברזא דשרטוטי ידן

קכב) אף אינון פתחו וכו' : אף הם פתחו ואמרו, כתוב, וידי אדם מתחת כנפיהם. מקרא זה העמידוהו החברים, שהם ידים לקבל בעלי תשובה השבים אל הקב"ה. אבל ידי אדם, אלו הם צורות וסודות עליונים ששם הקב"ה באדם, וסידר אותם באצבעות מבחוץ ומבפנים, ובכ"ף ההוא. דהיינו בכ"ף ה"ד.

(דפ"י דף ע"ה ע"ב)

קכה) כ תנינן כתיב ט) וגם אני אכה כפי אל כפי, ז דלהו דא עם דא בפלוגתא
 ויסתלקו ברכאן מעלמא, הואיל וגאותא דישראל אתיהיבת לעמין. כד מתחברן
 כחדא, כתיב, ט) כף אחת עשרה זהב מלאה קטרת רמז לחבורא חדא. וכד הו
 בחבורא חדא, כתיב, ויברא אלהים את האדם בצלמו וגו'. ויברא אלהים דא סליקו
 דמחשבה, ברוזא פנימאה. את האדם: רוזא דכר ונוקבא כחדא, בצלם אלהים רוזא
 ו דכף.

קכו) כד אתברי אדם, מה כתיב ביה, ט) עור ובשר תלבישני * וגו'. אי הכי
 האדם מהו. אי תימא, דאינו אלא עור ובשר ועצמות וגידים, לאו הכי, דהא ודאי
 האדם לאו איהו אלא נשמתא. ואלין דקאמר עור ובשר עצמות וגידים, כלהו לא
 הוו אלא מלבושא בלחודוי, מאנין אינון דבר נש, ולא אינון אדם. וכד האי ע אדם
 אסתלק, אתפשט מאנון מאנין דקא לביש.

קכז) עור דאתלבש ביה בר נש. וכל אינון עצמות וגידים, כלהו ברוזא
 דחכמתא עלאה כגוונא דלעילא. עור כגוונא דלעילא, כמה דאוריף מר, באינון

חלופי גרסאות

מסרת הזהר

ט) (יחזקאל כ"א). נ) (במדבר ז'). ט) (איוב יוד) כ"א
 כ ל"ג מן תנינן עד וכד הוו. ז דלאו פלוגתא דא על
 דא. ט ויסלקון. נ מוסיף באתר ברוזא. ט מוסיף דכף
 אחרא. ע ל"ג אדם. פ ל"ג עור כגוונא דלעילא.

ואתה תחזה ברוזא דשרטוטי ידין

הסולם

מאמר

קכ. דהיינו ב' הכפות ימין ושמאל בעת שנעשו
 כף אחת, שאז יוצא מהן כל המוחין העליונים.

קכו) כד אתברי אדם וכו': כשנברא
 האדם מה כתוב בו, עור ובשר תלבישני וגו'.
 ושואל, אם כן, מהו האדם עצמו. ומשיב, אם
 תאמר שהאדם אינו אלא עור ובשר ועצמות
 וגידים, אינו כן, כי ודאי, האדם אינו אלא
 הנשמה, ואלו שאומר, עור ובשר עצמות וגידים,
 כולם אינם אלא מלבוש בלבד. הם כלים של
 האדם, ולא האדם עצמו. וכשהאדם נפטר הוא
 מתפשט מאלו הכלים שלבש.

קכז) עור דאתלבש ביה וכו': העור
 שהאדם מתלבש בו, וכל אלו עצמות וגידים
 כולם הם בסוד החכמה העליונה כעין של מעלה.
 ומפרש, עור כעין של מעלה, הוא כמו שלמדנו
 באלו היריעות, שכתוב נוטה שמים כיריעה.
 עורות אלים מאדמים ועורות תחשים, הם
 מלבושים שלמעלה המסככים על המלבוש שהוא
 התפשטות השמים שהוא המלבוש שמבחוץ
 יריעות הן המלבוש שמבפנים, והוא קרום
 הסוכך על הבשר. וע"כ נאמר נוטה שמים
 כיריעה. שיריעות הן לבוש הפנימי ועליהן
 הנשים מבחוץ.

עצמות

קכה) תנינן, כתיב וכו': למדנו, כתוב,
 וגם אני אכה כפי אל כפי, פירוש, שתהיינה
 זו עם זו במחלוקת, ותסתלקנה הברכות מעולם,
 משום שגאות ישראל ניתנה לעכו"ם. כי מיחוד
 ימין ושמאל נמשכות משמאל ג"ר לישראל,
 שהן גאותם, וכשהם במחלוקת, יונקים העכו"ם
 מקו שמאל, וגאות ישראל ניתנה לעכו"ם.
 כשמתחברים יחד, כתוב, כף אחת עשרה זהב
 מלאה קטורת, שזה רמז לחיבור אחד. דהיינו
 שהעשרה שמימין ושמאל נעשו כף אחת.
 וכשהם בחבור אחד, כתוב, ויברא אלקים את
 האדם בצלמו וגו'. ויברא אלקים, הוא
 הסתלקות המחשבה בסוד הפנימית. פירוש.
 שתחלת הכל צריכים להמתיק המלכות בבינה,
 שהוא מדת הרחמים דהיינו ע"י עלית המלכות
 לבינה, הנקראת מחשבה. ואז נסתלקו הג"ר של
 המחשבה, שהן הפנימית שלה, (כנ"ל בהקדמת
 ספר הזהר דף י"ד אות י"ג בסולם ע"ש כל
 ההמשך) ונשארה ב"ק שהן חצי מדרגה. ופעולה
 זו מכונה ברא או ויברא, שהיא לשון מיעוט.
 ולולא מיעוט הוה לא היה האדם ראוי לקבל
 מוחין. (כנ"ל ב"א דף ז' ד"ה וכבר ע"ש) את
 האדם, היס דכר ונוקבא ביחד. כי את היא
 נוקבא ואדם הוא דכר. בצלם אלקים, היס

(דפריי דף ע"ה ע"ב י) דף ע"ו ע"א

צ יריעות, דכתיב (ט) נוטה שמים כיריעה. (ז) עורות אלים מאדמים ועורות תחשים. אינון מלבושין דלעילא, דמסככי למלבושא, אתפשטותא דשמים, דאיהו מלבושא דלבר. יריעות אינון מלבושא דלגו, ואיהו קרומא דסכיך ק על בשרא. קכח) עצמות וגידים, אינון רתיכין, וכל אינון חיילין, דקיימין לגו. וכלהו מלבושין לפנימאה, רזא דאדם ר עילאה, דאיהו פנימאה. קכט) אוף הכי רזא לתתא, אדם איהו פנימאה לגו. מלבושין דיליה כגוונא דלעילא. עצמות וגידין, כגוונא דקאמרן באינון רתיכין ומשיריין. בשר איהו סכיך על אינון משיריין ורתיכין, וקיימא לבר, ודא רזא דאתמשכא ש לסטרא אחרא. עור דסכיך על כלא, דא איהו כגוונא דאינון רקיעין, דסכיכו על כלא. וכלהו מלבושין לאתלבשא בהו. פנימאה דלגו רזא דאדם. וכלא רזא, לתתא כגוונא דלעילא. ועל דא ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים, ת ורזא דאדם לתתא כלא איהו ברזא דלעילא.

קל) בהאי רקיעא דלעילא, דמסכך על כלא, אתרשימו ביה רשימין, לאתחזאה ולמנדע באינון רשימין, דאתקביעו ביה מלין ורזין סתימין. ואינון רשימין דכנביא ומזלי, דאתרשימו ואתקביעו בהאי רקיעא, ע דסכיך לבר. ב אוף הכי עור, דאיהו ג סכוכא לבר בבר נש, דאיהו רקיעא דסכיך על כלא, אית ביה רשימין ושרטוטין,

חלופי גרסאות

מסרת הזהר

ע (תהלים ק"ד) ב"א ר"פ צ"ג. (ז) (שמות כ"ה) ח"ב צ יריעות כתיב עורות דמלבושין ול"ג מן דכתיב עד מלבושין. ק ל"ג על בשרא. ר ל"ג עלאה. ש בסטרא. ת מוסיף תרי אלקים הכא חד כלפי

דכר, וחד כלפי נוקבא. א רקיעא ול"ג בהאי ול"ג דלעילא. ב עור דאיהו חבורא בב"ג לבר אוף הכי. ג חבורא

דרך אמת ע המכסה לחוץ כמו סכך על הכל והוא העור שבאדם.

ואתה תחזה ברזא דשרטוטי ידין

הסולם

מאמר

והכל הוא סוד, שלמטה הוא כעין שלמעלה. וע"כ אוה"כ, ויברא אלקים את האדם בצלמו בצלם אלקים, כי הסוד של אדם למטה, הוא כולו בסוד שלמעלה. קל) בהאי רקיעא דלעילא וכו' : ברקיע הזה שלמעלה הסוכך על כל, נרשמו בו רשימות להראות ולדעת באלו הרשימות שנקבעו בו דברים וסודות סתומים. והם הרשימות של כוכבים ומזלות שנרשמו ונקבעו ברקיע הזה הסוכך מבחוץ. אף כן, העור שהוא סוכך מבחוץ באדם, שהוא כמו הרקיע הסוכך על כל, יש בו רשימות וקוים. והם בחינת כוכבים ומזלות של עור הזה. להראות בהם, ולדעת בהם דברים וסודות סתומים בכוכבים ומזלות, שהם הרשימות והקוין שבעור שיעיינו בהם חכמי לב, ולהסתכל בהם לדעת הסתכלות בפנים בסודות שאמרנו. וחס הוברי שמים החושים בכוכבים.

ודא

קכח) עצמות וגידין וכו' : עצמות וגידין הם המרכבות וכל אלו הצבאות העומדים בפנימיות. כלומר, שהם בחינת הפנימיות והג"ר של חיצוניות המדרגה, כי גידים הם נשמה של המלבוש, והעצמות הם בחינת חיה של המלבוש. וכולם הם מלבושים לפנימי, שהוא סוד אדם העליון, שהוא פנימית להם. קכט) אוף הכי רזא וכו' : אף כן הסוד למטה. האדם הוא פנימי בפנים, המלבושים שלו הם כעין של מעלה, עצמות וגידים הם כעין שאמרנו באלו המרכבות והצבאות שנקראים עצמות וגידים. בשר הוא סוכך על אלו המחנות והמרכבות הנקראים עצמות וגידים ועומד מבחוץ להם. וזה סוד שהבשר נמשך ממנו לצד האחר. (כמ"ש פרשת נח דף מ"ח ד"ה תיח) עור הסוכך על כל, זה הוא כעין אלו הרקיעים הסוככים על כל. וכולם מלבושים להתלבש בהם, הפנימי שבתוכם הוא סוד האדם.

(דפו"י דף ע"ו ע"א)

ואינן ככביא ומזלי דהאי עור. ^ז לאתחזאה בהו, ולמנדע בהו, מלין ורזין סתימין. ^ח בככביא ומזליא, לעיינא בהו חכימי לבא, ולאסתכלא בהו למנדע אסתכלותא באנפין, ברזין דקאמרן, ^י ורזא דא, ^{יא} הוברי שמים החוזים בככבים. קלא) ^{יב} ודא איהו, כד אינן נהירין וקיימין, בלא רוגזא. בזמנא דרוגזא שלטא עליה דבר נש, דינא אחרא אתמסר למנדע ביה. במה דלא אתייהיב לשלטאה, למנדע בזמנא ^{יג} דדינא שלטא ברקיעא.

קלב) אבל אסתכלותא דאנפין על ארח קשוט, בשעתא דאנפין נהירין, וקיימא בר נש על קיומא, ואינן רשימין ^{יד} אתחזון בארח קשוט, דכדין בההוא אסתכלותא יכיל לאתדנא על בורייה יתיר, ואף על גב דבכלא כל אינן חכימין יכלין לאסתכלא.

קלג) שרטוטי ידין ושרטוטי אצבען, לגו, כלהו קיימין ברזין אחרנין, למנדע במלין סתימין. ואלין אינן ככביא, דנהירין לאסתכלא גו מזלי, בטסירין עלאין. קלד) אצבען קיימי ברזין עלאין. ^{טו} טופרי אצבעאן, דקיימין דחפין לבר, הוא אוקמה באינן רזין, דהו פנים דלבר, ובהו אית רזין, לאינן חרשין, דמסתכלי בטופרי, בנהירו דמלה אחרא, דשלטא בהו, ואינן חרשין קא מסאבי לההוא אתר. קלה) בטופרין אית זמנין, דנהירין בהו ככבין חורין דיקין, ואלין אינן ^{טז} כתולדה. דטלופחין, ואינן שקיעין כהאי מסמרא על לוחא. ולא אינן כאינן חורין אחרנין דלא שקיעין, אלא דקיימין לעילא. בהני דלא שקיעין, לית בהו

מסרת הזהר

חלופי גרסאות

ז מוסיף רקיעא דסכיך לאתחזאה. ח ככביא. י כד אינן נהירין וקיימין בלא רוגזא ורזא. יא וליג מן ודא איהו עד בזמנא. יב ל"ג מן ודא עד בזמנא. יג דעיבא. יד דעיבא. ט ל"ג מן אתחזון עד אסתכלותא ומוסיף וכלהו אסתכלותא. יז דתפלוחון.

דרך אמת ^{טז} צפרנים. צ כורע עדשים הם שקועים בעור האדם כמסמר הזה השקוע על הכותל.

מאמר

הסולם

ואתה תחזה ברזא דשרטוטי ידין

כולם עומדים בסודות אחרים לדעת בדברים סתומים. ואלו הם ככבים המאירים להסתכל בתוך המזלות, בממונים העליונים. קלד) אצבען קיימי ברזין וכר: האצבעות עומדות בסודות עליונים. הצפרנים של האצבעות העומדים ומכסים עליהם הם מבחין. והעמידוהו באלו הסודות, שהם פנים שמבחוץ. (כמ"ש לעיל בראשית א' אות קכ"ט וע"ש בסולם) ובהם יש סודות לאלו המכשפים המסתכלים בצפרנים, באור של דבר אחר השולט בהם, ואלו המכשפים מטמאים למקום ההוא.

קלה) בטופרין אית זמנין וכר:

בצפרנים יש זמנים שמאירים בהם ככבים לבנים קטנים, כלומר, שנראות נקודות לבנות בצפרנים ואלו

קלא) ודא איהו כד וכר: זהו הוא כשהפנים מאירים ועומדים בלי רוגז. אז אפשר להסתכל ולדעת כנ"ל, בזמן שהרוגז שולט על האדם, דין אחר נמסר לדעת בו, ולמה לא ניתן לשלוט על האדם. זה אפשר לדעת בזמן שהדין שולט ברקיע.

קלב) אבל אסתכלותא וכר: אבל הסתכלות הפנים בדרך אמת, הוא בשעה שהפנים מאירים והאדם עומד על קיומו, ואז אלו הרשימות נראים בדרך אמת, כי אז בהסתכלות ההיא יכול לדון יותר על בירונו. ואף על פי שבכל האפנים יכולים כל אלו החכמים להסתכל.

קלג) שרטוטי ידין ושרטוטי אצבען וכר: קיי הידים וקיי האצבעות, מבפנים. (דפו"י דף ע"ו ע"א)

ממשא. אבל הני דשקיעין חוורין כתולדה כ דטלופחין אית בהו ממשא, ואית סימנא טבא ליה לבר נש כ בהו, ויצלח בההוא זמנא. או גזרה אתגזר עליה ואשתזיב מינה. קלז) שרטוטי ידין ברזין עלאין, *) כ באצבען לגו. בידין שרטוטין רברבין, שרטוטין זעירין דקיקין עלאין בימינא. באינון אצבען דבהו שרטוטין זעירין. באצבעא זעירא דימינא, אית רשימין דקיקין. אצבעא דא, קיימא תדיר על עובדין כ דבסטר כ אחרא.

קלז) בהאי אצבעא קיימין שרטוטין, אינון דאצבעא אתכפיל בהו. הני לאו אינון לאסתכלא, אלא אי אתוספן ביה. אי אתוספן תרין אחרנין, על ההוא שרטוטא דאתכפל בהו. ארחא לא אודמן ליה, ואי יעבד לא יצלח. קלח) בר אי קיימן בארכא, בין רשימא לרשימא, בזמנא דיתמשך משכא לאחורא, ואשתארו אינון רשימין דאשתמודען. האי יצלח בארחא. וסימן דא, תלת תלת בפותיא. וארבע בארכא. ורוא דא ז' מאתוון זעירין.

קלט) רשימא חד בארכא, ותרין תרין בפותיא. מארחא, ישמע מלין בזמן קריב, ולית ליה בהו תועלתא. ארבע רשימין בארכא, וד' רשימין בפותיא, ארחא אודמן ליה בטרח כ סגי, ולסופא לתועלתיה. ורוא דא כ ז' מאתוון אמצעיין, דבין זעירין ורברבין.

חלופי גרסאות

כ דטלופחין. ל בחדו. ח מוסיף בשרטוטין באצבען. נ דב"ג. ס ארחא. ע מוסיף באורח סגי. ע שלש.

הסולם

מאמר

ואתה תחזה ברוא דשרטוטי ידין

מתכפל עליו. לא יודמן לו דרך. ואם עושה אינו מצליח.

קלח) בר אי קיימן וכז': חוץ אם הקוים עומדים באורך בין רשימה לרשימה, דהיינו בין הרשימות שהאצבע מתכפל עליהם, בזמן שימשוך עור האצבע לאחור, ועם כל זה, ישארו אלו הרשימות הנודעות, ולא יתבטלו מחמת משיכת העור. זה יצלח בדרך. וסימן זה הוא. ג' קוים ברוחב, וארבעה באורך. וסוד זה הוא ז' מאותיות הקטנות. כי יש ג' מיני אלפא ביתות, גדולות בינונות וקטנות. והז' שבכאן שייך לא"ב דאותיות הקטנות.

קלט) רשימא חד בארכא וכז': אם רשימה אחת הוא באורך וב' ב' ברוחב. מן הדרך, ישמע דברים בזמן קרוב, ואין בהם תועלת. אם ד' רשימות באורך וד' רשימות ברוחב, דרך יודמן לו ביגיעה מרובה, ולבסוף יהיה לתועלתו. וסוד זה ז' מאותיות א"ב בינונות שבין א"ב גדולות ובין א"ב קטנות. חמ

ואלו הם כתולדה של עדשים, והם שקועים בצפרנים, כמסמר הזה על הלוח. והם אינם כאלו נקודות לבנות אחרות שאינם שקועות, אלא עומדות למעלה על הצפרנים. כאלו שאינם שקועות אין בהם ממש, אבל אלו השקועות ולבנים כתולדה של עדשים, יש בהם ממש, וסימן טוב יש לאדם בהם, ויצליח בזמן ההוא. או גזרה נגזר עליו ונצול ממנה.

קלז) שרטוטי ידין ברזין וכז': קוי היד בסודות עליונים, ובאצבעות מבפנים, שלא לצד הצפרנים אלא לצד הבשר. בידים יש קוים גדולים וקוים קטנים ודקים עליונים בימין. ובאלו האצבעות שבהם קוין קטנים. באצבע קטנה שבימין יש רשימות דקות, אצבע זה עומד תמיד על מעשים שבצד האחר.

קלז) בהאי אצבעא קיימין וכז': באצבע הזה נמצאים קוים, אלו שהאצבע מתכפל עליהם בשעת סגירת היד, אלו אינם להסתכל בהם, אלא אם נוספים עוד קוים. אם נוספו ב' קוין אחרים על קו ההוא שהאצבע (דפווי דף ע"ו ע"א י) דף ע"ו ע"ב)

קמ) חמש זעירין רשימין בפותיא לתתא, וארבע פ בפותיא לעילא, וארבע בארכא נייחא ליה ז בביתיה, ועצלא איהו. וארחא הות מתתקנא קמיה, ולא בעי למעבד. ואי יעבד, יצלח בההוא ארחא, אבל לא עביד ליה, ועצלא הוי ורוא דא ז' דאיהי ק ר פעוטה.

קמא) באצבעא דאמצעיתא, האי אצבעא קיימא, למעבד עובדא ההוא דחשיב. אי שרטוטא חדא קיימא בארכא, בין שרטוטי דפותיא, האי חשב מחשבין, ואסתלקן מניה, ודחיל ולא עביד, וההיא מחשבה לא אתעביד כלל.

קמב) אי תרין שרטוטין בארכא, דקיימין כד אתפשט משכא לאחורא. האי לאו ביה מחשבין, וחשיב מחשבין לפום שעתא, ואתעביד, ולא מחשבה דהרהר ביה כלל, אלא מחשבה דאיהו בבהילו וזעירא, אבל הרהורא ומחשבה לא.

קמג) ואי תלת רשימין בארכא. ובפותיא תרין או תלת, כד אתפשט משכא לאחורא. האי איהו ב"נ דאיהו פקיחא, וחשיב מחשבין, וכל אינון מחשבין דאינון לסטר קב"ה אתקיימן בידיה, ומחשבין אחרנין לאו הכי.

קמד) אי ארבע או חמשה בארכא, באתפשטו דמשכא כדקאמרן, ש כד שראן על פותיא, בתלת, או בארבע, או מתרין ולהלאה. דא בר נש דמחשבו לאבאשא, ואשתבח בהו. ה ודיקני וגביני עינוי סומקין, מחשב לביש ואשתבח בהו. קצרא דיומין איהו. פקיחא איהו. ואכנע תדיר א למכילן דביש. אצלח. ולסופא דיומין זעירין אסתלק מעלמא.

חלופי גרסאות

פ לעילא בפותיא. ז ל"ג בביתיה. ק ה"ג בד"א ובד"ז; פשוטא. ר ל"ג מחשבין; וחשיבין ול"ג וחשיב מחשבין. ש מוסיף דא איהו כד. ת ודיקניה. א למיכלן.

דרך אמת ק] ונ"א פעוטה ר"ל קסנה כענין דאחז"ל הפעוטות מקחן מקח בפ' הנזקין.

הסולם

מאמר

ואתה תחזה ברוא דשרטוטי ידין

לפי שעה, ונעשות, אבל לא מחשבה שמעין בה, אלא מחשבה שהיא במהירות וקטנה, אבל מחשבה בעיון אין בו.

קמג) ואי תלת רשימין וכו': ואם ג' רשימות באורך, וברוחב ב' או ג', לאחר שמתפשט עור האצבע לאחור. זה הוא אדם שהוא חכם וחושב מחשבות, וכל אלו מחשבות שהן לצד הקב"ה מתקיימים בידו, ומחשבות אחרות אינן כן.

קמד) אי ארבע או וכו': אם ארבע או חמשה רשימות באורך, אחר התפשטות עור האצבע כמו שאמרנו, כששורים על הרשימות שברוחב על ג' או ד' או מב' והלאה. זה אדם שמחשבותיו הן להרע, ומשתבח בהן, והזקן וגבות עיניו אדומים, חושב רע ומשתבח בו קצר ימים הוא. חכם הוא. ונכנע תמיד למדות הרעות. מצליח. ולסוף ימים מועטים מסתלק מן העולם.

אסותא

קמ) חמש זעירין רשימין וכו': חמש רשימות קטנות ברוחב למטה, וארבע ברוחב למעלה, וארבע באורך. יש לו מנוחה בביתו. והוא עצל. דרך היה מתתקן לפניו ולא רצה לעשות. ואם יעשה יצלח בדרך הזה, אבל לא יעשה אותו שהוא עצל. וסוד זה הוא ז' שהיא קטנה.

קמא) באצבעא דאמצעיתא וכו': באצבע האמצעי: אצבע זה עומדת להראות אם לעשות מעשה ההוא שחשב. אם קו אחד עומד באורך בין הקיין שברוחב. זה חושב מחשבות ומסתלקות ממנו, וירא ואינו עושה אותם, ומחשבה ההיא אינה נעשית כלל.

קמב) אי תרין שרטוטין וכו': אם ב' קוים באורך, העומדים אפילו, כשמושכים עור האצבע לאחור, ואינם מתבטלים מחמת משיכת העור. זה איז בו מחשבות, שחושב מחשבות (דפו"י דף ע"ו ע"ב)

קמה) אסוותא להאי תיובתא. כדין אשתכחו תלת רשימין, או ארבע, ושריין על תרין. תלת רשימין או ד' בארכא ושריין על תרין בפותיא. דהא כפום מנהגא דבר נש, הכי מתחלפי שרטוטין, מזמן לזמן. ורזא דא ^(ק) המוציא במספר צבאם וגר, מרב אונים ואמיץ כח וגר.

קמו) כמה דקב"ה אחלף חיילין וזמנין בככבי שמיא, יומא דא כך, וליומא אחרא ^ב כך. כפום דאדם דלגו כל עובדוי. הכי אתחזון בהאי רקיעא. והכי אתחזי בהאי משכא דהאי אדם תתאה. דאיהו רקיעא, עור דחפיא על כלא.

קמו) וכלא כפום גוונא דאדם דלגו, דהאי לזמנין קאים בדינא, לזמנין ברחמי, כההוא גוונא ממש אחזי לבר. לזמנין כהאי גוונא, ולזמנין כהאי גוונא. כגוונא דא לתתא בהאי אדם, כמה דאמרן, לזמנין כהאי גוונא, ולזמנין כהאי גוונא. ורזא דא את ז' אתכליל ביה את י'.

קמח) ורזין אלין באצבען * דימינא, בזעירא וברברבא. וסימן ^ה כקטן כגדול תשמעון. ^ג אלו תרין אצבען ברזין אלין, והכי אינון ברזין דאוליפנא מניה דמר, ^ד ברזי דרב ייסא סבא. מכאן ולהלאה שרטוטין אחרנין, דאקרון כללהו תולדות, ואינון תולדות אדם, כמה דכתיב, ^ו תולדות השמים, והא אתמר, דכלא רזא דא. כגוונא דא תולדות אדם, בכל אינון דיוקנין דאנפין, ובכל אינון דקאמרן. ובאלין תולדות דשרטוטי ידין, דאתחזיין ברזין פנימאין, כמה דאתחזי.

חלופי גרסאות

^ב מוסיף כך ודא איהו דאמרין בצלותא דערבית ומחליף את הזמנים ומסדר את הכוכבים כפום דחלופא דזמנים כן [האי] איהו מסדר ככבים. ^ג אלין. ^ד מוסיף ולא אינון ברזי.

מסרת הוהר

^(ק) (שעיה מ') הקסה"ז כ"ג צ"א ז"ח ל"ז ט"ב של"ד. ^(ר) (דברים א') לעיל אות ל"ט צ"ה. ^(ש) (בראשית ב') הקסה"ז מ"ח צ"ד.

ואתה תחזה ברזא דשרטוטי ידין

הסולם

מאמר

מבחוץ על חרקייע, לפעמים כאפן הוה ולפעמים כאפן הוה. כעין זה למטה באדם הוה כמו שאמרנו שלפעמים, נראה על העור כאפן הוה ולפעמים כאפן הוה. וסוד זה הוא אות ז' שנכלל בו אות י'.

קמח) ורזין אלין באצבען וכר': וסודות אלו הם באצבעות דיד ימין, באצבע קטנה, ובגדולה, דהיינו אצבע האמצעית, והסימן הוא. כקטן כגדול תשמעון. אלו ב' האצבעות הם בסודות האלו. וכך הם בסודות שלמדנו מאדוני בסודות דרב ייסא סבא. מכאן ולהלאה קוים אחרים הנקראים כולם תולדות, והם תולדות אדם, כמ"ש תולדות השמים. והרי למדנו, שהכל הוא סוד זה. כעין זה תולדות אדם. בכל אלו הצורות של הפנים, ובכל אלו שאמרנו, ובאלו תולדות של קוי הידים הנראים בסודות פנימיים כמו שראוי.

זה

קמה) אסוותא להאי תיובתא וכר': הרפואה לזה, היא תשובה. ואז נמצאות ג' רשימות או ארבע השורות על שתיים, דהיינו ג' רשימות או ד' באורך ושורות על ב' שברוחב. כי לפי מנהגו של אדם כן מתחלפות הרשימות מזמן לזמן. וסוד זה, המוציא במספר צבאם וגר, מרב אונים ואמיץ כח וגר.

קמו) כמה דקב"ה אחלף וכר': כמו שהקב"ה מחליף צבאות וזמנים בככבי השמים, יום זה כך וליום אחר כך, שכפי האדם העליון שבפנימיות כל מעשיו, וכן הם נראים ברקיע הזה, כן נראה בעור הזה של אדם הזה התחתון, שהעור שלו המכסה על כל, הוא רקיע.

קמו) וכלא כפום גוונא וכר': והכל כפי עין האדם שבפנימיות, שזה, לפעמים עומד בדין ולפעמים ברחמים, כעין זה ממש מראה (דפו"י דף ע"ו ע"ב *) דף ע"ז ע"א)

קמט) זה ספר תולדות אדם, לשרטוטין, ה סימן ו זר"ה פס"ץ. רזין לחכימי לבא, רוזהס"ף, חמש אתוון, בחמש תרעין, למנדע חכמה בסוכלתנו.
 קנ) תרעא קדמאה, ר'. בידא אית שרטוטין דקיקין, ושרטוטין רברבין, וכלהו מתערבי דא עם דא. שרטוטין רברבין דאית בידא, כד אינון תרין בארכא, ותרין בפותיא, ואחידו דא בדא, דא איהו ז ברזא דאת ה, וברזא דאת ר' ודחי לאת ז, ונטיל אלין תרין אתוון. בפותיא נטיל ה, בארכא נטיל ר', וסימן דיליה ה"ר. קנא) דא אית ליה בידא שמאלא כהאי גוונא באלין שרטוטין רברבין. אבל אינון שרטוטין זעירין דנטלא ימינא, לא נטלא שמאלא. דימינא נטלא, חד שרטוטא דקיק לעילא בארכא, וחד שרטוטא דקיק ה לתתא, דאחיד ו בין אינון תרין שרטוטין רברבין. בפותיא אית חד שרטוטא דקיק, דאחיד לתתא באינון תרין דשריא עליה. ובשמאלא לאו הכי, ורזא דיליה איהו בימינא, ולא בשמאלא.
 קנב) האי איהו בר נש, דלזמנין תאיב בביתא, ולזמנין בארחא, דא לא שכיך לביה בהאי ובהאי. כד איהו בביתא תאיב בארחא, וכד איהו בארחא, תאיב בביתא. אצלח תדיר בארחא, ולזמנין בביתא. דא אצלח באורייתא, וברזי דאורייתא אי אשתדל בהו. האי חמי בשנאוי, תועלתא לסגיאין ביה. עצלא איהו במלי דעלמא. אי אתער, אתערון לאוטבא ליה מלעילא. זכי במלוי. דא איהו חמידא ומפזר ממונא. טב עינא איהו. צלותיה אשתמע. נחית וסליק בממונא.
 קנג) דא איהו דלזמנין מתבר לביה לגביה מאריה. וכדין אשתכחו תלת שרטוטין זעירין, דמעברין בההוא שרטוטא דקיק, דאתוסף על אינון תרין דפותיא,

חלופי גרסאות

ה ליג סימן. ו זר"ה פס"ץ. ז מוסיף ברזא דא. ח מוסיף דאחית לתתא באינון תרין לתתא. ס באינון ול"ג בין. י ל"ג מן דאחיד עד דשריא; דאחית; דאסית (ד"א).

הסולם

מאמר

ואתה תחזה ברזא דשרטוטי ידן

אלו ב' קוים הגדולים אשר שט. ברוחב. יש קו אחד דק הנאחו למטה באלו ב' הקוים השורים עליו. ובשמאל אינו כן והסוד שלו הוא בימין ולא בשמאל.

קנב) האי איהו בר נש וכר' : זה הוא אדם, שלפעמים חושק להיות בבית, ולפעמים בדרך, זה, לא ישקוט לבו בזה ובוה, כשהוא בבית חושק לדרך, וכשהוא בדרך חושק לבית. מצליח תמיד בדרך, ולפעמים גם בבית. זה מצליח בתורה ובסידות התורה אם משתדל בהם. זה רואה בשונאיו. תועלת לרבים בו. עצל הוא בדברי העולם. אם מתעורר מלמטה, מתעוררים להטיב לו מלמעלה. זוכה בדבריו. זה הוא חמוד ומפור כסף. טוב עין הוא. תפלתו נשמע, יורד ועולה בכסף, דהיינו ברכושו.

קנג) דא איהו דלזמנין וכר' : זה הוא שלפעמים נשבר לבו לפני אדונו. ואז נמצאים

ב

קמט) זה ספר תולדות אדם: היינו לקוים. סימן זר"ה פס"ץ, שהם אותיות, זה ספר, ונתוסף עליהן צ'. הסודות לחכמי לב. רוזהס"ף. חמש אותיות בחמשה שערים לדעת חכמה בתבונה.

קנ) תרעא קדמאה וכר' : שער הראשון היא ר'. ביד, יש קוים דקים וקוים גדולים וכולם מתערבים זה עם זה. קוים הגדולים שיש ביד כשהם ב' באורך וב' ברוחב, ונאחזים זה בזה: הוא בסוד אית ה' ובסוד אות ר', ודוחה לאות ז' ולוקח אלו ב' אותיות, ברוחב לוקח ה' ובאורך לוקח ר'. והסימן שלו ה"ר.

קנא) דא אית ליה וכר' : זה יש לו כעין זה שביד ימין, גס ביד שמאל, באלו קוין הגדולים, אבל אלו קוים הקטנים שלוקח הימין, אינו לוקח השמאל. שהימין לוקח קו אחד דק למעלה באורך, וקו אחד דק למטה הנאחו בין

(דפו"י דף ע"ז ע"א)

ורזא דא ה' דמתחברא עם ר'. דא ארחא, דא ביתא. דא חדוה, דא עציבו, דא תועלתא, דא עצלא, דא טב עינא, דא חמידא, ומפור ממונא. דא מתבר לביה, ותב למאריה.

קנד) תרעא תניינא, ז'. בימינא, בקסטירו דקולטא, רשימין שכיחי, כד אשתכחו תלת שרטוטין רברבין בפותיא, ותרין רברבין בארכא, וחד מאינן דארכא, אחיד באינן תרין דפותיא, וחד אחרא לא אחיד בהו. האי אית פסלו בזרעיה, מסטרא דאבוי, או מסטרא דאמיה.

קנה) וכדין משתכחי לתתא מאינן תלת שרטוטין דפותיא, תרין שרטוטין דיקיקין, דאחידן בהו לתתא. האי איהו בר נש, מתקן עובדוי, קמי בני נשא, ולביה כ לא קשוט. ולזמנא דסיב, אהדר לאתתקנא. כדין אשתכחו אינן תרין שרטוטין בארכא, אחידן באינן דפותיא, דא עם דא. ותרין אחרנין עמהון באמצעיתא, דיקיקין, ודא בארכא. ותלת דיקיקין בפותיא, ורזא דא ז' דמתחברא באת ר'.

קנו) וכד ה איהו סיב ותב כדקאמרן, אתתקן איהו ברזא דאת ר', ואתחבר באת ז'. לבתר נ כד האי אתתקן, איהו תדיר בלחישו, וכל עובדוי בלחישו. ה אבל לאו איהו בקיומא כדקא חזי בגין דההוא פסלו, עד לא אתייאשא ע ביה. קנו) * ולבתר דאתייאשא. ההוא פסילו, כדין אשתכחו שרטוטין בידא ימינא, ארבע וחמש. ארבע בארכא, חמש בפותיא. ורזא דא ז', ואתחבר באת ה'.

חלופי גרסאות

כ ל"ג לא. ל וכדין. מ ל"ג איהו. נ סיב איהו. ס ל"ג אבל. ע מוסיף ביה מכאן אוליפנא מאן דפסיל זרעיה [דפסל בזרעיה] עד תלת דרין לא אתייאשא ההוא פסילו מלכשכשא בג"כ תנינן ווי ליה לההוא ב"נ דפסל זרעיה ולא חייש ליקרא דמאריה פסיל זרעיה ודאי.

ואתה תחזה ברזא דשרטוטין ידן

הסולם

מאמר

מתקן מעשיו לפני בני אדם, ולבו אינו אמת. ולעת זקנה חוזר להתתקן. או נמצאים אלו ב' קוים שבאורך שנאחזים באלו שברוחב, זה עם זה. וב' אחרים עמהם באמצע, דקים, וזה באורך. וג' דקים ברוחב. וסוד זה הוא ז' המתחברת עם אות ר'.

קנו) וכד איהו סיב וכז' : וכשהגיע לזקנה ושב, כמו שאמרנו, הוא מתתקן בסוד אות ר' ומתחברת באות ז'. ואח"כ, כשזה נתתקן הוא תמיד בחשאי וכל מעשיו בחשאי. אבל אין הוא בקיום כראוי, משום שפסול הזה שבזרעו עוד לא התיאש בו ומעורר אותו לרע. קנו) ולבתר דאתייאשא ההוא וכז' : ואחר שמתיאש פסול ההוא, או נמצאים קוים ביד ימין, ארבע וחמש, דהיינו ארבע באורך וחמש ברוחב, וסוד זה ז' שנתחברה באות ה'. זה, לפעמים מצליח ולפעמים אינו מצליח. מצליח בתורה. ולבסוף ימיו מצליח אפילו בכסף.

תרעא

ג' קוים קטנים העוברים על קו הדק ההוא הנתוסף על אלו השנים שברוחב. וסוד זה הוא. ה' המתחברת עם ר'. וחוזר על הדברים בדרך קצר, הטוב לזכרון. זה דרך. זה בית. זה חדוה. זה עצבות. זה תועלת. זה עצל. זה טוב עין. זה חמוד ומפור כסף. זה נשבר לבו ושב לאדונו.

קנד) תרעא תניינא וכז' : שער השני, הוא ז'. ביד הימין, בחלק שקולט ומקבל דהיינו בכף היד, נמצאות רשימות. קסטירו הוא כמו גסטרא שפירושו חלק. כמ"ש (וי"ד ט"ו) גסטרא בפני עצמה. דקולטא פירושו קליטה וקבלה. כשנמצאים ג' קוים גדולים ברוחב, וב' גדולים באורך, ואחד מאלו שבאורך אוחז באלו ב' שברוחב, וקו האחר אינו אוחז בהם. זה יש פסול בזרעו מצד אביו או מצד אמו.

קנה) וכדין משתכחי לתתא וכז' : ואז נמצאים למטה מאלו ג' קוים שברוחב, ב' קוים דקים הנאחזים בהם למטה. זה הוא אדם (דס"י דף ע"ז ע"א י' דף ע"ז ע"ב)

האי לזמנין אצלח, לזמנין לא אצלח. אצלח באורייתא, ולסוף יומי, אצלח אפילו בממונא.

קנח) תרעא תליתאה, ה'. בימינא, כד אשתכחו חמש שרטוטין בפותיא, ותלת בארכא, ואשתכח ההוא שרטוטא דאמצעיתא מאינון תלת, דא איהו ברזא דאת ה', ואסתמך באות ס'.

קנט) בזמנא דאשתכח ההוא שרטוטא דאמצעיתא, דעאל ואחיד גו אינון חמש שרטוטין דפותיא, דא איהו בר נש עציב ורגיז גו ביתיה, ובגו בני נשא לאו הכי. קמצן איהו בביתיה, ורגיז ו כפין, ולזמנין לא. לבר מביתיה לאו הכי. אצלח בעובדי עלמא. כד אשתדל באורייתא אסתכל זעיר ואתהדר בה. מהימנא איהו, אבל לאו כל זמנא. וההוא זמנא דלאו מהימנא, אחזי גוון קשוט, ולא קשוט בשלימו. בדינא ו יצלח. מהימנא איהו ברזין דאורייתא, דא איהו ברזא דאת ה', ואתחבר באת ס'.

קס) ואי ארבע שרטוטין בפותיא, וחמש בארכא, תרין מאינון דארכא, עאלין גו אינון ארבע, דא איהו בר נש חדי בביתיה, ואתחזי עציב לבא לבר, ולא הכי דכיון דמליל עם בני נשא, אחזי חדו ו ואתכוון במלוי.

קסא) תלת שרטוטין זעירין עאלין גו אינון דארכא, דא אית ליה חד רשימו אוכם בגופיה, ותלת שערין תליין בההוא רשימו, וההוא רשימו איהו כעגולא, וחד ו תבירא ברישיה. ולהאי רשימא, קראן ליה חכימי לבא, דידעין רזין אלין, ריש נשרא. רשימו דא, אתחזי לזמנין, בין כתפוי. ולזמנין, בדרועא ימינא. ולזמנין, על ידא ימינא באצבעוי.

חלופי גרסאות

פ ל"ג וכפין. צ אצלח. ק ואתדון. ר חבורא; חרודא; תביר; חבורה.

מאמר

הסולם

ואתה תחזה ברזא דשרטוטי ידין

נאמן הוא בסודות התורה. זה הוא בסוד אות ה' ומתחברת באות ס'.

קס) ואי ארבע שרטוטין וכו': ואם ארבעה קוים ברוחב, וחמש באורך, ושנים מאלו שבאורך נכנסים תוך אלו ארבע שברוחב. זה הוא אדם שמח בביתו, ונראה עצוב לב בחוץ, ואינו כן, כי כיון שמדבר עם אנשים מראה שמחה. ומתכוון בדבריו.

קסא) תלת שרטוטין זעירין וכו': ג' קוים קטנים נכנסים בתוך אלו שבאורך, זה יש לו רושם אחד שחור בגופו, וג' שערות תלויות ברושם ההוא, ורושם ההוא כעגול, ושבר אחד בראש הרושם. לרושם הזה קוראים חכמי לב היודעים סודות אלו, בשם, ראש נשר. רושם הזה נראה לפעמים בין כתפיו, ולפעמים בזרוע ימין, ולפעמים על יד ימין על אצבעותיו.

אי

קנח) תרעא תליתאה וכו': שער השלישי הוא ה', בימינא, כשנמצאים חמשה קוים ברוחב, ושלוש באורך, ונמצא ניכר בו ביותר קו ההוא האמצעי מאלו השלושה שבאורך. זה הוא בסוד אות ה' ונסמכת באות ס'.

קנט) בזמנא דאשתכח ההוא וכו': בזמן שנמצא קו ההוא האמצעי, מאלו השלושה שבאורך, שנכנס ואוחז תוך אלו חמש קוים שברוחב. זה הוא אדם עצב וכועס בתוך ביתו, ובין בני אדם אינו כן. הוא קמצן בביתו, וכועס ורעב, ולפעמים לא. לחוץ מביתו אינו כן. מצליח בדברי העולם. כשעוסק בתורה מסתכל מעט וחוזר בה. הוא נאמן, ולא בכל זמן. ובזמן ההוא שאינו נאמן, הוא מראה כמו שהוא אמת, ואינו אמת בשלימות. מצליח בדין.

(דפו"י דף ע"ז ע"ב)

קסב) אי רשימא דא ריש נשרא, איהו בארע מישר בתיקוני, יסתלק לעותרא וליקרא. ואי ההוא ריש נשרא אתהפך לאחורא, יזכה לבנין * לזמנין. אבל כד ה' איהו סיב, יזכה לעותרא יתיר, וליקר סגיא, יתיר מעולמוי, ויצלח באורייתא, אי אשתדל בה.

קסג) ריש נשרא דא, אתחזי לזמנין אוכמא, ולזמנין גוון * דלא סומק זעיר. דלא אצטבע כל כך. לזמנין בשערין לזמנין שעיע, וכלא חד סימנא איהו, ובחד דינא אתדן.

קסד) ואי ה' ההוא גוון סומק אצטבע יתיר, וקאים בגווינה, זמן זעיר הוא דאצטבע, בגין דאלין גווינין, לזמנין קיימין נהירין, ולזמנין חשוכין. ואי אצטבע ההוא סומק ונהיר, כדין אית בידא שמאלא, תלת שרטוטין בארכא, ותלת בפותיא, וחד דיקק על אינון דפותיא, וחד דיקק על אינון דארכא. ובידא ימינא אתוסף חד בפותיא בלחודוי. האי בר נש שכיב בנדה, * ולא תב * מינה למאריה.

קסה) וכד תב בתיובתא, אשתארו אינון שרטוטין בידא שמאלא, וההוא דאתוסף בימינא, אתעדי מניה, ואתעדי ההוא סומקא, דלא ה' אתחזי נהיר כל כך מניה. ולזמנין דאף על גב דתב, לא אעדי מניה ההוא סומקא, עד זמן. האי איהו ברזא דאת ה', ואתעדי את ס', ועאל תחותי את י', ואתחבר את ה' באת י'. האי בעי תקונא לנפשיה בבהילו. חכימא דלבא דחמי ליה, חובתא אית עליה, לומר ליה זיל אסי לנפשך.

קסו) ואי תלת שרטוטין בארכא, וחד בפותיא, דא איהו ברזא דאת ה' בלחודיה. ולזמנין אתחבר ברזא דאת ז'. האי איהו בר נש תאיב בתר בצעין

חלופי גרסאות

ש ל"ב לזמנין. ת ל"ב איהו. א ל"ב דלא. ב ל"ב ההוא. ג דלא. ד מניה. ה אתעדי.

הסולם

מאמר

ואתה תחזה ברזא דשרטוטי ידין

קוים באורך ג' קוין ברוחב, וקו אחד דק על אלו שברוחב, וקו אחד דק על אלו שבאורך. וביד ימין נתוסף קו אחד ברוחב בלבד. זה הוא אדם ששכב עם נדה ולא שב עליה לאדונו. קסה) וכד תב בתיובתא וכד * וכשחזור בתשובה, נשאר הקוים שביד שמאל, וקו ההוא שנתוסף בימין, הוסר ממנו. והוסר צבע האדום ההוא, שאינו נראה מאיר כל כך. ולפעמים אע"פ ששב, לא הוסר ממנו האדום ההוא עד זמן. זה הוא בסוד אות ה' והוסרה אות ס' * ונכנס תחתיה אות י' * ונתחברה אות ה' באות י'. זה צריך במהרה תקון לנפשו. חכמי לב הרואים אותה, חוב עליהם לומר לו, לך רפא את עצמך.

קסו) ואי תלת שרטוטין וכד * ואם ג' קוים באורך ואחד ברוחב. זה הוא בסוד אות ה' בלבד, ולפעמים מתחברת בסוד אות ז'. זה

קסב) אי רשימא דא וכד * אם רושם הזה הנקרא ראש נשר הוא בדרך יושר בתקוניה, יעלה לעשירות ולכבוד. ואם ראש נשר הזה מתהפך לאחוריו, יזכה לפעמים לבנים. אבל כשיוקין יזכה לעושר גדול וליקר גדול, יותר מבילדותו. ויזכה בתורה אם יעסוק בה.

קסג) ריש נשרא דא וכד * ראש נשר הזה, נראה לפעמים שחור, ולפעמים בצבע שאינו אלא מעט אדום, שלא הצטבע כל כך. ולפעמים רואים בשערות התלויות עליו, שלפעמים הן חלקות. והכל סימן אחד הוא, ובדין אחד נידון.

קסד) ואי ההוא גוון וכד * ואם צבע אדום ההוא נצטבע יותר, ועומד בצבעו, וזמן קטן הוא שנצטבע. כי אלו הצבעים לפעמים נמצאים מאירים, ולפעמים חשכים, ואם נצטבע אדום ההוא ומאיר, אז יש לו ביד שמאל ג'

(דפו"י דף ע"ז ע"ב)

הוא

דעלמא. ואי לאו, רדיף בתר נשין, ותיאובתיה נאופים. ואע"ג דתאיב לבצעין דעלמא, האי לא אעדיו מניה, ולא אכסיף. עינני שקיעין ומליל בהו.
 קסז) אי תב למאריה מתחלפי שרטוטין. תלת בפותיא וחד לארכא, ואינון תרין דקיין (*) קיימין בקיומא, כדין רעו דיליה יתיר באתתיה, ואתדבק בה. חד דקיק יתיר, עאל בין אינון תרין דקיין. כדין אתחבר את ה' באת ז'.
 קסח) ואי שרטוטא חד בארכא וארבע בפותיא, ותלת דקיין קיימין על ההוא חד, וחד על אינון ארבע. על דרועא שמאלא, אית ליה תלת ^ו קסטרין דקיין, דאתילידו ביה מיומין זעירין, וחד שערא תליא, בההוא חד דרישא. האי איהו רדיף בתר נאופא דאשת חבריה. מאריה דזדונא איהו. אגזים בעינא שמאלא, בלא מלולא כלל, ואשלים. ובגין דאיהו מאריה דזדונא, לא חייש ליקרא דמאריה, ואתבא קמיה. לבתר קטיל חויה ליה, או בר נש סומקא.
 קסט) ואי ארבע בארכא, ^ז ותלת בפותיא, ואינון דסלקין לעילא אעדיו מניה. האי, תבר לביה לגבי מאריה, ותב בתיובתא. כדין איהו ברזא דאת פ', ואתחבר באת ה'. על אלין, ועל אינון דכוותיה, כתיב, ^ח שלום שלום לרחוק ילקרבו.

קע) עד הכא, כל אינון רזין דתולדות אדם, דאינון תולדות, דאתילידו ביה מזמן לזמן, כפום ארחוי דבר נש. זכאה חולקיהון דאינון דיתבין קמיה דמר, וזכו למשמע מפומיה רזין דאורייתא. זכאה אינון בהאי עלמא, וזכאין אינון לעלמא

חלופי גרסאות
 ו מוסיף לאתבא ליה. ז תלת.

מסרת הוהר
 ח) (ישעיה נ"ז) הקסה"ו ע"ב צ"א תק"ח קכ"ב ט"ב של"ב.

דרך אמת ר' גידים דקים שנולדו בו מימים מועטים.

הסולם

ואתה תחזה ברזא דשרטוטי ידין

מאמר

אחת תלויה באותו האחד העומד בראשם. זה הוא ריודף אחר נאוף אשת חברו. בעל זדון הוא. מפחיד בעין שמאל בלא דבור כלל, ומשלים, כלומר, שמשלים פעולתו ואינו צריך לדבר. ומשום שהוא בעל זדון, אינו דואג לכבוד אדונו לשוב לפניו. ואח"כ הורג אותו נחש, או אדם אדום.

קסט) ואי ארבע באורכא וכו' : ואם ד' באורך, וג' ברוחב, ואלו העולים למעלה הוסרו ממנו. זה, שובר לבו לפני אדונו ושב בתשובה. או הוא בסוד אות פ' ומתחברת באות ה'. על אלו ועל אלו שכמותו כתוב, שלום שלום לרחוק ולקרוב.

קע) עד הכא כל וכו' : עד כאן כל אלו הסודות של תולדות אדם, שהם תולדות הנולדים בו מזמן לזמן לפי דרכיו של האדם. אשרי

הוא אדם חומד בצע שבעולם. ואם לא, הוא רודף אחר נשים, ותאותו נאופים. ואע"פ שחומד בצע שבעולם, גם זה לא הוסר ממנו, ואינו מתבייש. עינני שקיעות ומדבר בהם. כלומר בשעה שמדבר קורץ בעיניו.

קסז) אי תב למאריה וכו' : אם שב לאדונו מתחלפים הקוים, ג' ברוחב ואחד לאורך, ואלו ב' הדקים עומדים בקיומם. אז הרצון שלו הוא באשתו יותר והתדבק בה. קו אחד דק ביותר נכנס בין אלו ב' קוין הדקים. אז מתחבר אות ה' באות ז'.

קסח) ואי שרטוטא חד וכו' : ואם קו אחד באורך וארבעה ברוחב, וג' דקים עומדים על אותו האחד שבאורך, וקו אחד על אלו הארבע, שברוחב. על זרוע השמאל ג' סימנים דקים שנולדו בו מימים מועטים, ושערה (דפו"י דף ע"ז ע"ב *) דף ע"ח ע"א)

דאתי. אמר ר' שמעון, זכאין אתון חבריא, דכל רזין לא אניס לכו, כמה דוכתין עלאין אזדמנן לכו לעלמא דאתי.

קעא) [פתח ואמר א] ואתה תחזה מכל העם אנשי חיל יראי אלהים אנשי אמת שונאי בצע, האי קרא אוקמוה. אבל ואתה תחזה, תבחר לא כתיב. אלא תחזה: לפום חיזו דעיינין. במאי. בדיוקנא דבר נש באלין ת] שית סטרין דקאמרתון וכלא בהאי קרא. ואתה ת] תחזה, חד, בשערא. מכל העם, תרין, במצחא. אנשי חיל, תלת, באנפין. יראי אלהים, ארבע, בעיינין. אנשי אמת, חמש, בשפון. שונאי בצע, שית, בידין. בשרטוטיהון.

קעב) דאלין אינון סימנין, לאשתמודעא בהו בני נשא, לאינון דרוח חכמתא שריא עלייהו. ועכ"ד, משה לא אצטריך דא, אלא מה כתיב, ויבחר משה אנשי חיל מכל ישראל. בגין דרוחא קודשא הוה אתי לגביה, וואודע ליה, וביה הוה חמי כלא.

קעג) מנא לן, דכתיב כי יהיה להם דבר בא אלי. באים אלי לא כתיב, אלא בא אלי, דא רוח קודשא, דהוה אתי לגביה, וביה הוה ידע, ולא אצטריך לכל דא לאסתכלא ולעיינא, אלא לפום שעתא הוה ידע משה.

קעד) מה"ג, ידע שלמה מלכא, ידע בכורסייה, דרוח קודשא שריא עליה, דכל מאן דקריב לכורסייה, דחילו ואימתא נפיל עליה, וביה הוה דאין דינא בלא סהדין. בגין דדיוקנין הוו בכורסייה, וכל מאן דמקרב בשקרא, מכשכשא

חלופי גרסאות

מסרת הוהר

א) (שמות י"ח) ח"ג טז: רל. ת"ז ת"ו כב. ת"ע קכא: באו; ובאו. כ ל"ג דא. ל חיזו דעיינין. מ כה"ג שלמה מלכא בכורסייה. נ מוסיף ואע"ג דרוח. ט ל"ג דאין

דרך אמת [אית דאמרי זהו סתרי תורה. ת] תימה דלעיל פ' ב' ד' מנה להו ואפשר משום דאודנין לית בהון סימנא דעובדין מביין ככל שאר סימנין לכן לא מני ליה הכא.

הסולם

מאמר

קעב) דאלין אינון סימנין וכו': כי אלו הם סימנים להכיר על ידם בני אדם, לאלו שרוח החכמה שורה עליהם. ועם כל זה, משה לא היה צריך לזה, אלא מה כתוב, ויבחר משה אנשי חיל מכל ישראל. משום שרוח הקודש היה בא אליו והודיע לו, ובו היה רואה הכל. קעג) מנא לן דכתיב וכו': מאין לנו זה, כי כתוב, כי יהיה להם דבר בא אלי. באים אלי לא כתוב, אלא בא אלי, זה הוא רוח הקודש שהיה בא אליו, ובו היה יודע, ולא היה צריך לכל זה להסתכל ולעייין, אלא לפי שעה היה משה יודע.

קעד) כה"ג ידע שלמה וכו': כעין זה ידע שלמה המלך. ידע בכסאו, שרוח הקודש היה שורה עליו, שכל מי שקרב לכסאו, אימת ופחד

אשרי חלקם של אלו היושבים לפני אדוני, שהוא ר"ש, וזכו לשמוע מפיו סודות התורה. אשרי הם בעולם הזה ואשרי הם בעולם הבא. אמר ר' שמעון, אשריכם חברים, שכל סוד לא נעלם מכם. כמה מקומות עליונים מזומנים לכם לעולם הבא.

קעא) פתח ואמר, ואתה תחזה וגו': ושאל, אבל כתוב ואתה תחזה ולא כתוב, תבחר. ומשיב אלא תחזה הוא לפי ראות עינים. במה בצורה של האדם, באלו שש בחינות שאמרתם (באות ס"ח) והכל הוא במקרא הוה. ואתה תחזה, א' בשער. מכל העם, ב' במצח. אנשי חיל, ג' בפנים. יראי אלקים, ד' בעינים. אנשי אמת, ה' בשפתים. שונאי בצע, ו' בידים, בקיום שלהם.

(דפרי"ז דף ע"ח ע"א)

ההוא דיוקנא, והוה ידע שלמה מלכא, דבשקרא קאתי. בגין כך, אימתא דכורסיה הוה נפיל על כלא, וכלהו אשתכחו זכאין קמיה. קעה) מלכא משיחא ^ע בריחא, כד"א ^ב והריחו ביראת יי' ולא למראה עיניו ישפוט וגו'. ותלת אלין, דנו עלמא, בלא סהדין והתראה. שאר בני עלמא, על פום סהדין, על מימר אורייתא. חכימין דאשתמודען באינון דיוקנין, ^פ עלייהו לאזהרא לבני עלמא, ולמיהב אסוותא לבני נשא, ולאסי נפשיהו. זכאין אינון בהאי עלמא, וזכאין אינון בעלמא דאתי.

רזא דרזין

קעו) * ואתה תחזה מכל העם. זה ספר תולדות אדם. דא ^ז ספר מאינון ^ק ספרין, סתימין ועמיקין, אמר ר' שמעון, ארימית ידי בצלו למאן דברא עלמא. דאף על גב דבהאי קרא גלו ^ר קדמאי סתימין עלאין, אית לאסתכלא ולעיינא ברזין דספרא דאדם קדמאה, ^ט דמתמן אתמשכא ספרא גניזא דשלמה מלכא. קעז) זה: דתליא ביה כלא. זה: אילנא דחיי. זה: ולא אחרא דגלי. ^ח זה: כמה דאת אמר, ^א החדש הזה לכם ראש חדשים, זה ניסן ולא אחרא. קעח) זה ספר, ^א לאשגחא ולגלאה תולדות אדם, אילנא דגלי תולדות אדם. ועביד איבין לאפקא לעלמא. זה ספר, למנדע חכמתא סתימא ועמיקא, דאתמסר

מסרת הזהר

חלופי גרסאות

ב) (ישעיה י"א) ח"ב ריג: ד"ח ס"ב ס"ג שליו. ע בארחא. פ למיהב ול"ג מן עלייהו עד ולמיהב. ג) (שמות י"ב) בא מה אות קנח ח"ב קפו. צ ספרא. ק ל"ג ספרין. ר סתימין קדמאי. ש מתמן. ת מוסיף מאי זה. א לאשכחא.

מאמר

הסולם

ואתה תחזה רזא דרזין

הספרים הסתומים והעמוקים. אמר ר' שמעון הרימותי ידי בתפלה למי שברא העולם, שאע"פ שבמקרא הוה גלו הקדמונים סתומים עלינו, יש עוד להסתכל ולעיין בסודות הספר של אדם הראשון, שמשם נמשך ספר הגנוז של שלמה המלך.

ופחד נפל עליו. ובו היה דן דין בלי עדות. משום שצורות היו בכסא, וכל מי שקרב עם שקר, היתה דופקת אותה צורה, והיה יודע שלמה המלך שבא עם שקר. משום זה האימה של הכסא נפל על הכל, וכולם נמצאו צדיקים לפניו.

קעז) זה, דתליא ביה כלא וכר: ומפרש המקרא זה ספר. זה, יורה שתלוי בו הכל. זה הוא עץ החיים, דהיינו ת"ת. זה, מגלה ואין אחר שיגלה. זה, הוא כש"א, החדש הזה לכם ראש חדשים, שפירושו זה ניסן ולא אחר. אף זה שבכאן, פירושו זה מגלה ולא אחר.

קעה) מלכא משיחא בריחא וכר: מלך המשיח דין בריח. כמש"א, והריחו ביראת ה' ולא למראה עיניו ישפוט וגו'. ושלשה אלו, משה ושלמה המלך ומלך המשיח, דנים העולם בלא עדות והתראה, שאר בני העולם, דנים על פי עדות על פי התורה. החכמים הנודעים באלו הצורות, עליהם להזהיר את בני העולם, ולתת רפואה לבני אדם, ולרפאותם. אשריהם בעולם הזה ואשריהם בעולם הבא.

רזא דרזין

קעח) זה ספר: היינו להסתכל בו ולגלות תולדות אדם. הוא אילן המגלה תולדות אדם שעושה פירות, דהיינו שמוליד נשמות, להוציא לעולם. זה ספר, לדעת חכמה סתומה ועמוקה שנמסר לאדם הראשון בצורות של בני אדם. חכמה זו נמסרה לשלמה המלך, וירש אותה, וכתב בספרו.

קעו) ואתה תחזה מכל העם: זה ספר תולדות אדם. היינו, שזה ספר, מאלו (דפרי דף ע"ח ע"א *) דף ע' ע"א)

לאדם קדמא, בדיוקנא דבני נשא, חכמתא דא אתמסר לשלמה מלכא, וירית לה וכתב בספריה.

קעט) אוליפנא, דמשה אתקשי בדא, עד דאתת שכינתא ואוליפת ליה, והיא חמאת וברירת לכל אינון גוברין דאתחזון בפרצופא, ותמן אוליף משה חכמתא דא, ועייל בגויה, הה"ד ואתה תחזה מכל העם. ההוא דכתיב ביה (ד) ואתה הוא ושנותיך לא יתמו. (ה) ואתה מחיה את כלם. (ו) ואתה יי מגן בעדי.

קפ) ואתה תחזה, ותסתכל בהא. אנת, ולא אחרא, למנדע ולאסתכלא בשתינ רבוא. בשית סטרינ אית לאסתכלא בדיוקנין דבני נשא, ולמנדע חכמתא על בורייה. ואלין אינון, בשערא. בעיינין. בחוטמא. בשפון. * באפיין. בידין. באינון שרטוטין דידין. ובשית סטרינ אלין, כתיב ואתה תחזה.

קפא) ואתה תחזה, בשערא בקמיטין דמצחא, ב אילין קריצין דעל עיינין. מכל העם, בעיינין. בדוקין דעינא, ובקמיטין דתחות עינא. אנשי חי, דבהו חילא למיקם בהיכלין דמלכא. בצהיבו דאפיין. ב באפיין, בקמיטו דאפיין. ברשימו דבהו בדיקנא. שנאי בצע, בידין, בשרטוטי ידין, רשימין דבהו. וכלהו שית סטרינ רמיזין הכא, דאתמסרו למשה, לאסתכלא ולמנדע חכמתא סתימא, וחכמתא דא, ירתן זכאי קשוט כדקא יאות, זכאה חולקהון.

קפב) כתיב (ז) עור ובשר תלבישני וגו', כגוונא דא עבד קב"ה לעילא, דרגין על דרגין, אלין על אלין, סתימין גו סתימין, ד וחיילין ורתיכין, אלין על אלין,

מסרת הזהר

חלופי גרסאות

(ד) (תהלים קב.) (ה) (נחמיה ט') ב"א ש"מ צ"ו. ב באינון דעל ול"ג קריצין. ג ל"ג באפיין. ד אלין אינון ול"ג מן וחיילין עד אינון. (ו) (תהלים ג') לך מ"ט צ"א. (ז) (איוב יוד) לעיל אות קכ"ו צ"ס.

מאמר

הסולם

ואתה תחזה רוא דרין

קפא) ואתה תחזה: פירוש, בשערא, בקמיטין שבמצח, באלו הגבות שעל העינים. מכל העם, היינו, בעינים, בקרומין שבעין, ובקמיטין שמתחת העין. אנשי חיל, היינו אותם שיש להם כח לעמוד בהיכל המלך. וניכרים, בצהוב שבפנים, בפנים, ובקמיטין שבפנים, וברשימו שבהם בוקן, שנאי בצע, היינו בידים ובקוים שבידים, וברשימות שבהן. וכל שש בחינות רמזים כאן בכתוב, שנמסרו למשה להסתכל ולדעת חכמה סתומה. וחכמה זו יורשים צדיקי אמת כראוי, אשרי חלקם. קפב) כתיב, עור ובשר תלבישני וגו': כעין זה עשה. קב"ה למעלה מדרגות על מדרגות, אלו על אלו, סתומות תוך סתומות, וצבאות ומרכבות, אלו על אלו, כך עשה בכל אלו עורקים וגידים, שעשה בהם מדרגות על מדרגות וכו'. ואלו הם העצמות, העומדים בקיום

קעט) אוליפנא דמשה אתקשי וכו': למדנו, שמשה התקשה בזה, עד שבאה השכינה ולמדה לו, והיא ראתה ובררה לכל אלו האנשים שנראו והוכרו בפרצופיהם, ושם למד משה חכמה זו, והכניסה בתוכו. ז"ש ואתה תחזה, ההוא שכתוב בו ואתה הוא ושנותיך לא יתמו. ואתה מחיה את כלם. ואתה ה' מגן בעדי שכל אלו המלות, ואתה, פירושם השכינה, אף כאן ואתה תחזה, פירוש השכינה. קפ) ואתה תחזה ותסתכל וכו': ואתה, דהיינו השכינה, תחזה ותסתכל בזה, אתה ולא אחר, לדעת ולהסתכל בששים רבוא. בשש בחינות יש להסתכל בצורות בני אדם ולדעת חכמה על בירורה. ואלו הם, בשערא, בעינים, בחוטם, בשפתים, בפנים, בידים, דהיינו בקוים שבידים. ובשש בחינות אלו כתוב, ואתה תחזה.

(דפו"י דף ע' ע"א *) (דף ע' ע"ב)

הכי עבד בכל אינו, ערקין וגידין, ואלין אינון גרמין, וקיימין בקיומא ה דדרגין עלאין, ואלין אקרון בשר, דרגין ושלטנותא דקין כל בשר, וכל אינון דאתהנון ו מתננא דבשר, דריחין דקרבנין, ואחרנין דשלטין בבשר. ועילא מכלהו עור, ו משכא דחפי על כלא.

קפג) כגוונא דעבד קב"ה ככבים ה ומזלות ו במשכא דרקיעא, ו לאסתכלא בהו, ואינון אותות השמים, ולמנדע בהו חכמתא. הכי עבד קב"ה בבני נשא, רשימין וקמיטין ו בההוא פרצופא דאדם, ו כאינון ככבים ומזלות, למנדע ולאסתכלא בהו חכמתא סגיא, ו ולאתנהגא בהו גופא.

קפד) כמה דמתחלפי במשכא דרקיעא, חיזו דככביא ומזלי, לפום עובדין דעלמא, הכי מתחלפין חיזו דרשימין וקמיטין במשכא דב"נ, לפום עובדיו מזמן לזמן. ומלין אלין לא אתמסרו אלא לזכאי קשוט, למנדע ולאפא חכמתא סגיא. קפה) זה ספר תולדות אדם, מזמן לזמן, לפום עובדיו ו דאדם, הכי אתילידו, ואתרשימו ואתחלפו ביה ו רשימין, מזמן לזמן. דהא בזמנא דרוחא קדשא שריא בגויה, הכי עבד תולדות, ואחזי רשימין ההוא רוח לבר.

קפו) ובזמנא דמתעברא וזו מגיה רוח קדשא, ואתיא רוח מסאבא, וההוא רוח מסאבא הוא מכשכשא בגויה, ואחזי לבר חיזו ורשימין ידיעאן, דאשתמודען ביה בקמיטין במשכא לבר. ו ואע"ג *) דשערא ומצחא וחוטמא ועיינין, וכל אינון סימנין, קיימין על קיומיהו.

חלופי גרסאות

ה דגרמין דב"נ. ו מבשר. ז מוסיף משכא דאתפשטותא דרקיעא ואיהו עור דמשכא. ח ומזלו. ט ל"ג במשכא דרקיעא. י ולאסתכלא; למנדע ולאסתכלא. כ ל"ג בההוא פרצופא דאדם. ל באינון. מ ולאתנהגא. נ ל"ג דאדם. ס ל"ג רשימין מזמן לזמן. ע ל"ג מן ואע"ג עד סוף האות.

מאמר

הסולם

ואתה תחזה רוא דריון

ומזלות לפי המעשים של העולם, כן מתחלפים מראה הרשימות והקמטים בעור האדם, לפי מעשיו, מזמן לזמן. ודברים אלו לא נמסרי אלא לצדיקי אמת לדעת וללמוד חכמה רבה.

קפה) זה ספר תולדות אדם; מזמן לזמן לפי מעשיו של האדם, כך נולדים ונרשמים ומתחלפים בו הרשימות, מזמן לזמן. כי בזמן שרוח הקודש שורה בתוכו, כך עישה תולדות ומראה רשימות רוח ההוא שמבחוץ.

קפו) ובזמנא דמתעברא וזו וכר; ובזמן שנעבר ימש ממנו רוח הקודש ובא רוח הטומאה. רוח הטומאה הוא דופק בתוכו ומראה לחוץ מראות ורשימות ידועות, שניכרות בו בקמטים שבעור מבחוץ, ואע"פ שהשער והמצח והחוטם וכל אלו סימנים עומדים על קיומם. זר"ה

בקיום מדרגות עליונות. ואלו, מן המדרגות, נקראות בשר, שהם המדרגות והשליטה דקין כל בשר (כמ"ש פרשת נח דף מ"ח ד"ה ת"ח) וכל אלו הנהגים מעשן הבשר מריחות הקרבנות, ואחרים השולטים בבשר. ולמעלה מכולם הוא עור, דהיינו עור המכסה על כל.

קפג) כגוונא דעבד קב"ה וכר; כעין שעשה הקב"ה ככבים ומזלות בעור הרקיע להסתכל בהם, שהם אותות השמים, ולדעת בהם חכמה. כך עשה הקב"ה בבני אדם, רשימות וקמטים בעור פרצוף ההוא של אדם, שהם כאלו הככבים ומזלות שברקיע, לדעת ולהסתכל בהם חכמה גדולה, ולהתנהג בהם הגוף.

קפד) כמה דמתחלפי במשכא וכר; כמו שמתחלפין בעור הרקיע מראה הככבים (דפו"י דף ע' ע"ב י' דף ע"א ע"א)

קפז) זר"ה פס"ק, ^ט את דא ^פ דמתחלפא תדיר בהא חכמתא. באת זיין, מלה דקיימא בשערא ^ז הוה וסימניך זיין, ומאני קרבא דשמשון, בשערא. ודא הוא נזרא ^ק דאלהים עליה.

קפח) שערא דקיימא לאשתמודעא, ותליא. דא קיימא באת ז', ואתחבר ביה את צ'. דא עאל ואפיק ס'.

קפט) אי שערא דא תליא ואוכם, ובמצחא תלתא שרטוטין מסטרא דימינא, ותרין משמאלא, ולא מתחברן אלין באלין. בסטר ימינא אית תלתא רשימין דקייקין, דעברין עליהו. ואינון שבילין למעבר על אינון שרטוטין אחרנין. ובסטר שמאלא חמש, וחד מניה זעיר בארכיה. דא קיימא בגו את ז' ואת ק'. כדין תשכח קר. זקפיין דעל חורי עינוי, דמתחברן דא בדא.

קצ) דא איהו בר נש מאריה דרוגזא, ולא בבהילו, ונייחא דיליה בעכובא. חשיב בגרמיה דאיהו חכים, ולא חכי. זקיף רישא לאסתכלא תדיר. מארי מצותא לבר. בביתה לאו הכי. אורייתא לא חשיב לאסתכלא בה. מלין דבני נשא חשיבין עליה כמטור, ואתיב מלין תקיפין עלייהו.

קצא) ואי מתפרשן קריצין דא מן דא, מטור ולא מטור, כדין תשכח ^ט במצחא לסטרא דימינא, תרין שרטוטין רברבין וחד זעירא, ותרין רשימין זעירין דעאלין ביניהו לפותיא. ולסטר שמאלא תרין, חד רברבא, וחד זעירא, וחד רשימו זעיר דעאל בחד ולא מטי לתניינא.

חלופי גרסאות

^ט מוסיף זיין ה"ה סמ"ך פ"ה רי"ש צדי"ק את. ^פ דמתחלפין. ^ז ל"ג הוה. ^ק דאלהיו; דאלהיה. ^ר ל"ג ולא מטור. ^ט ל"ג במצחא

הסולם

מאמר

ואתה תחזה רוא דרין

שמאל חמשה קוים, ואחד מהם קטן באורכו זה עומד בתוך אות ז' ואות ק'. או השכח גבות חזקות שעל חורי עינוי שמתחברים זה בזה.

קצ) דא איהו בר נש וכו': זה הוא אדם בעל כעס, ולא במהרה, ומעכב את מצב המנוחה שלו. מחזיק עצמו שהוא חכם ואינו כן. מרים ראשו תמיד להסתכל. בעל מריבה הוא בחוץ, ובביתו אינו כן. אינו מחשיב התורה להסתכל בה. דברי בני אדם נחשבים לו כמשא, ומשיב דברים נמרצים עליהם.

קצא) ואי מתפרשן קריצין וכו': ואם נפרדות הגבות זו מזו, מגיעים ואינם מגיעים זה לזה, אז תמצא במצח לצד ימין, שני קוים גדולים ואחד קטן, ושתי רשימות קטנות שנכנסות ביניהם ברוחב. ולצד שמאל שנים, אחד גדול ואחד קטן, ורשימה אחת קטנה שנכנסת באחד ואינה מגעת לשני.

דא

קפז) זר"ה פס"ק אות זו, דהיינו ק' מתחלף תמיד בחכמה זו. כלומר שעיקרם הן ה' אותיות זרה פס. שהן אותיות זה ספר, והק' מתחבר עמהם להיותה מתחלפת תמיד עם אותיות ההן. אות ז' היא דבר העומד בשערות האדם, וסימניך, זין, דהיינו כלי זיין, וכלי זיין י"ל שמשון היו בשערותיו, שבהן היתה כל גבורתו. וזה הוא נזר האלקים שעליו.

קפח) שערא דקיימא לאשתמודעא וכו': שער העומד להיות מוכר, ותלוי ממעלה למטה. זה עומד באת ז' ומתחברת בו אות צ', זו נכנסת ומציאה אות ס'.

קפט) אי שערא דא וכו': אם שערות אלו תלויות ושחורות, ובמצח יש ג' קוים מצד ימין, וב' מצד שמאל, ואינן מתחברות אלו באלו. בצד ימין יש ג' רשימות דקות העוברות עליהן, והן שבילים לעבור על אלו קוים האחרים. ובצד (דפויי דף ע"א ע"א)

קצב) דא איהו מאריה דרוגזא, לפום שעתא אתמלי ת רוגזא, ולפום שעתא שכיך רוגזיה, ומארי קטטא בביתיה, ולא ברוח נייחא. זמנא חדא א ביומוי אתיב תוקפין לבני נשא. אסתכל לתתא. מצחיה קמיט ברוגזיה, ודמי ככלבא, ומיד שכיך ואתיב רכיכין. דא איהו בר נש, דרוחא דיליה ורעותא דיליה, לאשתדלא בסחורתא (m) ב ומנדה ג בלו והלך ובאשתדלותיה, סליק לממונא. דהא אתחלף את י' באת ס'. קצג) ואי מתפרשן קריצין דא מן דא, ושערין אחרנין עיילין בין דא לדא זעירין. דא נטיר דבבו סגי תדיר. טב איהו בביתיה. וחד י' ועציב בבני נשא. דא קיימא בין י' ובין ס'. טמיר ממוניה. לא בעי לאגלויי, ולא תגלי בעובדוי. קמצן איהו. ושעריה גביל דא עם דא, ותלייא. לא חשיב גרמיה למלבש כדקא יאות. מה דלביש לא אתתקן ביה. מצחיה רברבא, תלת שרטוטין בימינא, וארבע בשמאלא תרין רשימין עיילין בינייהו.

קצד) דא כד מליף פשיט משכא דמצחא, ואינון שרטוטין לא אתחזון כל כך. כפיף רישיה אזיל. ימינא מניה שמאלא. שמאלא מניה ימינא. עציב תדיר. אנינא איהו, מאריה דלישנא בישא. חשיב גרמיה חכים בכל עובדוי. מארי דבבו בכל אינון דמשתדלן באורייתא.

קצה) בדוועא שמאלא, אית ליה רשימא אוכמא, וד' שערין זעירין בה. ותרין רברבין דתליין ביה סומקין. שערא א שעייע ותלי, ואיהו, לאו סומק, ולא אוכמ, מצחא דיליה לא רב ולא זעיר. דא קיימא בין את ס', ובין את י' כלילא באת ז'.

חלופי גרסאות

מסרת הוהר

א בעלמא. ב ומנדה וליג בלו. ג ליג בלו. ד ואי.

וז (עורא ד').

דרך אמת א שערות אינם משתלשלים והם רכים וחללים ותולים למטה.

ואתה תחזה רוא דרזין

הכולם

מאמר

שוות זו עם זו ותלויות. אינו מחשיב את עצמו שיתלבש כראוי. מה שלובש אינו מתוקן בו. מצחו גדול, ג' קוים בימין, וד' בשמאל, ב' רשימות נכנסות ביניהם.

קצד) דא כד מליף וכו' : זה, כשמדבר, פושט את עור מצחו. ואלו הקוים אינם נראים כל כך. כופף ראשו והולך. הימין ממנו משמשת כשמאל, והשמאל ממנו משמשת כימין. הוא עצב תמיד. הוא אונו. בעל לשון הרע. מחזיק עצמו חכם בכל מעשיו. בעל שנאה לכל העוסקים בתורה.

קצה) בדוועא שמאלא אית וכו' : אם בורוע שמאל יש לו רשימה שחורה. וד' שערות קטנות בה. וב' גדולות התלויות בה. הן אדומות השערות חלקות ותלויות, והן אינו אדומות

קצב) דא איהו מאריה וכו' : זהו בעל כעס. לפי שעה מתמלא בכעס, ולפי שעה שוכך כעסו. בעל מריבה בביתו, ואינו ברוח נוח. פעם אחת בימיו משיב נמרצות לבני אדם. מסתכל למטה. מצחו נקמט בשעת כעסו, ודומה לכלב, ומיד נשתכך ומשיב רכות. זה הוא אדם שהרוח שלו והרצון שלו לעסוק בסחורה, ומנדה בלו והלך, כלומר, ולתת כל מיני חטים למלך. ובהשתדלותו במסחר עולה לעשירות. כי נחלף אות צ' באות ס'.

קצג) ואי מתפרשן וכו' : ואם הגבות נפרדות זו מזו, ושערות אחרות קטנות נכנסות בין זו לזו, זהו תמיד נוטר שנאה גדול. טוב הוא בביתו. והוא שמח ועצב עם בני אדם. זה עומד בין י' ובין ס'. מסתיר כספו אינו רוצה להתגלות ושיתגלו מעשיו. קמצן הוא, ושערותיו

(דפרי דף ע"א י' דף ע"א ע"ב)

קצו) חד שרטוטא רב במצחיה, דאזלא בפותיא, מסטרא דא לסטרא דא. תרין שרטוטין אחרנין, אבל לא רשימין כ"כ, דהא לא קיימין מסטרא דא לסטרא דא, ה' כהאי. ארבע קמיטין זעירין קיימין, בין תרין קריצין, על רישא דחוטמא לעילא.

קצו) דא איהו מאריה דחדוה, חכים, פקית, וותרן בממוניה, בכל מה דאשתדל למנדע איהו חכים. לפום שעתא רגז, ולפום שעתא נח רוגזיה, לא נטר דבבו לעלמין. לזמנא טב, ולזמנא לאו הכי כ"כ, קאים במתקלא. כד תב למאריה, מאריה אחיד בידיה, וסליק ליקר סגיא. כלא צריכין ליה. את ס' אזלא לדידיה תדיר יתיר מאת י'. כל אינון דיעטין עליה עיטא בישא, לא מצליחין, ולא אתקיים ההוא עיטא, ולא יכלין לאבאשא ליה. אתחזי רמאה ולאו הכי הוא. את ס' ואת י' מגיחין עליה, ובג"כ סליק ונחית. כד תב למאריה, את ס' נצח, ואתעביד רעותיה בכלא. רחמן איהו. ובכי כד אתמלי רחמין.

קצח) חד רשומא אית ליה בדרועא ימינא, וקיימא ו פרצופא, ולית עליה שערין כלל. ואי שערא קמיטא, ולא תלי תחות אודנין, ואיהו קמיט לעילא מאודנין * דא קיימא במלוליה.

קצט) מצחיה רב ולאו כ"כ. שרטוטין דיליה חמש. תלת עברין מסטרא דא לסטרא דא, ותרין לא עברין. מארי קטטה איהו, ובביתיה יתיר. כל עובדוי בבהילו, אתחזי טב, ולאו הכי. שבח גרמיה במה דלא אית ביה. דא קאים באת ז' לחוד, וסליק למרחיק באת צ' לחוד, מטי ולא מטי ז' את ס' לית ביה כלל. וותרן במלוליה

חלופי גרסאות ה כהאי ו בפרצופא ז באת

מאמר	הסולם	ואתה תחזה רוא דרוין
אדומות ואינן שחורות. המצח שלו. אינו גדול ואינו קטן. זה עומד בין אות ס' ובין אות י', כלול באות ז'.	י'. כל אלו המיעצים עליו עצה רעה, אינם מצליחים והעצה אינה מתקיימת, ואינם יכולים להזיק לו. נראה שהוא רמאי ואינו כן. אות ס' ואות י' מתאבקים עליו, וע"כ פעם עולה ופעם יורד. כששב לאדונו מנצח אות ס' ומתמלא רצונו בכל דבר. הוא רחמן, ובוכה כשמתמלא רחמים.	י'. כל אלו המיעצים עליו עצה רעה, אינם מצליחים והעצה אינה מתקיימת, ואינם יכולים להזיק לו. נראה שהוא רמאי ואינו כן. אות ס' ואות י' מתאבקים עליו, וע"כ פעם עולה ופעם יורד. כששב לאדונו מנצח אות ס' ומתמלא רצונו בכל דבר. הוא רחמן, ובוכה כשמתמלא רחמים.
קצו) חד שרטוטא רב וכו': קו אחד גדול במצחו ההולך ברוחב מצד זה לצד זה. ב' קוים אחרים, אבל אינם רשומים כל כך, כי אינם נמשכים מצד זה לצד זה, כמו קו האחד. ד' קמטים קטנים עומדים בין שתי גבות שבראש החוטם למעלה.	קצח) חד רשימא אית וכו': רשימה אחת יש לו בורוע ימין, והפרצוף עומד ואין עליו שערות כלל. ואם השערות מסולסלות ואינן תלויות תחת אוניו, והן עומדות מסולסלות למעלה מאוניו. זה עומד בדבור.	קצח) חד רשימא אית וכו': רשימה אחת יש לו בורוע ימין, והפרצוף עומד ואין עליו שערות כלל. ואם השערות מסולסלות ואינן תלויות תחת אוניו, והן עומדות מסולסלות למעלה מאוניו. זה עומד בדבור.
קצו) דא איהו מאריה וכו': זה הוא איש שמה. חכם. פקח. וותרן בכספו. בכל מה שמשדל לדעת הוא חכם. לפי שעה כועס ולפי שעה נח כעסו. אינו נוטר שנאה לעולם. לפעמים הוא טוב, ולפעמים אינו כן כל כך, אלא שנמצא במשקל. דהיינו לא טוב ביותר ולא רע ביותר. כששב בתשובה לאדונו, אדונו אוחרו בידו, ועולה לכבוד גדול. הכל צריכים אליו. האות ס' הולך אצלו תמיד יותר מאות (דפו"י דף ע"א ע"ב י' דף ע"ב ע"א)	קצט) מצחיה רב ולאו וכו': מצחו גדול ולא כל כך, הקוים שלו חמשה, ג' עוברים מצד זה לצד זה של המצח, ושנים אינם עוברים. בעל מחלוקת הוא, וביותר בביתו. כל מעשיו במהירות, נראה טוב ואינו כן. משבח עצמו במה שאין בו. זה עומד באות ז' לבד ועולה למרחוק	קצט) מצחיה רב ולאו וכו': מצחו גדול ולא כל כך, הקוים שלו חמשה, ג' עוברים מצד זה לצד זה של המצח, ושנים אינם עוברים. בעל מחלוקת הוא, וביותר בביתו. כל מעשיו במהירות, נראה טוב ואינו כן. משבח עצמו במה שאין בו. זה עומד באות ז' לבד ועולה למרחוק

ולא יתיר, אע"ל גרמיה במה דלא אתחזי ליה, מאן דאשתתף בהדיה, אצטרך לאסתמרא מחמידו דיליה, אבל אצלח איהו בהדיה.

(ר) שער א דתלי ה ולא שעיע, ושעריה רב. חמש שרטוטין ביה, דמטו ולא מטו דא דא, עיינין דיליה צהיבין פקחין. דא כפיף רישיה. אתחזי טב וזכאה, ולא הכי. שבח גרמיה. אי אשתדל באורייתא כבר נש רב. תקיף ביצריה. כד מליל, אקמיט חוטמיה ופשיט משכא דמצחיה. כל עובדוי לחיזו דבני נשא, אצלח בממונא, רמאה איהו בכל עובדוי. מארי דלישנא בישא. ידע לאסתמרא מבני נשא בכלא. שגעונא ביה, ואתכסי במה דאיהו עביד. אע"ל קטטין ה בלחישו.

(רא) אודנוי רברבן, קיימין בקיומיהו תחות שער, דא קיימא באת ק' ואת ז, ובגין כך עובדוי לחיזו בני נשא. בין כתפוי תליין תלת שערין בלא רשימא כלל. מאן דאשתתף בהדיה לא אצלח. ואיהו אצלח ברמאותא דיליה, ואתחזי זכאה לאחר, וחשיב דעבד לקבליה עובדי קשוט.

(רב) שער א קמיטא ותלי תחות אודנין, אי איהו רווק, חד שרטוטא במצחיה, ותלת קמיטין על רישא. דחוטמין, בין קריצין דיליה. מאריה דחדוה איהו. פקיחא בכלא. רמאה. וותרן איהו עביד וותרנותא לאינון דמקרבין בהדיה. דא קיימא באת ס' ואת ז. וכד כ הוי סיב, מתחלפן ה אתוון, את ז' ברישא, ואת ס' בהדיה. לאו איהו וותרן, אלא בביתיה. אצלח בממוניה. רמאה לא הוי. אעדי גרמיה מהווא ארחא.

חלופי גרסאות

ח גלי. ט בלחישוי. י דחוטמי. כ סיב הוו. ל ציורא דאתוון

ואתה תחתו רוא דריון

הסולם

מאמר

(רא) אודנוי רברבין קיימין וכר: אוניו גדולות, עומדות על קיומן תחת השערות. זה עומד באות ק' ואות ז', ומשום זה, מעשיו הם לעיני בני אדם. אם בין כתיפיו תלויות ג' שערות, בלא רושם כלל. מי שמשתתף עמו אינו מצליח. והוא מצליח ברמאות שלו. ונראה כצדיק כלפי אחר, וחושב שעשה עמו מעשים של אמת.

(רב) שער א קמיטא ותלי וכר: אם השערות קמוטות ותלויות תחת אוניו, אם הוא פנוי מאשה, קו אחד במצחו, וג' קמטים על ראש החוטם, בין הגבות שלו. הוא איש שמח. פקח בכל דבר. רמאי. הוא וותרן, ומוותר לאלו המתקרבים לו. זה עומד באות ס' ואות ז'. ולכשיזקין, תתחלפנה האותיות, אות ז' בתחילה, ואות ס' עמו. אינו וותרן אלא בביתו. מצליח בעשירות. אינו רמאי, ומסיר את עצמו מדרך הזה.

על

למרחוק באות צ' לבד הוא מגיע ואינו מגיע. אות ס' אין בו כלל. וותרן בדיבורו ולא יותר. מכניס עצמו במה שאינו ראוי לו. מי שמשתתף עמו צריך להזהר מן החמדה שלו. אבל מצליח עמו.

(ר) שער א דתלי ולא וכר: שערות התלויות ואינן חלקות, ושערותיו רבות, חמשה קוים בו שמגיעים ואינם מגיעים זה לזה. העינים שלו צהובות ופקוחות. זה כופף ראשו. נראה טוב וצדיק ואינו כן. משבח את עצמו. אם עוסק בתורה הוא כאדם גדול. גבור ביצרו כשמדבר, מקמט את חוטמו ופושט עור מצחו. כל מעשיו הם למראה בני אדם. מצליח בעשירות. רמאי הוא בכל מעשיו. בעל לשון הרע. יודע להשמר בכל דבר מפני בני אדם. שגוען בו, ונתכסה במה שעושה. שאינו ניכר מביא מחלוקת, בין אדם לחבירו, בחשאי.

(דפו"י דף ע"ב ע"א)

(ג) על קריצא שמאלא, אית חד רישומא זעיר, ם דמחה ליה בר נש ביומי עולימוי, אטים עינא ימינא. חמש קמיטין על רישא דחוטמיה, בפותייה בין קריצי עיניו. שער א קמיטא זעיר על * רישיה. קמיט דעינין. דא איהו באת ז' בלחודוי. בלא סכלתנו. שגעונא בלביה. בהיל בעובדוי.

(ד) חד שרטוטא על מצחיה. וארבע אחרנין זעירין. לית ביה מהימנותא, לא ישתתף בר נש בהדיה, דלא יצלח. חייבא איהו למאריה בכל עובדוי. חד תולדותא זעירא אית ליה על ירכא שמאלא. לזמנין אתמחי, ולזמנין אתייליד. ואי ארבע שרטוטין על מצחיה, כל הני אית ביה, אבל לית ן בה תולדתא. ואי תלת רברבין ותלת זעירין, שפירו דשערא איהו, ואיהו באמצעיתא. ע"כ רזא דשערא.

(ה) מצחא מתפרשא בשערא, ומצחא מתפרשא בעיינין, עינא מתפרשא בשערא, ל"ד סטריין. בבת עינא, בגווינין דעינא, בחוורו דעינא, באוכמו דעינא. כל אסתכלותא לאסתכלא, בכל אינון סימנין דשית דקאמרן, לית להו אלא מ"ג שנין ולעילא, דאתפרשא רוח קדשא מרוח מסאבא. בר בשרטוטי בלחודוי, דשרטוטין בין זעירא ובין רב מתחלפי תדיר וכן בכלהו.

(ו) כתיב ם ויבחר משה אנשי חיל מכל ישראל וגו', דאילו על אינון סימנין אחרנין בעא ולא אשכת. וכן ם הבו לכם אנשים חכמים וידועים לשבטיכם. מאי ידועים. דאשתמודעאן באינון סימנין, ואשכת, בר נבונים דלא אשכת.

מסרת הזהר

חלופי גרסאות

(ס ח"ב עה. י) (דברים א') ח"ב רא.

ס דמחיה ביומי עולימוי [מבר נש]. ן ביה.

מאמר

הסולם

ואתה תחזה רזא דרזין

(ג) על קריצא שמאלא וכו': על גבה השמאלית יש רושם אחד קטן, שהכהו אדם בימי נעוריו. עין ימין סתום. חמשה קמטים על ראש חוטמו ברוחבו בין גבות עיניו. שערות מסולסלות מעט על ראשו. קומט את העינים. זה הוא באות ז' לבד. הוא בלא תבונה. שגעון יש בלבו. מבוהל במעשיו.

(ד) חד שרטוטא על וכו': קו אחד על מצחו. וארבעה אחרים קטנים. אין בו אמונה. לא ישתתף עמו אדם, כי לא יצלח. רשע הוא לאדונו בכל מעשיו. ותולדה אחת קטנה, יש לו על ירך השמאל, לפעמים נמחה, ולפעמים חוזר ונולד. ואם ד' קוים, על מצחו, יש בו כל זה הנ"ל, אבל אין בו תולדה על ירכו השמאלית. ואם ג' קוים גדולים וג' קטנים על מצחו, והם באמצע המצח. הוא בעל שערות יפות. (ע"כ סוד השערות).

(ה) מצחא מתפרשא בשערא וכו': המצח מתבאר בשערות, והמצח מתבאר בעינים. (דפו"י דף ע"ב ע"א * דף ע"ב ע"ב)

העינים מתבארות בשערות, ל"ד צדדים: בבת עין, בצבעים שבעין, בלבן שבעין, ובשחור שבעין. כל הסתכלות להסתכל בכל אלו ששת הסימנים שאמרנו, בשערא דמצחא וכו' כנ"ל (אות ק"פ) אינם אלא מ"ג שנים ומעלה, שכבר נפרד באדם, רוח הקדושה מרוח הטומאה. חוץ בקוים בלבד, כי הקוים בין קטן ובין גדול מתחלפים תמיד. ואפשר לבחון בהם, אם הם מטומאה או מקדושה. וכן כולם הנאמר להלוא. (ו) כתיב ויבחר משה וגו': כי הסימנים אחרים חוץ מאנשי חיל, בקש ולא מצא. וכן, הבו לכם אנשים חכמים וידועים לשבטיכם. מהו ידועים. היינו שנודעים באלו סימנים הנ"ל, ומצא. חוץ מנבונים שלא מצא, מכאן משמע, שאנשי חיל וחכמים מעלתם קרובות זו לזו, כי כאן אוה"כ ויבחר משה אנשי חיל וגו'. ובדברים אוה"כ ואקח את ראשי שבטיכם אנשים חכמים וגו'. (ועי' עירובין ק"ע"ב).

עינא

(רז) עינא ברזא דאת ר' ואת פ', דגבינין חורין ושערא סומקא. אי גבינין דעיניו חורין, דא הוא בר נש דאצטריכו בני נשא לאסתמרא מניה. כל מלוי ברמאותא. פקיחא איהו. נטיר דבבו. דא איהו ^ס באת ר' בלחודוי. ולא אתחבר בהדיה את פ'. את דא, אזלא ושאט עליה, ולא אתישבא ביה. עיניו דדא שקיעין, בהיל בעובדוי. וכן כל מאן דעיניו שקיעין, אצטריך ^ט לאסתמרא מניה בכל עובדין. רמאה איהו, וברמאותיה יהיב טעמא למלוי.

(רח) מצחא דיליה רב, ולא עגולא. ^פ תרין רשימין רברבין אזלין בפותיא דמצחיה, מסטר לסטר, וארבע זעירין. שערא דיליה תליא. קריר מוחא איהו. ועל דא פקיחא הוי. אודנוי זעירין. בדרועוי ^צ שערא רב. נקיד איהו בנקודין * דרשימין אוכמין. ואי רשימין סומקין, תב לזמנין למעבד טיבו, ואתקיים ביה זמנא זעירא, ולזמנין תב לקלקוליה. חמדן איהו.

(רט) זרעא דדוד בהפוכא. דוד מלכא ירית דא סומקא שפירא, למעבד דינא, ולמעבד שפירו ^ק בעובדוי. עיניו עינין דרחמי, יתבין על שלימו, סלקין חנא וחסדא. חד חוטא ירוקא אזיל בגווייהו. בשעתא דאגח קרבא, ההוא חוטא אתהפך ואתהוי סומקא כוורדא. נח רוגזיה בקרבא, תב ההוא חוטא כמלקדמין. ^י נסין רברבין הוו בעיניו. הוו חדאן. תאיבין למחמי. נקודין בתלת גוונים, חדו ^ש דלבא הוו בלב כלא, חייביא דמסתכלין בהו, הוו זעין ודחלין, סלקין בלבייהו אימתא ודחילו.

חלופי גרסאות

^ס באתר. ^ע לאסתמרא. ^פ תמן. ^צ זערא. ^ק בעובדוי. ^ר כסין. ^ש בלבא.

הסולם

מאמר

ואתה תחזה רוא דרין

נקוד הוא בנקודות של רשימות שחורות. ואם רשימות אדומות, חוזר לפעמים לעשות טוב, ומתקיים בו זמן קצר, ולפעמים חוזר לסורו, בעל חמדה הוא.

(רט) זרעא דדוד בהפוכא וכו': זרעו של דוד הוא בהיפך. דוד המלך ירש אדום הזה הנאה, כדי לעשות דין ולעשות מעשים נאים. עיניו עינים של רחמים יושבות על מלאה, מעלות חן וחסד, חוט אחד ירוק הולך ביניהן, בשעה שעושה מלחמה, חוט ההוא מתהפך ונעשה אדום כורד. נח כעסו במלחמה, חוזר החוט כבתחילה. נסים גדולים היו בעיניו: היו שמחים, היו מתאיים לראותן, היו בהן, נקודות בג' צבעים, שמחת לב היתה בכל הלב, הרשעים שהיו מסתכלים בהן, היו זעים ומפחדים ועלה בלבם אימה ופחד.

מצחא

(רז) עינא ברזא דאת וכו': העין בסוד אות ר' ואות פ', שהגבות לבנות, והשער אדום. אם גבות עיניו לבנות, זהו אדם שאנשים צריכים להשמר מפניו. כל דבריו ברמאות. פקח הוא. נוטר שנאה. זהו באות ר' בלבד, ולא נתחברה עמו אות פ', אות זה, דהיינו פ', הולכת ומשוטטת עליו, ואינה מתישבת בו. עיניו של זה שקועות. מהיר במעשיו. וכן כל מי שעניו שקועות צריכים להשמר ממנו בכל המעשים. רמאי הוא, וברמאות נותן טעם לדבריו.

(רח) מצחא דיליה רב וכו': אם המצח שלו גדול ואינו עגול, ב' רשימות גדולות הולכות ברוחב המצח מצד לצד, וד' קטנות. השערות שלו תלויות. קר מוח הוא. ועל כן פקח הוא. אוניו קטנות. בורעותיו שער רב. (דפו"י דף ע"ב ע"ב י' דף ע"ג ע"א)

(י) מצחא דיליה רב עגולא בשפירו, וכל אתוון אתחזון וסלקין ביה, אלין סלקין ואלין נחתין. אינון דנחתין סלקין, יהבין דוכתא אלין לאלין. בגין כך רשימין דיליה סלקין בארכא לעילא. גבינין דעינוי רחמין לרחמנותא. לא אוכמין ולא סומקין, אלא בין תרין גוויין. בת עינא דלגו, אחזי כל דיוקנין דעלמא, חוטא סומקא סחרא ליה, וחדווא סחור סחור כלא.

(יא) שירותא, דחייבין מקרבין למחמי, אינון חייביא חמאן לון חייכאן, רחמי חנא וחסדא. לבתר תוקפא ודחילו ואמתנו ורוגזא. ועינוי יונים לגבייהו. מאי יונים. דעבדין לון אונאה לחייביא. כד"א ^ו לא תונו איש את עמיתו וכתוב ^ז עיניך יונים. מקרבן, ומרחקן. כל דיוקנין דעלמא כלהו כליין באנפוי. שער דרישיה, הוה רשים ^ח בגוויי שבעה זיני דהבא.

(יב) חמינא בספרא דאדם קדמאה, דאמר הכי דיוקנין דמשיחא קדמאה, לסיהרא. גוון דיליה, זהב ירקרק באנפוי. גוון דיליה, זהב אופיר בדיקניה. גוון דיליה, זהב שבא בגבינוי. גוון דיליה ^ט זהב ^א פרוים, בקריצין דעל עינוי. גוון דיליה, זהב סגור בשער דרישיה. גוון דיליה, זהב מופז על חדוי בלוחא דעל לביה. גוון דיליה זהב תרשיש, על תרין דרועין. כל שבעה גוויין אלין, הוו רשימין, על כל אינון דוכתי דשערוי.

(יג) בדרועא ימינא, הוה חקיק ורשים רשומא חדא סתים מבני נשא, מגדל חקוק באריה. ואלף זעירא רשים בגויה, וסימנא דא ^א אלף המגן תלוי עליו. כל

חלופי גרסאות

ח בגוויי. א אפרויס.

מסרת הוהר

כ (ויקרא כ"ה) ח"ב קצט. ח"ג קפ : רצג :

ז (שה"ש א') ח"ב רנו. ח"ג יז : רצ : ט (ד"ה

ב. ג.) ו (שה"ש ד') נח קכ"ב צ"ג ז"ח כ"ח ס"ב שמ"ג שמ"ד ס"ד ש"ב שמ"ה.

ואתה תחזה רוא דרין

הסולם

מאמר

הצורות שבעולם כלולות בפניו. שעורות ראשו היו רשומות בצבעים של שבעה מיני זהב. (יב) חמינא בספרא דאדם וכו' : ראיתי בספר אדם הראשון שאמר כך. הצורות של משיח הראשון, ללבנה שהיא המלכות, דהיינו מזרעו של דוד, כי משיח השני הוא משיח בן יוסף. המראה שלו זהב ירקרק, בפניו. המראה שלו זהב אופיר, בזקנו. המראה שלו זהב שבא, בגבות עיניו. המראה שלו זהב פרוים, בקריצין שעל עיניו. דהיינו בריטי העינים. המראה שלו זהב סגור, בשערות ראשו. המראה שלו זהב מופז, על החזה שלו בלוח שעל לבו. המראה שלו זהב תרשיש על שני זרועות. כל שבע מראות האלו היו רשומות על כל אלו מקומות של השערות. (יג) בדרועא ימינא הוה וכו' : בזרוע הימין שלו, היה חקוק ורשים רשום אחד סתום מבני אדם, שהוא מגדל חקוק בו אריה. ואלף קטנה

(י) מצחא דיליה רב עגולא וכו' : אם המצח שלו גדול ועגול ביופי, וכל האותיות נראות ועולות בו, אלו עולות ואלו יורדות אלו שירדו עולות, ונותנות מקום אלו לאלו. משום זה, הרשימות שלו עולות באורך למעלה במצחו. גבות עיניו רחמי רחמים, אינן שחורות, ולא אדומות, אלא שהן בין שני צבעים אלו. בת עין שמבפנים מראה כל צורות העולם, חוט אדום מסבב אותה, ושמחה סביב סביב הכל.

(יא) שירותא דחייבין מקרבין וכו' : בתחילה, כשאלו הרשעים מתקרבים לראות העינים, אלו הרשעים כשרואים אותן צוחקים, ורחמים וחקן וחסד בהן. ולאחר כך רואים בהן אומץ ופחד ואימה וכעס. ועינוי יונים כלפיהם. מה יונים. הוא, שעושים אינאה לרשעים, כש"א לא תונו איש את עמיתו. וכתוב, עיניך יונים, שמקרבין המתחכל בהן, ומרחקים אותם. כל (דפו"י דף ע"ג ע"א *) דף ע"ג ע"ב)

זמנא דאגח קרבא, ההוא רשימא סלקא ובלטא, ועל מגדל מכשכשא האי אלף, וכדין אתתקף לאגחא קרבא. כד עאל בקרבא מכשכשא ההוא אריה, וכדין אתגבר כאריה, ונצח קרבין. וההוא מגדל אתרהיט, וסימניה ^ט בו ירוץ צדיק ונשגב. ונשגב דוד משנאוי דלא יכלין לגביה. ומן סמנין אלין ורשימין אלין, הוו רשימין בדרעיה שמאלא. רשומא דבר נש אחרא לאו כהאי.

ריד) עיינין צהיבין פקיעין, שגעונא בלביה. מצחא רב. שערין סגיאין תליין, רחיקין ממשכא דרישא. פקחא איהו. פום ממלל רברבן. שפון דיליה עתיקין מאריה דלישנא בישא.

רטו) במצחיה תלת שרטוטין, אי בעיניה תרין שורייקי סומקי, דא ב הוה באת ר' בלחודוי, ושורייקא ג זהיר לגבייהו. עבירה אזדמנת לגביה, ואשתזיב מינה.

רטז) ואי שורייקא חדא סומקא לגו בעינא, קיימא בארכא, ותריין זעירין תחותיה, וחד דאעבר בעינוי. דדין אית ליה עיטא בישא, באתתא אסורה, ועדין עיטא קיימא. כדין תשתכח במצחיה, חד שרטוטא לארכא. מקריצא ימינא חד שערא וארבע זעירין תחותיה, וחד דאעבר ביניהו לפותיה.

ריז) ואי יתפרש מההוא חטאה, תשכח בעיניה, תרין שורייקי דקיקין, אזלין בפותייה דעינא, ולא אעבר חד ביניהו, וכן במצחא. ומזמן דאתפרש מההוא חובה, הוא מזמן ט' יום, דהא מתמן ולהלאה, יתמחון רשימין אלין, ויתילדו אחרנין.

מסרת הזהר

ט) (משלי י"ח) ב"א שמיה צ"א.

חלופי גרסאות

ב הוא. ג זעיר; זעירא. ד אתפרש.

אמר

קטנה רשומה בתוכו. וזה סימן, אלף המגן תלוי עליו. כל זמן שעושה מלחמה, רושם ההוא עולה ובולט, ועל המגדל דופקת אלף הזו, ואז מתגבר לעשות מלחמה. וכשנכנס במלחמה, דופק האריה ואז מתגבר כארי ומנצח המלחמות, ומגדל ההוא מריץ, וסימנו, בו ירוץ צדיק ונשגב. ונשגב דוד משנאוי, שאינם יכולים לו. ומן סימנים אלו ורשימות אלו, היו רשומות בורוע שמאל. רושם של אדם אחר אינו כזה. כזרעו של דוד.

ריד) עיינין צהיבין פקיעין וכו': אם העינים צהובות ובולטות: שגעון בלבו. מצחו רב. שערותיו מרובות תלויות למטה, רחוקות מעור הראש. הוא נבון. פה מדבר גדולות. שפתותיו בלויות. בעל לשון הרע.

רטו) במצחיה תלת שרטוטין וכו': במצחו ג' קוים. אם בעינו ב' גידים אדומים. (דפרי דף ע"ג ע"ב)

הסולם

ואתה תחזה רוא דרוין

זה הוא באות ר' בלבד, וגיד מאיר שורה אצלם. עבירה נזדמנה לו וניצל ממנה.

רטו) ואי שורייקא חדא וכו': ואם גיד אחד אדום בעין בפנים, עומד באורך, וב' קטנים תחתיו, ואחד עובר בעינוי. זה יש לו עצה רעה באשה האסורה לו, ועוד העצה קיימת. אז תמצא במצחא, קו אחד לאורכו. מגבת עין ימנית יוצאת שער אחת, וארבע שערות קטנות תחתיה, ואחת העוברת ביניהן לרוחבן.

ריז) ואי יתפרש מההוא וכו': ואם יפרוש מן חטא ההוא, תמצא בעינוי ב' גידים דקים הולכים ברוחבו של העין, ואחר אינו עובר ביניהן, וכן במצחא. והזמן שנפרש מחטא ההוא, נחשב עד ט' ימים. כי משם ולהלאה ימחו רשימות אלו ויתילדו אחרים.

עיינין

ריח) עיינין דקיקין, ה ומתהפכן זעיר בסומקא. דא איהו פקחא. כל מלוי
 ו בתיובתא. במצחוי תשכח רשימין תלת. חד רב, דאעבר מסטרא דא לסטרא
 דא. ותרין אחרנין דלא עברין. קריצין דעיניו רברבין. מאריה דקשיו איהו. כד
 מליל, קמיט ו בחוטמין, ברוגזיה, ך או בקשיו דלביה. זקיף שום ביש עליה. ביש
 בעיני דכלא. כלא שנאין ליה. אצלח לזמנין ולזמנין לא.
 ריט) תלת שערין רברבין * בחדוי על לביה. שפון דיליה עתיקין, מאריה
 גאותא בשגעונא. לישנא בישא.

רכ) שעריו שעיעין רברבין וסגיאין. אנפוי אנפין אריכין זעיר, ועגולין
 זעיר, לזמנין אתחרט מכל מה דעבד ותב לקלקוליה. בעיניה תשכח שורייקי,
 תרין בעינא דימינא, וחד בעינא דשמאלא. אודנוי זעירין, קיימין בקיומא.
 רכא) זרעא דדוד בהפוכא. זרעא דדוד כל סימנין אלין לטב, ולמעבד טיבו.
 בר שפון רברבין, דכל מאן דשפוותיה רברבין, מאריה דלישנא בישא איהו, בין
 זכאה, בין חייבא. בר אי צדיק גמור הוא. ובזכוי דיליה נצח ונטיר גרמיה.

רכב) עיינין ירוקין, ם זעיר מגוון סומק אזיל בינייהו, במצחיה תרין רשומין,
 מסטרא דא לסטרא דא, וחד לעילא זעירא, וחד לתתא. איהו באת פ' ואת ר'. דא
 מצחיה רב בעגולא, איהו טב לכלא. יהיב מכל מה דאית ליה לכל בר נש. ותרין
 איהו. שעריו שעיע ותרין. בסטר ימינא אית ליה חוורו דשערי, מיומא דאתברי.
 רכג) מתניתין. בני עלמא מאריהון דסכלתנו, פקחין עיינין, מאריהון
 דמהימנותא, די הוה גניזא בכו. מאן מנכון כ דסליק ונחית. ל מאן די רוח

חלופי גרסאות

ח ואתהפך. ו בחיובא; ו בחיובא ולא באשא. ז בחוטמיה. ח אי. ט וזעיר. י דסכלתנו ודמהימנותא. כ דיליק.
 ל מוסיף מאן מנכון.

הסולם

מאמר

ואתה תחזה רוא דרזין

רכא) זרעא דדוד בהפוכא וכו': זרעו
 של דוד הם בהיפך. בזרעו של דוד כל סימנים
 האלו הם לטוב, ולעשות טוב. חוץ משפתיים
 גדולות, שכל מי ששפתייו גדולות, הוא בעל
 לשון הרע בין צדיק ובין רשע, חוץ אם הוא
 צדיק גמור, שבזכות שלו מנצח, ושומר את
 עצמו מלשון הרע.

רכב) עיינין ירוקין זעיר וכו': אם
 העינים ירוקות ומעט מצבע אדום הולך ביניהן.
 במצחו ב' רשימות מצד זה לצד זה, ואחת
 קטנה למעלה, ואחת למטה. הוא באות פ' ואות
 ר'. זה מצחו גדול בעגול. הוא טוב לכל. נותן
 מכל מה שיש לו לכל אדם. הוא ותרין. שערותיו
 חלקות ותלויות. בצד ימין יש לו שערות לבנות
 מיום שנברא.

רכג) מתניתין, בני עלמא וכו': משנה,
 בני העולם בעלי התבונה. פקחי העינים, דהיינו
 בעלי החכמה, בעלי האמונה, שהיא השכינה,
 שהיתה

ריח) עיינין דקיקין ומתהפכן וכו':
 עינים דקות ונהפכים מעט לאדום. זה הוא נבון.
 כל דבריו בתשובה. במצחו תמצא ג' רשימות,
 אחד גדול העובר מצד זה לצד זה. ושני אחרים
 שאינם עוברים. גבות עיניו גדולות. הוא קשה
 עורף. כשמדבר, מקמט את חוטמו בכעסו או
 בעת שהוא קשה לב. שם רע עומד עליו. הוא
 רע בעיני הכל, הכל שונאים אותו. לפעמים
 מצליח ולפעמים לא.

ריט) תלת שערין רברבין וכו': ג'
 שערות גדולות בחזוהו על לבו. שפתותיו בלויות.
 בעל גאווה עד לשגעון. בעל לשון הרע.

רכ) שעריו שעיעין רברבין וכו':
 שערותיו חלקות גדולות ורבות. פניו, פנים
 ארוכות מעט, ועגולות מעט. לפעמים מתנחם על
 כל מה שעשה, וחוזר לסורו. בעיניו תמצא ב'
 גידים בעין ימין, ואחד בעין שמאל. אזניו קטנות
 עומדות על קיומן.

(דפריי דף ע"ג ע"ב *) דף ע"ד ע"א)

אלהין קדישין ביה. ליקום ולינדע, בשעתא דסליק ברעותא דרישא חוורא, למברי אדם, בטש בגו בוצינא חדא, ובטש בוצינא נ בפשיטו דנהיר, וההוא נ פשיטו דבוצינא אפיק נשמתין.

רכד) אוף הכי בטש גו טנרא חדא תקיפא, ואפיק ההוא טינרא שלהובא חדא מלהטא, מרקמא בכמה גוויני, וההוא שלהובא סלקא ונחתא, עד דההוא פשיטו בטש ביה, ותב ואתישב בדוכתיה, ואתעביד רוחא דחייא.

רכה) וההוא רוחא אתתחם, ונטיל גוון חד משמשא. נחית לתתא, נטיל גוון חד מסיהרא. סטא לימינא, נטל גוון מייא, כליל בפומא דאריה חדא. סטא לשמאלא, נטל גוון אשא, כליל בפומא דחד שור, סומקא כוורדא. סטא לקמיה, נטל גוון רוחא, כליל בפומא דחד נשר רברבא, רב גדפין, מאריה דנוצה, כל גוויני ביה פ מתחמאן. סטא לאחורא, נטל גוון עפרא, כליל ז מד' סטרי עלמא. בפומא דאדם, וכל דיוקנין מסתכלן לגביה.

רכו) * אתיישב ההוא רוחא בההוא עפרא, ואתלבש ביה. כדין ההוא עפרא, מכשכשא ונחת לתתא, ק וכנש עפרא מד' סטרי דעלמא, ואתעביד דיוקנא חדא

חלופי גרסאות

ח בפשיטא. נ פשיטא. ס ל"ג דבוצינא. ע פשיטו. פ מתחממן. צ ל"ג מד' סטרי עלמא. ק ובטש סטרא.

מאמר

הסולם

ואתה תחזה רוא דרוין

רכה) וההוא רוחא אתתחם וכו': ורוח ההוא נעשה בו תחומין, דהיינו י"ב גבולי אלכסון שמקבל מז"א, ולוקח גוון אחד משמש, שהוא ז"א, דהיינו גוון ירוק. יורד למטה ולוקח גוון אחד מלבנה, שהיא המלכות. דהיינו גוון המקבל מכל הגוויני. ומקבל מד' חיות, אריה שור נשר אדם, שבמרכבה התחתונה. סר לימין ולוקח גוון מים, שהוא לבן, הכלול בפה האריה. שהוא חסד. סר לשמאל, ולוקח גוון אשא. שהוא אדום, הכלול בפה של שור אחד האדום כורד. שהוא גבורה. סר לפניו ולוקח גוון הרוח שהוא ירוק, הכלול בפה של נשר גדול אחד, גדול הכנפים, בעל נוצות, כל הגווינים נראים בו. שהוא גוון ארגמן, הכולל לכל הגווינים. שהוא ת"ת. סר לאחור ולוקח גוון עפר, המקבל מכל הגווינים הכלול מד' רוחות העולם חו"ג תו"מ, המקבל מן הפה של פני אדם, שכל הצורות מסתכלות אליו. והוא מלכות.

רכו) אתיישב ההוא רוחא וכו': התישב רוח ההוא בעפר ההוא והתלבש בו. כי העפר הוא מלכות, שהוא הנפש של אדם הראשון, והרוח התלבש בנפש. אז עפר ההוא שהוא הנפש, התנדנד וירד למטה, וקבץ עפר מד' רוחות העולם ונעשה צורה אחת ופרצוף, דהיינו גופו

שהיתה גנוזה בכם. מי מכם שעלה וירד דהיינו שקבל אורות המאירים ממטה למעלה המכוניס עליה, ואורות המאירים ממעלה למטה המכוניס ירידה. מי שרוח אלקים קדושים בו, יקום וידע שבשעה שעלה ברצונו של ראש הלבן, שהוא כתר, לברוא את האדם, השפיע בתוך מאור אחד, שהיא בינה, והמאור השפיע בהתפשטות המאור, שהוא ז"א, המכריע ומאיר את ב' קוין ימין ושמאל דבינה. והתפשטות ההוא של המאור, הוציא נשמות בני אדם.

רכד) אוף הכי בטש וכו': אף כן הזדווג והשפיע התפשטות המאור, שהוא ז"א, תוך סלע אחד חזק, שהוא המלכות, וסלע ההוא הוציא שלהבת אחת הלוהטת ומרוקמת בכמה גוויני, שהוא בחינת העיבור של הרוח, המלא דינים. ושלהבת ההוא עולה, שמקבל בחינת יניקה, שהאורות מאירים בו ממטה למעלה. ויורדת, דהיינו שמקבל ג"ר דרוח, שהאורות מאירים ממעלה למטה, אבל בדינים, מצד חסרון חסדים. עד שהתפשטות המאור ההוא, שהוא ז"א, השפיע בו, דהיינו שמשפיע בו בחינת קו אמצעי וחסדים, ואז, ושב ומתישב במקומו ונעשה רוח החיים. לאדם הראשון.

(דפו"י דף ע"ד ע"א) (דף ע"ד ע"ב)

וּפְרָצוּפָא, וְהָהוּא רוּחָא אַתְמַמֵּר מִגּוּ לָגוּ. וְהָהוּא עִפְרָא דַּאֲתַכְנִישׁ מַד' סַטְרִין
ר בַּטֶּשׁ לִגְבִּיהַּ נֶפֶשׁ כִּלְיָא בְּרוּחָא.

רַכּוּ) וְהָהוּא נֶפֶשׁ אִיהוּ יִסּוּדָא לְעוּבְדֵי גּוּפָא. ה כּפּוּם עוּבְדִין דֵּהוּא נֶפֶשׁ
בְּגוּפָא, א הכי אתחזי במשכא לבר. רוחא דא אתממר לגו. וההוא אחזי לבר, סליק
ונחית, ובטש באנפוי, ואחזי דיוקנן ורשימין. בטש במצחיה, אחזי דיוקנן ורשימין
בטש בעיניו, ואחזי דיוקנן ורשימין. הה"ד ט הכרת פניהם ענתה במ.

רַכּח) בּוֹצִינָא דַּאֲתַמְשֵׁךְ מִנִּיהּ מַדִּידוּ, דַּחַד חוּטָא יְרוּקָא, שְׁלֵהבוּתָא דִּתְהוּ.
בַּטֶּשׁ בִּידוּי בִּשְׁעַתָּא דְּבַר נֶשׁ נְאִים, וְרִשִּׁים רִשִּׁימִין וְשִׁרְטוּטִין בִּידֵיהּ, וּכְפּוּם עוּבְדִין
דְּבִינָה הכי אתרשים. ואלין אתוון מתהפכן מתתא לעילא, וידעי לון חברי קשוט,
ברשימו דאתוון דבוצינא, וכל אלין חילין דלגו בבִינָה, עבדין רשומין ושרטוטין
אתוון ב מתהפכן. מאן דרקים דא, רקים בשפולי משכנא. כד"א, ט רקמתי
בתחתיות ארץ. בריך הוא בריך שמה לעלם ולעלמי עלמין.

רַכּט) עֵינִין ג חוורא, ואברין סומקין, באתריה דנפיק מיניה, דא איהו באת
פ' ואת ר' כלילא כחדא.

רַל) מַצְחִיהּ רַב, תַּלְתָּ שִׁרְטוּטִין סַלְקִין בַּמַּצְחִיהּ, שִׁית זַעֲרִין אַחֲרָנִין. סוּמֵק
הוּא וְלֹא סוּמֵק, קִימָא בֵּין תְּרִין גּוּוֹנִין. שַׁעְרִיהּ אוֹף הַכִּי. אַנְפוּי רַבְרַבְנָן. שַׁעְרִיהּ

חלופי גרסאות

מסרת הזהר

ט (ישעיה ג') לעיל אות ק"י צ"ה. ט (תהלים ר כניש. ט בעפרא. ת וכפום. א ל"ג הכי אתחזי במשכא
קלי"ט) ח"ב רעה: ח"ג מג: ת"ז תק"ע קכו. לבר. ב מהפכן. ג חוורין.

ואתה תחזה רוא דרוין

הסולם

מאמר

הַאֲמַת בְּרִשְׁמִית הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַמַּאֲוֵר, דְּהֵיִינוּ
מַלְכוּת הַנִּל, וְכָל הַכּוֹחוֹת שֶׁבְּפָנִים הָאֲדָם עוֹשִׂים
רִשְׁמִיּוֹת וְקוּיִם וְאוֹתִיּוֹת מִתְּהַפְּכוֹת. מִי שְׂרוּשָׁם
זֶה, רוּשָׁם בְּסוֹף הַמִּשְׁכָּן, שֶׁהוּא הַמַּלְכוּת הַנִּקְרָאֵת
מִשְׁכָּן. כַּמֶּשֶׁא רַקְמָתִי בַּתְּחִיתוֹת אֶרֶץ, דְּהֵיִינוּ
בַּתְּחִיתוֹת הַמַּלְכוּת הַנִּקְרָאֵת אֶרֶץ. שֶׁהִיא נִרְקַמַת
גִּי' מִכַּח שְׁלֵהבַת הַמַּלְכוּת דְּמַדַּת הַדִּין, כְּמוֹ
הַיָּדִים שֶׁל הָאָדָם. בְּרוּךְ הוּא וּבְרוּךְ שְׁמוֹ לְעוֹלָם
וְלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים.

רַכּט) עֵינִין חוֹרָא וְאַבְרִין וְכו': עֵינִים
לִבְנוֹת וְנַחֲתִי בֶּשֶׁר אֲדוּמִים בַּמָּקוֹם שֶׁהָעֵינִים
יוֹצְאוֹת מִשָּׁם, דְּהֵיִינוּ בַּחוּרֵי עֵינִים, וְכַסְמִסְבִּב
עֵינֵינוּ הֵם נְרָאִים. זֶה הוּא בָּאוֹת פ' וְאוֹת ר'
כְּלוּלֹת יַחַד.

רַל) מַצְחִיהּ רַב, תַּלְתָּ וְכו': מַצְחוּ גְדוֹל,
שְׁלֹשָׁה קוּיִם עוֹלִים בַּמַּצְחוּ, וְשֵׁשׁ קְטָנִים אַחֲרֵיהֶם.
אָדָם וְלֹא אָדָם הוּא וְעוֹמֵד בֵּין שְׁנֵי צַבְעִים.
וְכֵן גַּם שַׁעְרֹתָיו. פָּנָיו גְּדוּלוֹת. שַׁעְרֹתָיו
קְמוּטוֹת, דְּהֵיִינוּ מְסוּלְסוֹת, וְלֹא כָל כֵּךְ. תְּלוּיֹת
מַעַט מִתַּחַת אֲזוּנָיו. זֶה הוּא טוֹב. בַּעַל אֲמוֹנָה.
בַּעַל כַּעֲסָן חֹזֵק בִּשְׁעָה שְׂכּוּעָס.

ההוא

גוּפוֹ שֶׁל אָדָם הָרָאשׁוֹן. וְהָרוּחַ נִגְנֵן בּוֹ לִפְנֵי
וּלְפָנִים. וְעִפְרָא הָהוּא שְׁנַתְקִבֵּץ מַד' רוּחוֹת, שֶׁהוּא
הַגּוֹף, הַנֶּפֶשׁ הַשְּׁפִיעַ בּוֹ כִּשְׁהוּא כְּלוּל בְּרוּחַ.

רַכּוּ) וְהָהוּא נֶפֶשׁ אִיהוּ וְכו': וְנֶפֶשׁ
הָהִיא הִיא יִסּוּד לְמַעֲשֵׂי הַגּוֹף, כְּפִי מַעֲשֵׂי הַנֶּפֶשׁ
הָהִיא בְּגוֹף, כֵּךְ נִרְאֶה בְּעוֹר מִבְּחוּץ, הָרוּחַ נִגְנֵן
מִבְּפָנִים, וְהָהִיא, דְּהֵיִינוּ הַנֶּפֶשׁ, נִרְאֶה מִבְּחוּץ,
עוֹלָה וְיורֶדֶת וּמַכָּה בְּפָנָיו וּמִרְאֶה צוּרוֹת
וְרִשְׁמִיּוֹת, מַכָּה בַּמַּצְחוּ וּמִרְאֶה צוּרוֹת רִשְׁמִיּוֹת,
מַכָּה בְּעֵינָיו וּמִרְאֶה צוּרוֹת וְרִשְׁמִיּוֹת. ז"ש, הַכֶּרֶת
פְּנֵיהֶם עָנְתָה בָּם.

רַכּח) בּוֹצִינָא דַּאֲתַמְשֵׁךְ מִנִּיהּ וְכו':
הַמַּאֲוֵר, שֶׁנִּמְשָׁךְ מִמֶּנּוּ הַמִּדִּידָה, דְּהֵיִינוּ הַמִּסְךְ
דְּחִירָק, הַמּוֹדֵד אֶת שִׁיעוֹר הַקּוּמָה, שֶׁל חוּט אֶחָד
יִרְקָה, שֶׁהוּא קוֹ אֲמַצְעִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ גּוּן יִרְקָה. שֶׁהוּא
מִקְבֵּל הַמִּסְךְ הַזֶּה מִן הַמַּלְכוּת שֶׁהִיא שְׁלֵהבַת שֶׁל
הַתְּהוּ, דְּהֵיִינוּ הָאֵשׁ שֶׁל מַלְכוּת דְּמַדַּת הַדִּין
הַנִּקְרָא תוֹהוּ, מַכָּה בִּידֵיו שֶׁל הָאָדָם בִּשְׁעָה שֶׁהוּא
יֵשֵׁן, וְרוּשָׁם רִשְׁמִיּוֹת וְקוּיִם בִּידֵיו. וְכַפִּי מַעֲשֵׂי
הָאָדָם כֵּךְ נִרְשָׁם, וְאֵלּוּ הָאוֹתִיּוֹת מִתְּהַפְּכוֹת בּוֹ
מִמַּטָּה לְמַעְלָה, וְיודְעִים אוֹתָם הַחֲבָרִים. צְדִיקֵי
(דְּפָרִי דֵף ע"ד ע"ב)

קמיט, ולא כ"כ. תלי זעיר תחות אודנוי. טב איהו, מארי דמהימנותא, מארי דרוגזא תקיף, בשעתא דאתרגיז.

רלא) ההוא סומקא דתחות עינא, אתפשט בעיניה. רוגזיה ביש. בשעתא דמליל ברוגזיה סתים פומיה, ונפיק תננא מנחירוי. ולזמן זעיר נח רוגזיה, ולא כל רוגזיה, עד יומא אחרא, או תרין יומין. דא אצלח לזמנין, ולזמנין לא. אבל קאים תדיר באצלחותא, בין זעיר ובין רב.

רלב) ואי סומקא דפום עינא, זעיר - כחוטא, ולא אתפשט בשעתא דרוגזיה בעינא, ואית ביה כל הגי סימנין. חלשא בלבא. ואיהו דחיל מכלא, * שינתיה לא אתיישב ביה. חשיב תדיר מחשבין ודחיל מכלהו. ואצלח לכלא. מאריה ה דגריע. לא חש לגיפא.

רלג) לזמנין תב בתיובתא ודחיל. ומגו דחילו, כדין תשכח בעיניה ימינא, ההוא סומקא דפום עינא, בסופא בשפולי עינא, וחד שורייקא דקיק סומק בעיניה שמאלא, ואי מתחלפי מה דימינא לשמאלא, ומה דשמאלא לימינא, כדין איהו בקלקוליה. ותב ותבר גזיזא דברדא, בגין לאעברא עבירה.

רלד) תרין קמיטין על רישא דעינא, ותלת לתתא. וברגליה שמאלא, באצבעא דאמצעיתא, שית שערין, ובזמנא אחרא חמש, והשתא שית, חד זעירא בינייהו. עיינין אוכמין, וקריצין דעל עיניו רברבין, סגיאין שערין, אלין על אלין, ואינון עיינין אוכמין וירוקא, אזיל בגווייהו, וההוא ירוקא אטבע יתיר. האי אית ליה חמש שרטוטין במצחא, תרין דעברין מסטר לסטר. ו ותלת דלא עברין וכו'. (עין סוף הספר עכ"מ).

חלופי גרסאות

ד בחוטא. ה דגריעי; דגריעו; דגייפי. ו ל"ג ותלת דלא עברין וכו'.

הסולם

ואתה תחזה רוא דרזין

מאמר

שהוא בסוף בשולי העין, וגיד אחד דק אדום בעין השמאל. ואם מתחלפים בה מה שבימין בשמאל ומה שבשמאל בימין, או עוד הוא בקלקולו, שעוד לא עשה תשובה, וחזר ושבר חתיכת קרח, שהפסיק בינו ובין העבירה, כדי לעבור העבירה.

רלד) תרין קמיטין על וכו': בי קמיטין על ראש עינא, וג' למטה. וברגל שמאל באצבע האמצעי שש שערות, ובזמן אחר חמש, ועתה יש בו שש כי שיערה אחת קטנה ביניהן. עינים שחורות, וגבות עיניו גדולות, שיש בהן הרבה שערות אלו על אלו, ואלו עינים השחורות והירוקות הולכות בתוכם והירוקות שקועות יותר. זה יש לו חמשה קוים במצח. שנים העוברים מצד אל צד, וג' שאינם עוברים. ע"כ רזין דרזין. (חסר הסיסום. ועי' בזהר חדש דף ל"ה).

בחדש

רלא) ההוא סומקא דתחות וכו': אם אדום ההוא שתחת עינא, שבחורי עיניו כנ"ל, מתפשט בעינו. כעסו רע. בשעה שמדבר בכעסו, סותם פיו, ויוצא עשן מנחיריו. ולזמן קצר נח כעסו, ולא כל כעסו, עד יום האחר או שני ימים. זה לפעמים מצליח ולפעמים לא. אבל עומד תמיד בהצלחה אם מעט ואם רב.

רלב) ואי סומקא דפום וכו': ואם האדום שבפי עינו מעט כחוט, ואינו מתפשט בשעת כעסו, בעין. ויש בו כל אלו הסימנים הנ"ל. הוא חלש הלב. והוא מתירא מכל. השינה, אינה מיושבת בו. הושב תמיד מחשבות. ומפחד מכל. ומצליח לכל המשתתף עמו. איש משחת. אינו מתרחק מניאוף.

רלג) לזמנין תב בתיובתא וכו': לפעמים חוזר בתשובה ומתירא, ומתוך היראה, הנמצא או בעינו הימין, אדום ההוא שבפי העין,

(דפוי' דף ע"ד ע"ב * דף ע"ה ע"א)

רל"ה) ז' בחדש השלישי לצאת בני ישראל וגו', דשליט ביה אוריאל^ל, רב ממנא, ותלת מאה ושתין וחמש רבוא משריין עמיה, כחושבן יומי שתא. וכלהו אית לון תלת מאה ושתין וחמש מפתחן נהורין, מההוא נהורא דנפקא מגו חשמל עלאה פנימאה גניז וסתים, די רזין דאתון קדישין עלאין דשמא קדישא, * תליין ביה.

רל"ו) ואיהו רזא דאיש תם, מאריה דביתא, איש האלהים. תם: דתמן סיומא וקשרא דתפילין, ^ר ויעקב איש תם הוה. ז' ובדיוקניה, קיימא רזא דחשמל פנימאה עלאה טמיר וגניז. וכל נהורין סתימין עלאין נקיט איהו, ונפקי מניה, וכלהו משריין נקיט אינון מפתחן דההוא נהורא דנפקי מגו חשמל.

רל"ז) וההוא נהורא, כליל בתרין נהורין, ואינון חד. נהורא קדמאה, איהו נהורא חוורא, דלא שלטא ביה עינא, ודא איהו נהורא דגניז לצדיקייא. כד"א ^ה אור זרוע לצדיק וגו'. נהורא תניינא, איהו נהורא מנצצא מלהטא, כגון סומק. ואתכלילו תרין נהורין כחד, והווי חד.

רל"ח) * והאי אוריאל^ל רב ממנא, וכל אינון משריין, נטלי ההוא נהורא, ובגין דכליל בתרין, אקרי תאומים. ועל דא שלטא ביה, ההוא מזלא דאקרי ברזא דיליה תאומים, וביה אתיהיבת אורייתא. ומכאן אתמשכאן דרגין לתתא, עד דסקין בשמהן, לאנהרא עלמא.

חלופי גרסאות

מסרת הזהר

ז' (שמות י"ט) בשלח ק"ב צ"ב. ^ק (בראשית כ"ה) תולדות ל"ד צ"ב. ^ר (תהלים צ"ז) ב"א רפ"א צ"א.

בחדש השלישי

הסולם

מאמר

אישא כנ"ל. ובצורתו עומד סוד חשמל הפנימי העליון המכוסה וגנוז, וכל האורות הסתומים העליונים הוא אותו וממנו הם יוצאים, וכל המפחות של המלאך אוריאל הנזכר, אותם אלו המפחות של אור ההוא היוצא מתוך החשמל. רל"ז) וההוא נהורא כליל וכי: ואור ההוא כלול בב' אורות של ימין ושמאל, והם בו אור אחד. אור הראשון, הוא אור לבן שאין העין שולטת בו, וזה הוא אור הגנוז לצדיקים, כמש"א, אור זרוע לצדיק וגו'. אור השני הוא אור נוצץ ולוהט כמראה אדום. שה"ס אור השמאל, ונכללו ב' האורות בו כאחד, והיו אחד. רל"ח) והאי אוריאל רב וכי: ואוריאל הזה הממונה הגדול, וכל אלו המפחות שעמו, לוקחים את אור הזה, ומשום שכלול משנים, נקרא תאומים. ועל כן שולט בו בחדש הזה מזל ההוא הנקרא בסוד שלו תאומים ובו ניתנה התורה. ומכאן נמשכות המדרגות למטה עד שעולות בשם להאיר את העולם.

כל

מאמר בחדש השלישי

רל"ה) בחדש השלישי לצאת וגו': שבחדש הזה שולט אוריאל הממונה הגדול. כי ניסן אייר סיון, הם כנגד חגית, שבחסד שולט מיכאל, ובגבורה גבריאל, ובתפארת אוריאל. ושלש מאות וששים וחמשה רבבות מפחות עמו, כמספר ימות השנה, שהם שס"ה ימות החמה. וכולם יש להם שס"ה מפתחות של האורות, מאור ההוא היוצא מתוך חשמל העליון הפנימי הגנוז והסתום. שסודות האותיות הקדושות העליונות של השם הקדוש תלויות בו. רל"ו) ואיהו רזא דאיש תם וכי: והוא סוד, איש תם, שנקרא שה"ס תפארת, שפירושו. אדון הבית איש האלקים. פירושו. כי המלכות שמחזה ולמעלה נקראת תם, ויעקב בעלה של המלכות, ע"כ נקרא איש תם, שהוא בעלה ואישה. תם, הוא מלשון שלימות, כי שם הסיום של קשר של תפלין. שה"ס המלכות הנקראת לאה. ויעקב איש תם היה. דהיינו (דפריי דף ע"ח ע"א *) דף ע"ח ע"ב)

רלט) כל שאר מזלי, לית לון פה ולשון, והאי אית ליה פה ולשון כלילך כחדא. ועל דא באורייתא, (ט) והגית בו יומם ולילה כתיב. יומם, לקבל לשון. לילה, לקבל פה. וכלא כליל כחדא. ובכלא סליק תאומים.

רמ) תומים כתיב, ועל רזא דא כתיב תומים, (ח) והנה תומים בבטנה. אי תימא כ דבגין תרווייהו קאמר. לאו הכי, דהא עשו לא סליק ברזא דא. אלא בגין יעקב קאמר, ושבחא דא, דהוה במעהא דההיא צדקת, קא משבח קרא. ובגין דהוה תמן ההוא רשע, אסתלק מתמן אלף.

רמא) וכלא רזא חדא. יעקב נטיל ברזא דיליה, תרין ירחין ניסין ואייר, ואתכליל איהו ברזא דסיון, דאיהו תאומים. עשו, נטיל ברזא דיליה, תרין ירחין תמזין א"ב, ואיהו לא אשתכח, ואתאביד, דהא אלול לאו דיליה הוא, ואפילו א"ב, ז' יום אינון דיליה, ולא יתיר, ואתאביד, ולא אשתכח, ולא איהו ברזא דתאומים, אלא אתפרש לחודיה, וסטא לסטרא אחרא באפיסה ושמו, כד"א, (א) האויב תמו חרבות לנצח.

רמב) ובגין דיעקב איהו תאומים, אתיהיבת אורייתא לבנוי בחדש תאומים. ואורייתא ברזא דתאומים, תורה שבכתב, ותורה שבע"פ. בחדש תליתאי, לעם תליתאי, בדרגין תליתאין, תורה תליתאי: ח תורה, נביאים, וכתובים. וכלא חד.

מסרת הזהר

חלופי גרסאות

(ט) (יהושע א') הקסה"ז קמיה צ"א ז"ח מ"ז ס"א
(ח) (בראשית כ"ה). א) (תהלים ט').

כ דרגין. ל מוסיף אלא ס'. מ חומש.

מאמר

הסולם

בחדש השלישי

קו אמצעי, ב' חדשים, ניסן ואייר, והוא נכלל בסוד חדש סיון, שהוא מזל תאומים. כלומר שלהיותו נכלל בחדש סיון שהוא כולל ב' החדשים ניסן ואייר, שהם ימין ושמאל, שע"כ נקרא מזל תאומים, נמצא גם יעקב הכלול בו. לוקח ב' חדשים אלו. עשו לוקח בסוד שלו. ב' חדשים, תמוז אב, והוא לא נמצא בקו אמצעי שהוא אלול, ונאבד, משום שאלול אינו שלו. ואפילו חדש אב, ט' ימים בלבד המה שלו, ולא יותר. וע"כ נאבד ואינו נמצא. והוא אינו בסוד תאומים שהוא קו אמצעי, אלא נפרד לבדו וסר לצד האחר באפס ושמו. כש"א האויב תמו חרבות לנצח.

רמב) ובגין דיעקב איהו וכו': ומשום שיעקב הוא תאומים, ניתנה התורה לבניו בחדש תאומים. והתורה הוא בסוד תאומים, שהיא תורה שבכתב, ותורה שבעל פה. וניתנה בחדש השלישי, לעם השלישי, שנכלל במדרגות שלש. דהיינו שלשה אבות. תורה משולשת, שהיא תורה נביאים וכתובים. והכל אחד.

בחדש

רלט) כל שאר מזלי וכו': כל שאר המזלות, השולטים בחדשים האחרים, אין להם פה ולשון, ומזל הזה תאומים, יש לו פה ולשון כלולים יחד, ועל כן בתורה, והגית בו יומם ולילה כתוב, יומם כנגד לשון, שהוא ז"א, לילה כנגד פה שהוא מלכות. והכל כלול יחד. ובהכל עולה סוד התאומים.

רמ) תומים כתיב, ועל וכו': תומים כתוב, חסר א', ועל סוד זה כתוב תומים, והנה תומים בבטנה. אם תאמר שבשביל שניהם, יעקב ועשו, אומר תומים. אינו כן, כי עשו אינו עולה בסוד הזה, אלא בשביל יעקב לבדו אומר תומים, כי יעקב ה"ס קו האמצעי הכולל ב' אורות, ימין ושמאל, ועל שם ב' אורות אלו נקרא תומים, ואוה"כ. והנה תומים שהוא יעקב בבטנה, ושבח הזה, שהיה בבטן של צדקת ההיא, משבח הכתוב. ומשום שהיה שם אותו רשע, עשו, נסתלק משם א' וכתוב, תומים בלי א'.

רמא) וכלא רזא חדא וכו': והכל הוא סוד אחד. יעקב לוקח בסוד שלו, שה"ס ת"ת (דפרי"ך דף ע"ח ע"ב)

רמג) בחדש השלישי וגו'. פרשתא דא בהאי קרא נ אוקמוה ליה לעילא. תאני רבי חייא, בההוא זמנא דמטו ישראל לטורא דסיני, כניש להו קב"ה לזרעין ח דישראל, ואשגח ע ליה בכלהו, ולא אשכח בכלהו זרעא דישראל פסלו, אלא כלהו זרעא פ קדישא, כלהו בני קשוט.

רמד) ז בההוא זמנא אמר קב"ה למשה, השתא אנא בעי למיהב אורייתא לישראל, משיך להו ברחימותא דאבהן, ברחימותא דרחימנא להו, ק ובאתון דעבדית להו. ואת הוי לי שלוחא, ר ואתיב מלין אלין. אמר ר' יוסי אמר ר' יהודה, כך אמר קב"ה למשה, במלה דא הוי לי שליחא מהימנא, לאמשכא ישראל אבתראי. רמה) ב ומשה עלה אל האלהים ויקרא אליו יי מן ההר וגו'. ומשה עלה אל האלהים, לאתרא דפרישן גדפוי דשכינתא, כד"א ג ויט שמים וירד וגו'.

רמו) ט תאנא אמר ר' יהודה, כל זמנא דגלופי מלכא עלאה מתישרן באתריהו, עלמין כלהו בחידו, ת וכל עובדין מתישרן בקיומיהו. א כד"א, ט את מעשה יי כי נורא הוא. מאי כי נורא הוא. אמר ר' אלעזר, שלימו דכלא. כד"א ה האל הגדול הגבור והנורא. מאי * והנורא. ב דא יעקב. וכתיב, ויעקב איש תם, כתרגומו, גבר שלים. שלים בכלא. כך כל עובדין דקב"ה, שלימין בשלימו, בקיומא שלימין.

מסרת הזהר

חלופי גרסאות

נ אוקימנא ; אוקימנא ליה לעילא. ט ל"ג דישראל. ע ל"ג ליה. פ דקשוט. צ בית. ק ובאותות. ר במלין ול"ג ואתיב. ש מוסיף ומשה עלה תאנא ; ומשה עלה ר' יהודה פתח מי עלה שמים וירד וגו' תאנא. ת ובכל. א מוסיף מאן [מאי] כל עובדין מתישרן בקיומיהו ב כד"א ול"ג דא יעקב וכתיב.

ב ח"ב יא : עט. : פ. קכה : רו : ח"ג רנו. ת"ז ת"ד י"ט. (תהלים י"ח) ח"ב רס : רע : תק"ח צ"ה ט"ג שכי"ד. ז (שמות ל"ד) ח"ב קמט. ז"ח נט ט"א ש"ד תק"ח צח ט"ד שט"ו קו ט"ד ש"מ. ה (דברים יוד) ח"ב קיז : רעב. ח"ג ל : רמד : רעד. ת"ז תקד' בהשמטות קמג. ז"ח ל ט"ג ש"כ. ו (בראשית כ"ה) לעיל אות רל"ז צ"ק.

מאמר

הסולם

ומשה עלה אל האלקים

וגו' : ומשה עלה אל האלקים, פירושן, שעלה למקום שנפרשים כנפי השכינה, כש"א ויט שמים וירד וגו'.

רמו) תאנא אמר ר' יהודה וכו' : למדנו, אר"י, כל זמן שחקיקות המלך העליון, שהוא חקיקת המסך דחירק, שבקו האמצעי, שהוא ז"א, מתישרים במקומם, דהיינו שמכריעים בין ימין לשמאל, העולמות כולם הם בשמחה, וכל המעשים מתישרים על קיומם. כש"א, את מעשה ה' כי נורא הוא. מהו כי נורא הוא. אמר ר' אלעזר הוא שלימות הכל, כש"א, האל הגדול הגבור והנורא, מהו והנורא, זה יעקב, דהיינו קו אמצעי, וכתוב, ויעקב איש תם, כתרגומו, איש שלם, שלם בכל. כך כל מעשה הקב"ה, שלימים בשלימות בקיום שלם. תניא

רמג) בחדש השלישי וגו' : פרשה זו במקרא הזה כבר העמידוהו למעלה. תאני ר' חייא, בזמן ההוא שהגיעו ישראל להר סיני אסף הקב"ה לזרע ישראל והסתכל בכולם ולא מצא פסול בכל זרע ישראל. אלא כולם זרע קדוש, כולם בני אמת.

רמד) בההוא זמנא אמר וכו' : בזמן ההוא, אמר הקב"ה למשה, עתה אני רוצה לתת התורה לישראל, משוך אותם באהבת האבות, באהבה שאני אוהב אותם, ובאותות שעשיתי להם. ואתה תהיה לי שליח, והשב להם דברים האלו. אמר ר' יוסי אמר ר' יהודה, כך אמר הקב"ה למשה, בדבר זה תהיה לי שליח נאמן, לזמשיך את ישראל אחרי.

מאמר ומשה עלה אל האלקים

רמה) ומשה עלה אל האלקים ויקרא (דפו"י דף ע"ח ע"ב *) דף ע"ט ע"א

רמז) תניא, רבי יוסי אומר, יומא חד הוה קאימנא קמיה דר' יהודה סבא, שאילנא ג' ליה, מאי דכתיב, ויירא ויאמר מה נורא וגו'. מאי קא חמא, דקאמר דאיהו נורא. אמר לי, חמא שלימו דמהימנותא קדישא, דהוה שכיח בההוא אתר, כגוונא דלעילא. ובכל אתר דהוי שלימותא שכיח, אקרי נורא.

רמח) אמינא ליה, אי הכי, אמאי תרגומו דחילו, ולא שלים. אמר לי, לית דחילו אלא באתר דהוי שלימותא שכיח, ובכל אתר דהוי שלימותא שכיח, אתקרי נורא. דכתיב, יראו את יי' קדושו כי אין מחסור ליראי, ממשמע דקאמר כי אין מחסור, ה' באתר דלית מחסור, שלימותא שכיח.

רמט) תאנא ט' מי עלה שמים וירד, אמר ר' יוסי, דא הוא משה, דכתיב ומשה עלה אל האלהים. ב' מי אסף רוח בחפניו, דא הוא אהרן. דכתיב, ומלא חפניו קטרת סמים דקה. מי צרר מים בשמלה, דא אליהו. דכתיב, אם יהיה השנים האלה טל ומטר כי אם לפי דברי. מי הקים כל אפסי ארץ, דא הוא אברהם. דכתיב ביה, אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, אל תקרי בהבראם, אלא באברהם.

רנ) הוא תני האי, והוא אמר, מי עלה שמים, דא קב"ה. דכתיב ביה ט' עלה אלהים ו בתרועה מי אסף רוח בחפניו, דא קב"ה, דכתיב א' אשר בידו נפש כל

מסרת הזהר

ז' (שם כ"ח) ח"ב ס. ט. ח' (תהלים ל"ד) ת"ז בהקדמה
ה : ט' (משלי ל') ויצא סח צ"א. י' (ויקרא ט"ז).
כ' (מלכים א' י"ז) ויחי קנו צ"ב. ל' (בראשית ב')
לעיל אות קמח צ"ש. מ' (תהלים מ"ז) ח"ג רפג.
נ' (איוב י"ב) ח"ג סח. ז"ח פס ס"ג שייד.

דרך אמת ב' ויטהל קצ"ז ע"ב.

חלופי גרסאות

ג קמיה. ד משמע. ה ובאתר. ו מוסיף בתרועה מי עלה
תקון בסוד את האור אמנם בתרועה וירד בסוד ויבדל
הבדילו לו אלקים בתרועה.

מאמר

רמז) תניא ר' יוסי וכו' : למדנו ר' יוסי אומר, יום אחד הייתי עומד לפני ר' יהודה הזקן, שאלתי אותו, מה שכתוב, ויירא ויאמר מה נורא וגו'. מה ראה, שאמר שהוא נורא. אמר לי, שראה השלימות של האמונה הקדושה, שהיא המלכות, שהיתה שכיח במקום הזה כעין של מעלה, ובכל מקום ששלימותו היתה נמצאת, נקרא נורא.

רמח) אמינא ליה, אי וכו' : אמרתי לו, אם כן, למה תרגומו דחילו ולא שלים. שאם נורא פירושו שלימות, היה צריך לתרגם שלים. אמר לי, אין יראה אלא במקום ששלימות נמצא, וכל מקום שהשלימות נמצא נקרא נורא. שכתוב, יראו את ה' קדושו כי אין מחסור ליראי. ומשמע ממה שאומר כי אין מחסור, שיראה הוא שלימות, כי במקום שאין מחסור, יש שלימות.

(דפריי דף ע"ט ע"א)

הסולם

ומשה עלה אל האלקים

רמט) תאנא, מי עלה וכו' : למדנו, מי עלה שמים וירד. אמר ר' יוסי זה הוא משה. שכתוב, ומשה עלה אל האלקים. מי אסף רוח בחפניו. זה הוא אהרן, שכתוב ומלא חפניו קטרת סמים דקה. מי צרר מים בשמלה. זה הוא אליהו, שכתוב, אם יהיה השנים האלה טל ומטר כי אם לפי דברי. מי הקים כל אפסי ארץ. זה הוא אברהם, שכתוב בו, אלה תולדות השמים והארץ בתבראם. אל תקרי בהבראם אלא באברהם.

רנ) הוא תני האי וכו' : הוא למד זה, והוא אמר. מי עלה שמים זה הקב"ה שכתוב בו, עלה אלקים בתרועה. מי אסף רוח בחפניו, זה הקב"ה, שכתוב, אשר בידו נפש כל חי ורוח וגו'. מי צבר מים בשמלה זה הקב"ה, שכתוב בו צורר מים בעביו. מי הקים כל אפסי ארץ זה

זה

חי וגו'. מי צרר מים בשמלה דא קב"ה. דכתיב ביה ^ט צורר מים בעביו. מי הקיט כל אפסי ארץ, דא קב"ה. דכתיב ביה, ^ז ביום עשות יי' אלהים ארץ ושמים. תו אמר, מי עלה שמים וירד ^ז וגו', אלין אינון ארבע ^ג קטירי עלמא, אש רוח מים ועפר.

רנא) אמר ר' ייסא, אתחזון מלוי דר' יוסי, דלא ^ה מתקיימאן. כד מטו מלין אלין לגביה דר' שמעון, אנח ידוי ברישיה דר' יוסי וברכיה, ואמר שפיר קא אמרת, והכי הוא. אמר ליה מנא לך. ^ה אמר הכי אוליפנא מאבא, דהוה אמר משמיה דרב המנונא סבא.

רנב) יומא חד הוה יתיב ר' שמעון בתרעא דצפורי, אמר ליה ר' ייסא, האי דאמר ר' יוסי, מי עלה שמים וירד וגו', זמנא חדא אמר, דא ^ה משה. לבתר אמר, דא קב"ה. לבתר אמר, אלין ד' קטירין אש רוח מים ועפר. וחמינא ליה למר דברכיה.

רנג) אמר ליה ודאי שפיר קא ^ה אמר, והכי הוא, וכלא חד מלה, וכלהו מלי אתקיימו בקב"ה, ^ז וכלהו בחד מתקלא סלקא. אתרגיש ר' ייסא במלוי דר' שמעון, ואמר ודאי ^ה האי הכי הוא, ^נ והכי אוליפנא מקמיה דמר זמנא אחרא. ^ה אלה תולדות השמים והארץ ^ע בהבראם, אל תקרי בהבראם, אלא באברהם. דכתיב, ^א כי אמרתי עולם חסד יבנה.

חלופי גרסאות

ז ל"ג וגו'. ח מתקיימא בהו. ט א"ל. י קב"ה וזמנא אחרא אמר דא משה לבתר. כ אמרת. ל וכלא. מ ל"ג האי. נ והא; והכא. ס ל"ג מן אלה עד וכלא. ע מוסיף בהבראם בהבראם כתיב.

מסרת הזהר

ט) (שם כ"ו). ע) (בראשית ב') לעיל אות רמט צ"ל. פ) (תהלים פ"ט) הקסתי קמב צ"א ז"ח נו ט"ד ש"י שס"ו תק"ח קב ס"ג שכ"ז קח ס"א ש"ד ק"ג ט"ב ש"א.

דרך אמת ג] קשרים שהעולם מקושר בהם והם ד' יסודות העולם.

ומשה עלה אל האלקים

זה שאמר ר' יוסי, עלה שמים וירד, פעם אחת אמר זה משה. ואח"כ אמר, זה הקב"ה. ואח"כ אמר, אלו הם ד' קשרים, אש רוח מים ועפר. וראיתי את אדוני שברכו.

הסולם

רנג) אמר ליה ודאי וכו': א"ל ודאי יפה אמר, וכך הוא. והכל דבר אחד הוא. וכל הדברים נמצאים בהקב"ה, וכולם במשקל אחד עולים. התרגש ר' ייסא בדבריו של ר"ש, ואמר ודאי זה כך הוא וכך למדתי לפני אדוני בפעם אחר, אלה תולדות השמים והארץ בהבראם אל תקרי בהבראם אלא באברהם, דהיינו בחסד דז"א, שכתוב, כי אמרתי עולם חסד יבנה. וכן שאר השמות, משה אהרן אליהו ד' יסודות ארמ"ג. הם שמותיו של הקב"ה.

וכלא

מאמר

זה הקב"ה, שכתוב בו, ביום עשות ה' אלקים ארץ ושמים. עוד אמר ר' יוסי, מי עלה שמים וירד וגו' אלו הם ד' קשרי העולם, אש רוח מים ועפר.

רנא) אמר ר' ייסא וכו': אמר ר"י, נראים דבריו של ר' יוסי שאינם מתקיימים, כי דבריו סותרים זה את זה. כשהגיעו דברים אלו לפני ר"ש, הניח ידו על ראשו של ר' יוסי וברכו, ואמר, יפה אתה אומר, וכך הוא. אמר לו, מאין לך זה. אמר, כך למדתי מאבי, שהיה אמר משמו של ר' המנונא סבא.

רנב) יומא חד הוה וכו': יום אחד היה יושב ר' שמעון בשער צפורי. אמר לו ר' ייסא, (דפו"י דף ע"ט ע"א)

רנד) פ וכלא שפיר. ז אבל סופא דקרא מאי קא מיירי דכתיב (ז) מה שמו ומה שם בנו כי תדע. מה שמו תינח, מה שם בנו מהו. אמר ליה, רזא דמלה הא אוליפנא לר' אלעזר ברי. אמר ליה, לימא לי מר, דהא בחלמי שאילנא קמיה דמר האי מלה, ואמר לי, ואנשינא לה. אמר ליה, אי אימא תדכר. אמר ליה ודאי. ק דהא ר מה דאוליפנא קמי דמר יומא ש דא אדכרנא.

רנה) א"ל רזא דמלה, היינו דכתיב (ק) בני בכורי ישראל וכתוב (ר) ישראל אשר בכך אתפאר. ת וברזא עלאה, א והאי אקרי בנו. אמר ינוח דעתיה דמר, דהא רזא דא ידענא. אדהכי, לא אדכר ר' ייסא, חלש דעתיה, אזל לביתיה, אדמוך, אחזיאו ליה בחלמא, חד ספרא דאגדתא, דהוה כתיב ביה, חכמה ותפארת במקדשו.

רנו) אתער, אזל לגביה דר"ש, נשק ידוי, אמר, הכי חמינא בחלמא. זמנא אחרא חמינא ב בחלמא, חד * ספרא דאגדתא ג דאחזיו קמאי, והוה כתיב ביה, ד חכמה ותפארת במקדשו, חכמה לעילא, תפארת לתתא. במקדשו לגבייהו. ה והכי חמינא בחלמא זמנא חדא. והכי אשכחנא בפומאי. א"ל ר' שמעון, עד כען רביא אנת, למיעל בין מחצדי חקלא, והא כלא אחזיאו לך. ודא הוא דכתיב, מה שמו ומה שם בנו כי תדע. חכמה שמו, תפארת בנו.

מסרת הזהר

חלופי גרסאות

(ז) (משלי ל') ויצא סח צ"א ז"ח פד ט"ג שכ"ז. (ק) (שמות ד') לך קמד צ"ד. ר) (ישעיה מ"ט) הקסה"ז קמח צ"ג ז"ח מא ט"ג של"ט מח ט"ד של"ז פו ט"ד ש"ח.

פ כלא ; מוסיף אבל וכלא. צ ל"ג אבל. ק דהאי. ר ל"ג מה דאוליפנא קמי דמר. ש ל"ג דא. ת והוא ברזא. א והיינו. ב ל"ג בחלמא. ג דאחזיאו. ד ל"ג חכמה ותפארת במקדשו. ה ל"ג מן והכי עד והכי.

מאמר

הסולם

ומשה עלה אל האלקים

דעתו. הלך לביתו. ישן. הראו לו בחלום ספר אחד של אגדה, שהיה כתוב בו, חכמה ותפארת במקדשו.

רנו) אתער, אזל לגביה וכו': הקיץ משנתו, הלך אל ר"ש, נשק ידיו, אמר, כך ראיתי בחלומי. ובפעם אחר ראיתי בחלומי ספר אחד של אגדה, שהראו לפני, והיה כתוב בו, חכמה ותפארת במקדשו : חכמה למעלה, תפארת למטה במקדשו, שהוא מלכות, אצלם. וכך ראיתי פעם אחת בחלומי, וכך מצאתי בפי, שנפל מקרא הזה בפי. א"ל ר"ש עד עתה עוד ילד אתה להכנס בין קוצרי השדה, דהיינו בעלי הסוד, והרי הכל הראו לך. וזה הוא שכתוב, מה שמו ומה שם בנו כי תדע. חכמה הוא שמו, תפארת בנו. כי חו"ב הס' א"א של תפארת כנוודע.

ומשה

רנד) וכלא שפיר, אבל וכו': והכל יפה, אבל סוף הכתוב, מהו אומר, שכתוב, מה שמו ומה שם בנו כי תדע. מה שמו, צודק, אבל מה שם בנו, מהו. אמר לו, סוד הדבר, כבר למדתי לר' אלעזר בני. אמר לו, יאמר לי אדוני, כי בחלומי שאלתי דבר זה לפני אדוני, ואמר לי, ושכחתי אותו. אמר לו אם אומר, תזכור. אמר לו ודאי, כי מה שלמדתי לפני אדוני ביום זה אני זוכר.

רנה) א"ל רזא דמלה וכו': אמר לו, סוד הדבר, היינו שכתוב, בני בכורי ישראל. וכתוב, ישראל אשר בכך אתפאר. ובסוד עליון, שישראל פירושו תפארת, וזה נקרא בנו. אמר, ינוח דעת אדוני, כי סוד הזה אני יודע. בתוך כך לא נזכר ר' ייסא מה שאמר לו בחלום. חלש (דפו"י דף ע"ט ע"א *) דף ע"ט ע"ב)

(רנז) ו' ו' ומשה עלה אל האלהים, זכאה חולקיה דמשה, דזכי ליקרא דא, דאורייתא אסהיד בגיניה כך. ז ת"ח, מה בין משה לשאר בני עלמא. שאר בני עלמא, כד סלקין, סלקין לעתרא, סלקין לרבו, סלקין למלכו, אבל משה כד סליק, מה כתיב ביה, ומשה עלה אל האלהים, זכאה חולקיה.

(רנח) ר' יוסי אמר, מכאן אמרו חבריא, הבא ליטהר מסייעין אותו, דכתיב ומשה עלה אל האלהים. מה כתיב ה בתריה, ויקרא אליו יי. דמאן דבעי לאתקרבא, מקרבין ליה.

(רנט) ויקרא אליו יי מן ההר לאמר כה תאמר לבית יעקב וגו'. ר' יצחק פתח, (ח) אשרי תבחר ותקרב ישכון חצריך, זכאה חולקיה דההוא ב"נ, דקב"ה אתרעי ביה, וקריב ליה, למשרי בגו היכלא קדישא, דכל מאן דאיהו אתרעי ביה לפולחניה, רשים הוא מרשימין דלעילא, למנדע דהא הוא אתבחר מקמיה דמלכא קדישא עלאה, למשרי במדורוי. וכל מאן דאשתכח ביה ההוא רשימא, אעבר בכל תרעין דלעילא, ולית דימחי בידוי.

(רס) ר' יהודה אמר, זכאה חולקיה דמשה, דעליה כתיב אשרי תבחר ותקרב, וכתוב ביה (ק) ומשה נגש אל הערפל ונגש משה לבדו אל יי והם לא יגשו. ה כה תאמר לבית יעקב: אלין נוקבי, ותגיד לבני ישראל: אלין נ דוכרין.

(רסא) ר' שמעון אמר, כה תאמר, כד"א (ב) כה תברכו. וכתוב, (ג) וחסידיך

מסרת הזהר

(ש) (שמות י"ט) לעיל אות רמה צ"ג. (ת) (תהלים ס"ה) לך קט צ"א. (א) (שמות כ"ד) ח"ב קכו: (ב) (במדבר ו') ח"א רסו: ח"ב מט: ח"ג קמה. קמו. קמו. רעב: שו: ת"ז בהקדמה יד. תק' כא סג. בהשמטות תק"ג קמ. ז"ח ג ט"א שט"ו. (ג) (תהלים קמה) ח"ב קלט: ח"ג קמה: קמו: רסד: רסו. ז"ח יד ט"ב שמ"א תק"ח צד ט"א ש"ב.

חלופי גרסאות

ו מוסיף תאנא ומשה. ז מוסיף תאני ר' יהודה ת"ח. ח לא גרסינן בתריה. ט לקרבא. י מדורוי. כ דכל: בכל. ל דכתיב. מ מוסיף הה"ד כה: הה"ד ויקרא אליו ה' מן ההר לאמר כה. נ דוכרין.

קמה) ח"ב קלט: ח"ג קמה: קמו: רסד: רסו. ז"ח יד ט"ב שמ"א תק"ח צד ט"א ש"ב.

מאמר

(רנז) ומשה עלה אל האלקים: אשרי חלקו של משה, שזכה לכבוד הזה, שהתורה מעידה עליו כך. בוא וראה מה בין משה לשאר בני העולם, שאר בני העולם, כשעולים, עולים לעושר, עולים לגדולה, עולים למלכות, אבל משה, כשעלה מה כתוב בו, ומשה עלה אל האלקים. אשרי חלקו.

(רנח) ר' יוסי אמר וכו': רי"א, מכאן אמרו החברים, הבא לטהר מסייעים אותו. שכתוב, ומשה עלה אל האלקים מה כתוב אחריה, ויקרא אליו ה'. כי מי שרוצה להתקרב מקרבים אותו.

מאמר כה תאמר לבית יעקב

(רנט) ויקרא אליו ה' מן ההר וגו': ר' יצחק פתח, אשרי תבחר ותקרב ישכון חצריך אשרי חלקו של אותו האדם, שהקב"ה רוצה בו. (דפו"י דף ע"ט ע"ב)

הסולם

כה תאמר לבית יעקב

וקרב אותו לשכון בתוך היכל הקדוש. שכל מי שהוא רוצה בו לקבלו לעבודתו רשום הוא שמרשימים אותו למעלה, לדעת כי הוא נבחר לפני מלך הקדוש העליון לשכון במדור שלו. וכל מי שנמצא בו רושם ההוא, עובר בכל השערים של מעלה ואין מוחה בידיו.

(רס) ר' יהודה אמר וכו': אשרי חלקו של משה, שעליו כתוב, אשרי תבחר ותקרב. וכתוב בו, ומשה נגש אל הערפל. ונגש משה לבדו אל ה' והם לא יגשו. כה תאמר לבית יעקב, היינו לנקבות. ותגיד לבני ישראל, היינו לזכרים.

(רסא) ר' שמעון אמר וכו': רש"א, כה תאמר, הוא כש"א. כה תברכו. וכתוב וחסידיך יברכוכה. כלומר, יברכו כה. אשר כה, פירושו המלכות שנקראת כה. כה תאמר לבית יעקב, היינו

יברכוכה, כלומר יברכו כה. כה תאמר לבית יעקב, באמירה. והיינו מסטרא דדינא. ותגיד לבני ישראל, כד"א, (ט) ויגד לכם את בריתו. וכתוב (נ) הגדתי היום ליי אלהיך. לבני ישראל, דוכרין, דאתו מסטרא דרחמי.

(סב) א"ר יצחק, הואיל ואתינא להאי, מה הוא הגדתי היום ליי אלהיך. ליי אלהינו, מבעי ליה. אמר ליה ר' שמעון, וכי האי בלחודוי י הוא. והא כתיב (ו) כי יי אלהיך מביאך אל ארץ טובה וגו'. (ז) אשר יי אלהיך נותן לך. (ח) כי יי אלהיך אש אוכלה הוא, וכלהו הכי.

(סג) אלא הכי תנינן, כל הדר בארץ ישראל דומה כמי שיש לו אלוה. וכל הדר בחוצה לארץ דומה כמי שאין לו אלוה. מאי טעמא. משום דזרעא קדישא, לארעא קדישא סלקא. ושכינתא באתרה יתבא. והאי בהאי תליא. ומשה לא קאמר אלהיך, אלא לאינון דהוו זמינין למיעל לארעא קדישא, ולקבלא אפי שכינתא. ומה דלא אמר אלהינו, משום דהא משה לא זכה למיעל לארעא, ובגיני כך, אלהיך ודאי בכל אתר, משום דאינון הוו זמינין למיעל תמן.

(סד) א"ר ודאי הכי הוא. אבל הכא כתיב, (ט) ובאת אל הכהן אשר יהיה בימים ההם ואמרת אליו הגדתי היום ליי אלהיך, והא אינון בארעא שריין, מאי טעמא אלהיך, ולא אלהינו. אלא אינון בעיין לאחזאה ולאודאה, דבגיני דחסד עלאה, זכאן לכל האי, ושריין בארעא, ז ועאלן לההיא ארעא, ועבד עמהון כל אינון טבאן, ובגיני כך, הוו אמרי מלין אלין ז לכהן, דכתיב הגדתי היום ליי אלהיך, ר משום דאתי מסטרא דחסד.

מסרת הוהר

חלופי גרסאות

(ד) (דברים ד') לך פ צ"ג. (ה) (שם כ"ו). (ו) (שם ח').
(ז) (שם ז'). (ח) (שם ד') נח עה צ"ו. (ט) (שם כ"ו).
ט יוסי. ע הוה. פ ל"ג א"ל ודאי הכי הוא. ז ועאלה.
ק מוסיף לכהן ולא לבי אהרא. ר מוסיף והכי הוא ודאי משום.

מאמר

הסולם

כה תאמר לבית יעקב

וזה בזה תלוי. וע"כ משה לא אמר אלהיך אלא לאלו שהיו עתידים להכנס לארץ הקדושה, ולקבל פני השכינה. ומה שלא אמר אלקינו, הוא משום שמשה לא זכה להכנס לארץ. ומשום זה, כתוב אלקיך ודאי בכל מקום, משום שהם היו עתידים להכנס שמה.
(סד) א"ל, ודאי הכי וכו': אמר לו, ודאי כן הוא. אבל כאן כתוב, ובאת אל הכהן וגו' הגדתי לה' אלקיך והרי אלו כבר היו בארץ, מהו הטעם שאמר אלקיך ולא אלקינו. ומשיב, אלא הם צריכים להראות ולהודות, משום שהחסד עליון, זיכה אותם לכל זה, ושורים בארץ, ונכנסו לארץ ההיא, ועשה עמהם כל הטוב הזה, ומשום זה היו אמרים דברים אלו אל הכהן, שכתוב הגדתי היום לה' אלקיך וגו', משים שבא מצד החסד.

כה

היינו באמירה, והיינו מצד הדין, ותגיד לבני ישראל. הוא כש"א ויגד לכם את בריתו. וכתוב הגדתי היום לה' אלקיך. שהגדה הוא רחמים. לבני ישראל, היינו הזכרים הבאים מצד הרחמים. ע"כ נאמר בהם הגדה.
(סב) א"ר יצחק הואיל וכו': אר"י, כיון שבאנו לזה, מהו הגדתי לה' אלקיך, לה' אלקינו היה צריך לומר. אמר לו ר' שמעון, וכי זה בלבד הוא, והרי כתוב, כי ה' אלקיך מביאך וגו'. אשר ה' אלקיך נותן לך. כי ה' אלקיך אש וגו'. וכולם כך.
(סג) אלא הכי תנינן וכו': אלא כך למדנו. כל הדר בארץ ישראל דומה כמי שיש לו אלוה. וכל הדר בחוצה לארץ דומה כמי שאין לו אלוה. מהו הטעם. הוא משום שזרע קדוש, לארץ הקדושה עולה, והשכינה במקומה יושבת.

(דפו"י דף ע"ט ע"ב)

רסה) כה תאמר לבית יעקב, לההוא אתר דאתחזי להו. ותגיד לבני ישראל, בההוא אתר שלים, דאתחזי להו, דהא יעקב וישראל, תרין דרגין אסתלקו, ובדרגא חד סלקין. אלא ישראל שלימותא דכלא * אקרי. ותגיד לבני ישראל, לאחזאה חכמתא, ולאשתעי ברוח חכמתא, טיבו וקשוט דעבד לון קב"ה, דכתיב ויגד לכם את בריתו.

רסו) תניא, אמר ר' יוסי, זמנא חדא הוינא אזיל בארחא, והוה ר' חייא ברי עמי. עד דהוינא אזלין, אשכחנא חד גבר, דהוה לקיט בחקלא, עשבין ^ט לאסוותא. קריבנא ^ח לגביה, אמינא ליה, בר נש, ^ז קוטרא דקוטרי דעשבין למה. לא זקיף רישיה, ולא אמר מידי. אהדרנא זמנא אחרא ואמינא האי, ולא אמר מידי. אמינא ליה לרבי חייא ברי, או האי בר נש אטים אודנין, או שטיא, או חכימא. יתיבנא גבוי. לבתר לקיט אינון עשבין, ואחיד לון, וחפא עליהון טרפי גופנין.

רסז) אמר לן, אנא חמינא דיודאין אתון, ויודאין אמרי עליהו, דאינון חכימין, אי לא דחייסנא עלייכו השתא, תהוון רחיקן מבני נשא ^ה כסגירא דא, ^א דמרחקין ליה מכלא, דהא אנא חמינא, דריחא דחד עשבא דהוה קריב גביכון, עאל ^ב בגופייכו, ותהוון רחיקין תלתא יומין. אלא אכילו אלין תומי ברא ותתסון. רסח) אכלנא מנייהו דהו שכיחין קמן, ואדמכנא, ^ו ואתקטרנא בזיעא, עד עידן סגי. לבתר אתערנא, אמר לן ההוא גברא, השתא אלהכון עמכון, דאשכחון לי, דהא אסוותא דגופיכון על ידי אשתלים.

חלופי גרסאות

^ט ללחשותא. ת גבוי. א דרחיקין. ב לגופייכו.

דרך אמת ד] קיטור קטורת העשבים למה הוא צריך. ה] כמצורע הזה שסגור מבני אדם. ו] ונתקשתי להתחיל שיצא ממני זיעה.

מאמר

הסולם

כה תאמר לבית יעקב

אמרתי לר' חייא בני, או שאיש הזה אטומים אזניו, או שהוא שוטה, או שהוא חכם. ישבתי אצלו. אחר כך, לקט העשבים, וקשר אותם, וכסה אותם בעלי תאנה.

רסז) אמר לן אנא וכו': אמר לנו, אני רואה שיהודים אתם, ויהודים אומרים עליהם שהם חכמים, אם איני מרחם עליכם עתה, תהיו רחוקים מבני אדם כמצורע הזה, שמרחקים אותו מכל, כי אני רואה, שריח של עשב אחד שקרב אליכם נכנס לגופיכם, ותהיו רחוקים מאיש ג' ימים. אלא אכלו, אלו שומים הפראים, ותתרפאו.

רסח) אכלנא מנייהו דהו וכו': אכלנו מהם, שהיו נמצאים לפנינו, ונישן, ונתקשרנו בזיעה זמן רב. אח"כ הקצננו. אמר לנו איש הזה, עתה אלקיכם עמכם, שמצאתם אותי, כי רפואת גופיכם נשלם על ידי.

עד

רסה) כה תאמר לבית יעקב: היינו למקום ההוא הראוי למדרגתם. ותגיד לבני ישראל, היינו למקום ההוא הראוי למדרגתם. כי יעקב וישראל, שתי מדרגות הם, כי יעקב מדרגת ו"ק, וישראל הוא מדרגת ג"ר. ובמדרגה אחת עילים. דהיינו בז"א, אלא ישראל שלימות הכל נקרא. וע"כ כתוב ותגיד לבני ישראל, שפירושו, להראות חכמה ולדבר ברוח החכמה את החדש והאמת שעשה להם הקב"ה. כי הגדה רומזת על חכמה. שכתוב, ויגד לכם את בריתו. רסו) תניא אמר ר' יוסי וכו': למדנא, אר"י, פעם אחת, הייתי הולך בדרך, והיה ר' חייא בני עמי. בעוד שהיינו הולכים, מצאנו איש אחד, שהיה לוקט עשבים בשדה לרפואה. קרבנו אליו, אמרתי לו: אדם, אגידות אגידות העשבים למה לך. לא זקף ראשו ולא ענה כלום. חזרתי פעם שנית ואמרתי זה, ולא ענה כלום.

(דפו"י דף ע"ט ע"ב * דף פ' ע"א)

רסט) עד דהוינא אזלין, אמר לון, כל בר נש בעי לאשתעי בבר נש אחרא, כפום ארחוי, דהא לנוקבא כפום ארחוי. לגברא כפום ארחוי. לגברא דגברי כפום ארחוי. אמינא לרבי חייא ברי, היינו דכתיב, כה תאמר לבית יעקב ג ותגיד לבני ישראל.

רע) אמר לון, חמיתון דלא זקיפנא רישאי, ולא אשתעינא בהדייכו, משום דאבא חכימא בעשבין מכל בני ה דרא ו הוה. ואוליפנא מאבא ארחוי דכל עשבין, דבהון קשוט, ואנא בכל שתא מדוראי בינייהו.

רעא) והאי עשבא דחמיתון, דחפינא ליה ז בטרפי דגופנין אלין, בביתאי אית אתר חד, והוא לסטר צפון, ובההוא אתר נעיץ חד ז ריחיא, ומעינא ח דההוא ריחיא, נפיק חד גבר בתרין רישין, וחרבא ט שיננא בידיה ובכל יומא קא מצער לון. ואנא לקיטנא האי עשבא, וזילו אבתראי, ותחמון חיליה דהאי עשבא, ומה די אלהא עלאה גלי בעלמא, ולית מאן דידע ארחוי . בכלא.

רעב) אזילנא אבתריה, עד דהוינא אזלי בארחא, ח מאיך לחד נוקבא בעפרא, ושוי מההוא עשבא כ בנוקבא, נפק חד חויא ורישא דיליה סגי. נטל חד ז סנטירא, וקטיר ליה כחד גדיא. דחילנא. אמר מ לון זילו אבתראי.

רעג) עד דמטינא לביתיה. חמינא ההוא אתר בחשוכא, בתר חד כותלא. נטל

חלופי גרסאות

ג בההוא אתר דאתחזי להו ותגיד לבני ישראל בההוא אתר שלים דאתחזי להו דהא יעקב וישראל תרין דרגין אינון ובדרגא חד סלקין אלא ישראל שלמותא דכלא אקרי. ד דאנא. ה דראי. ו ל"ג הוה. ז מעינא וריחיא. ח ומההוא. ט שלפא. י ל"ג בכלא; ובלא עיינין ולבא. כ לנוקבא. ל סינורא; סודרא. ט לון.

דרך אמת ז בעלי הגפן. ח היה יורד לתוך נקב אחד בארץ ועשההעשב בנקב העפר. ט חבל אחד.

מאמר

הסולם

כה תאמר לבית יעקב

הרחים ההיא, יוצא איש אחד בשני ראשים, וחרב שנונה בידו, ובכל יום מצער אותנו. ואני לקטתי עשב הזה, ובואו אחרי, ותראו כוחו של עשב הזה, ומה שאלקים העליון גילה בעולם. ואין מי שידע דרכיו בכל דבר.

רעב) אזילנא אבתריה עד וכו': הלכנו אחריו. בעוד שהיינו הולכים בדרך, כפף עצמו, לנקב אחד שבעפר, ושם מעשב ההוא לתוך הנקב, יצא נחש אחד וראשו גדול. לקח חבל אחד וקשר אותו כגדי אחד. היינו יראים. אמר לנו, בואו אחרי.

רעג) עד דמטינא לביתיה וכו': עד שהגענו לביתו. ראינו מקום ההוא בחושך, אחר כותל אחד. לקח נר אחד, והדליק אש מסביב מקום ההוא של הרחים. אמר לנו ממה שתראו לא תפחדו, ולא תדברו כלום.

אדהכי

רסט) עד דהוינא אזלין וכו': בעוד שהיינו הולכים, אמר לנו, כל אדם צריך לדבר עם אדם אחר כפי דרכיו, לנקבה לפי דרכיה ולגבר כפי דרכיו. ולגבר שבגברים כפי דרכיו. אמרתי לר' חייא בני, היינו שכתוב, כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל.

רע) אמר לון חמיתון וכו': אמר לנו, ראינתם, שלא הרימותי את ראשי, ולא דברתי עמכם. משום שאבי חכם היה בעשבים יותר מכל בני דורו. ולמדתי מאבי, דרכיהם של כל העשבים, שאמת בהם, ואני בכל השנה משכני ביניהם.

רעא) והאי עשבא דחמיתון וכו': ועשב הזה, שראיתם, שכסיתי אותו בעלי תאנה אלו, הוא, כי בביתי יש מקום אחד, והוא לצד צפון, ובמקום ההוא תקוע רחים אחת, ומעין

(דפו"י דף פ' ע"א)

חד שרגא ודליק דליקא סחרניה דההוא אתר דריחיא. אמר נ לון, ממה דתחמון לא תדחלון ולא תשתעון מידי.

רעד) י אדהכי, שרי חויה מקטרוי, וכתש ם בקיסטא מההוא עשבא. ושוי ברישיה דחויא. עאל חויה בההוא עינא דרחיאי, ושמענא קלא דכל אתר מזדעזעא. בעינן למיפק, אחיד בידנא ההוא גברא, אמר, לא תדחלון קריבו גבאי. רעה) אדהכי, נפק חויה שתית דמא, נקיט ההוא גברא מההוא עשבא, ושוי ברישיה כבדמיתא. עאל בההוא עינא דרחיאי. לשעתא זעירא, חמינא, דנפיק מההוא עינא חד גברא בתרין רישין, וחויא שרייא סחרניה דקדלוי. עאל בההוא עינא דרחיאי ונפק תלת זמני. הוה אמר, ך זקיטא זקיטא, ווי לאימיה דלההוא אתר אוכיל ליה.

רעז) אדהכי, אתעקר ריחיא מאתריה, ונפקו, גברא וחויא, ונפלו ומיתו תרווייהו. ואנן דחילנא ם סגי. אמר לון ההוא גברא, דא הוא חילא דעשבא דאנא לקיטנא קמייכו, ובגיני כך לא אשתעינא בהדייכו, ולא זקיפנא רישאי, בשעתא דקריבתון גבאי.

רעז) אמר ף לון אילו (*) ידעין בני נשא ז חכמתא, דכל מה דנטע קב"ה בארעא, ף וחילא דכל מה דאשתכח בעלמא, ישתמודעון חילא דמאריהון, בחכמתיה סגיא. אבל לא טמיר קב"ה חכמתא דא מבני נשא, אלא בגין דלא יסטון מארחוי, ולא ז יתרחיצו בההיא חכמתא וינשון ליה.

חלופי גרסאות

נ לן. ם בקיסטרא. ע סגיא ; מוסיף סגיא סחר [נ"א אחד] לן. ף לן. צ כל ול"ג חכמתא. ף וכל מאן ול"ג וחילא דכל מה.

דרך אמת י] ובתוך כך התיר הנחש מקשריו וכתש במכתשת מאותן העשבים שלקט ועשה העשבים בראש הנחש. כ] בריה אחת שניזונת מן התולעים בפי חלק ההיא זוקטא לא הוה ידע אבא מאי אכלת יומא חד הוה יתיב וקא אכיל רומנא נפלה תולעתא מנה ואכלת והיה בריה פחותה וקרא שמו בשמה לרוע מזלו שתיחו אביו שט. ז] יבטחו.

כה תאמר לבית יעקב

הסולם

מאמר

רעד) אדהכי אתעקר ריחיא וכו' ; בתוך כך, נעקרה הריחים ממקומה, ויצאו האיש והנחש, ונפלו ומתו שניהם. ואנחנו היינו מתיראים מאד. אמר לנו איש ההוא, זה הוא כח העשב שלקטתי לפניכם, ומשום זה, לא דברתי עמכם, ולא הרימותי ראשי בשעה שקרבתם אלי.

רעז) אמר לון אלו וכו' ; אמר לנו, אלו היו יודעים בני אדם חכמה מכל מה שנטע הקב"ה בארץ, וכח כל מה שנמצא בעולם, היו מכירים כח רבונם בחכמה גדולה. אבל לא הסתיר הקב"ה חכמה זו מבני אדם, אלא כדי שלא יסורו מדרכיו, ולא יבטחו בחכמה ההיא, וישכחו את הקב"ה.

רעד) אדהכי שרי חויה וכו' ; בתוך כך, התיר את הנחש מקשריו, וכתש במכתשת מעשב ההוא, ושם אותו בראש הנחש. נכנס הנחש בעין הרחים ההוא, ושמענו קול עד שכל המקום נודעזע. רצינו לצאת, אחז בידינו איש ההוא, ואמר, אל תפחדו, קרבו אצלי.

רעה) אדהכי נפק חויה וכו' ; בתוך כך, יצא הנחש משם והיה שותת דם. לקח איש ההוא מעשב ההוא, ושם בראשו כבתחילה. נכנס הנחש בעין הרחים ההוא. לזמן קצר, ראינו שיצא, מעין הריחים ההוא, איש אחד בשני ראשים ונחש שורה מסביב צוארו. ונכנס ויצא בעין הריחים ההוא שלש פעמים. והיה אומר, זקיטא זקיטא. הוא מין שרק, אוי לאמו, שלמקום ההוא הולכה אותו.

(דפו"י דף פ' ע"א *) דף פ' ע"ב)

רעז) כד אתינא, ואמינא ר הני מלי קמי דרש, אמר ודאי חכימא ש הוה. ות"ח, לית עשבא ועשבא דאתייליד ת בארעא, דלא הוה ביה חכמתא סגיא, וחיליה א בשמיא סגיא. תא חזי, מן אזובא. דבכל אתר דבעי קב"ה לדכאה לב"נ, באזובא מתדכי. מ"ט. משום דיתער חיליה דלעילא דאתפקדא עלוי, דהא ההוא חילא דאתפקדא עלוי כד אתערא, מבערא רוח מסאבא, ואתדכי בר נש. ועלך אמינא בריך רחמנא דשזבך.

רעט) י אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים ואשא אתכם על כנפי נשרים. מאי כנפי נשרים. א"ר יהודה ברחמי. דכתיב ו כנשר יעיר קנו וגו'. והיינו רזא דאמר ר' שמעון, דרך הנשר בשמים. מאי בשמים. ברחמי. מה נשר אשתכח ברחמי על בנוי, ודינא לגבי אחרנין. כך קב"ה אשתכח ברחמי לגבי ישראל, ודינא לגבי עמין עעכו"ם.

רפ) ר' אלעזר, הוה אזיל מקפוטקיא ללוד, והוה אזיל ר' יוסי ור' חייא עמיה, קמו בנהורא, כד נהיר יממא, והוה אזיל. אמר ר' חייא, חמינא האי קרא דכתיב, ופני אריה אל הימין לארבעתן ופני שור מהשמאל לארבעתן ופני נשר לארבעתן ג הא אריה בימינא, שור משמאלא, נשר באן ה אתר דוכתיה. רפא) אמר ר' אליעזר, באתרא ז דיעקב שריא. מ"ט. משום דנשר בכלא

מסרת הוהר

י) (שמות י"ט) ח"ב פ: כ. קע: ח"ג קט. קכה. רכב: ת"ז תק"ו כב: כ"ה עא. ע' קלו: תק"ח קט ט"ד ש"ו. כ) (דברים ל"ב) ח"ב פ: ח"ג רלג: רלח: רצח: ת"ז תק"ו כב: תכ"א ג: כ"ו עב. ז"ח לט ס"א שמ"ה תק"ח קב ס"א ש"ס ק"ס ט"ג שמ"א. ז) (משלי ל') ב"ב גג צ"א. מ) (יחזקאל א') ב"א פה צ"א.

חלופי גרסאות

ר ל"ג הני. ש הוא. ת מוסיף בה בארעא. א דבה. ב ל"ג נשרים. נ האי. ד שור. ה ל"ג אתר. ו ל"ג ליה. ז דיניקא.

מאמר

הסולם

על כנפי נשרים

נשר נמצא ברחמים על בניו ודין לאחרים, כך הקב"ה, נמצא ברחמים לישראל ודין לעמים עעכו"ם.

רפ) ר' אלעזר הוה וכו': ר"א היה הולך מקפוטקיא ללוד. והיו הולכים עמו ר' יוסי ור' חייא. קמו לאור הבוקר כשהאיר היום. והיו הולכים. אמר ר' חייא, אני רואה מקרא הוה, שכתוב, ופני אריה אל הימין לארבעתן ופני שור מהשמאל לארבעתן ופני נשר לארבעתן. שואל, הנה אריה הוא בימין, שור משמאל, נשר, באיזה מקום מקומו.

רפא) אמר ליה ר' אלעזר וכו': א"ל ר"א, במקום שיעקב שורה, שהוא בקו אמצעי, שם מקומו של הנשר. מה הטעם. משום שנשר כלול בכל, ברחמים ובדין, רחמים לבניו דין לאחרים כך הקב"ה. שה"ס קו האמצעי, מוליד את ישראל ברחמים, ולאחרים בדין. שכתוב, ואשא אתכם על כנפי נשרים. וכתוב, כנשר יעיר קנו.

מגלן

רעז) כד אתינא ואמינא וכו': כשבאתי וספרתי דברים אלו לפני ר' שמעון, אמר, ודאי חכם היה. ובוא וראה, אין עשב ועשב הנולד בארץ. שלא תהיה בו חכמה רבה, וכח גדול בשמים. בוא וראה מן האזוב. שבכל מקום שרצה הקב"ה לטהר את האדם, באזוב הוא נטהר. מהו הטעם. משום שיתעורר כחו של מעלה שנפקד עליו, כי כח ההוא שנפקד עליו, כשמתעורר, הוא מבער את רוח הטומאה והאדם מטהר. ועליך אני אומר, ברוך הרחמן שהצילוך.

מאמר על כנפי נשרים

רעט) אתם ראיתם וגו' על כנפי נשרים! מהו כנפי נשרים. א"ר יהודה, ברחמים. שכתוב כנשר יעיר קנו וגו'. שמשמע, שנשר יורה על רחמים. והיינו הסוד שאמר ר' שמעון, דרך הנשר בשמים. מהו בשמים. ברחמים. כי ז"א נקרא שמים, והוא בעל הרחמים, כי חגית הוא חסד דין ורחמים מה (דפויי דף פ' ע"ב)

אשתכת, רחמי לבנוי, דינא לגבי אחרנין. כך קב"ה, אוביל לון לישראל ברחמי. ובדינא לגבי אחרנין, דכתיב ואשא אתכם על כנפי נשרים. וכתיב כנשר יעיר קנו.

רפב) מנלן דנשר רחמי אקרי. דכתיב דרך הנשר בשמים. בשמים ממש. ובגיני כך אריה לימינא. שור לשמאלא. נשר בינייהו ואחיד לון. אדם כליל כלהו, וכלא n אתכלילן ביה, דכתיב ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה. רפג) ויהי ביום השלישי וגו'. ר' אבא פתח, n אחות לנו קטנה ושדים אין לה מה נעשה לאחותנו ביום שידובר בה. אחות לנו קטנה, דא כנסת ישראל, דאקרי אחות לקב"ה. ושדים אין לה, היינו דתנינן, בשעתא n דקריבו ישראל לטורא דסיני, לא הוה בהון זכוון, ועובדין טבין, לאגנא עלייהו, דכתיב ושדים אין לה. דהא אינון תקונא. ושפירו דאתתא, ולית שפירו דאתתא אלא אינון. מה נעשה לאחותנו. מה יתעביד מינה, בשעתא דקודשא בריך הוא, יתגלי בטורא דסיני, למלא בפתגמי אורייתא, n ויפרח נשמתהון מנייהו.

רפד) אמר ר' יוסי, בההוא שעתא דקריבו ישראל לטורא דסיני, בההוא ליליא n ונגהי, תלתא יומין דלא אודווגו לאנתתייהו, אתי מלאכין עלאין, וקבילו לישראל באחותא. אינון מלאכין לעילא, וישראל מלאכין לתתא. אינון מקדשין שמא עלא, וישראל מקדשין שמא עלא לתתא. רפה) ואתעטרו ישראל בשבעין כתרין, בההוא ליליא. ומלאכי עלאי הוו אמרי אחות לנו קטנה ושדים אין לה, דלית בהו זכוון ועובדין טבין. מה נעשה

חלופי גרסאות

מסרת הזהר

נ) (שה"ש ח') ח"א רנו : ח"ב פ : ח"ג עה. רצו. n אתכלילו. n דקריבו. י ל"ג ושפירו. n כ כדן יתפרח. l נגהי.

הסולם

מאמר

ויהי ביום השלישי

אלא הם. מה נעשה לאחותנו, מה יעשה ממנה, בשעה שהקב"ה יתגלה בהר סיני לדבר בדברי תורה, ויפרחו הנשמות מהם. רפד) אמר ר' יוסי וכו' : אר"י, בשעה ההיא שקרבו ישראל להר סיני, עם לילה ההיא והבוקר, היו שלשה ימים שלא נזדווגו עם נשותיהם. באו מלאכים הקדושים וקבלו את ישראל באחות, כי הם מלאכים למעלה, וישראל מלאכים למטה, הם מקדשים שם העליון למטה, וישראל מקדשים שם העליון למטה. רפה) ואתעטרו ישראל בשבעין כתרין : ונתעטרו ישראל בלילה ההוא בע' כתרין. ומלאכים העליונים היו אומרים, אחות לנו קטנה ושדים אין לה. שאין בהם זכיות ומעשים טובים. מה נעשה לאחותנו, כלומר, מה יקר ותפארת נעשה לאחותנו זו ביום, שהקב"ה יתגלה בהר סיני, לתת להם התורה.

ויהי

רפב) מנלן דנשר רחמי וכו' : מאין לנו שנשר הוא רחמים. שכתוב, דרך הנשר בשמים. בשמים ממש, שהוא ז"א בעל הרחמים. ומשום זה, אריה לימין, שור לשמאל, נשר ביניהם באמצע, וכולל את שניהם. פני אדם כולל את כולם, והכל נכללים בו. כי הוא בחינת המלכות המקבלת מכולם. שכתוב, ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה.

מאמר ויהי ביום השלישי

רפג) ויהי ביום השלישי וגו' : ר' אבא פתח, אחות לנו קטנה ושדים אין לה מה נעשה לאחותנו ביום שידובר בה. אחות לנו קטנה, זה כנסת ישראל שנקראת אחות אל הקב"ה. ושדים אין לה, היינו שלמדנו, בשעה שקרבו ישראל להר סיני, לא היה בהם זכיות ומעשים טובים להגן עליהם, שכתוב, ושדים אין לה. שהם תקונה ופייה של האשה, ואין יופי לאשה (דפו"י דף ס' ע"ב)

לאחותנו, כלומר מה יקר ורבו נעביד לאחתנא ^ט דא ביומא דקודשא בריך הוא
 , יתגלי בטורא דסיני למיהב להו אורייתא.

רפז) ויהי ביום השלישי, כתיב היו נכונים לשלשת ימים אל תגשו אל אשה
 והיינו ביום השלישי. ר' שמעון אמר, בשעתא דקב"ה בעא לאתגלאה * בטורא
 דסיני, קרא קב"ה לכל פמליא דיליה, אמר לון, השתא ישראל ^ט רביין, דלא
 ידעין נימוסי, ואנא בעי לאתגלי עלייהו, אי אתגלי עלייהו בחילא דגבורה, לא
 יכלין למסבל. אבל אתגלי עלייהו ברחמי, ויקבלון נימוסי, הה"ד, ויהי ביום
 השלישי ביום השלישי ודאי דאיהו רחמי מנלן. דכתיב, ^ט ויט שמים וירד.

רפז) ובהאי אתגלי קב"ה לישראל, אקדים להו רחמי בקדמיתא. ולבתר
 אתייהיב להו אורייתא, מסטרא דגבורה. ביום השלישי, דהכי אתחזי להו, דבגיני
 כך ישראל אקרון.

רפח) בהיות הבקר, דכתיב, ^ט בקר לא עבות. הא אי הוה עבות קדרותא
 אשתכח, ולא אתגליא חס"ד. ואימתי אתגליא חס"ד. ^ט בבקר. כד"א, ^ט הבקר
 אור. דכד נהיר צפרא, חס"ד אשתכח בעלמא, ודינין מתעברן. ובזמנא דלא נהיר
 בקר, דינין עד כען לא מתעברן. דכתיב, ^ט ברן יחד ככבי בקר ויריעו כל בני
 אלהים. כיון ^ט דאתעברן אינון ככביא ^ט ונהיר ^ט שמשא, ביה שעתא כתיב, בקר
 לא עבות. וחס"ד אתער בעלמא תתאה, ^ט בההיא שעתא כתיב, בהיות ^ט הבקר.
 וכיון ^ט דמתעברן ככביא בקר אשתכח.

מסרת הזהר

ט) (שמואל ב' כ"ב) ח"ב פא. פב. פד. פו. תק"ח
 זה ט"ג שכ"ד. ט) (שם ב' כ"ג) ח"ב פא. ד"ח ג טא
 שמה. ט) (בראשית מ"ד) מקץ טא צ"ד. צ) (איוב ל"ח)
 ב"ב כט צ"ד.

חלופי גרסאות

ט דנא. נ יגלי לה אורייתא ול"ג מן יתגלי עד ויהי.
 ט דכין ; רבוון. ע ל"ג בבקר. פ דאתער. צ ונהירו.
 ק שמיא. ר מוסיף תאנא בההיא. ש מוסיף הבקר ש"מ
 בהיות הבקר. ת דמתעברן בקר לא אשתכח ; דאתער
 בקר דינין לא אשתכחו.

מאמר

רפז) ויהי ביום השלישי ! כתוב, היו
 נכונים לשלשת ימים אל תגשו אל אשה. והיינו
 שכתוב, ויהי ביום השלישי. ר' שמעון אמר.
 בשעה שהקב"ה רצה להתגלות בהר סיני, קרא
 הקב"ה לכל הפמליא שלה, אמר להם, עתה, נער
 ישראל, שאינם יודעים מצותי, ואני רוצה
 להתגלות עליהם ברחמים ויקבלו מצותי. ז"ש
 ויהי ביום השלישי. ביום השלישי ודאי, שהוא
 ת"ת, שהוא רחמים. מאין לנו, שכתוב, ויט
 שמים וירד. ושמים הוא ת"ת, שהוא רחמים
 כנ"ל.

רפז) ובהאי אתגלי קב"ה וכו' : וזוה
 נגלה הקב"ה לישראל, שהקדים להם רחמים
 בתחילה, ואח"כ נתן להם התורה מצד הגבורה
 ביום השלישי, ונמצאים כלולים מרחמים

(דפו"י דף פ' ע"ב *) דף פ"א ע"א)

הסולם

ויהי ביום השלישי

וגבורה, כי כן ראוי להם, ובשביל כך נקראים
 ישראל. שהשם ישראל יורה על התכללות
 רחמים וגבורה.

רפח) בהיות הבקר ! שכתוב בקר לא
 עבות. כי אם היה עבות, היה נמצא בחושך,
 ולא היה נגלה החסד. ומתי נגלה החסד, בבקר.
 כש"א הבוקר אור. כי כשהאיר הבקר נמצא
 חסד בעולם, והדינים נעברים. ובזמן שאין
 הבקר מאיר, עוד לא נעברו הדינים, שכתוב.
 ברן יחד ככבי בקר ויריעו כל בני אלקים.
 כיון שנעברו הככבים, והשמש מאיר, בשעה
 ההיא, כתוב, בקר לא עבות, וחסד מתעורר
 בעולם התחתון, בשעה ההיא כתוב בהיות
 הבקר. שכיון שנעברו הככבים נמצא הבקר.
 אמר

רפט) אמר ר' יוסי, בהיות הבקר שארי קב"ה לאתגלאה בטורא דסיני. תאנא, בהיות הבקר, כד אתער זכותיה דאברהם, דכתיב ביה ^ק וישכם אברהם בבקר.

רצ) ויהי קלת וברקים, אמר רבי אבא, קלת כתיב חסר. תרין קלין דאהדרו לחד, דא נפקא מן דא, רוחא ממיא. ומיא מרוחא. תרין דאינון חד, וחד ^א דאיהו תרי.

רצא) אמר רבי יוסי, קלת חד, ^ב ואיהו קלא רברבא תקיפא, דלא פסקת לעלמין, ^ג ההוא דכתיב ביה ^ד קול גדול ולא יסף דהא שאר קלין אתפסקון, דתניא, בארבעה תקופין בשתא, קלא אתפסקת, וכדין דינין מתערין בעלמא. והאי קלא דכליל שאר קלין ^ה ביה, לא אתפסק לעלמין, ולא אתערב מקיומא שלים ותוקפא דיליה. ^ו תאנא, האי קלא, ^ז קלא דקלין, קלא דכליל ^ח כל שאר קלין.

חלופי גרסאות

א דכלילא ביה ול"ג דאיהו. ב דאיהו ול"ג קלא. ג ל"ב מן ההוא עד דתניא. ד ל"ג ביה. ה ל"ג תאנא. ו קלא דקליא. ז ל"ג כל.

מסרת הזהר

ק) (בראשית י"ט) ויצא קמה צ"א. ר) (דברים ה') ב"ב קמו צ"ב.

ויהי קלת וברקים

שהרי דא נפקא מן דא. ומצד הב', אפשר לומר שהן שנים, כי קול אחד הוא בבניה, וקול הב' הוא בז"א. וז"ש תרין דאינון חד וחד דאיהו תרי. שאפשר לומר כך ואפשר לומר כך, וע"כ כתוב, קלת, חסר ר' של סימן הרבים.

הסולם

רצא) אמר ר' יוסי וכו': אר"י, קלת, היינו אחד, והוא קול גדול וחזק שאינו נפסק לעולם. ההוא, שכתוב בו, קול גדול ולא יסף. שה"ס הרוח שבא"א עלאין, שאין ה' יוצאת מאויר שלהם, וקומת רוח שבהם נשאר קיים לעולם בלי שינוי. (כנ"ל בראשית א' דף רנ"א ד"ה נחית עש"ה) ורוח הזה מאיר גם בזו"ן הגדולים (כנ"ל בהקדמת ספר הזהר דף מ"ד ד"ה וטעם) כי שאר הקולות נפסקים, שלמדנו בארבע תקופות בשנה הקול נפסק, ואז דינים מתעוררים בעולם. וקול הזה, שכולל שאר הקולות בו, אינו נפסק לעולם, ואינו נעבר מקיום השלם והתוקף שלו. למדנו, קול הזה הוא קול הקולות, קול הכולל כל שאר הקולות.

פירוש. בד' תקופות השנה מתעורר שליטת קו השמאל, ואז תיכף נפסק הקול, שה"ס קומת החסדים, ודינים שולטים בעולם. והוא רק בקול של ישו"ת ושל ז"א אבל בקול של א"א, אין השמאל שולט להפסיקו והחסדים אינם פוסקים מהם לעולם. וקול הזה כולל כל הקולות שלמטה ממנו.

אמר

מאמר

רפט) אמר ר' יוסי וכו': אר"י, בהיות הבקר התחיל הקב"ה להתגלות על הר סיני, למדנו בהיות הבוקר, היינו כשנתעוררה זכותו של אברהם, שכתוב בו, וישכם אברהם בבקר.

מאמר ויהי קלת וברקים

רצ) ויהי קלת וברקים: אמר ר' אבא, קלת כתוב חסר ו' של סימן הרבים, יורה על שני קולות שחזרו לאחד, זה יוצא מן זה, רוח ממים, ומים מרוח, שנים שהם אחד, ואחד שהוא שנים. וע"כ כתוב קלת חסר ו'.

פירוש. כעין קול הגשמי, שהוא מורכב מרוח ומים, כן קול הרוחני מורכב ממים, שה"ס קו ימין, ומרוח שה"ס קו אמצעי. וברוח ומים אלו יש ב' בחינות, א) בג' קוין דבינה, ששם קו אמצעי שהוא ר"ח הוא תולדה מקו הימין שהוא מים. והיינו רוח ממים. ב) בג' קוין דז"א, כי אח"כ כשנתפשט קו אמצעי מבינה ויורד במקום ז"א בסוד חד בתלת קיימא (בראשית א' אות שס"ג) נמצא בו שקו אמצעי הוא שורש וסבה לב' קוין ימין ושמאל, (כמ"ש שם בסולם) ונמצא שהמים שה"ס קו ימין, הוא כמו תולדה מן הרוח שה"ס קו אמצעי, והיינו מים מרוח. והנה מצד אחד אפשר לומר שאלו ב' בחינות הן אחת, כי לא נמשך לז"א אלא מה שיש בבניה. וז"ש תרין קלין דאהדרו לחד.

(דפו"י דף פ"א ע"א)

רצב) אמר ר' יהודה, לית קלא, אלא מסטרא דרוחא ומיא ^ח ואשא. ^ט וכלא עביד קלא, ואתכליל דא בדא, ^י וע"ד כתיב קלת. וברקים, א"ר יוסי, היינו דכתיב, ^י ברקים למטר עשה ^ט שלהובא ^כ בעוטרי, קטירא דרחמי ^ל בחיבתא, דלא ^מ שכיחו.

רצג) תנא, ר' יהודה אומר, בסטר גבורה, אורייתא אתייהיבת. אמר רבי יוסי, אי הכי בסטר שמאלא הוי. אמר ליה, אתהדר לימינא. דכתיב ^ח מימינו אש דת למו. וכתיב ^א ימינך יי נאדרי בכח וגו'. אשכחן שמאלא דאתחזר לימינא, וימינא לשמאלא, הא גבורה ^נ לימינא.

רצד) וענן כבד על ההר וגו', עננא תקיף, דשקיע באתריה, דלא נטיל. וקל שפר חזק מאד, מגו דעננא תקיף הוה, נפיק ההוא קלא, כד"א ^א ויהי כשמעכם את הקול מתוך החשך.

רצה) אמר רבי יהודה, תלת חשוכי הוו, דכתיב חשך ענן וערפל. וההוא קלא הוה נפיק פנימאה מכלהו. אמר רבי יוסי, פנימאה דכלא הוה, דביה כתיב, קול גדול ולא יסף.

רצו) אמר ר' אבא כתיב ^א וכל העם ראים את הקולות. ראים, שמעים מבעי ליה. אלא הכי תנינן, אינון קלין, הוו מתגלפי בההוא חשוכא ועננא ^ב וקבלא,

מסרת הזהר

חלופי גרסאות

ט (תהלים קל"ה). ח (דברים ל"ג) ויצא ג צ"ה. א (שמות ט"ו) לך פא צ"ה. ב (דברים ה') הקסהיז קנב צ"ו. ג (שמות כ') ב"ב קעד צ"א ז"ח מא ט"ב שי"ד ט"ג שי"ז ש"מ ש"נ ט"ד ש"א

ח ל"ג ואשא. ט ובקלא; וקלא. י וכתיב ולי"ג וע"ד. כ מוסיף לון סליק בעוטרי. ל בחבתא; בסבתא. מ שקיע; שכיח; שכיחי. נ לשמאלא.

דרך אמת מ] שלהבת בהתקשרותו קשר האהבה בחבה שאינו שוקע ופוסק וי"ל אע"פ שהוא א"ש ומי"ם מי"ם קשורים יחד באהבה שאינו פוסק ונעשה ממנו ברק והוא ענין ברקים למטר עשה וגו'. נ] וערפל.

מאמר

הסולם

ויהי קלת וברקים

וימין בשמאל, שכתוב ימינך ה' נאדרי בכח. הרי שגבורה, שהיא שמאל, נכללה בימין. רצד) וענן כבד על ההר וגו': היינו ענן חזק השקוע במקומו מחמת הכבד שלו, ואינו נוסע ממקום למקום כשאר עננים, וקל שפר חזק מאד. כי מתוך שהענן היה חזק יצא קול ההוא, כדי לשברו. כש"א, ויהי בשמעכם הקול מתוך החשך. רצה) אמר ר' יהודה וכו': אר"י, גי מיני חושך היו, שכתוב, חשך ענן וערפל. וקול ההוא דהיינו הקול שופר, היה יוצא פנימי מכלום. אמר ר' יוסי, פנימיות הכל היה הקול, שבו כתוב, קול גדול ולא יסף.

מאמר וכל העם ראים את הקולות

רצו) וכל העם ראים את הקולות: שואל, הכתוב אומר, רואים, שומעים היה צריך לומר

רצב) אמר ר' יהודה וכו': אר"י, אין קול אלא מצד רוח ומים ואש, שהם ג' קוין. והכל עושה הקול, שהוא קו האמצעי, ועל ידו גכללים הקוים זה בזה ונעשו לאחד, וע"כ כתוב קלת, חסר ו' של סימן הרבים. וברקים, אמר ר' יוסי, היינו שכתוב, ברקים למטר עשה, כלומר שברקים פירושו, אש המחובר במים, כמו ברקים במטר. ששלהבת הברק במטר, יורה שהוא קשר י"ל רחמים באהבה שאינה מצויה וצריך לומר שלהובא במטרא, ולא בעוטרי.

רצג) תנא, ר' יהודה וכו': למדני, ר' יהודה אומר, בצד הגבורה ניתנה התורה. אמר ר' יוסי, אם כן התורה היא בצד שמאל. אמר לו שחזרה לימין, שכתוב מימינו אש דת למו. וכתוב, ימינך ה' נאדרי בכח. הרי מצאנו, ששמאל נכלל בימין, שכתוב, מימינו אש וגו'. (דפו"י דף פ"א ע"א)

ומתחזיין בהו, כמה דאתחזי גופא, וחמאן מה דחמאן, ושמעין מה דשמעין, מגו ההוא חשוכא וקבלא ועננא, ומגו ההוא חזו דהו חמאן, הו נהירין בנהירו עלאה, וידעין, מה דלא ידעו דרין ו אחרנין, דאתו בתרייהו.

רצו) וכלהו, הו חמאן אפין באפין, הה"ד, פנים בפנים דבר יי עמכם. ומאן הו חמאן. תאני רבי יוסי, מנהירו דאינון קלן, דלא הו קול, דלא הו נהיר בנהירו, דמסתכלי ביה, כל גניזין, וכל טמירין, וכל דרין דייתון עד מלכא משיחא. ובגיני כך כתיב וכל העם ראים את הקולת, ראים *) ראה ממש.

רצח) אמר רבי אלעזר, וכל העם ראים. ראים: כמה דאמינא, דחמו מנהירו דאינון קלן, מה דלא חמו דרין בתראין אחרנין. את הקולת: כד"א, ו ארא את יי. ו ארא יי, לא כתיב, אלא את יי. אוף הכא, וכל העם ראים הקולת לא נאמר, אלא את הקולת.

רצט) כגוונא דא, את השמים ואת הארץ, דהא אתין ו דבאורייתא, לאסתכלא ו בחכמתא אתייהבו. ו כבד את אביך ואת אמך. ו כבד את יי מהונך. וכלהו לאתכללא בהו מלה אחרא. אוף הכא, את הקולת, לאסגאה ההוא קלא אחרא לתתא, דכניש לון לגביה, ו מה דנפיק מנייהו, דביה חמאן ומסתכלן ו בחכמתא עלאה כל גניזין עלאין, וכל רזין טמירין וסתימין, מה דלא אתגליא לדרין בתראין,

מסרת הזהר

ד) (דברים ה') להלן אות שי"ג ח"ב רעו: ח"ג רסא. ת"ז ת"ע קלו ט"א. ה) (ישעיה ו') ב"א עה צ"א. ו) (שמות כ') ח"ב צ: צג. רעו: ח"ג יב. פג. פד: קטו: רעו: ת"ז בהקדמה ב. תקל"ל עד: תקל"ו עה. בהשמטות קמו: ז) (משלי ג') ח"ב צג.

חלופי גרסאות

ט וקלא. ע בתראין. פ דאורייתא. צ בחכמה. ק ל"ג מן לאסגאה עד מה. ר ל"ג מה דנפיק מנייהו. ש בחכמתא סגיהא [סגיא] וכל רישו עמין ודרין בתראין דייתון לעלמא ול"ג מן עלאה עד ואת הלפידים.

מאמר

לומר. ומשיב, אלא כך למדנו, אלו הקולות היו נחקקים בחשך ענן וערפל, ונראים בהם, כמו שנראה גוף, ורואים מה שרואים, ושומעים מה ששומעים, מתוך חשך וערפל וענן אלו, ומתוך מראה ההיא שהיו רואים היו מאירים בהארה עליונה, ויודעים מה שלא ידעו דורות אחרים הבאים אחריהם.

רצו) וכלהו הו חמאן וכו': וכולם היו רואים פנים בפנים, וז' פנים בפנים דבר ה' עמכם. ומי היו רואים. תאני ר' יוסי, מהארת קולות האלו, שלא היה קול, שלא היה מאיר בהארה, שמסתכלים בה כל הגנוזות, וכל הנסתרות, וכל הדורות שיבואו עד מלך המשיח. ומשום זה כתוב, וכל העם רואים את הקולות, רואים ראה ממש.

רצח) אמר ר' אלעזר וכו': אר"א, וכל העם רואים. רואים, הוא כמו שאמרנו, שראו מהארת הקולות האלו, מה שלא ראו דורות (דפריי דף פ"א ע"א *) דף פ"א ע"ב)

הסולם

וכל העם רואים את הקולות

אחרונים האחרים. את הקולות, הוא כש"א, ו ארא את ה', ו ארא ה', לא כתוב, אלא את ה', שפירושו, שראה השכינה שנקראת את. אף כאן וכל העם רואים הקולות לא נאמר, אלא את הקולות, שטובב גם כן על ראית השכינה. רצט) כגוונא דא את וכו': כעין זה, את השמים ואת הארץ, כי האתין שבתורה, ניתנו להסתכל בחכמה, כמו כבד את אביך ואת אמך. כבד את ה' מהונך. וכולם נדרשים לכלול בהם דבר אחר. אף כאן את הקולות לרבות קול אחר ההוא שלמטה, שהוא המלכות, שמקבץ אותם הקולות אליו ומה שיוצא מהם, שבו, במלכות, רואים ומסתכלים בחכמה עליונה כל גניז עליונים, וכל סודות הנעלמים והסתומים, מה שלא נגלה לדורות אחרונים הבאים אחריהם, ולא לדורות שיבואו לעולם, עד הזמן שיבא מלך המשיח, שכתוב, כי עין בעין יראו בשוב ה' ציון. ואת הלפידים, שואל, בתחילה קורא

דאתו בתריהון, ולא לדרינן דייתון לעלמין, עד זמנא דייתי מלכא משיחא. דכתיב,
(ח) כי עין בעין יראו בשוב יי ציון. ואת הלפידים, בקדמיתא ברקים, והשתא לפידים.
כלא חד. אבל מדאתתקנו בתקונוי לאתחזאה, אתקרון הכי.

(ש) ואת קול השופר. תאני רבי יצחק, כתיב (ט) אחת דבר אלהים שתיים זו שמעתי, כד"א, אנכי, ולא יהיה לך.

(שא) ת א"ר יהודה, א קל בשפר מבעי ליה. השפר למה. אלא, ההוא קול
ג דאקרי שופר. דכתיב, (י) והעברת שופר תרועה בחדש השביעי בעשור לחדש
ביום הכפורים, בדא ג אתקרי שופר.

(שב) א"ר יוסי, מה שופר, אפיק קלא, ד אשא ורוחא ומיא, אוף הכא, כלא
אתכליל בהאי, ומדא נפקין קלין אחרנין.

(שג) א"ר אלעזר, קול דנפיק משופר, דמשמע דשופר חד, וקול נפיק מניה,
ושופר בקיומיה שכיח, ובגיני כך כתיב, קול השפר.

(שד) רבי יהודה אמר הכי, קול השפר, השפר כתיב חסר, כד"א, (ו) שפר קדם
דריוש. (ז) מלכי ישפר עלך. (ח) שפר קדמי להחויא.

(שה) רבי שמעון אמר, קול השפר, אתרא דקלא נפיק מניה, אקרי שופר. תו
אמר רבי שמעון, תא חזי, קול השופר: ה אתרא דקלא, היינו דכתיב, (י) כי על כל

מסרת הזהר

(ח) (ישעיה ג"ב) מקץ עד צ"א תק"ח צה ט"ב ש"ה
ש"כ צט ט"ב ש"ט. (ט) (תהלים סב) ת"ז תכ"ב סג:
תליו עט. י (ויקרא כ"ה) ח"ב צ"ב. כ (דניאל ו').
(ז) (שם ד'). מ (שם ג'). נ (דברים ח') ויחי רא צ"א
ת"ז תס"ט קח.

חלופי גרסאות

ת ר' יהודה אמר: א"ר יצחק: אמר ר' יצחק ר' יהודה
אמר קול (ד"א). א קול השופר ול"ג קל בשופר מבעי
ליה. ב מוסיף דאקרי ביה. ג אתברי. ד ל"ג אשא.
ה ל"ג אתרא דקלא.

מאמר

קורא אותם ברקים, ועתה לפידים. ומשיב, הכל
אחד, אלא אחר שנתקנו הברקים בתקניהם.
להראות, נקראים כך, לפידים.

(ש) ואת קול השופר: תאני ר' יצחק,
כתוב, אחת דבר אלקים שתיים זו שמעתי,
כמש"א, אנכי ולא יהיה לך. שאנכי היס בינה,
ולא יהיה לך, היס ז"א, ונשמעו שניהם בבית
אחת, אף כאן קול הוא ז"א. השופר, הוא בינה,
ונשמעו שניהם בבית אחת.

(שא) אמר ר' יהודה וכו': אר"י, קל
בשפר, היה צריך לומר, למה אומר השופר,
ומשיב, אלא קול ההוא שנקרא שופר, שכתוב,
והעברת שופר תרועה בחדש השביעי בעשור
לחדש ביום הכפורים. בזה, ביום הכפורים שהוא
בינה, נקרא שופר. כלומר, אם הקול יוצא
מבינה, נקרא הקול שופר.

(שב) א"ר יוסי וכו': אר"י, מה שופר
הגשמי, מוציא קול הכלול אש רוח ומים, אף
(דפו"י דף פ"א ע"ב)

הסולם

וכל העם רואים את הקולות

כאן הכל נכלל בזה שגם כאן כלול בקול היוצא
משפר, אש רוח ומים, שהם חג"ת, סוד ג' הקוין.
ומקול הזה יוצאים קולות אחרים.

(שג) אמר ר' אלעזר וכו': אר"י, קול
השופר פירוש, קול היוצא משופר, שמשמע,
ששופר הוא אחד, וקול היוצא ממנו הוא אחד,
שהקול היס ז"א, והשופר היס בינה, והשופר
נמצא בקיומו מבחוץ הקול היוצא ממנו, ועל כן
כתוב, קל השפר. ולא קל בשפר.

(שד) ר' יהודה אמר וכו': רי"א כך,
קל השפר, השפר כתוב חסר ו', שפירושו הוא
כמש"א, שפר קדם דריוש. מלכי ישפר עלך.
שפר קדמי להחויא. דהיינו לשון תפארת ויופי
הרומז על ז"א שהיט תי"ת.

(שה) רבי שמעון אמר וכו': רש"א,
קול השפר, היינו, כי המקום שהקול יוצא ממנו
נקרא שופר. כי הקול הוא ז"א, והשופר הוא
בינה, וז"א יוצא מבינה, כנודע. עוד אמר ר'
שמעון

מוצא פי יי' יחיה האדם. מאי מוצא פי יי'. דא ו קול השופר, ז הוא רב ה מכל שאר
 ה קלי תתאי, ותקיפא מכלהו, דכתיב וקול שפר חזק מאד, ועל כל שאר קלין לא
 אתמר חזק מאד. ו בהאי קול השופר כ תליא כלא, ז ודא הוא דאקרי קול גדול,
 דכתיב קול גדול ולא יסף. ואקרי ה קול דממה דקה, ה נהירו נ דבוציני, דהוא זך
 ודקי, וזכך ונהיר לכלא.

שו) דממה, מהו דממה. אמר ר"ש, דבעי ב"נ למשתוקא מניה, ולמחסם
 פומיה. כד"א, ו אמרתי אשמרה דרכי מחטא בלשוני אשמרה לפי מחסום. דממה
 איהי שתוקא דלא אשתמע לבר. וירא העם וינעו ויעמדו מרחק, דחמו מה דחמו.
 וינעו כד"א ו וינעו אמות הספים מקול הקורא.

שו) תאנא, מה כתיב ביה ביחזקאל, כד חמא ו גבורן נימוסי קב"ה, דכתיב,
 ו ארא והנה רוח סערה באה וגו', רוח סערה אמאי. א"ר יוסי, לתברא ארבע
 מלכוון. א"ר יהודה, פ תנינא, רוחא רבה, ז דאתער בנימוסי גבורה דלעילא באה
 מן הצפון. מצפון לא כתיב אלא מן הצפון ההוא דאשתמודע לעילא, ההוא דטמיר
 וגניז לעילא.

שח) ענן גדול ואש מתלקחת, דהוה אחיד ביה, ק ולא אחיד, אחיד בסטרוי,

חלופי גרסאות

ו מוסיף קול דנפיק משופר ודאי קול. ז ודא. ח מכלהו
 ול"ג שאר קלי תתאי. ט ול"ג קלי. י מוסיף א"ר שמעון
 בהאי. כ כלא תלי. ל וכתוב קול גדול ול"ג מן ודא
 עד קול דממה. מ בנהירו דההוא ול"ג דבוציני. נ בוציני.
 ס יתיר מכלא. ע ניסן וגבורן. פ ול"ג תנינא. צ דאתבר.
 ק ולא [מוסיף הוה] אחיד בסטרוי.

מסרת הזהר

ט) (מלכים א' י"ט) ויגש כו צ"ב ז"ל : רכג :
 ת"ז בהקדמה ג : ו) (תהלים ל"ט) ח"ג קו : קסב : רמו.
 רפט : פ) (ישעיה ו'). צ) (יחזקאל א') לעיל אות מח צ"ח
 ז"ל לט ט"א שמ"ד שליח תק"ח קיב ט"א שמ"א.

וכל העם רואים את הקולות

שו) תאנא מה כתיב וכו' : למדנו. מה
 כתוב בו ביחזקאל, כאשר ראה הגבורות מנהגיו
 של הקב"ה. שכתוב, וארא והנה רוח סערה באה
 וגו'. רוח סערה למה. אמר ר' יוסי, כדי לשבר
 ארבע מלכויות. אמר ר' יהודה, למדנו, הוא רוח
 גדול שנתעורר במנהגי הגבורה של מעלה.
 באה מן הצפון : מצפון לא כתוב, אלא מן
 הצפון. עס ה' הידיעה, יורה על רוח ההוא הנודע
 למעלה, ההוא, שמכוסה וגנוז למעלה, רוחו על
 מלכות דמדת הדין, המכוסה וגנוזה בג"ר דכל
 מדרגה. (כנ"ל בהקדמת ספר הזהר דף מ"ד ד"ה
 וטעם).

שח) ענן גדול ואש מתלקחת :
 מתלקחת, פירושו, שהיה נאחו בו ולא נאחו בו.
 נאחו בצדדיו לעורר הדין, שלמדנו, ג' פעמים
 ביום, יונק דין קשה ההוא בחקיקות הגבוהות
 מצד הגבורה. ז"ש ואש מתלקחת. כדי להתעורר
 בעולם. גרדיני פירושו מקום גבוה וחשוב.
 מלשון

הסולם

מאמר

שמעון, בוא וראה, שקול השופר הוא המקום
 של הקול, כי היינו שכתוב, כי על כל מוצא
 פי ה' יחיה האדם. מהו, מוצא פי ה'. זהו קול
 השופר, הוא גדול מכל שאר קולות התחתונים.
 וחזק מכולם. שכתוב, וקול שופר חזק מאד, ועל
 כל שאר הקולות לא נאמר, חזק מאד. בקול
 שופר הזה תלוי הכל, וזה שנקרא קול גדול,
 שכתוב, קול גדול ולא יסף. ונקרא, קול דממה
 דקה, שהוא האור של המאור, שהוא זך ודק,
 ומוכך ומאיר לכל.

שו) דממה מהו דממה וכו' : כתוב,
 דממה מהו דממה. אמר ר"ש, שאדם צריך
 לשתוק מפחדו ולסגור פיו. כש"א, אמרתי
 אשמרה דרכי מחטא בלשוני אשמרה לפי
 מחסום. דממה, היא שתיקה, שאינו נשמע לחוץ.
 וירא העם וינעו ויעמדו מרחוק. כי ראו מה
 שראו, והיו מפחדים. וינעו הוא כש"א, וינעו
 אמות הספים מקול הקורא.

(דפו"י דף פ"א ע"ב)

ו לאתערא דינא, דתנינן, תלת זמנין ביומא, ינקא ההוא דינא קשיא, ^ט בגרדינוי גליפין מסטרא דגבורה, הה"ד ואש מתלקחת. בגין לאתערא ^ח בעלמא. שט) ומה מבסם ליה, ההוא דכתיב ביה ונגה לו סביב. ^א דההוא זיהרא דאסחר ליה מכל סטרוי, מבסם ליה, ומתקין ליה, בגין דלא להוי דינא קשיא, וייכלון בני נשא למסבליה.

שי) ^ק ומתוכה כעין החשמל, ^ב תאנא, ומתוכה : ומגווה. כעין החשמל, מאי חשמל. א"ר יהודה, חיות אשא ^ג ממללא.

שיא) תאנא, א"ר יוסי, חשמל : מה דהוה לבא לאשא, דכתיב מתוך האש כעין החשמל. ולא החשמל מתוך האש, מגו אשא דאיהי לגו באשא. ^ד כעין החשמל ^ה דאיהי בתר ארבע דרגין, דכתיב, רוח סערה, ענן גדול, ואש מתלקחת, ונגה לו * סביב. ומתוכה כעין החשמל מתוך האש, ההוא דכתיב ביה ואש מתלקחת.

מסרת הזהר

ק) (שם) לעיל אות ש"ז צ"צ ז"ח לח ס"ב ש"ה מא ט"א שמ"ב.

דרך אמת ^ט ממונים החקוקים מצד הגבורה כנודע.

חלופי גרסאות

ו לאתערא. ש בקרדיטי ; בגרדיני. ת לעלמין. א ההוא זיהרא דסחר. ב לג תאנא. ג ממללאת. ד לג כעין. ה דאיהו.

הסולם

מאמר

וכל העם רואים את הקולות

שי) ומתוכה כעין החשמל : למדנו, ומתוכה, פירושו מפנימיותה. כעין החשמל, מהו חשמל. א"ר יהודה, חיות אש מדברות. שהן מבחינת ז'ו"ן פב"פ, שנקראים אז קול ודבור, וע"כ הן מדברות. שיא) תאנא א"ר יוסי, וכו' : למדנו, א"ר, חשמל, פירוש, מה שהוא לב לאש. כלומר, שה"ס ל"ב נתיבות החכמה, שהוא החיות של הבינה, שהוא בסוד אש מתלקחת. שכתוב, מתוך האש כעין החשמל, ולא כתוב, החשמל סתם. כי כעין, רומז על אור החכמה הנקרא עין. מתוך האש, פירוש בפנימיות האש, כי הוא בפנימיות האש. כעין החשמל, שהוא אחר ד' מדרגות, שכתוב, רוח סערה, ענן גדול, ואש מתלקחת, ונגה לו סביב, ומתוכה כעין החשמל. מתוך האש, היינו ההוא שכתוב בו ואש מתלקחת. שהוא בינה. ואין הפירוש מתוכה של נגה.

פירוש. כי הם ה' מדרגות : רוח סערה הוא מלכות, ענן גדול הוא ז"א, אש מתלקחת היא בינה, ונגה לו סביב היא חכמה שבימין. המתקנה את הבינה, ומתוכה כעין החשמל, הוא אור החכמה מבינה החוזרת לחכמה, שנקראת ל"ב נתיבות החכמה. ומ"ש מתוכה, אין הפירוש מתוך הנוגה, אלא מתוך אש מתלקחת. ונמצא שהחשמל היא מדרגה רביעית ונגה לו סביב הוא מדרגה חמישית. ומ"ש, דאיהי בתר

ארבע

מלשון שהעלוהו לגדרום (שבת ל"ב ע"א) שהוא מקום מיוחד וגבוה למושב השופטים. פירוש. המלכות דמדת הדין הקשה, מכונה אש. ומבחינה זו, היו ה' ספירות ראשונות נקיים מכל דין. אלא אח"כ, כשעלתה המלכות לבינה, ונמתקה במדת הרחמים או נאחו הדין שבמלכות בבינה שבכל הספירות, וז"ש ואש מתלקחת, כי נתלקחה למעלה בבינה. ונודע שבג' קוין של ז"א שולטת מלכות זו שעלתה לבינה, ח"ש תלת זמנין ביומא. שה"ס ג' קוין דז"א שנקרא יום, ינקא ההוא דנא קשיא בגרדינוי גליפין מסטרא דגבורה, דהיינו בחקיקות הספירות העליונות הגבוהות מן המלכות, בצד הגבורה. דהיינו בקו שמאל. אמנם לעת גדלות נטהרת הבינה מדינים של המלכות (כנ"ל ב"א דף ר"צ ד"ה בגין) ועכ"ז מכח קו האמצעי אינה נטהרת לגמרי, (כנ"ל דף י"ג ד"ה ונתבאר) וע"כ אומר, דהוה אחיד ביה ולא אחיד, שמצד אחד לא אחיד שהרי יש שם ג"ר, ומצד אחד אחיד, שהרי אין שם אלא ו"ק דג"ר.

שט) ומה מבסם ליה וכו' : ומה ממתיק אותה, את אש מתלקחת שבבינה, הוא, ההוא שכתוב בו, ונגה לו סביב. כי זוהר ההוא המסבב אותו מכל צדדיו שהוא חכמה, ממתיק אותו ומתקן אותו שלא יהיה דין קשה ויוכלו בני אדם לסובלו.

(דפו"י דף פ"א ע"ב *) דף פ"ב ע"א)

שיב) תניא רבי יוסי בר רבי יהודה אמר, חמו ישראל הכא, מה דלא חמא יחזקאל ו בן בוזי, וכלהו אתדבקו בחכמתא עלאה יקירא. חמשה דרגין דקלין, חמו ישראל בטורא דסיני. ובחמשה דרגין אלין אתייהיבת אורייתא. דרגא חמישאה הוא, דכתיב קול השפר. יחזקאל לקבליהון חמא חמשה דרגין דאינון לבר מאלין, דאינון רוח סערה, ענן גדול, ואש מתלקחת, ונגה לו סביב, ו עין החשמל.

שיג) אמר רבי אלעזר, בישראל כתיב, ^(א) פנים בפנים דבר יי וגו'. ביחזקאל כתיב, כעין, ודמות, כמאן דחמי בתר כותלין סגיאיין, כמאן דחמי בר נש בתר כותלא. אמר רבי יהודה, מה דחמו ישראל, לא חמא נביאה אחרא, כ"ש מה דחמא משה, דלא חמא נביאה ^(ב) אחרא. זכאה חולקיה, דכתיב ביה, ^(ג) ויהי שם עם יי ולא בחיזו אחרא, ^(ד) כמה דכתיב, ^(ה) ומראה ולא בחידות.

שיד) אמר רבי יוסי, ת"ח, כתיב, ^(א) היה היה דבר יי, נבואה לשעתא היתה. ר' יהודה אומר, לקיומא הוא דאתא, דאצטריך למהוי בגיניהון דישראל, לאשתמודעא דהא לא שביק לון קב"ה, ובכל אתר דמתפורין ישראל בגלותא, עמהון הוא שריא.

שטו) אמר רבי אלעזר, היה היה : דחמא ולא חמא, דקאים באינון מלין, ולא קאים. ^(ב) הה"ד וארא כעין חשמל, ולא חשמל. אבל ישראל, מה כתיב בהו, וכל העם ראים את הקולת, כל חד וחד חמא, כדקא חזי ליה.

חלופי גרסאות

ו ל"ג בן בוזי, ז כעין. ח מוסיף אתרא כ"ש ב"ג אחרא. ס ל"ג כמה. י ל"ג בגלותא. כ ל"ג מן הה"ד עד אבל.

מסרת הזהר

(דברים ה') לעיל אות רצח צ"ה. (ש) (שמות ל"ד) (ת) (במדבר י"ב) הקס"ו פה צ"ו תק"ח קיב ט"ב שכ"ו. (א) (יחזקאל א') לך סט צ"א.

וכל העם רואים את הקולות

הסולם

מאמר

אחר. כל שכן מה שראה משה לא ראה נביא אחר. אשרי חלקו, שכתוב בו ויהי שם עם הויה, שה"ס אספקלריאה המאירה, ולא במראה אחרת. שאינה מאירה. כמ"ש, ומראה ולא בחידות. אבל אספקלריאה שאינה מאירה, היא מראה בחידות.

שיד) אמר ר' יוסי וכו' : אר"י, בוא וראה, כתוב, היה היה דבר ה', נבואה לשעה היתה, ע"כ נאמר היה היה. ר' יהודה אומר, לקיום הוא בא, שהיה צריך להיות בשביל ישראל, לדעת שהקב"ה לא עזב אותם, ובכל מקום שנתפורו ישראל בגלות הוא שורה עמהם. שטו) אמר ר' אלעזר וכו' : אר"א, היה היה, פירושו, שראה ולא ראה, שעמד בדברים אלו, ולא עמד. ז"ש וארא כעין חשמל ולא כתוב וארא חשמל. אבל ישראל מה כתוב בהם, וכל העם רואים את הקולות, דהיינו, שכל אחד ואחד ראה כראוי לו.

ארבע דרגין, היינו שהחשמל מתגלה אחר ד' מדרגות האלו. כי אחר שנגה מתקנת את האש מתלקחת מתגלה החשמל.

שיב) תניא רבי יוסי בר ר' יהודה וכו' : למדנו ר"י בר"י אמר, ראו כאן ישראל, מה שלא ראה יחזקאל בן בוזי. וכולם התדבקו בחכמה העליונה היקרה. חמש מדרגות של קולות ראו ישראל בהר סיני, ובחמש מדרגות אלו ניתנה התורה. מדרגה חמישית הוא, שכתוב, קול השופר. כנגדם ראה יחזקאל חמש מדרגות שהם מחוץ, לאלו ה' קולות, שהם, רוח סערה, ענן גדול, ואש מתלקחת. ונגה לו סביב, ועין החשמל.

שיג) אמר ר' אלעזר וכו' : אר"א, בישראל כתוב, פנים בפנים דבר ה' וגו'. ביחזקאל כתוב, כעין, ודמות, כמי שרואה אחר כתלים רבים. כמו שאדם רואה מאחורי הכותל. אמר ר' יהודה מה שראו ישראל לא ראה נביא

(דפו"י דף ט"ב ע"א)

שטז) דתניא, כל חד וחד הוו קיימין שורין שורין, תחומין ז תחומין, וכדקא אתחזי מ להו, חמו כל חד נ וחד. אמר ר"ש, רישי דעמא בלחודייהו, רישי דשבטין בלחודייהו. נוקבי בלחודייהו. ה' דרגין לימינא, וה' דרגין לשמאלא. הה"ד, א) אתם נצבים היום כלכם לפני יי' אלהיכם ראשיכם שבטיכם זקניכם ושוטריכם כל איש וגו', הא ה' דרגין לימינא. וה' דרגין לשמאלא מאן אינון. היינו דכתיב, א) טפכם, נשיכם, וגרך אשר בקרב מחניך, מחטב עצך, עד שאב מימך. הא ה' דרגין לשמאלא.

שיז) כלהו דרגין אתתקנו כגוונא דלעילא. לקבליהון ירתו ישראל אחסנת עלמין, עשר אמירו, דבהו תליין כל פקודין, וכל זכוון, וכל ירותת אחסנא, דאינון חולקא טבא דישראל.

שיח) תאנא, בההיא שעתא דקב"ה אתגלי בטורא דסיני, הוו חמאן כל ישראל, כמאן דחמי נהורא בעשישתא, ומההוא נהורא הוה חמי כל חד וחד, מה דלא חמא יחזקאל נביאה.

שיט) מ"ט. משום דאינון קלין עלאין, א) אתגליאו בחד, כמה דאמינא, ב) דכתיב, וכל העם רואים את הקולות. אבל ביחזקאל, שכינתא אתגלי ברכיכו, ולא יתיר, והוה חמי, כמאן דחמי בתר כותלין סגיאין.

שכ) אמר רבי יהודה, זכאה פ חולקא דמשה, דכתיב ביה, וירד יי' על הר סיני ויקרא יי' למשה, זכאה דרא, דכתיב ביה, וירד יי' לעיני כל העם על הר סיני.

מסרת הוהר

חלופי גרסאות

ב) (דברים כ"ב) ת"ז בהקדמה יד. ג) (שם).
ז ל"ג תחומין. מ ליה. נ בדפו"י כתב כאן שיין מה שבסוף הספר סימן א. ס אתגליפו. ע ל"ג דכתיב. פ ל"ג מן חולקא עד דרא.

מאמר

הסולם

וכל העם רואים את הקולות

שיח) תאנא בההיא שעתא וכי: למדנו, בשעה ההיא שנגלה הקב"ה בהר סיני, היו רואים כל ישראל, כמי שרואה אור בעששית ומאור ההוא היה רואה כל אחד ואחד, מה שלא ראה יחזקאל הנביא. עששית. פירושו מנורה שכתליה זכוכית ונר מאיר מתוכה.

שיט) מ"ט, משום דאינון וכי: שואל, מה הטעם. ומשיב, משום שאלו קולות העליונים נגלו כאחד כמו שאמרנו, שכתוב, וכל העם רואים את הקולות. אבל ביחזקאל, השכינה נגלה במרכבותיה, ולא יותר, והיה רואה, כמי שרואה אחרי כתלים רבים.

שכ) אמר רבי יהודה וכי: אר"י, אשר חלקו של משה, שכתוב בו, וירד ה' על הר סיני ויקרא ה' למשה, אשרי הדור, שכתוב בו, וירד ה' לעיני כל העם על הר סיני.

ת"ח

שטז) דתניא כל חד וכו': שלמדנו, כל אחד ואחד, היו עומדים שורות שורות, גבולים גבולים, וכראוי להם ראה כל אחד ואחד. אמר ר' שמעון, ראשי העם היו עומדים בלבדם, ראשי השבטים בלבדם, נקבות בלבדן. ה' מדרגות עמדו לימין, וה' מדרגות לשמאל. ז"ש אתם נצבים היום כלכם לפני ה' אלקיכם, ראשיכם, שבטיכם, זקניכם, ושוטריכם, כל איש וגו'. הרי חמש מדרגות לימין, וחמש מדרגות לשמאל מי הן. היינו שכתוב, טפכם, נשיכם, וגרך אשר בקרב מחניך, מחטב עצך, עד שאב מימך, הרי חמש מדרגות לשמאל.

שיז) כלהו דרגין אתתקנו וכי: כל המדרגות האלו נתקנו כעין של מעלה. כנגדם ירשו ישראל ירושת עולם, עשרת הדברות, שבהם תלויים כל המצות וכל הזכויות, וכל ירושת נחלתם, שהם חלק הטוב של ישראל.

(דפו"י דף פ"ב ע"א)

(שכא) ת"ח, כתיב (ד) מימינו אש דת למו, דהא מימינא אתגלי מה דאוגלי. מה בין האי להאי. אמר ר' יוסי, הכא בסיני, ז רישא וגופא דמלכא, דכתיב (ה) ויט שמים וירד, ובאתר דאית רישא, אית גופא, אבל ביחזקאל כתיב, (ו) ותהי עליו שם יד יי, דאתגלי ידא, ולא גופא. ותנינן, אפילו בידא, יד יי עלאה, יד יי תתאה. (שכב) ת"ח, כתיב נפתחו השמים ואראה מראת אלהים. מראת כתיב חסר, לאתחזאה דבגין שכינתא קאמר, דהא ואראה מראת חסר, מראה חד. אמר ר' ייסא, וכי שכינתא לאו כלא. אמר רבי ר' יוסי, לא דמי רישא דמלכא, לרגלוי דמלכא, אע"ג דכלא הוי בגופא דמלכא. (שכג) תא חזי, בישעיהו כתיב, (ז) וארא את יי, ביחזקאל כתיב, ואראה מראת אלהים, הכא את, התם מראת. מה דחמא דא, חמא דא. זכאה חולקיה דמשה, דלא הוה נביאה מהימנא שלימא כוותיה. (שכד) וארא את יי, את ש דייקא. ואראה מראת אלהים, מראת ת דייקא. ובדרגא חד הוה. אי * הכי, אמאי לא פריש ישעיה כולי האי. אמר רבי יוסי, דא כליל, דא פריש. מאי טעמא פריש כולי האי יחזקאל. אלא, כלא אצטריך בגיניהון דישראל, דינדעון חביבותא דחביב להו קב"ה, דשכינתיה ורתיכוו אתיין לדיירא ביניהו בגלותא.

מסרת הוהר

חלופי גרסאות

(ד) (דברים ל"ג) לעיל אות רצד צ"ת. (ה) (שמואל ב' כ"ב) לעיל אות רפז צ"ס. (ו) (יחזקאל א') לעיל אות שטו צ"א. (ז) (ישעיה ר') נח ז צ"א.

מאמר

הסולם

וכל העם רואים את הקולות

המלבשתו מחזה ולמטה, שנקרא רגליו. אע"פ שהכל הוא בגופו של המלך.

(שכג) ת"ח בישעיהו כתיב וכו': בוא וראה, בישעיהו כתוב, וארא את ה'. שהיא השכינה הנקראת את. וביחזקאל כתוב, ואראה מראת אלקים. כאן את שהיא השכינה, ושם מראת. שהיא השכינה, כי מה שראה זה ראה זה. דהיינו רק השכינה. אשרי חלקו של משה, שלא היה נביא שלם כמותו, שהוא ראה באספקלריאה המאירה, שהוא ז"א.

(שכד) וארא את ה': את, הוא בדיוק. שהיא השכינה, ואראה מראת אלקים. מראת הוא בדיוק, שהיא השכינה, ובמדרגה אחת היו שניהם, ישעיהו ויחזקאל. שואל, אם כן, למה לא פירש ישעיהו כל כך כמו יחזקאל. אמר ר' יוסי זה כלל דהיינו ישעיה, וזה פירש, דהיינו יחזקאל. מה הטעם שיחזקאל פירש כל כך. ומשיב, אלא, מה שפירש יחזקאל הכל היה צריך בשביל ישראל, שידעו האהבה שאתם אותם הקב"ה. שהשכינה ומרכבותיה באות לגור ביניהם בגלות. א"ר

(שכא) ת"ח וכו': בוא וראה כתוב, מימינו אש דת למו, כי מימין נגלה מה שנגלה. שואל, מה בין זה לזה של יחזקאל. אמר ר' יוסי, כאן בסיני היה ראש וגוף של המלך, שכתוב, ויט שמים וירד. כי לפני זה כתוב, עלה עשן באפו ואש מפיו תאכל וגו' וירד, הרי שיש כאן ראש, שנאמר בו אף ופה. ובמקום שיש ראש יש גוף. אבל ביחזקאל כתוב, ותהי עליו שם יד ה', שנגלה יד ולא גוף. ולמדנו, אפילו ביד, יש יד ה' עליונה דהיינו יד של ז"א, ויש יד ה' תחתונה דהיינו המלכות שנקראת יד. ולו נגלה יד התחתונה.

(שכב) ת"ח כתיב נפתחו השמים ואראה מראת אלקים. מראת, כתוב חסר ו' להראות, שעל השכינה אומנו, כי ואראה מראת חסר ו', יורה על מראה אחת, שהיא השכינה. אמר ר' ייסא, וכי השכינה אינה הכל. אמר ר' יוסי אינה דומה הראש של המלך לרגליו של המלך, שהיא השכינה (דפו"י דף פ"ב ע"א) דף פ"ב ע"ב

שכה) א"ר חייא, בארץ כשדים, והא כתיב (ח) הן ארץ כשדים זה העם לא היה, אמאי אתגלי שכינתא תמן. אי תימא בגיניהון דישראל, הוה טב דתשרי שכינתא בגווייהו, ולא יתגלייא. אלא, הכי תאנא, אי לאו דאתגלייא לא הוה ידעין. שכו) והא דאתגלייא, מה כתיב, על נהר כבר, על מיא, באתר דלא יסתאב, ולא שריא מסאבותא. וההוא נהרא, הוה חד מארבע נהרין, דנפקין מגנתא דעדן, דכתיב על נהר כבר. מאי כבר. דכבר הוה. מאתר דשכינתא שריא עלוי. וכתיב ותהי עליו שם יד יי, שם, ולא באתר אחרא.

שכו) אמר רבי חייא, כתיב ומתוכה דמות ארבע חיות וזה מראיהן דמות אדם להנה. תאנא ברזא עלאה, ארבע א חיוון אית, דאינהו לגו בגו היכלא קדישא, ואינן קדמאי, עתיקין ג דעתיקא קדישא, כללא דשמא עלאה. ויחזקאל חמא, דמות ג דרתיכין עלאין, דהא הוא חמא, מאתר דלא הוה נהיר כל כך. תאנא, כגוונא דלעילא, אית לתתא מינייהו, וכן בכלהו עלמין, כולהו אחידן דא בדא, ודא בדא. שכו) ואי תימא לעילא יתיר דחמא. תנינן, משה חמא באספקלריא דנהרא, וכלהו נביאי לא חמו אלא מגו אספקלריא דלא נהרא, דכתיב ואראה מראת אלהים. וכתיב (ט) אם יהיה נביאכם יי במראה אליו אתודע וגו' לא כן עבדי משה וגו', וכתיב פה אל פה אדבר בו.

חלופי גרסאות

מסרת הזהר

א חיות. ב בעתיקא. ג מרתיכין.

ח) (ישעיה כ"ג) שמות כו צ"ת. ט) (במדבר י"ב) וישב כו צ"ב.

וכל העם רואים את הקולות

הסולם

מאמר

השם הקדוש הוי"ה. כי י' היא אריה, ה' היא שור, ו' היא נשר, ה' אחרונה היא אדם. שהי"ס ג' קוים ומלכות המקבלתם. ויחזקאל ראה רק דמות של המרכבות העליונות, כי הוא ראה אותן ממקום שאינו מאיר כל כך. דהיינו בעולם היצירה. למדנו, כעין שיש למעלה, בבינה כן יש למטה מהן, בזו"ג, וכן יש בכל העולמות. הנקראים, בריאה, יצירה, עשיה, כולם אחזים זה בזה וזה בזה. וכל מה שיש בעולם העליון יש בעולם התחתון, והוא ראה אותן, בעולם היצירה.

שכו) ואי תימא לעילא וכי: ואם תאמר שראה אותן יותר למעלה מעולם היצירה. למדנו, משה ראה ממראה המאירה, שהוא ז"א. וכל הנביאים לא ראו אלא מתוך מראה שאינה מאירה, שכתוב, ואראה מראת אלקים חסר ו' שהיא מלכות. וכתוב, אם יחיה נביאכם ה' במראה אליו אתודע וגו' לא כן עבדי משה וגו' וכתוב, פה אל פה אדבר בו.

א"ר

שכה) א"ר חייא וכי: אריה, כתוב, בארץ כשדים. והרי כתוב, הן ארץ כשדים זה העם לא היה, למה נגלתה השכינה שם. אם תאמר, בשביל ישראל, היה טוב שהשכינה תשרה בתוכם ולא תהיה נגלית. ומשיב, אלא כך למדנו, אם לא היתה נגלית, לא היו יודעים שהשכינה בתוכם.

שכו) והא דאתגלייא וכי: ומה שנתגלתה, מה כתוב, על נהר כבר, דהיינו על מים. במקום שאינו נטמא ואינו שורה בו טומאה. ונהר ההוא היה אחד מארבעה נהרות היוצאים מעדן, שכתוב, על נהר כבר, מהו כבר. שכבר היה. ממקום שהשכינה שורה עליו. וכתוב, ותהי עליו שם יד ה', שם, ולא במקום אחר.

שכו) אמר רבי חייא וכי: אריה, כתוב, ומתוכה דמות ארבע חיות וגו'. למדנו בסוד העליון, ארבע חיות יש שהם לפני ולפנים בהיכל הקדוש, שהוא בינה, והן הראשונות, זקנים הנמשכים מעתיקא קדישא. הן הכלל של (דפריי דף פ"ב ע"ב)

שכט) א"ר יוסי, ת"ח, דנביאין כלהו לגביה, ד כנוקבא לגבי דכורא, דכתיב פה אל פה אדבר בו ומראה. ולשאר נביאים ה כתיב, במראה אליו אתודע. במראה ולא מראת. כ"ש יחזקאל, דאפילו מראה לא כתיב ביה, אלא מראת חסר, וכ"ש דכתיב במשה, ולא בחידות, אלא כל מלה על בורייה. זכאה איהו דרא, דנביאה ז דא שרי בגוייהו.

של) א"ר יוסי ברבי יהודה, אפין באפין חמו ישראל זיו יקרא ה דמלכיהון, ולא הוה בהון סומין, וחגרין, וקטיעין, וחרשין. סומין, משמע דכתיב וכל העם רואים. חגרין, דכתיב ויתצבו בתחתית ההר. קטיעין וחרשין, ונעשה ונשמע. ולזמנא דאתי כתיב י אז ידלג כאיל פסח ותרון לשון אלם.

שלא) וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר. רבי יהודה פתח, ז מי ימלל גבורות יי ישמיע כל תהלתו. בכמה ארחין, אורייתא אסהידת בבר נש, דלא יחוב קמי מאריה. בכמה ארחין, יהיב ליה עיטא, דלא יסטי מארחוי לימינא ולשמאלא. בכמה ארחין יהיב ליה עיטא, היך יתוב קמי מאריה, וימחול ליה.

שלב) דתנן, שית מאת ותלת עשר זיני עיטא, יהיב אורייתא לבר נש, למהוי שלים במאריה, בגין דמאריה בעא לאוטבא ליה בעלמא דין ובעלמא דאתי. ויתיר בעלמא דאתי, דהא תנינן, כל מה דקודשא בריך הוא אשלים ליה לבר נש, מאינון טבאן דזכי בהו לעלמא דאתי אשתלים בהו. מאי טעמא. משום דעלמא דאתי דקודשא בריך הוא הוי.

מסרת הזהר

(י) (ישעיה ל"ה). (כ) (שמות כ') וארא כד צ"ר. (ז) (תהלים ק"ו) ב"ב מ צ"א תולדות א צ"ב.

חלופי גרסאות

ד כנוקבי לגבי דכר. ה ל"ג כתיב ; מוסיף כתיב במראות ולמשה ה' ו מראה. ז ל"ג דא. ח דמאריהון. ט ל"ב וחרשין. י ל"ג דכתיב. כ ל"ג חרשין.

מאמר

הסולם

וידבר אלקים

ולעתיד לבא כתוב, אז ידלג כאיל פסח ותרון לשון אלם. שלא) וידבר אלקים את כל וגו' : רבי יהודה פתח, מי ימלל גבורות ה' ישמיע כל תהלתו. בכמה דרכים מעידה התורה באדם, שלא יחטא לפני אדונו. בכמה דרכים נותנת לו עצה שלא יסור מדרכיו לימין ולשמאל. בכמה דרכים נותנת לו עצה, איך לשוב לפני אדונו, וימחול לו.

שלב) דתנן שית מאה וכו' : שלמדנו, שש מאות ושלש עשרה מיני עצות נותנת התורה לאדם להיות שלם עם אדונו, משום שאדונו רצה להטיב לו בעולם הזה ובעולם הבא. וביותר, בעולם הבא. כי למדנו כל מה שהקב"ה משלים את האדם, מטיב הזה שזוכה בהם לעולם הבא הוא נשלם בו. מה הטעם. משום שעולם הבא הוא של הקב"ה.

והכי

שכט) א"ר יוסי ת"ח וכו' : אר"י, בוא וראה, שהנביאים כולם כלפי משה, הם כנוקבה כלפי זכר, שכתוב פה אל פה אדבר בו ומראה. שהיא בהכרח מראה המאירה, שהרי כתוב, פה אל פה אדבר בו. ולשאר הנביאים כתוב, במראה אליו אתודע, שהיא מראה שאינה מאירה. וכתוב, במראה, ולא במראת חסר ו'. כל שכן יחזקאל, שאפילו מראה לא כתוב בו, אלא מראת חסר ו'. שהוא דאח בעולם היצירה. וכל שכן שכתוב בו, במשה, ולא בחידות, אלא כל מלה על בירורו אשרי הדור, שנביא הזה היה שורה בתוכם.

של) א"ר יוסי ברבי יהודה וכו' : אר"י בר"י, פנים בפנים ראו ישראל זיו יקר מלכם, ולא היה בהם עורים ופסחים וקצוצי ידים וחרשים. עורים, משמע, משכתוב, וכל העם רואים. פסחים, משכתוב, ויתצבו בתחתית ההר. קצוצי ידים וחרשים, שכתוב נעשה ונשמע (דפו"י דף פ"ב ע"ב)

שלג) וְהָכִי תִנִּינָן, הָאִי עֲלֵמָא לְקַבְלִיָּה דְעֵלְמָא דַּאֲתִי, לֹא הוּי אֵלָא כְּפִרוּזְדוּר לַגְבִּי ט טַרְקְלִין. וְכַד זָכִי הָהוּא זָכָאָה, בְּדִידִיָּה זָכִי. דַּתְנִיָּא, כְּתִיב ט נִנְחֻלָּה לֹא יִהְיֶה לוֹ בְּקֶרֶב אַחִיו. מִטְּ. מְשׁוּם דִּיִּי הוּא נִחְלָתוּ. זָכָאָה חוֹלְקִיָּה, מֵאֵן דּוֹכִי לֹאֲחַסְנָא אַחְסַנְתָּא עֲלָאָה דָּא. זָכִי ט בַּהּ בְּעֵלְמָא דָּא, וּבְבִיתָא דְהָאִי עֲלֵמָא. כֵּךְ בְּעֵלְמָא דַּאֲתִי, וּבְבִיתָא עֲלָאָה קְדִישָׁא, דְּכְתִיב ט וּנְתַתִּי לָהֶם בְּבִיתִי וּבְחֻמוֹתַי יָד ט וְשֵׁם, * זָכָאָה חוֹלְקִיָּה דְהָהוּא זָכָאָה, דְּמַדּוּרִיָּה עִם מֶלֶכָא בְּבִיתִיָּה.

שְׁלַד) ר' שְׁמַעוֹן אִמְר, זָכָאָה חוֹלְקִיָּה דְהָהוּא זָכָאָה, דּוֹכִי לְהָאִי דְכְתִיב, ט אִז תִּתְעַנֵּג עַל יִי, עִם יִי לֹא כְתִיב, אֵלָא עַל יִי. מֵאִי עַל יִי. אַתְר דְּעֵלְאִין וְתַתְּאִין אַתְּמַשְׁכֵּן ט מִינִיָּה, וְתַאבִּין לְהָהוּא אַתְר, דְּכְתִיב ט מֵאִין יָבֵא עֲזָרִי. וְכְתִיב, ט וְעַד עֵתִיק יוֹמִיָּא מִטָּה וּקְדֻמוֹהִי הִקְרְבוּהִי. וְתִיַּאֲבֻתָּא וְעֻנוּגָא ז דְּצִדִּיקָא, לֹאֲסַתְּכֵלָא לְהָהוּא זִיּוּא, ק דְּכַל זִיּוּא ר מִינִיָּה נִפְקָא, וְאַתְּמַשְׁכֵּן מִנִּיָּה כֹל אִינּוֹן כְּתָרִין.

שְׁלַה) תו אַרְ"ש, תִּנִּינָן בְּהָאִי קֶרֶא אִז תִּתְעַנֵּג עַל יִי, סוֹפִיָּה דְקֶרֶא מַה כְּתִיב, וְהִרְכַּבְתִּיךָ עַל בְּמוֹתַי אֶרֶץ, עַל הָהוּא אַתְר דְּאֶקְרִי ט בְּמוֹתַי אֶרֶץ, אִיְהוּ לְעֵילָא מֵהָאִי אֶרֶץ, וְהָהוּא אַתְר דְּאֶקְרִי בְּמַתִּי אֶרֶץ, הִינּוּ שְׁמִיָּם. וְהִינּוּ דְכְתִיב עַל בְּמַתִּי אֶרֶץ.

שְׁלו) ט עַל יִי אִמְר ר' אַבָּא, אִז תִּשָּׁב לֹא כְתִיב, אֵלָא אִז תִּתְעַנֵּג עַל יִי, הִינּוּ

מסרת הוהר

חלופי גרסאות

ט (דברים י"ח) ח"ג רלה: רנג ט (ישעיה נ"ו) וישב
גב צ"ב. ט (ישעיה נ"ח) ב"א ריא צ"ב. ט (תהלים
קכ"א) לך פז צ"ב. ט (דניאל ז') תולדות פא צ"ה.
ט (דברים י"ח) ח"ג רלה: רנג ט (ישעיה נ"ו) וישב
גב צ"ב. ט (ישעיה נ"ח) ב"א ריא צ"ב. ט (תהלים
קכ"א) לך פז צ"ב. ט (דניאל ז') תולדות פא צ"ה.
ט (דברים י"ח) ח"ג רלה: רנג ט (ישעיה נ"ו) וישב
גב צ"ב. ט (ישעיה נ"ח) ב"א ריא צ"ב. ט (תהלים
קכ"א) לך פז צ"ב. ט (דניאל ז') תולדות פא צ"ה.

מאמר

הסולם

וידבר אלקים

שְׁנַקְרָא אִין וְכְתוּב, וְעַד עֵתִיק יוֹמִיָּא מִטָּה וּקְדֻמוֹתִי הִקְרְבוּהִי. דְּהִינּוּ הַכְתוּר שְׁנַקְרָא עֵתִיק יוֹמִיָּא. וְחֻשְׁקִים וְעִינוּגִים שֶׁל הַצְדִּיקִים הוּא. לְהַסְתַּכֵּל בְּזִיו הָהוּא. שְׁכַל זִיו יוֹצֵא מִמֶּנּוּ. וּמִמֶּנּוּ נִמְשָׁכִים כָּל הַכְתָּרִים. שְׁהִם הַסְפִּירוֹת.

שְׁלַה) תו אַמְר ר' שְׁמַעוֹן וכו': עוֹד, אִמְר ר"ש, לְמַדְנוּ בְּמִקְרָא זֶה, אִז תִּתְעַנֵּג עַל ה'. סוֹפּוֹ שֶׁל הַמִּקְרָא מַה כְּתוּב, וְהִרְכַּבְתִּיךָ עַל בְּמַתִּי אֶרֶץ. הִינּוּ עַל מְקוֹם הָהוּא שְׁנַקְרָא בְּמַתִּי אֶרֶץ. שְׁהוּא לְמַעַל מֵאֶרֶץ הַזֶּה, דְּהִינּוּ לְמַעַל מִן הַמַּלְכוּת שְׁנַקְרָאֵת אֶרֶץ, וּמְקוֹם הָהוּא שְׁנַקְרָא בְּמַתִּי אֶרֶץ, הִינּוּ הַשְּׁמַיִם, שְׁהוּא זִיא, וְהִינּוּ שְׁכְתוּב, עַל בְּמַתִּי אֶרֶץ, כִּי הַשְּׁמַיִם הִם לְמַעַל מֵאֶרֶץ.

שְׁלו) עַל ה' אִמְר ר"א וכו': אַרְ"א. אִז תִּשָּׁב לֹא כְתוּב, אֵלָא אִז תִּתְעַנֵּג עַל ה'. הִינּוּ שְׁמִיָּם שְׁהוּא זִיא, שְׁכְתוּב רומה עַל הַשְּׁמַיִם אֱלֹקִים. שְׁפִירוּשׁוֹ

שְׁלַג) וְהָכִי תִנִּינָן הָאִי וכו': וְכַד לְמַדְנוּ. עוֹלָם הוּא כְּלָפִי עוֹלָם הָבָא אִינוּ אֵלָא כְּמוֹ חֹדֶר הַכְּנִיסָה כְּלָפִי הָאוֹלָם. וְכַשּׁוּזוּכָה אוֹתוֹ הַצְדִּיק זֹכֶה בְּשֵׁלוֹ. לְמַדְנוּ, כְּתוּב, וְנִחְלָה לֹא יִהְיֶה לוֹ בְּקֶרֶב אַחִיו. מַה הַטַּעַם. מְשׁוּם שֶׁהוּיָּהּ הוּא נִחְלָתוּ. אֲשֶׁרִי חִלְקוּ, מִי שֶׁזֹּכֶה לְרֶשֶׁת נִחְלָה עֲלִיוֹנָה הוּא, זֹכֶה בַּהּ בְּעוֹלָם הַזֶּה, וּבְבִית שֶׁל עוֹלָם הַזֶּה, כֵּךְ זֹכֶה בְּעוֹלָם הָבָא וּבְבִית הַעֲלִיּוֹן הַקְדוּשָׁה, שְׁכְתוּב, וּנְתַתִּי לָהֶם בְּבִיתִי וּבְחֻמוֹתַי יָד וְשֵׁם. אֲשֶׁרִי חִלְקוּ שֶׁל הַצְדִּיק הָהוּא שְׁמַדּוּרוֹ עִם הַמֶּלֶךְ בְּבִיתוֹ.

שְׁלַד) ר' שְׁמַעוֹן אִמְר וכו': רִשָּׁא, אֲשֶׁרִי חִלְקוּ שֶׁל צְדִיק הָהוּא שֹׁכֵה לָזֶה, שְׁכְתוּב, אִז תִּתְעַנֵּג עַל ה', עִם ה' לֹא כְתוּב, אֵלָא, עַל ה', מַהוּ עַל ה'. וּמַשִּׁיב, הוּא מְקוֹם שְׁעִלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, נִמְשָׁכִים מִמֶּנּוּ וּמִשְׁתַּוְּקָקִים לְמְקוֹם הָהוּא שְׁכְתוּב, מֵאִין יָבֵא עֲזָרִי, דְּהִינּוּ הַכְתוּר (דְּפוּרִי דָף פ"ב ע"ב * דָף פ"ג ע"א)

שמים. דכתיב, ^ז רומה על השמים אלהים. והרכבתיך על במתי ארץ, היינו ארץ החיים, ממשמע דכתיב על במותי, לאכללא ציון וירושלים, דאקרון במתי ארץ, ^ב והיינו שמים דלעילא, וארץ דלעילא. ומלה דאמר ר' שמעון, הכי הוא, וכלא חד, דכתיב ועד עתיק יומיא מטה וגו', וכל הני מילי לאתר חד סלקין. שלז) אמר ר' אבא לר"ש, לימא לי מר, האי קרא כוליה, ^ג במאי אוקימנא ליה, דכתיב אז תתענג על יי' והרכבתיך על במתי ארץ והאכלתיך נחלת יעקב אביך. אמר ליה, ^ד הא כלא אתמר, ^ה דתפנוקא ועדונא על יי' כתיב, ^ו אתר דאיהו לעילא. וכתיב ועד עתיק יומיא מטה וגו'. על במתי ארץ כמה דאתמר. שלח) והאכלתיך נחלת יעקב אביך, כמה דכתיב ^ק ויתן לך האלהים מטל השמים וגו', והיינו נחלת יעקב. וברכתא דברך יצחק ליעקב, על האי שמים קאמר. וברכיה בברכתא, דומינן בנוי דיעקב, לאחיא בההוא טלא ^י לזמנא דאתי, דכתיב ויתן לך האלהים. לך ולא לאחרא. מטל השמים, דביה זמינן מתיא לאחיא לזמנא דאתי, דנפיק מעתיקא לזעירא דאפין, ושריא בהאי שמים. אסתכל ר' אבא ואמר, השתא אשתמע כלא ואשתכח דברכתא דיצחק, עלאה ממאי דחשיבנא.

מסרת הזהר

חלופי גרסאות

^ז (תהלים נ"ז). ^ק (בראשית כ"ז) הקסה"ז קצו צ"א ^א ל"ג ארץ. ^ב דהיינו. ^ג ובמאי; ובמה. ^ד ל"ג הא. ^ה בתפנוקא. ^ו ל"ג אתר דאיהו לעילא. ^ז ל"ג לזמנא דאתי.

מאמר

הסולם

וידבר אליקים

ומוכיח דבריו, שאין כונת ר"ש כתר ממש, שהרי מביא הכתוב, ועד עתיק יומיא מטא. דהיינו רק שמגיע לכתר הנקרא עתיק יומיא, כי מטא פירושו מגיע, והיינו ע"י שמקבל שפע הכתר ממקום ז"א, הוא מגיע לכתר.

שלז) אמר ר' אבא לר"ש וכו': אר"א לר' שמעון, יאמר לי אדוני מקרא זה כולו, כמה הוא מעמיד אותו. שכתוב, אז תתענג וגו' והאכלתיך נחלת יעקב אביך. אמר לו ר' שמעון, והרי הכל נאמר. שהתענוג והעדן על ה', כתוב, שהוא למעלה דהיינו כתר כנ"ל. וכתוב, ועד עתיק יומיא מטא וגו'. על במתי ארץ, כמו שאמרנו. שהוא ארץ החיים דהיינו מלכות.

שלח) והאכלתיך נחלת יעקב אביך; הוא כמו שכתוב, ויתן לך האלקים מטל השמים וגו'. וטל השמים, היינו נחלת יעקב. והברכה שברך יצחק ליעקב על שמים הזה אמר, שהוא ז"א, וברכו בברכה, שעתידיים בנוי של יעקב לעמוד לתחיה על ידי טל ההוא לעתיד לבא. שכתוב, ויתן לך האלקים, לך ולא לאחר. מטל השמים, שבו עתידיים המתים לעמוד לתחיה לעתיד לבא. אשר טל הזה יוצא מעתיקא

קדישא

שפירושו ז"א. והרכבתיך על במתי ארץ, היינו ארץ החיים. שהיא המלכות שנקראת ארץ, ומשמע משכתוב, על במתי, הוא לכלול ציון וירושלים שהם פנימיות וחיצוניות של יסוד המלכות, והיינו שהכתוב מדבר משמים של מעלה, שהוא ז"א ומארץ שלמעלה, שהיא המלכות. והדבר שאמר ר' שמעון כך הוא כמו שאמרתי, והכל אחד, שכתוב, ועד עתיק יומיא מטא וגו'. וכל אלו הדברים עולים במקום אחד.

פירוש. ר' אבא מבאר דברי ר' שמעון, שאמר, על ה' פירושו כתר, ואומר ר' אבא, שכונתו, שפע הכתר הנמשך לכתר לז"א, והמקבל הוא במקום ז"א. כי אם היתה הכונה במקום כתר, היה צריך לומר אז תשב על ה', שישב במקום כתר, והכתוב אומר אז תתענג, היינו שיתענג משפע הכתר שבמקום ז"א, הנקרא שמים, ולא ממקום הכתר, שאין השגה שם. וכן על במתי ארץ שמפרש ר"ש שהוא שמים, דהיינו ז"א, אומר ר' אבא שהיא המלכות, דהיינו ג"כ שפע ז"א המקובל ממקום המלכות, הנקראת ארץ. וי"ש, ומלה דאמר ר"ש הכי ה"ל וכו', כי רק מפרש דבריו כמו שנתבאר.

(דפו"י דף פ"ג ע"א)

שלט) [ט] תאנא ^ו מי ימלל גבורת יי. ^ח מי ימלל, מי ידבר מבעי ליה. אמר ר' חייא, כד"א, (ט) וקטפת מלילות בידך. גבורת יי, דסגיאין אינון, ונפקין מגבורה חד. ותאנא, חד גבורה עלאה, עטרא דעטרין, ^ס מתעטרא, ונפקין מיניה חמשין תרעין. מנהון ימינא, ומנהון שמאלא. וכל חד וחד גבורה. אתקרי, וכל חד וחד מתעטרא, [פ] ^ז בקרדיטי גליפין ^ז נהורין, וכלהו אקרונ גבורת יי. (שמ) אמר רבי חייא, גבורת יי חסר כתיב, דהא כלהו כליפן בדא. ישמיע כל תהלתו: דא הוא שכינת זיו יקריה דקב"ה, דכתיב ותהלתו מלאה הארץ. (שמא) אמר ר"ש, כתיב ^ח ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן וגו'. שם האחד פישון וגו'. הא אלין בשמהן אקרונ. והני ארבע מההוא נהר דנפיק אתמשכון. מה שמייה דההוא נהרא דנפיק. אמר ר' שמעון, יובל שמייה. דכתיב, ^ק ועל יובל ישלח שרשיו, וכתוב ולא ימיש מעשות פרי. מאי טעמא לא ימיש, משום דעל יובל ישלח שרשיו. ועל דא כתיב, ^ב וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו. ובגין כך כתיב יוצא, יוצא ואינו פוסק.

מסרת וזוהר

חלופי גרסאות

- (ו) (תהלים ק"ו) תולדות א צ"ב. (ש) (דברים כ"ג) ^ח מוסיף מהו מי. ^ס מתעטרן. י אקרי. ויחי רסא צ"ב. (ח) (בראשית ב') לעיל אות סד צ"צ. (א) (ירמיה י"ז) חיי שרה סג צ"ג ח"ב צח: ח"ג נח. רצ: ב) (ישעיה נ"ח) וירא קטז צ"ה תק"ח קיב ט"א של"ב

דרך אמת [ע] כל זה עד כתיב הם לקוטים ואינם שייכים כלל. [פ] בקרדיטי הוא כמ"ש בסמוך והוא כמו גרדיני ושרש המלה נגזר ממלת קרדוניתא שהוא רסז על חוזה ותוקף הדין שבהם.

מאמר

הסולם

וידבר אליכם

קדישא לזעיר אנפין, הנקרא שמים, ושורה בשמים הזה. הסתכל ר' אבא במקרא, ואמר, עתה מובן הכל, ונמצא שברכתו של יצחק היא יותר למעלה ממה שחשבתי.

שלט) תאנא, מי ימלל גבורות ה': שואל, אומר, מי ימלל, מי ידבר היה צריך לומר. אמר ר' חייא, כמש"א, וקטפת מלילות בידך. שנקראים כן, משום שמפרישים הגרעינים מן השבלת על ידי מלילה, אף כאן מי ימלל, פירוש, מי ימלל ויבטל גבורות ה'. גבורת ה', חסר ו' של סימן הרביעי, רומז, שגבורות הרבה הן, ויוצאות מגבורה אחת. ולמדנו, גבורה עליונה אחת, עטרה של העטרות, שהיא בינה שדינים מתעוררים ממנה, מתעטרת, ויוצאים ממנה חמשים שערים, מהם ימין, ומהם שמאל, וכל אחד ואחד נקרא גבורה, וכל אחד ואחד מתעטר באורות של חקיקות הגבורות, וכולם נקראים גבורות ה'.

(שמא) אמר ר' שמעון וכו': אר"ש, כתוב, ונהר יוצא מעדן וגו' שם האחד פישון וגו'. הרי אלו הנהרות נקראים בשמות, ואלו הארבעה נמשכים מנהר ההוא היוצא מעדן, ומה שמו של הנהר היוצא מעדן. אמר ר' שמעון, יובל שמו, שכתוב, ועל יובל ישלח שרשיו, וכתוב, ולא ימיש מעשות פרי. מה הטעם לא ימיש מעשות פרי, משום דעל יובל ישלח שרשיו, שהיא בינה. ועל כן כתוב, וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו, ששפע הבינה אינו פוסק. וע"כ כתוב, יוצא מעדן, יוצא ואינו פוסק. תאנא

חקיקות הגבורות, היינו חקיקות הדין שנעשו בבנייה על ידי עליית המלכות אליה. (דפו"י דף פ"ג ע"א)

(שמב) תאנא א"ר שמעון כתיב ^א וידבר אלהים את כל הדברים וגו', וידבר, בגין לאכרזא מילין. דתאנא, בשעתא דקודשא בריך הוא אתגלי, ושאר למלא, עלאין ותתאין אתחלחלו, ונפקו נשמתהון דישראל.

(שמג) ותאנא ההוא מלה, הוה טאס מלעילא לתתא, ומתגלפא בארבע רוחי עלמא, וסלקא ונחתא. כד סלקא, אשתאבא מטורי דאפרסמונא * דכיא, ואשתאבא בההוא טלא דלעילא, ואסחר בסחרניהון דישראל, ותבת בהון נשמתהון ואסחר ומתגלפא באתריה, בלוחי אבנא. וכן כל מלה ומלה.

(שמד) אמר רבי שמעון, כל מלה ומלה, הוה מליא בכל אינון טעמין, בכל אינון מלין גזרין, אגריין, ועונשין, רוזין וסתרין ^ז כדאסקופא דא, דאיהי מליא מכלא.

(שמה) ובשעתא דהוה נפיק ההוא מלה, אתחזי חד. וכד הוה מתגלפא באתרוי אתחזון בההוא מלה, שבעין ענפין, דסלקין בגוה, וחמשין ^ח כתרין חסר חד מהאי גיסא, וחמשין חסר חד מגיסא אחרא כפטישא דא, בזמנא דאיהו בטש בטנרא. כמה דאת אמר ^ט וכפטיש יפוצץ סלע. והוה חמאן כל ישראל עינא בעינא, והוה חדאן.

(שמו) וכלהו דרין בתראין כלהו אזדמנו לתמן, וכלהו קבילו אורייתא בטורא דסיני, דכתיב ^י כי את אשר ישנו פה וגו', ואת אשר איננו פה עמנו היום. וכלהו כל חד וחד כדקא חזי ליה. וכלהו חמאן ומקבלין מלין.

חלופי גרסאות

(שמות כ') לעיל אות שלא צ"כ. ד (ירמיה כ"ג) מ כאספוקא ; כדא אסקופא. נ רתיכין. ח"א רסב : ח"ב קפב : ח"ג כח : כט. קנב : רכט : רל. רנב : ת"ז ת"ג כח. תס"ז צח : תס"ט קט. ז"ח ד ט"ד שליה תק"ח קו ט"ג ש"ט ט"ד ש"ח קי ט"ב ש"ה. ה) (יברכים כ"ט) לך קיג צ"א תק"ח צד ס"א שכיח צו ט"ג ש"ה.

דרך אמת צ' כאוצר הזה המלא מכל דבר.

מסרת הזהר

הסולם

מאמר

וידבר אלקים

אלו דברי גזרות, שכר ועונש, סודות וסתרים, כאוצר הזה המלא מכל.

(שמה) ובשעתא דהוה נפיק וכו' : ובשעה שמלה ההיא היתה יוצאת נראית כאחת, וכשהיתה נחקקת במקומה, בלוחות האבן, נראים במלה ההיא ע' ענפים שעולים בתוכה, וחמשים כתרין חסר אחד מצד ההיא, וחמשים חסר אחד מצד האחר. כפטיש הזה בזמן שהוא מכה בהר, כש"א כפטיש יפוצץ סלע. והיו רואים ישראל עין בעין והיו שמחים.

(שמו) וכלהו דרין בתראין וכו' : וכל הדורות שאחריהם, כולם נזדמנו שם, וכולם קבלו התורה בהר סיני. שכתוב, כי את אשר ישנו פה וגו' ואת אשר איננו פה עמנו היום. וכולם היו כל אחד ואחד כראוי לו, וכולם רואים ומקבלים הדברים.

אלקים

(שמב) תאנא א"ר שמעון וכו' : למדנו אמר ר' שמעון, כתוב, וידבר אלקים את כל וגו' : אומר וידבר, ולא ויאמר, הוא משום, כי וידבר הוא בהרמת קול להכריז הדברים. (כמ"ש בזהר נשא קל"ב ע"ב דפ"י) שלמדנו, בשעה שהקב"ה נתגלה והתחיל לדבר, העליונים והתחתונים נתחלחלו, ויצאו נשמות ישראל.

(שמג) ותאנא ההוא מלה וכו' : ולמדנו, מלה ההיא היתה פורחת מלמעלה למטה, ונחקקה בארבע רוחות העולם, ועלתה וירדה, כשעלתה, נתמלאה מהרי אפרסמון הסהור, ונתמלאה בטל ההיא שלמעלה, ומסבבת סביב ישראל ומחזירה להם נשמתם. ומסבבת וחוזרת ונחקקת במקומה בלוחות האבן, וכן כל מלה ומלה.

(שמד) אמר ר' שמעון וכו' : אר"ש, כל מלה ומלה היתה מלאה בכל אלו הטעמים, בכל (דפו"י דף פ"ג ע"א י' דף פ"ג ע"ב)

שמו) אלהים: דא גבורה. את: דאתכליל בימינא, כמה דתנינן ^(א) את השמים, דאיהו ימינא. ואת הארץ, דאיהו שמאלא. דכתיב, ^(ב) אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים. וימינא דא הוא את. כל: ^(ג) לאכללא כל שאר כתרין. הדברים: מתקשרן דא בדא. האלה: כל אינון טעמין, כל אינון סתרין, גזרין יעונשין.

שמח) לאמר: למהוי ירותא לכלא. דכתיב ^(ד) תורה צוה לנו משה מורשה וגו'. ^(ה) דאי תימא לגלאה מה דלא אצטריך ^(ו) לגלאה לכל ב"נ, כתיב אנכי יי אלהיך. כמה דאנא טמירא וסתים, כך יהיו מלין אלין טמירין וסתים בלכך. שמט) ד"א וידבר אלהים, חד. את כל הדברים האלה לאמר ^(ז) הא ^(ח) חמש דרגין אחרנין. ר' יהודה אמר, וידבר אלהים: גבורה. את: ימינא. כל: דא ^(ט) ודא אמר ר' יצחק, ^(י) לאכללא אברהם דכתיב ^(יא) ויי ברך את אברהם בכל. שנ) הדברים: ^(יב) לאכללא שאר כתרין דאתכסיין. האלה: אינון ^(יג) דאתגליין. וכתב וכל העם ראים את הקולת. לאמר: דא הוא דכתיב, ^(יד) אשת חיל עטרת בעלה. וכתב, ^(טו) לאמר הן ישלח איש את אשתו.

שנא) אמר ר' יצחק, אמאי אתיהיבת אורייתא באשא וחשוכא, דכתיב ^(טז) וההר בוער באש עד לב השמים חשך ענן וערפל. דכל מאן דישתדל באורייתא, אשתזיב

חלופי גרסאות

מסרת הזהר

ס לאתכללא ול"ג כל. ע ואי. פ ל"ג לגלאה. צ ל"ג הא. ק ל"ג חמש. ר מוסיף ודא האלה אינון דאתגליין דכתיב וכל העם ראים את הקולת ד"א כל. ש לאתכללא. ת לאתכללא. א דאית גבן. ב דכתיב.

(א) (בראשית א') ב"א רסח צ"א. (ז) (ישעיה מ"ח) ב"א רנו צ"ג ז"ח מד ט"ד שכ"ו. (ח) (דברים ל"ג) בא מא צ"ט. (ט) (בראשית כ"ד) בא כז צ"ט. (י) (משלי י"ב) ב"ב ה צ"א. (כ) (ירמיה ג') ח"ב רלט: ח"ג כז. (ז) (דברים ד') הקסח"ז קנב צ"ו.

וידבר אלקים

הסולם

מאמר

הדברים האלה לאמר, הרי חמש מדרגות אחרות. שכל מלה היא מדרגה אחת. ר' יהודה אומר, וידבר אלקים, הוא גבורה. את, הוא ימין דהיינו חסד. כל, זה זהה, חסד וגבורה ביחד. אמר ר' יצחק, כל, כולל את אברהם, שכתוב, וה' ברך את אברהם בכל.

שנ) הדברים, לאכללא וכו': המלה הדברים, הוא לכלול שאר הכתרים שנתכסו. האלה, לכלול אלו שנתגלו וכתוב, וכל העם רואים את הקולות. שהם המתגלים הנכללים באלה. לאמר, ז"ש אשת חיל עטרת בעלה, דהיינו, שיורה על השכינה. וכתוב, לאמר הן ישלח איש את אשתו, הרי שהמלה לאמר סמוכה אל אשה. אשר כאן יורה על הנוקבא דז"א שהיא השכינה.

שנא) אמר ר' יצחק וכו': אר"י, למה ניתנה התורה באש וחשך, שכתוב, וההר בוער באש עד לב השמים חשך וענן וערפל. ומשיב, הוא

שמו) אלקים דא גבורה וכו': וידבר אלקים, הנה השם אלקים, הוא גבורה, את, יורה שנכלל בימין. כמו שלמדנו, את השמים הוא ימין ואת הארץ הוא שמאל, שכתוב, אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים. וימין, זה הוא את. דהיינו חסד. כל, בא לכלול כל שאר הספירות. הדברים, יורה שהדברים מתקשרים ונכללים זה בזה, האלה, יורה על כל הטעמים. וכל הסודות, וכל הסתרים, והגזרות והעונשים. שמה) לאמר, למהוי ירותא וכו': המלה לאמר, פירוש, להיות ירושה לכל. שכתוב, תורה צוה לנו משה מורשה וגו'. כי אם תאמר כפשוטו, לומר לכל, ולגלות מה שלא בצורך לגלות לכל אדם. הרי כתוב, אנכי ה' אלקיך, יורה, כמו שאני מכוסה וסתים כך יהיו דברים אלו מכוסים וסתומים בלכך.

שמט) ד"א, וידבר אלקים וגו': פירוש אחר. וידבר אלקים, הוא מדרגה אחת. את כל (דפו"י דף ס"ג ע"ב)

מאשא אחרא דגיהנם, ומחשוכא דמחשכין כל שאר עמין לישראל, דבזכותיה דאברהם אשתזיבו ישראל מאשא דגיהנם.

שנב) דתניא אמר ליה קב"ה לאברהם, כל זמנא דבניך ישתדלון באורייתא, ישתזבון מאלין. ואי לא, הא נורא דגיהנם דשלטא בהו, וישתעבדון ביני עממיא. א"ל, [ק] בתרי קטורי לא מזדקפן מלין, אלא אי ניחא קמך, ישתזבון מנורא דגיהנם. וישתעבדון ביני עממיא, עד דיתובון גבך. אמר ליה יאות הוא ודאי, הה"ד (ט) אם לא כי צורם מכרם. מאן הוא צורם. דא הוא אברהם. דכתיב (י) הביטו אל צור חצבתם. ויי' הסגירם, דא קב"ה, דאסתכם על ידוי.

שנג) [ז] אמר ר' יהודה, מיומא דנפקו ישראל ממצרים עד יומא דאתיהיב באורייתא, חמשין יומין הוו. מ"ט אמר ר' יהודה, משום אינון שני דיובלא, דכתיב (ט) וקדשתם את שנת החמשים שנה.

שנד) תאנא, אר"ש, ההוא יובלא אפיק לון לישראל ממצרים. ואי תימא דיובלא ממש. אלא מסטרא דיובלא הוה, ומסטרא דיובלא אתער דינא על מצראי, ובגיני כך [ח] חמשין אלין דיובלא הוו.

שנה) תאנא, לקבל דא, חמשין זמנין אתמר ואדכר באורייתא, נמוסין דמצרים, ושבחי אינון כלהו, אשר (*) הוצאתיך. (ט) ויוציאך. (פ) כי ביד חזקה הוציאך.

חלופי גרסאות

ג מוסיף חמשין יומין.

מסרת זוהר

(מ) (דברים ל"ב) ח"ג קעג: רצט. תק"ח קכב ט"א

ש"ב. (נ) (ישעיה נ"א) חיי שרה ח' צ"ד. ת"ז תמ"ב

פב. תמ"ז פג: תס"ז צח. (ס) (ויקרא כ"ה) לך קמד

צ"ה. (ע) (דברים ד') בא לו צ"פ. (פ) (שמות י"ג).

דרך אמת [ק] בשני קשרים ר"ל שיהיו ישראל קשורים בשני ענויים דהיינו גיהנם וגלות א"א אלא טוב שיהיו בגלות ויהיו ניצולים מגיהנם. [ר] עיין בפרדס רמונים "הרמ"ק שער י"ג פ"ב.

וידבר אלקים

שנים של יובל, שהוא בינה, שכתוב, וקדשתם את שנת החמשים שנה. דהיינו שער החמשים שבבינה.

שנד) תאנא אמר ר"ש וכו': למדנא אר"ש, יובל הוא, הוציא את ישראל ממצרים. ואם תאמר יובל ממש, דהיינו בינה בעצמה. לא, אלא מצד יובל היתה היציאה, ומצד יובל נתעורר הדין על המצרים, ומשום זה חמשים שנה אלו הם חמשים שערים של יובל שהיא בינה פירוש. לא בינה עצמה הוציאה את ישראל ממצרים, אלא שהנוקבא ד"א עלתה והלבישה את הבינה, ונעשתה כמותה, והוציאה את ישראל ממצרים. וזה נבחן שהוא מצד הבינה ולא בינה ממש.

שנה) תאנא לקבל דא וכו': למדנא, כנגד זה חמשים פעמים נאמר ויזכר בתורה המעשים של מצרים, וכולם שבחים הם, דהיינו אשר הוצאתיך מארץ מצרים. ויוציאך ה' משם. כי ביד חזקה הוציאך ה' מארץ מצרים. וכו' וכו'

הסולם

מאמר

הוא משום, שכל מי שעוסק בתורה ניצל מאש אחרת, של גיהנם, ומחושך שמחשיכים כל שאר העמים לישראל, שבוכותו של אברהם נצולו ישראל מאש של גיהנם.

שנב) דתניא אמר ליה וכו': שלמדנא, אמר לו הקב"ה לאברהם כל זמן שבניך יעסקו בתורה יהיו ניצולים מאלו מאש וחשך, ואם לא, הרי אש של גיהנם שולטת בהם, וישתעבדו בין האומות. אמר לו אברהם, בשני קשרים לא יקומו הדברים, דהיינו אש גיהנם וגלות, אלא אם טוב לפניך, יהיו ניצולים מאש גיהנם וישתעבדו בין העמים עד שישובו אליך. אמר לו הקב"ה, כן הוא ודאי, זה שכתוב, אם לא כי צורם מכרם. מי הוא צורם. זה הוא אברהם, שכתוב, הביטו אל צור חצבתם. וה' הסגירם, וזהו הקב"ה, שהסכים על ידו.

שנג) אמר ר' יהודה וכו': אר"י מיום שיצאו ישראל ממצרים עד יום שניתנה התורה, הם חמשים יום. מה הטעם. אר"י, משום שהם

(הרמ"י דף פ"ג ע"ב *) דף פ"ד ע"א

וכֹּלְהוּ זְמַנִּי, חֲמִשִּׁין אִינוֹן, וְלֹא יִתִּיר, מִשּׁוּם דְּכֹלֵא בְּיֹבְלָא אֲתַעֲטֵר, וּמִסְטְרָא דְּיֹבְלָא אֲתֵא כְּלָא. וּבְגִינִי כֶּךָ, אֲוֵרִיתָא דְּאֲתִי מִגְּבוּרָה, אֲתַעֲטֵר־תָּ בְּיִמִּינָא. דְּכֹתִיב (ז) מִיִּמִּינוֹ אֵשׁ דֵּת לִמּוֹ. וְתִנִּיא חֲמִשָּׁא קִלְיָן הָ הוּוּ. וְכֹלְהוּ אֲתַחֲזִיאוּ בְּהוּ, וְאֲתַכְלִילוּ בְּהוּ, וְאֲתַעֲטֵרוּ בְּדֵא.

שְׁנו) אִמַּר ר' שְׁמַעוֹן, בַּהֲהוּא זְמַנָּא דְּקִבְלִי יִשְׂרָאֵל אֲוֵרִיתָא, יֹבְלָא דֵא 1 אֲעֵטֵר בְּעֵטְרוֹי לְקַבִּיָּה, כְּמִלְכָּא דְּאֲתַעֲטֵר בְּגוֹ חִילִּיה. דְּכֹתִיב, (ק) צֹאֵנָה וְרֹאֵנָה בְּנוֹת צִיּוֹן בְּמֶלֶךְ שְׁלֹמֹה בְּעֵטְרָה שְׁעֵטְרָה לֹא אִמּוֹ. מֵאֵן אִמּוֹ. דֵּא יֹבְלָא. וְיֹבְלָא אֲתַעֲטֵר, בַּחֲדוּהָ 2 בְּרַחֲמֵי בְּשִׁלְיָמוֹ, דְּכֹתִיב (ר) אִם הַבָּנִים שִׂמְחָה. מֵאֵן אִם הַבָּנִים. אֲרִ"שׁ דֵּא יֹבְלָא.

שְׁנו) אֲרִ"ר יְהוּדָה, עִיד כְּתִיב, (ש) יִשְׁמַח אֲבִיךָ וְאִמְךָ וְתִגַּל יוֹלְדֶתְךָ. מֵאֵן אֲבִיךָ וְאִמְךָ. אֲרִ"ר יְהוּדָה, כִּמְה דְּאֻקְמוּהָ 3 בְּסִפְרָא דְּצִנִּיעוּתָא, דְּכֹתִיב, (ת) עֲרוֹת אֲבִיךָ וְעֲרוֹת אִמְךָ לֹא תִגַּלְהוּ וְיִלְמְדוּ דְּגִלִּי עֲרִייתָהוֹן.

שְׁנח) תֵּאנָא, אֲרִ"ר יִצְחָק, בְּשַׁעֲתָא דְּקַבִּיָּה אֲתַגְלִי בְּטוֹרָא דְּסִינִי, אֲזִדְעוּזָא טוֹרָא. וּבְשַׁעֲתָא דְּסִינִי אֲזִדְעוּזָא, כֹּל שָׂאֵר טוֹרֵי עֲלֵמָא אֲזִדְעוּזָא, וְהוּוּ סִלְקִין וְנַחֲתִין, עַד דְּאוּשִׁיט קַבִּיָּה יְדוֹי עֲלִייהוּ, וְאֲתִישְׁבוּ. וְקֵלָא נִפְקָא וּמִכְרוּזָא, (ז) מֵה לֶךְ הֵימָּן כִּי תִנוּס הִירְדֵּן תִּסּוּב לְאַחֲוֹר הַהָרִים תִּרְקְדוּ כְּאֵילָם וְגוֹ.

שְׁנֵט) וְאִינוֹן תְּבֹאֵן וְאִמְרִין, מִלְּפָנֵי אֲדוֹן חוּלֵי אֶרֶץ. אִמַּר ר' יִצְחָק, מִלְּפָנֵי 4 אֲדוֹן, דֵּא אִימָא, דְּכֹתִיב אִם הַבָּנִים שִׂמְחָה. 5 חוּלֵי אֶרֶץ, דֵּא אִימָא תִתְּאָה. מִלְּפָנֵי

מסרת הזהר

(צ) (דְּבָרִים ל"ג) לַעֲיֵל אוֹת רִצְד צ"ת. (ק) (שֶׁה"ש ב"א רנ צ"א ז"ח טו ט"ד ש"ג. (ר) (תְּהִלִּים ק"ג) וַיֵּצֵא סֵה צִי"ב. (ש) (מִשְׁלִי כ"ג) ב"ב צב צ"א (ת) (וַיִּקְרָא י"ח) ב"א רכו צ"א. (א) (תְּהִלִּים ק"ד).

חלופי גרסאות

ד מוסיף בגבורה ובימינא. ה מוסיף הוּוּ מִדְּכֹתִיב הַקּוֹלוֹת וְלֹא כְּתִיב קוֹלוֹת. ו אֲתַעֲטֵר. ז ל"ג בְּרַחֲמֵי. ח חֲבֵרִיָּא. ט מוסיף אֲדוֹן חוּלֵי אֶרֶץ. י ל"ג חוּלֵי אֶרֶץ. דֵּא אִימָא תִתְּאָה.

מאמר

הסולם

וידבר אליקים

שְׁנו) אֲרִ"ר יְהוּדָה וכו': אֲרִ"י, עַל כֵּן כְּתוּב, יִשְׁמַח אֲבִיךָ וְאִמְךָ וְתִגַּל יוֹלְדֶתְךָ. מִי הֵם אֲבִיךָ וְאִמְךָ. אֲרִ"י, הֵם כְּמוֹ שְׂבָאוֹהָ בְּסִפְרָא דְּצִנִּיעוּתָא שְׂכָתוּב עֲרוֹת אֲבִיךָ וְעֲרוֹת אִמְךָ לֹא תִגַּלְהוּ. אוֹי לְמִי שִׂמְגֵלָה עֲרוֹתָם. שְׁה"ס חֲכֻמָּה וּבִינָה הַמְּכֻנִּים אוּ"א. (כְּמִישׁ שֵׁט, תְּרוּמָה קַעֲז ע"ב דְּפִרְיָ).

שְׁנח) תֵּאנָא אֲרִ"ר יִצְחָק וכו': לְמִדְנָה, אֲרִ"י, בְּשַׁעֲתָא שְׁנַתְּגַלָּה הַקַּבִּיָּה עַל הָר סִינִי נִזְדַּעְזַע הָהָר, וּבְשַׁעֲתָא שְׁסִינִי נִזְדַּעְזַע נִזְדַּעְזַעוּ כֹּל שָׂאֵר הָרֵי הָעוֹלָם, וְהִיוּ עוֹלִים וְיִוְרְדִים עַד שְׁהוּשִׁיט הַקַּבִּיָּה אֶת יְדוֹ עֲלֵיהֶם וְהִתִּישְׁבוּ. וְקוֹל יוֹצֵא וּמִכְרִיז, מֵה לֶךְ הֵימָּן כִּי תִנוּס הִירְדֵּן תִּסּוּב לְאַחֲוֹר הַהָרִים תִּרְקְדוּ כְּאֵילָם וְגוֹ.

שְׁנֵט) וְאִינוֹן תְּבֹאֵן וְאִמְרִין וכו': וְהֵם מְשִׁיבִים וְאוֹמְרִים, מִלְּפָנֵי אֲדוֹן חוּלֵי אֶרֶץ. אֲרִ"ר יִצְחָק, מִלְּפָנֵי אֲדוֹן. זֶה הוּא אִמָּא, שְׁהִיא בִינָה שְׂכָתוּב

זכו'. וְכוֹלָם הֵם חֲמִשִּׁים פַּעֲמִים וְלֹא יוֹתֵר מִשּׁוּם שְׁהַכֵּל נַעֲטֵר בְּיֹבֵל, שְׁהוּא בִינָה, וּמִצַּד הַיּוֹבֵל בֵּא הַכֵּל. וּבְבִינָה יֵשׁ חֲמִשִּׁים שְׁעָרִים. וּמִשּׁוּם זֶה הַתּוֹרָה הַבֹּאֶה מִגְּבוּרָה נַעֲטֵרָה בִּימִין, שְׂכָתוּב. מִיִּמִּינוֹ אֵשׁ דֵּת לִמּוֹ. וְלִמְדָנוּ חֲמִשָּׁה קוֹלוֹת הִיוּ בְּמִתַּן תּוֹרָה, כְּנֶגֶד חֲגִית נִיָּה דְּבִינָה, וְכוֹלָם נִרְאִים בְּהֵם וְנִכְלָלוּ בְּהֵם. וְנַתְּעֵטְרוּ בִּזְהָ, בְּבִינָה. שְׁנו) אִמַּר ר' שְׁמַעוֹן וכו': אֲרִ"שׁ, בּוֹמֵן הֵהוּא שְׁקִבְלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה, יוֹבֵל זֶה, שְׁהִיא בִינָה. הַעֲטִיר בְּעֵטְרוֹת שְׁלוֹ לְהַקְבִּיָּה, שְׁהוּא ז"א, כְּמֶלֶךְ הַמַּתְעֵטֵר בְּתוֹךְ צְבָאִיו. שְׂכָתוּב, צֹאֵנָה וְרֹאֵנָה בְּנוֹת צִיּוֹן בְּמֶלֶךְ שְׁלֹמֹה בְּעֵטְרָה שְׁעֵטְרָה לֹא אִמּוֹ. מִי אִמּוֹ. זֶה הוּא יוֹבֵל. כִּי בִינָה הַנִּקְרָאת יוֹבֵל הִיא אִמָּא שֶׁל ז"א, שְׁנִקְרָא שְׁלֹמֹה. וְהַיּוֹבֵל נַתְּעֵטֵר בְּשִׂמְחָה בִּאֲהָבָה וּבְשִׁלְיָמוֹת, שְׂכָתוּב, אִם הַבָּנִים שִׂמְחָה. מִי הִיא אִם הַבָּנִים. אֲרִ"ר שְׁמַעוֹן, זֶה הִיא יוֹבֵל.

(דְּפִרְיָ דָף פ"ד ע"א)

אלוה יעקב, דא הוא כ אבא, דכתיב, (א) בני בכורי ישראל. ועל האי כתיב בעטרה שעטרה לו אמו.

(שס) מהו בעטרה. א"ר יצחק, כמה דכתיב, (א) ושאלו אנשיו עוטרם את דוד. משום דמתעטר, בחורא בסומקא ובירוקא, בכל גוונין דכלהו כליין ביה, ואסתחרן ביה. אמר ר' יהודה, בעטרה שעטרה לו אמו. מאן עטרה. דכתיב, (ד) ישראל אשר בכ אתפאר. וכתיב (ה) ובית תפארתי אפאר.

(שסא) אמר ר' יצחק, אורייתא אתיהיבת באשא אוכמא, על גבי אשא חורא, לאכללא ימינא בשמאלא, ושמאלא דאתחזר ימינא, דכתיב מימינו אש דת למו. (שסב) א"ר אבא, בשעתא דתננא דסיני הוה נפיק, סליק ל אשא, ומתעטר בבהוא תננא, באתגלייא, כאתכלא דא, וסליק ונחית, וכל ריחין ובוסמין דבגנתא דעדן, הוה סליק ההוא תננא, בחיזו דחור וסומק ואוכם, הה"ד, (ו) מקטרת מר ולבונה מכל אבקת רוכל.

(שסג) ההוא תננא מאן הוה. אמר ר' יצחק, שכינתא דאתגלי לתמן, כד"א, (ז) מי זאת עולה מן המדבר כתמרות עשן. אמר ר' יהודה, למה לך כולי האי הא קרא שלים הוא, דכתיב והר סיני עשן כלו מפני אשר ירד עליו יי באש ויעל עשנו כעשן הכבשן. וכאה עמא דחמאן דא, וידעין דא.

מסרת הוהר

חלופי גרסאות

(ב) (שמות ד') לעיל אות רנו צ"ק. (ג) (שמואל א' כ"ג).
(ד) (ישעיה מ"ט) לעיל אות רנו צ"ר. (ה) (שם ס') וירא
קכב צ"ב. (ו) (שה"ש ג') הקסה"ז קלו צ"א. (ז) (שם)
לעיל אות שסב צ"ו.

כ כ"י. ל ל"ג אשא. מ ההוא. נ באתכללא ; דאתכללא
ול"ג באתגלייא ; באתגלייא ול"ג כאתכללא ; כאתכללא
(ד"א).

מאמר

הסולם

וידבר אליקים

שכתוב, אם הבנים שמחה. חולי ארץ, זו היא
אמא תחתונה, שהיא מלכות. מלפני אלקי
יעקב, זה הוא אבא, שהוא ז"א. אבא תתאה,
שכתוב בני בכרי ישראל, דהיינו ז"א שנקרא
ישראל. ועל זה כתוב, בעטרה שעטרה לו אמו.
שהיא בינה.

בשמאל והשמאל שהחזר לימין, שכתוב, מימינו
אש דת למו.

(שסב) אמר ר' אבא וכו' : אר"א, בשעה
שעשן הסיני היה יוצא, עלתה האש והתעטרה
בעשן ההוא בגלוי, והיתה נראית כאשכול הזה.
ועלתה וירדה. וכל הריחות והבשמים שבגן
עדן, היה מעלה עשן ההוא. במראה של לבן
ואדום ושחור, ז"ש, מקטרת מר ולבונה מכל
אבקת רוכל.

(שס) מהו בעטרה וכו' : שואל, מהו
בעטרה שעטרה לו. א"ר יצחק, כמו שכתוב,
ושאלו אנשיו עוטרם את דוד. שהוא לשון
מסבבים. משום שז"א מתעטר ומסובב על ידי
אמא בלבן אדום וירוק בכל הצבעים שה"ס ג'
קוים, שכולם כלולים בו ומסבבים בתוכו. אמר
ר' יהודה, בעטרה שעטרה לו אמו, מהו
עטרה. היינו שכתוב, ישראל אשר בכ אתפאר.
וכתוב, ובית תפארתי אפאר. דהיינו הג"ר, שהם
פאר של ז"א הנקרא ישראל. ונקרא תפארת.

(שסג) ההוא תננא מאן וכו' : עשן זה
מי היה. א"ר יצחק, הוא, השכינה שנתגלתה
לשם. כש"א, מי זאת עולה מן המדבר כתמרות
עשן. שסובב על השכינה. א"ר יהודה, למה לך
כל כך, הרי מקרא שלם הוא, שכתוב, והר סיני
עשן כולו מפני אשר ירד עליו ה' באש ויעל
עשנו כעשן הכבשן. אשרי העם שראו את זה
וידעו את זה.

(שסא) אמר ר' יצחק וכו' : אר"י, התורה
ציתנה באש שחורה על אש לבנה, לכלול הימין
(דפו"י דף פ"ד ע"א)

שסד) א"ר חייא, כד אתגליפו אתוון בלוחי אבנא, הו מתחזיין בתרין סטרין. מסטרא דא, ומסטרא דא, ולוחין מאבן ^ו סנפירינון הו, ואתגליפו ואתחפין באשא חוורא, ואתוון הו מאשא אוכמא, ומתגלפן בתרין סטרין, מסטרא דא ומסטרא דא.

שסה) אמר ר' אבא, לוחין הו בעינייהו, ואתוון הו טאסין, ומתחזיין בתרין אשין, אשא חוורא, ואשא אוכמא, לאתחזאה כחדא, ימינא ושמאלא, דכתיב ^ה ארך ימים בימינה בשמאלה וגו'. והא כתיב מימינו אש דת למו. אלא מסטרא ^ה דגבורה הוה, ואתכלילת ^א בימינא. ובגין כך אשא חוורא ואשא אוכמא. שסו) תאנא, כתיב ^ט והלחת מעשה אלהים המה ^ו וגו', א"ר יהודה, והלחת ^ע כתיב. חד. תרי הו ומתחזיין חד. ועשר אמירן מתגלפי בהו. חמש כלילן בחמש, למהוי כלא ימינא. מעשה אלהים המה ודאי.

שסז) רבי יצחק אמר, של סנפירינון הו, ^{*} ותריין אבנין הו. ואבנין הו סתימאן. נשיב קב"ה ברוחא, ואתפשטו ואתגליפו תרין לוחין. ר' יהודה אמר, כעין סנפירינון ^פ הו. משמע דכתיב מעשה אלהים המה.

שסח) אמר ליה, אי הכי, סנפירינון דא דהוא אבנא טבא יקרא משאר אבנין, לאו עובדא דקב"ה אינון. ^צ א"ל, במאי אוקימנא מעשה אלהים המה. המה

מסרת הזהר

חלופי גרסאות

ח) (משלי ג') וישלח ליה צ"ג. ט) (שמות ל"ב) ב"א ^ו מוסיף וגו' מעשה אלקים ודאי. ע ל"ג כתיב. פ מוסיף הו דהו אבן טבא. צ ל"ג א"ל; אלא. שמש צ"ב.

דרך אמת ^ו ספיר היו. ^ה צ' ב' קסב רכג א רז ב ויקרא קעו א. ^א קכב א צו לב א פ ב.

מאמר

הסולם

והלוחות מעשה אלקים המה

שסד) אמר ר' חייא וכו': אר"ה. כשנחקקו האותיות בלוחות האבן, היו גראות משני הצדדים, מצד זה ומצד זה. והלוחות מאבן ספיר היו, ונחקקו ונתכסו באש לבנה, והאותיות היו מאש שחורה, ונחקקו משני הצדדים מצד זה ומצד זה.

שסז) ר' יצחק אמר וכו': ר"א. של ספיר היו, ושני אבנים היו, והאבנים היו סתומים, נפח הקדוש ברוך הוא ברוח, ונתפשטו ונחקקו ב' לוחות. ר' יהודה אמר, כעין ספיר היו, ולא ספיר ממע, זה משמע משכתוב, מעשה אלקים המה. ואם היו אבן ספיר הרי הם כשאר אבנים טובות, ולא מעשה אלקים.

שסח) אמר ליה אי וכו': א"ל א"כ. ספיר זה שהוא אבן טוב יקר משאר האבנים, אינו מעשה אלקים, והלא כל הבריאה היא מעשה אלקים. אמר לו במה אנו מבארים הכתוב מעשה אלקים המה, המה בדיוק, שהם מעשה אלקים ביחוד, ואינם נכללים במעשי הבריאה. אלא בוא וראה, כתוב והלוחות מעשה אלקים. הלוחות כתוב, ולא כתוב, והאבנים מעשה אלקים המה. אלא שנפח באבנים ונחפשוטו ונחקקו

שסד) אמר ר' חייא וכו': אר"ה. כשנחקקו האותיות בלוחות האבן, היו גראות משני הצדדים, מצד זה ומצד זה. והלוחות מאבן ספיר היו, ונחקקו ונתכסו באש לבנה, והאותיות היו מאש שחורה, ונחקקו משני הצדדים מצד זה ומצד זה.

שסה) אמר ר' אבא וכו': אר"ה. הלוחות היו בעינים, דהיינו בשלימות בלי שינוי, והאותיות היו פורחות ונראות בשתי מיני אש, אש לבנה ואש שחורה, כדי להראות יחד ימין ושמאל, שלבן הוא ימין ושחור הוא שמאל. שכתוב, ארך ימים בימינה בשמאלה וגו'. שואל הרי כתוב, מימינו אש דת למו. ומשיב, אלא מצד הגבורה היתה, שהוא שמאל ונכללה בימין. ומשום זה היתה בה, אש לבנה ואש שחורה.

שסו) תאנא כתיב וכו': למדנו, כתוב, והלוחות מעשה אלקים המה וגו'. אמר ר' יהודה, והלוחות כתוב, חסד יר, דהיינו אחד, שנים היו ונראו כאחד. ועשרה דברות נחקקו בהם. חמשה (דפוי דף פ"ו ע"א י) דף פ"ד ע"ב)

דייקא. ^ר אלא ת"ח, כתיב והלחת מעשה אלהים. הלחת כתיב, ולא כתיב והאבנים מעשה אלהים המה.

שסט) אמר ר' שמעון, כלל חד הוא, אבל אלין תרין לוחין עד לא אתברי עלמא הוו, ואסתלקו מערב שבת, ועבד לון קב"ה, ועובדוי הוו.

שע) ממה אתעבידו. תאנא, מההוא טלא עלאה, דנגיד מעתיקא קדישא. וכד נגיד ואתמשך לחקל דתפוחין קדישין, נטל קב"ה תרין כפורי מנייהו, ואתגלידו, ואתעבידו תרין אבנין יקירין. נשב בהו, ואתפשטו לתרין לוחין, הה"ד מעשה אלהים המה והמכתב מכתב אלהים הוא. כמה דכתיב, ^י כתובים באצבע אלהים. שעא) תאנא, אצבע אלהים. ההוא אצבע סליק לעשרה. כמה דאתמר, אצבע אלהים היא. וכל אצבע ואצבע סליק לעשרה, עד ^ה דאתעביד ידא שלימתא, דכתיב ^ו וירא ישראל את היד הגדולה.

שעב) אמר ר' יהודה, חרות על הלחת, נקיבין הוו אבנין, ואתחזיאו לתרין סטרין, חרות גלופא דגליפין. אמר ר' אבא, מהאי סטרא אתחזי סטרא אחרא, ואתקרי מהכא, מה דכתיב בסטרא אחרא.

שעג) רבי אלעזר אמר, בנס הוו כתיבין, דכל בני נשא, הוו אמרין וסהדין, דהא מכתב אלהים הוא ודאי, דהא כל בני עלמא לא יכלין למנדע לון כמה דהוו. שעד) לדעתייהו דאינון דאמרין, נקיבין הוו, מי כתיב חרות בלחת, על הלחת כתיב. אלא הכי תאנא, חמשא קלין אינון לימינא, וחמשא לשמאלא. ואינון

חלופי גרסאות
ק א"ל. ר דיתעבד.

מסרת הזהר
(י) (דברים ט'). (כ) (שמות י"ד) ב"ב קעג צ"ג.

והלוחות מעשה אלקים המה

הסולם

מאמר

כמו שלמדנו, אצבע אלקים היא. וכל אצבע ואצבע עולה לעשר, עד שנעשו יד שלם, שכתוב, וירא ישראל את היד הגדולה. אף כאן אצבע אלקים עולה לעשר.

שעב) אמר ר' יהודה וכו': אר"י, חרות על הלחת, נקיבין היו כתב האבנים מעבר לעבר, והכתב נראה משני הצדדים. חרות, פירושו, חקיקת החקיקות, דהיינו מעבר לעבר. אמר ר' אבא מצד הזה נראה צד האחר, ונקרא מכאן, מה שכתוב בצד האחר.

שעג) ר' אלעזר אמר וכו': רא"א. בנס היו כתובים, שכל בני אדם היו אומרים ומעידים שהוא מכתב אלקים ודאי, כי כל בני העולם לא יכלו לדעת אותם כמו שהיו.

שעד) לדעתייהו דאינון דאמרין וכו': שואל, לדעתם של אלו האומרים שהיו נקיבין מעבר לעבר, מי כתוב, חרות בלוחות, חרות על הלוחות כתוב. ולא מעבר לעבר. ומשיב, אלא כך למדנו, חמשה קלות הם לימינא וחמשה

ונחקקו שני לוחות כנ"ל. והאבנים עצמם היו אבן ספיר ממש.

שסט) אמר ר' שמעון וכו': אר"ש. הכל הוא אחד. שדברי ר' יוסי ודברי ר' יהודה הולכים אל מקום אחד. אבל אלו שני לוחות, היו עד שלא נברא העולם ועלו מערב שבת, ועשה איתם הקב"ה, ומעשיו היו.

שע) ממה אתעבידו וכו': שואל, ממה נעשו הלוחות. ומשיב, למדנו, מטל העליון ההוא הנמשך מעתיקא קדישא, שהוא הכתר, וכשנחל ונמשך לשדה תפוחים הקדושים, שהיא המלכות, לקח הקב"ה שתי כוסות מהם ונקפאו ונעשו שתי אבנים יקרות. נפח בהם, ונתפשטו לשני לוחות ז"ש מעשה אלקים המה והמכתב מכתב אלקים. כמ"ש כתובים באצבע אלקים.

שעא) תאנא אצבע אלקים וכו': למדנו, אצבע אלקים. הנה אצבע ההוא עולה לעשרה. כי עשך אצבעות הן עשר ספירות, וכוללות זה מזה ויש בכל אצבע עשר ספירות. (דפריי דף פ"ד ע"ב)

דשמאלא כלילין בימינא. ומן ימינא, אתחזון אינון דשמאלא, והכא כלא איהו ימינא, ואתכלילין אלין באלין, מאן דהוה בסטרא דא, חמי לסטרא אחרא, וקרי לון לאינון אתוון. דהא תנינן, שמאלא אתחזר ימינא, דכתיב מימינו אש דת למו, ובגין כך מכתב אלהים הוא ודאי.

שעה) הא כיצד, מאן דהוה מסטרא דא, הוה ^ה קרי בדא, אנכי יי' אלהיך. ומאלין אתוון הוה חמי, וקרי לא תרצח. הוה קרי לא יהיה לך. והוה חמי וקרי, לא תנאף. והוה קרי לא תשא את שם יי' אלהיך לשוא. והוה חמי וקרי לא תגנב. וכלא מסטרא דא, וכך לכלהו, וכדין מסטרא אחרא, וכלהו כלילין דא בדא כה"ג.

הה"ד ^ז מכתב אלהים הוא. מכתב אלהים הוא ודאי.

שעו) וירד משה אל העם ויאמר אליהם. ^ה רבי יוסי אמר, מאי אמירא דא דכתיב ויאמר אליהם, ולא כתיב מאי קאמר. א"ר יצחק, תא חזי, ארחא דעלמא הוא, כד אתי חדוותא לבר נש, או כד אתי צערא, ^א עד לא ידע מניה לא יכיל למסבל, דהא לבא אתפרח לשעתא. וכד ידע מניה, קאים בקיומיה, ויכיל למסבל. ^ב כל שכן הכא, דהא משה אמר לון כל מה דהוה לבתר, ואתקיף לבייהו במלין, ולא יכילו למסבל. כ"ש אי לא אמר לון מידי. ובג"כ ויאמר אליהם בקדמיתא, ואתתקיף לבייהו. ולבתר וידבר אליהם.

שעו) ועם כל דא, לא יכילו למסבל, דהא תנינן, אמר ר' יהודה אמר ר' חייא אמר ר' יוסי, כד שמעו מלה דקב"ה, ^ג פרחת נשמתייהו, וסלקא נשמתייהו דישראל, עד כורסי יקרא דיליה, לאתדבקא תמן.

מסרת הזהר

(שם ל"ב) ב"א שמש צ"ב.

חלופי גרסאות

ש קרא; יקר. ת ל"ג מן ר"י עד ולא. א כה.
ב והכא לאו הכי. ג אתפרח.

מאמר

וחמשה לשמאל, ואלו של השמאל כלולים בימין, ומן הימין היו נראים אלו שבשמאל. וכאן, בלוחות, הכל הוא ימין שנכללו אלו ה' הדברות שבשמאל באלו שבימין. וע"כ מה שהיה בצד זה רואה לצד האחר וקורא אלו האותיות. באופן, שזה הנס הנאמר בלוחות שקורא מצד זה מה שכתוב בצד זה אינו נאמר על פנים ואחור של הלוחות, אלא על ימין ושמאל שבהם. כי לא היו חרותים מעבר לעבר. כי למדנו, השמאל חזר לימין, שכתוב, מימינו אש דת למו. ומשום זה מכתב אלקים הוא ודאי.

שעה) הא כיצד, מאן וכו': ומפרש. איך זה היה מי שהיה מצד זה היה קורא אנכי ה' אלקיך, ומאלו האותיות היה רואה וקורא לא תרצח. היה קורא לא יהיה לך, והיה רואה וקורא לא תנאף. והיה קורא לא תשא את שם ה' אלקיך לשוא, והיה רואה וקורא לא תגנב.

(דפו"י דף פ"ד ע"ב)

הסולם

והלוחות מעשה אלקים הנה

והכל מצד זה שבימין, וכך לכולם כן מצד האחר, וכולם כלולים זה בזה כאופן הזה. ז"ש מכתב אלקים הוא. מכתב אלקים הוא ודאי. שעו) וירד משה אל העם ויאמר אליהם: ר' יוסי אמר, מהו אמירה הזו שכתוב, ויאמר אליהם, ולא כתוב מה שאמר. א"ר יצחק בוא וראה, דרך העולם הוא, כשבא שמחה לאדם, או כשבא צער, בטרם שיבין אותו אינו יכול לסבול, כי לבו פורח ממנו מיד, וכשמבין ויודע אותו, הוא עומד בקיומו ויכול לסבול. כל שכן כאן, שמשא אמר להם מה שיהיה לאחר כך וחיזק לבם בדברים, ועם זה לא יכלו לסבול, כל שכן אם לא היה אמר להם כלום. ומשום זה, ויאמר אליהם מתחילה, וחיזק את לבם, ואח"כ וידבר אלקים.

שעו) ועם כל דא וכו': ועם כל זה, לא יכלו לסבול. כי למדנו, א"ר יהודה אמר ר' י

שעח אמרה אורייתא קמיה דקודשא בריך הוא, וכי למגנא הוינא מתרי אלפי שנין, עד לא אתברי עלמא, למגנא ד כתיב ה בה, ^(ט) ואיש * איש מבני ישראל ומן הגר הגר בתוכם ^(ז) ואל בני ישראל תדבר לאמר. ^(ס) כי לי בני ישראל עבדים. אן אינון בני ישראל. בה שעחא, אהדרת אורייתא נשמתיהו דישראל, כל חד וחד לאתריה. אורייתא אתקיפת, ואחידת בהו בנשמתיהו, לאהדרא להו לישראל הה"ד ^(טו) תורת יי תמימה משיבת נפש. משיבת נפש ממש.

שעט ^(י) תאנא, כתיב ^(טז) וישב שלמה על כסא יי למלך, כמה דכתיב, ^(יז) שש מעלות לכסא. ר' אבא אמר, דקיימא סיהרא באשלמותא. דתנינן, ביומיו דשלמה, קיימא סיהרא באשלמותא.

שפ אימתי באשלמותא. דקיימא בחמשה עשר, כמה דתנינן, אברהם. יצחק. יעקב. יהודה. פרץ. חצרון. רם. עמינדב. נחשון. שלמון. בועז. עובד. ישי. דוד. שלמה. כד אתא שלמה, קיימא סיהרא באשלמותא. הה"ד, וישב שלמה על כסא יי למלך. ו כתיב שש מעלות לכסא. כלא כגוונא דלעילא.

שפא ביומיו דצדקיה, קיימא סיהרא בפגימותא, ואתפגים. כד"א, ^(ק) וירח לא יגיה אורו. דתנינן, ביומיו דצדקיה, אתפגים סיהרא, ואתחשכו אנפייהו דישראל.

מסרת הזהר

(ח) (ויקרא י"ז) ח"ב קמב : (ז) (ויקרא כ"ד) ח"ג קו. (ט) (שם כ"ה) ח"א רסה : בא מז צ"ו ח"ב קצב. ח"ג ז : כט. קיא : קצו. רכג. (ע) (תהלים י"ט) הקסה"ז קיו צ"ב. (פ) (ד"ה א' כ"ט) (צ) (מלכים א' י') שמות צז צ"ק. (ק) (ישעיה י"ג) וישב כב צ"ג.

חלופי גרסאות

ד מוסיף הוא כתיב. ה ל"ג בה : ביה. ו תאנא כתיב (ד"ה א' ה') ותרב חכמת שלמה וגו' מאי ותרב א"ר אבא דקיימא סיהרא באשלמותא מאי באשלמותא דקיימא בחמשה עשר. ז ל"ג מן וכתיב עד ביומיו.

מאמר

ר' חייא אמר ר' יוסי, כששמעו מלה של הקב"ה, פרחו נשמתם, ועלו נשמות ישראל עד כסא הכבוד שלו להתדבק שם.

שעח אמרה אורייתא קמיה וכו' : אמרה התורה לפני הקב"ה, וכי לחנם הייתי שני אלפים שנה מטרם שנברא העולם. לחנם כתוב בה, ואיש איש מבני ישראל ומן הגר הגר בתוכם. ואל בני ישראל תדבר לאמר. כי לי בני ישראל עבדים. איפה הם בני ישראל. בה בשעה החזירה התורה את נשמות בני ישראל כל אחת ואחת למקומה. התורה התקיפה ואחזה בהן בנשמות להחזירן לישראל. ז"ש תורת ה' תמימה משיבת נפש, משיבת נפש ממש. כי השיבה נשמות ישראל אחר שפרחו מהם.

שעט **תאנא כתיב** וכו' : למדנו, כתוב, וישב שלמה על כסא ה' למלך. כמו שכתוב, שש מעלות לכסא. כנגד שש הספירות חג"ת נה"י, וע"כ נקרא כסא ה'. ר' אבא אמר, שעמדה (דפו"י דף פ"ד ע"ב *) דף פ"ה ע"א

הסולם

והלוחות מעשה אלקים המה

הלבנה במלואה, שלמדנו, בימיו של שלמה עמדה הלבנה במלואה. דחיינו הנוקבא דז"א הנקראת לבנה, היתה בכל שלמותה.

שפ **אימתי באשלמותא** וכו' : שואל, מתי הלבנה שהיא המלכות היא במלואה. ומשיב בשעה שעומדת בחמשה עשר מלכים, כמו שלמדנו אברהם, יצחק, יעקב, יהודה, פרץ, חצרון, רם, עמינדב, נחשון, שלמון, בועז, עובד, ישי, דוד, שלמה. כשבא שלמה, שהוא מלך הטי"ו, עמדה הלבנה, שהיא המלכות, במלואה. ז"ש וישב שלמה על כסא ה' למלך, שהוא המלכות. וכתוב, שש מעלות לכסא. כנגד חג"ת נה"י שלה, הכל כעין של מעלה.

שפא **ביומיו דצדקיה** וכו' : בימיו של צדקיה, עמדה הלבנה, שהיא המלכות, בחסרון, ונפגמה. כש"א וירח לא יגיה אורו. שלמדנו, בימיו של צדקיה נפגמה הלבנה, ונחשכו פניהם של ישראל.

שפב) פוק ח וחישיב, רחבעם, אביה, אסא, יהושפט, יהורם, אחזיהו, יואש, אמציהו, עוזיהו, יותם, אחז, יחזקיהו, מנשה, אמון, יאשיהו, צדקיהו, וכד אתא צדקיהו אתפגים סיהרא וקיימא על פגימותא, דכתיב ח ואת עיני צדקיה עור, ביה זמנא ט השליך משמים ארץ, האי ארץ אתעברא מקמי שמים, ואתרחקת מניה, ואתחשכא האי כ ארץ.

שפג) תאנא, בשעתא דקיימו ישראל על טורא דסיני שארי סיהרא לאנהרא, דכתיב, ח ויט שמים וירד, מהו וירד, דקריב שמשא לגבי סיהרא, ושרי לאנהרא סיהרא, דכתיב ט דגל מחנה יהודה מזרחה.

שפד) בטורא דסיני, אתמנא יהודה, רופינס במלכותא, דכתיב, ט ויהודה עוד רד עם אל ועם קדושים נאמן, מהו ועם קדושים נאמן, כד אמר קב"ה לישראל, ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש, נאמן הוה יהודה לקבלא מלכותא, ושארי סיהרא לאנהרא.

שפה) א אנכי יי אלהיך אשר הוצאתיך וגו' ר' אלעזר פתח, ט שמע בני מוסר אביך ואל תטוש תורת אמך, שמע בני מוסר אביך: דא קב"ה ואל תטוש תורת אמך: דא כנסת ישראל, מאן כ"י, דא בינה, כמה דכתיב, ח להבין אמרי בינה.

מסרת הזהר

חלופי גרסאות

ח וחישוב, ט ל"ג יואש, י אשיחו, כ מוסיף ארץ כלומר דקיימא סיהרא בפגימותא, ל ר' יצחק אמר מהכא ויהודה עוד רד עם אל הוה שולטניה בשעתא דהאי אל שליט על מלכותיה על טורא דסיני בהאי שעתא שליט מלכותיה דיהודה.

ר) (ירמיה נ"ב, ט) (איכה ב') ב"א רי צ"ג, ט) (שמואל ב' כ"ב) לעיל אות רפז צ"ס, א) (במדבר ב'), ב) (הושע י"ב) ויצא עד צ"ב, ג) (שמות כ') לך פח צ"ב ז"ח מא ט"ב ש"ג ש"ח ט"ד שכ"ח, ד) (משלי א') חיי שרה עא צ"ח מז ט"ד ש"ב תק"ח צו ט"ג שלי"ד, ה) (שם).

מאמר

הסולם

אנכי ה' אלקיך

שפד) בטורא דסיני וכו': בהר סיני, נתמנה יהודה לשלוט במלכות, שכתוב, ויהודה עוד רד עם אל ועם קדושים נאמן, שואל, מהו ועם קדושים נאמן, ומשיב, כשאמר הקב"ה לישראל, ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש, נאמן היה יהודה לקבל את המלכות, והתחילה הלבנה, שהיא המלכות, להאיר.

מאמר אנכי ה' אלקיך

שפה) אנכי ה' אלקיך וגו': ר' אלעזר פתח, שמע בני מוסר אביך ואל תטוש תורת אמך, שמע בני מוסר אביך זה הקב"ה דהיינו ז"א, ואל תטוש תורת אמך, זו היא כנסת ישראל, מי כנסת ישראל, זו היא בינה, כמ"ש להבין אמרי בינה.

שפב) פוק וחשוב וכו': צא וחשוב, רחבעם, אביה, אסא, יהושפט, יהורם, אחזיהו, יואש, אמציהו, עוזיהו, יותם, אחז, יחזקיהו, מנשה, אמון, יאשיהו, צדקיהו, וכשבא צדקיהו נפגמה הלבנה ועמדה בחסרונה, שכתוב, ואת עיני צדקיהו עור, בו בזמן, השליך משמים ארץ, דהיינו ארץ זה שהיא המלכות, נעברה מלפני שמים, שהוא ז"א, ונרחקה ממנו, ונחשכה ארץ הזאת.

שפג) תאנא בשעתא וכו': למדנה בשעה שעמדו ישראל על הר סיני התחילה הלבנה להאיר, שכתוב, ויט שמים וירד, מהו וירד, היינו שהשמש, שהוא ז"א הנקרא שמים, קרב אל הלבנה, שהיא המלכות, והלבנה התחילה להאיר, שכתוב, דגל מחנה יהודה מזרחה, יהודה הוא מרכבה למלכות, מזרחה, לשון זריחה והארה.

(דפו"י דף פ"ה ע"א)

שפז) ר' יהודה אמר, מוסר אביך : דא היא חכמה. ואל תטוש תורת אמן ; דא ם היא בינה. ר' יצחק אמר, ן הא והא, חד מלה אתפרשו. דתנינן, אורייתא מחכמה דלעילא נפקת. ר' יוסי אמר, מבינה נפקת, דכתיב להבין אמרי בינה, וכתוב ואל תטוש תורת אמן.

שפז) אמר ר' יהודה, אורייתא מחכמה ובינה אתכלילת, דכתיב, שמע בני מוסר אביך ואל תטוש תורת אמן. ר' אבא אמר, בכלא אתכלילת, דכיון דבאלין תרין אתכלילת, אתכלילת ם בכלא. בחסד, בדינא, ברחמי. בכלהו שלימותא דאצטריך מלה. אי מלכא ומטרוניתא מסתכמין, כלא מסתכמין. באתר דאלין משתכחין, כלא משתכחין.

שפז) ר' יוסי אמר, אנכי : ם דא שכינתא. ם כמה דכתיב, (י) אנכי ארד עמך מצרימה. יי ץ אלהיך : ר' יצחק אמר, אנכי : דא שכינתא, ופסקא טעמא. כד"א (י) אנכי עשו בכורך. יי אלהיך : ם דא קב"ה. ם כמה דכתיב, (י) מן השמים השמיעך את קולו. וכתוב אתם ראיתם כי מן השמים דברתי עמכם. מן השמים ם מן השמים ממש דא קב"ה.

שפט) אשר הוצאתיך מארץ מצרים. אשר : אתר דכלא מאשרין ליה. (י) הוצאתיך מארץ מצרים : דא יובלא. כמה דתנינן, מסטרא דיובלא נפקו ישראל

חלופי גרסאות

מסרת הזהר

(י) (בראשית מ"ו) ויחי לט צ"ב. (ז) (שם כ"ו).
(י) (דברים ד') ח"ב רע : ת"ז תכ"ב סד : תל"ח עט.
ם ל"ג היא. ן האיהא. ם ל"ג בכלא. ע ל"ג דא.
פ כד"א. צ מוסיף אלקיך כלא סליק לעילא למהוי.
כלא חד ; ד"א כ"דכתיב ואל תטוש תורת אמן.
ק ל"ג דא קב"ה. ר כד"א. ש ל"ג מן השמים.

אנכי ה' אלקיך

הסולם

מאמר

שפז) ר' יוסי אמר וכו' : ר"א, אנכי, זו היא השכינה, כמ"ש אנכי ארד עמך מצרימה. ה' אלקיך, ר' יצחק אמר, אנכי, שהיא השכינה פוסק אותה הטעם, שתחת המלה, אנכי, כתוב טעם טפחה, שנגינתו מפסיקה מן המלה שלאחריה ה' אלקיך. כמש"א אנכי עשו בכורך. שדרשינן, אנכי, מי שאני, עשו, הוא בכורך. וע"כ, ה' אלקיך זה הקב"ה, שהוא ז"א. כמ"ש מן השמים השמיעך את קולו. ושמים הוא ז"א. וכתוב, אתם ראיתם כי מן השמים דברתי עמכם. מן השמים ממש, זה הקב"ה. דהיינו ז"א.

שפט) אשר הוצאתיך מארץ מצרים : אשר, פירושו, מקום שהכל מאשרים אותו, שהוא בינה. הוצאתיך מארץ מצרים, זה יובל, שהוא בינה הנקראת אשר, הוציאנו ממצרים. כמו שלמדנו, מצד יובל, שהוא בינה, יצאו ישראל ממצרים. ומשום זה חמשים פעמים נזכר יציאת מצרים בתורה, וכן חמשים יום לקבלת

שפז) ר' יהודה אמר וכו' : ר"א, מוסר אביך, זה הוא חכמה, שנקראת אבא. ואל תטוש תורת אמן, זו היא בינה. ר' יצחק אמר, זה וזה, מוסר אביך ותורת אמן, בדבר אחד מתבארים שלמדנו, התורה יצאה מחכמה של מעלה. והחכמה עצמה מתחלקת לימין שנקרא אבא, ולשמאל שנקרא אמא. ר' יוסי אמר מבינה יוצאת התורה, שכתוב, להבין אמרי בינה, וכתוב, אל תטוש תורת אמן. והבינה נקראת אמא.

שפז) אמר ר' יהודה וכו' : אר"י, התורה מחכמה ובינה נכללה, שכתוב, שמע בני מוסר אביך ואל תטוש תורת אמן. ר' אבא אמר בכל הספירות נכללה, כיון שנכללה באלו השנים, חו"ב, היא נכללה בכולם. כי חו"ב כוללים בעצמם כל הספירות, בחסד, בדין ברחמים. עוה"ק חג"ת, בכל השלמות שהדבר צריך. אם המלך והמלכה התחברו בה כולם מתחברים בה. במקום שאלו, חו"ב, נמצאים, נמצאים כולם. (דטו"י דף פ"ה ע"א * דף פ"ה ע"ב)

ממצרים. ובגין כך, חמשין זמנין אדכר יציאת מצרים באורייתא. חמשין יומין לקבלא אורייתא. חמשין שנין לחירו דעבדין.

שצ) מבית עבדים: ה כמה דכתיב ו הכה כל בכור בארץ מצרים. ותנינן אלין כתרין תתאין, דאתרחיצו בהו מצראי. כמה דאית ביתא לעילא, אית ביתא לתתא. ביתא קדישא לעילא, דכתיב, בחכמה יבנה בית. ביתא תתאה לתתא, דלא קדישא, ב כמה דכתיב מבית עבדים.

שצא) תאנא, בשעתא דאתמר אנכי, כל ג אינון פקודי אורייתא, דמתאחדן במלכא קדישא עלאה, בסטרא ה דא, כלהו הוה כליין, בהאי מלה.

שצב) כמה דתנינן, כל פקודי אורייתא, מתאחדן ג בגופא דמלכא. ה מנהון ברישא דמלכא, ומנהון בגופא, ומנהון בידי מלכא, ומנהון ברגליו, ולית מאן דנפיק מן גופא דמלכא לבר. ובגין כך, מאן דפשע ו בחד פקודי אורייתא, כמאן דפשע בגופא דמלכא, כמה דכתיב ו ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי. בי ממש. ווי כ לחייביא, דעברין על פתגמי אורייתא, ולא ידעין מאי קא עבדין. שצג) דאמר ר' שמעון, ההוא אתר דאיהו חב לגביה, ההוא אתר ממש גלי חוביה. ה חב בקב"ה, קב"ה גלי חוביה, דכתיב ו יגלו שמים עונו וארץ מתקוממה לו. יגלו שמים עונו: דא קב"ה. וארץ מתקוממה לו: דא ג כ"י.

מסרת הזהר

חלופי גרסאות

ט) (שמות י"ב) וישלח ז צ"ה. י) (משלי כ"ד) ב"א רמא צ"ה. כ) (ישעיה ס"ו) ב"ב רכח צ"ב. ל) (איוב כ') בשלח עד צ"י

ת כד"א. א דכלא. ב ל"ג כמה. ג ל"ג אינון. ד ל"ג במלכא קדישא עלאה. ה ל"ג דא. ו במלה דא. ז במלכא קדישא עלאה. ח ל"ג מנהון ברישא דמלכא. ט בפקודי ול"ג בחד. י כד"א. כ להנהו חייביא. ל מוסיף חוביה ואמר ר' שמעון קב"ה ממש גלי חוביה. מ בקב"ה חב. נ קב"ה.

מאמר

הסולם

אנכי ה' אלקיך

שצב) כמה דתנינן וכו': כמו שלמדנו, כל מצות התורה נאחזים בגוף המלך, שהוא ז"א, מהם בראש המלך, מהם בגוף, ומהם בידי המלך, ומהם ברגליו. ואין מהם מי שיוצא מגוף המלך ולחוץ. ומשום זה, מי שפושע במצוה אחת שבתורה, הוא כמי שפושע בגוף המלך. כמ"ש, ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי, בי ממש. אוי לרשעים העוברים על דברי תורה, ואינם יודעים מה שעושים.

שצג) דאמר ר' שמעון וכו': דאר"ש, מקום ההוא שחטא לו, מקום ההוא ממש מגלה חטאו. חטא בהקב"ה, כנ"ל, הקב"ה מגלה חטאו, שכתוב, יגלו שמים עונו וארץ מתקוממה לו. יגלו שמים עונו, זה הקב"ה, דהיינו ז"א הנקרא שמים, וארץ מתקוממה לו זו כנסת ישראל, דהיינו המלכות הנקראת ארץ.

תניא

לקבלת התורה, וכן חמשים שנים לחירות העבדים. שכל אלו הם כנגד חמשים שערי בינה.

שצ) מבית עבדים: כמו שכתוב, הכה כל בכור בארץ מצרים, ולמדנו, שהם אלו כתרין התחתונים שהמצרים בטחו בהם. כמו שיש בית למעלה יש בית למטה, בית הקדוש למעלה כמ"ש בחכמה יבנה בית, בית תחתון למטה בקליפות, שאינו קדוש, הוא כמ"ש מבית עבדים.

שצא) תאנא בשעתא דאתמר וכו': למדנו, בשעה שנאמר אנכי, כל אלו מצות התורה שנאחזים במלך הקדוש העליון, שחוא דא בצד זה, כולם היו כלולים במלה הוה, אנכי.

(דפו"י דף פ"ה ע"ב)

י ת ר ו

קא

שצד) תניא, שמים גליין חוביה דבר נש. ובשעתא ^ו דאיהו גליא חוביה, ארץ עביד דינא ^ז דבר נש, דכתיב וארץ מתקוממה לו, למעבד ^ח דינא ביה. אמר ר' יוסי, תנינן משמיה דר' שמעון, ^ט בשעתא דאתיהיבת אורייתא, אימא ובנין בשלימותא אשתכחו, דכתיב ^י אם הבנים שמחה.

שצה) אנכי יי' אלהיך. אנכי, כמה דתנינן, בת היתה לו לאברהם אבינו, ^ק היא שכינתא. ודא בת. יי' אלהיך, דכתיב ^י בני בכורי ישראל. וכתיב ^י עץ חיים היא למחזיקים בה, הא בן.

שצו) אשר הוצאתיך מארץ מצרים, דכתיב ^י יובל היא קדש תהיה לכם, וכתיב ^{יא} אם הבנים שמחה. ^{יב} וקדשתם את שנת החמשים שנה וקראתם דרור, ^{יג} הא אימא ובנין. יתבא אימא יתבין בנין. ^{יד} כלהו בחדוה בשלימותא. ^{טו} וע"ד כתיב, אם הבנים שמחה. מתעברא אימא, כלהו מתעברן מדוכתייהו. וכתיב, ^{טז} לא תקח האם על הבנים. ותנינן, לא יעביד בר נש חובי לתתא, בגין ^{יז} דאתעבר אימא מעל בנין.

שצז) אמר ר' יצחק, כלא קב"ה. כלא הוא. כלא חד. ומלין אלין, למחצדי חקלא אתגליין. זכאין אינון בעלמא דין, ובעלמא דאתי.

מסרת הזהר

חלופי גרסאות

ו (תהלים קי"ג) לעיל שנו צ"ר. ו (שמות ד') לעיל רנו צ"ק. ו (משלי ג') ב"א רכס צ"א. ו (ויקרא כ"ה) לך קמד צ"ה. ו (תהלים קי"ג) לעיל אות שנו צ"ר. ו (דברים כ"ב) ויצא צו צ"ט.

ט דאיהו גליין. ע בב"ג. פ ביה דינא. צ ל"ג בשעתא דאתיהיבת אורייתא; דאמר; דאמר ר"ש. ק דא. ר מוסיף כתיב וקדשתם. ש היא. ת מוסיף ועלמין כלהו. א ל"ג וע"ד. כתיב אם הבנים שמחה. ב דיתעבר.

מאמר

הסולם

אנכי ה' אלקיך

את שנת החמשים שנה וקראתם דרור. שהיא בינה הנקראת שנת החמשים, ונקראת אמא. הרי אמא ובנים. אמא שהוציאנו ממצרים, ובנים שהם, אנכי שהיא בת. ה' אלקיך שה"ס בן, כנ"ל. יושבת אמא יושבים הבנים, כולם בשמחה בשלימות. ועל זה כתוב, אם הבנים שמחה. נעברה אמא, כולם נעברים ממקומם, וכתוב, לא תקח האם על הבנים, ולמדנו שפירוש, לא יעשה אדם חטאים למטה הגורמים להעביר אמא מעל הבנים.

שצז) אמר ר' יצחק וכו': אר"י, הכל, כל המדרגות הנ"ל, הוא הקב"ה, הכל, הוא, הכל אחד. ודברים אלו מגולים לקוצרי השדה, דהיינו אותם שכבר זכו לסו"ה, ברנה יקצורו. כלומר, שכבר זכו לקבל מדרגותיהם מן המלכות המכונה שדה. אשרי הם בעולם הזה ובעולם הבא.

תאני

שצד) תניא שמים גליין וכו': למדנו השמים. שהוא ז"א, מגלים עונו של אדם, ובשעה שהוא מגלה עונו, הארץ, שהיא המלכות עושה הדין של האדם, שכתוב, וארץ מתקוממה לו, לעשות בו דין. אמר ר' יוסי למדנו בשם ר' שמעון, בשעה שניתנה התורה, האם, שהיא בינה, והבנים, שהם זו"ן, נמצאו בשלימות. שכתוב, אם הבנים שמחה.

שצה) אנכי ה' אלקיך; אנכי, הוא כמו שלמדנו, בת היתה לו לאברהם אבינו, שהיא השכינה. וזו היא בת. ה' אלקיך, הוא כמו שכתוב, בני בכורי ישראל. שהוא ז"א הנקרא ישראל. וכתוב, עץ חיים היא למחזיקים בה. שהוא ז"א הנקרא עץ החיים. הרי בן.

שצו) אשר הוצאתיך מארץ מצרים; היינו שכתוב, יובל היא קדש תהיה לכם. שהיא בינה. וכתוב אם הבנים שמחה. וקדשתם (דפרי דף פ"ה ע"ב)

שצח) תאני אמר ר' אלעזר, ^ג כתיב, בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ. וכתיב, ^ה ביום עשות יי' אלהים ארץ ושמים. במאי אוקימנא הני קראי, הא תנינן, דתרווייהו כחדא אתבראו. מלמד, שנטה הקב"ה קו ימינו וברא השמים, ונטה קו שמאלו, וברא את הארץ. בקדמיתא את השמים ואת הארץ, ולבתר ארץ ושמים.

שצט) תנן, כתיב, ^ה ביום ההוא אענה נאם יי' אענה את השמים והם יענו את הארץ. אענה את השמים, שמים ממש. דכתיב ^ו השמים כסאי. והם יענו את הארץ. הארץ ממש, דכתיב והארץ הדום רגלי. שמים שמים עלאין. וארץ ארץ עלאה. דתניא, כד אתקן שמים דא בתיקוניו, ^ז אתקן ^ח לקבליה דהאי ארץ, ותיאובתיה לקבלה, ^י בחד דרגא דאקרי צדיק. ^י כמה דכתיב, ^{יא} וצדיק יסוד עולם, ואתדבק בהאי ארץ.

ת) ומרישא דמלכא, עד ההוא אתר דשארי האי צדיק, אתי חד נהרא * קדישא, משחא דרבות, ואטיל בסגיאות תיאובתא, בהאי ארץ קדישא, ונטל כלא האי ארץ. ^ב ולבתר, מהאי ארץ אתון כלא, עילאי ותתאי. כדכורא דא, כד תיאובתיה לאתדבקא בנוקבא, ^ג דאפיק זרעא דרבות, מרישא דמוחא, בההוא אמה, ואטיל בנוקבא, ^ד ומניה מתעברא נוקבא, אשתכח, דכלהו שייפין דגופא,

מסרת הזהר

חלופי גרסאות

ג ל"ג כתיב. ד ל"ג אתקן. ה לקבלה. ו בחדוותא.
ז ל"ג כמה; כד"א. ח ובתר; ומהאי ארץ מדשן לבתר
כלא. ט ואפיק. י ומינה.

ק (בראשית ב') לעיל אות רמס צ"ל. ר) (הושע ב')
ח"ג קמו. ט) (ישעיה ס"ו) ח"ב קטו. קנח. : רמא.
ח"ב רטז : רלד : רמג : רמח. רעה. ת"ז בהקדמה א :
תס"ט קיא : ת) (משלי יוד) ב"א רפו צ"ג.

מאמר

הסולם

אנכי ה' אלקיך

שלמדנו, כשנתקן השמים הזה בתיקוניו, נתתקן כנגד ארץ הזה, והשתוקקותו כנגדה. הוא במדרגה אחת שנקראת צדיק, שכתוב, וצדיק יסוד עולם. והתדבק בארץ הזה.

ת) ומרישא דמלכא וכו': ומראש המלך, שהוא הג"ר דז"א, עד מקום שהוא ששורה צדיק הזה, שהוא יסוד דז"א, בא ונמשך נהר אחד קדוש של שמן המשחה ומטיל בחשק גדול בארץ הזה, שהיא המלכות. וארץ הזה לוקחת הכל, ואח"כ מארץ הזה גיוונים הכל, עליונים ותחתונים. כדכורא הזה, כשחשקו להתדבק בנוקבא, שמוציא זרע של רביה מראש המוח, באמה ההוא, ומטיל אל הנוקבא, שממנו מתעברת הנוקבא, ונמצא שכל איברי הגוף כולם מתדבקים בנוקבא, והנוקבא לוקחת הכל. כדמיון הזה, למדנו, כל המשלים את עשרה הראשונים בבית הכנסת לוקח שכר כולם, ר' יוסי אומר, כנגד כולם. כי עשרה ראשונים הם כנגד

שצח) תאני אמר ר' אלעזר וכו': למדנו, אר"א, כתוב, בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ. שהשמים קדמו לארץ, וכתוב, ביום עשות ה' אלקים ארץ ושמים. שהארץ קודמת לשמים. במה נישב כתובים אלו הסותרים זה את זה. ומשיב, הרי למדנו, ששניהם נבראו יחד, מלמד, שנטה הקב"ה קו ימינו וברא את השמים, ונטה קו שמאלו וברא את הארץ. וע"כ, כתוב תחלה את השמים ואת הארץ, ואח"כ ארץ ושמים.

שצט) תנן כתיב וכו': למדנו, כתוב, ביום ההוא אענה נאם ה' אענה את השמים והם יענו את הארץ. אענה את השמים היינו השמים ממש, שהוא ז"א, שכתוב, השמים כסאי, שבינה אומרת, הו"א הוא כסאי. והם יענו את הארץ, הארץ ממש, שהיא המלכות. שכתוב, והארץ הדום רגלי. שמים, היינו שמים עליונים, שהוא ז"א. וארץ, ארץ עליונה, שהיא המלכות. (נפ"א דף פ"ה ע"ב י' דף פ"ו ע"א)

כלהו מתדבקן בנוקבא, ונוקבא אחידא כלא. כדוגמא דא תנינן, כל דאשלים לעשרה ^כ קדמאי ^ז דבי כנישתא, נוטל אגר כלהו. ר' יוסי אומר, לקבלי דכלהו. (תא) ר' יצחק אומר, כתיב ^א ויט שמים וירד, ^מ וכתיב וירד ^י לעיני כל העם על הר סיני, ^נ ויט שמים וירד, ^ס לאן נחת. אי תימא דנחת לסיני, על הר סיני כתיב ולא כתיב בהר סיני.

(תב) אלא, ויט שמים וירד, לאן נחת. אומר ר' ^ע יוסי, נחית בדרגוי, מדרגא לדרגא, ומכתרא לכתרא, עד דאתדבק בהאי ארץ, וכדין אתנהר סיהרא, וקיימא באשלמותא. הה"ד ויט שמים וירד, להאי ארץ. וכדין כתיב, על הר סיני. מה קיימא על הר סיני, הוי ^פ אימא דא שכינתא.

(תג) ר' אבא אומר מהכא, ^ב מפני אשר ירד עליו ^י באש. וכתיב ^ג כי ^י אלהיך אש אוכלה הוא. וכתיב, ^ד וי"י המטיר על סדום ועל עמורה גפרית ואש מאת ה' מן השמים. וי"י המטיר דא הוא ארץ, מאן אתר נטיל האי, סופיה זקרא מוכח. ^ז דכתיב מאת ^י מן השמים, ^ק מן השמים ממש. רבי חייא אומר ^ר מהכא, וידבר אלהים את כל. כל, כללא דכלא, דהא בהאי תליא כלא. (תד) ^ה לא יהיה לך אלהים אחרים על פני. רבי יצחק אומר, אלהים אחרים,

חלופי גרסאות

כ ל"ג קדמאי. ל בבי. מ ל"ג מן וכתוב עד ויט. נ מוסיף תנא ויט. ס לון. ע מוסיף יוסי אומר ר' יהודה אומר ר' חייא; אומר ר' חייא אומר ר' יהודה. פ אומר. צ ל"ג דכתיב. ק ל"ג מן השמים. ר מכאן כתיב.

מסרת הזהר

(א) (שמואל א' כ"ב) לעיל אות רפו צ"ס. (ב) (שמות י"ט) ב"א רנו צ"א. (ג) (דברים ד') ב"א רצו צ"א. (ד) (בראשית י"ט) נח מ צ"א ז"ח ד ט"ד שלב כא ט"ד שכו. (ה) (שמות כ') ויחי קצב צ"ב ז"ח כז ט"ג ש"ג מד ט"ב שט"ז עח ט"ג ש"א ט"ד ש"ו.

אנכי ה' אלקיך

אוכלה הוא, דהיינו השכינה. הרי שירד אל השכינה. ומקשה, וכתוב, וה' המטיר על סדום ועמורה גפרית ואש מאת ה' מן השמים. הרי שז"א עצמו הוא אש שממנו ירד על סדום. ומשיב, וה' המטיר זה ארץ, שהיא השכינה. כי והויה יורה על הוא ובית דינו שהיא השכינה, (כנ"ל בשלח דף י"ג אות נ"ב) וממנה נמשך האש על סדום. אלא מאיזה מקום לקחה זה, מוכיח סוף המקרא, שכתוב מאת ה' מן השמים, מן השמים ממש שהוא ז"א. שכל מה שיש לשכינה מקבלת מן ז"א. ר' חייא אומר, מכאן נשמע שירד ונתחבר עם השכינה. וידבר אלקים את כל. אלקים הוא השכינה, כלל, היינו כלל הכל שהוא ז"א, כי בזה, בז"א, תלויים הכל. הרי שז"א ירד ונתחבר עם השכינה.

מאמר לא יהיה לך

(תד) לא יהיה לך אלהים אחרים על פני; ר' יצחק אומר אלהים אחרים להוציא השכינה. שלא יהיה לך אלהים אחרים במקום השכינה

הסולם

מאמר

כנגד עשר ספירות, והמשלים הוא כנגד המלכות, שהמלכות שהיא הנוקבא, לוקחת הכל. כנ"ל.

(תא) ר' יצחק אומר וכו': ר' יצחק אומר, כתוב, ויט שמים וירד ובתורה כתוב, וירד ה' לעיני כל העם על הר סיני, ולפי זה, ויט שמים וירד, לאן ירד, ואם תאמר שירד לסיני, כבכתוב שבתורה, הרי על הר סיני כתוב, ולא כתוב בהר סיני.

(תב) אלא ויט שמים וגו': ומשיב, אלא ויט שמים וירד, לאן נחת. אומר ר' יוסי, ירד במדרגותיו ממדרגה למדרגה מכתר לכתר עד שנתדבק בארץ הזו, שהיא המלכות, ואז הלבנה שהיא המלכות, האירה ועמדה במלואה. ז"ש, ויט שמים וירד, לארץ הזו. ואז כתוב, על הר סיני. מי עמדה על הר סיני, הוי אומר, השכינה. וירד אל השכינה.

(תג) ר' אבא אומר וכו': רא"א, מכאן נשמע שירד אל השכינה. כתוב, מפני אשר ירד עליו ה' באש, וכתוב, כי ה' אלקיך אש (דפו"י דף פ"ו ע"א)

לאפקא שכינתא. על פני, לאפקא אפי מלכא. דבהו אתחזי מלכא קדישא, ואינון שמיה. והוא אינון. הוא שמיה, דכתיב ^(ו) אני יי' הוא שמי. הוא ושמיה חד הוא. בריך שמיה לעלם ולעלמי עלמיא.

תה) תאני רבי שמעון, זכאין אינון ישראל, דקב"ה קרא לון אדם, דכתיב ^(ז) ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם, ^(ח) אדם כי יקריב מכם. מאי טעמא קרא לון אדם. משום דכתיב ^(ט) ואתם הדבקים ביי' אלהיכם. אתם ולא שאר עמין עכו"ם. ובג"כ אדם אתם, אתם קרויין אדם, ^(י) ואין עכו"ם קרויין אדם.

תו) דתניא, אמר ר' שמעון, כיון דבר נש ישראל אתגזר, עאל בברית דגזר קב"ה באברהם, דכתיב ^(י) ויי' ברך את אברהם בכל. וכתיב ^(י) חסד לאברהם. ושאר למיעאל בהאי ת אתר. כיון דזכה לקיימא פקודי אורייתא, עאל ביה בהאי א אדם, ואתדבק בגופא דמלכא, וכדין אקרי אדם.

תז) וזרעא דישראל אקרון אדם. ת"ה, כתיב ביה בישמעאל, ^(א) והוא יהיה פרא אדם. ב פרא אדם, ולא אדם. ג פרא אדם, משום דאתגזר. ושירותא דאדם הוה ביה, דכתיב ^(ב) וישמעאל בנו בן שלש עשרה שנה בהמולו את בשר ערלתו, כיון דאתגזר, עאל בהאי שירותא, ד דאקרי כל. ה"ד ^(ג) והוא יהיה פרא אדם, ולא אדם. ידו בכל, ידו בכל ודאי, ולא יתיר, משום דלא קביל פקודי אורייתא. שירותא

מסרת הוחר

חלופי גרסאות

- (ו) (ישעיה מ"ב) וישלח גב צ"ב ז"ח ב ט"ד ש"מ ג ט"ד שט"ו עה ט"א של"ה תק"ח קיו ט"א ש"ב קיה ט"ג ש"י. ז) (יחזקאל ל"ד) שמות קיה צ"ב. ח) (ויקרא א') לך קא צ"ב ז"ח ג ט"ד ש"ב. ט) (דברים ד') ב"ב קו צ"א. י) (בראשית כ"ד) לעיל אות שמש צ"ט. כ) (מכה ז') לך קמח צ"ב. ז) (בראשית ט"ז) ח"ב פו. ח"ג קצב : ת"ז ת"ע קלב. ט) (שם י"ז). י) (שם ט"ז) לעיל ציון ל'.

- ש ל"ג ואין עכו"ם קרויין אדם. ת אדם. א אתר. ב ל"ג פרא אדם. ג ל"ג פרא אדם. ד דקארי.

מאמר

הסולם

לא יהיה לך

השכינה שנקראת אלקים. על פני, להוציא פני המלך, שבהם נראה המלך הקדוש, והם שמו, ושמו הם, שהפנים הנראים הם שמו, שהוא המלכות, ושמו הוא הפנים הנראים. הוא שמו ד"א הוא שמו, כלומר שהם אחד, שכתוב, אני הויה הוא שמי. הוא ושמו אחד הוא. בריך שמו לעולם ולעלמי עולמים.

תו) וזרעא דישראל אקרון וכי : חרע ישראל נקראים אדם. בוא וראה, כתוב בו בישמעאל, והוא יהיה פרא אדם. פרא אדם ולא אדם. פרא אדם נקרא משום שנמול, והתחלה של אדם היתה בו, שכתוב, וישמעאל בנו בן שלש עשרה שנה בהמולו בשר ערלתו. כיון שנמול נכנס בהתחלה זו שנקרא כל, שהוא יסוד. ז"ש והוא יהיה פרא אדם. ולא אדם. ידו בכל, בכל ודאי ולא יותר, משום שלא קיבל מצות התורה, התחלה היתה בו משום שנמול, אבל לא נשלם במצות התורה. אבל זרע ישראל שנשלמו בכל נקראים אדם ממש, וכתוב, כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו.

א"ר

תה) תאני ר' שמעון וכי : תאני ר"ש, אשרי הם ישראל, שהקב"ה קראם אדם, שכתוב, ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם. וכן, אדם כי יקריב מכם. מה הטעם שקראם אדם, הוא משום שכתוב, ואתם הדבקים ב'ה' אלקיכם. אתם, ולא שאר עמים עכו"ם, ומשום זה אדם אתם, אתם קרואים אדם ואין עכו"ם קרואים אדם.

תו) דתניא אמר ר' שמעון וכי : שלמדנו, אר"ש, כיון שאדם מישראל נימול נכנס בברית שכרת הקב"ה עם אברהם, שכתוב, (דפריי דף פ"ו ע"א)

הוה ביה, בגין דאתגזר, ולא אשתלים בפקודי אורייתא. אבל זרעא דישראל, דאשתלימו בכלא, אקרון אדם ממש, וכתוב ^ט כי חלק יי עמו יעקב חבל נחלתו. תח) א"ר יוסי, בג"ד, כל פרצופין ^ה שרו, בר מפרצופא דאדם. ר' יצחק אמר, כד ^ב אתעבד, אתחזי דגליפא גו גליפין דאשלמותא. א"ר יהודה, היינו דאמרי ^ו אינשי ^ג ד קיטרוי בזיקא, ^ח בטפסא שכיחי.

תט) רבי יהודה הוה אזיל מקפוטקיא ללוד, למחמי לרבי שמעון, דהוה תמן, והוה רבי חזקיה אזיל עמיה. אמר רבי יהודה לר' חזקיה, הא דתנינן, קמי ר' שמעון, והוא יהיה * פרא אדם, ודאי כך הוא. ודא הוא ברירא דמלה. סופיה דקרא דכתיב. ועל פני כל אחיו ישכון. מהו ועל פני כל אחיו ישכון. תי) אמר ליה, לא שמענא, ולא אימא. דהא אוליפנא, כתיב ^ט וזאת התורה אשר שם משה. אשר שם משה, אתה יכול לומר. דלא שם משה, אי אתה יכול לומר.

תיא) פתח ר' יהודה ואמר, ^ז כי הוא חייך וארך ימך. מאן דזכי באורייתא, ולא אתפרש מינה, זכי לתרין חייך, חד בעלמא דין, וחד בעלמא דאתי. דכתיב חייך, תרי. וכל מאן דיתפרש מינה, כמאן ^ס דמתפרש מן חיי, ומאן דמתפרש מר' שמעון, כאילו מתפרש מכלא.

תיב) ומה בהאי קרא דאיהו פתח פתחא, לא יכילנא למיעאל בה. פתגמי אורייתא דסתמינן, על אחת כמה וכמה. ווי לדרא, דר' שמעון בן יוחאי יסתליק

חלופי גרסאות

מסרת הזהר

ט) (דברים ל"ב) ב"א קצד צ"ד. ט) (דברים ד') חיי ה שארי. ו ל"ג אינשי. ז קוטרוי. ח בטפסא. ; שרה כ"ו צ"ב. פ) (שם ל') לך קכ צ"ב. בספטא. ט דאתפרש. י כד ר',

דרך אמת ב) כשנעשה ציור אדם אזי נראה שחוקק תוך חקיקות השלימות דהיינו שנראה כמו שהוא בשלימות ברוח ונפש. ג) מה שקשור ברוח מצוי בציור וכן האדם קשור ברוח חיים מצוי בציור וחוא כמזג הנופח שמצייר הזגין בנפוחת רוחו כרצונו והוא מבואר.

לא יהיה לך

הסולם

מאמר

תי) אמר ליה לא וכו' : א"ל לא שמעתי ולא אומר. כי למדנו, וזאת התורה אשר שם משה. אשר שם משה אתה יכול לומר, שלא שם משה, דהיינו שלא שמע מרבו, אין אתה יכול לומר.

תיא) פתח ר' יהודה וכו' : פר"י ואמר, כי הוא חייך ואורך ימך. מי שזכה בתורה ולא נפרד ממנה, זוכה לשני חיים, אחד בעולם הזה ואחד בעולם הבא, שכתוב, חייך לשון רבים, שהם שנים. וכל מי שנפרד ממנה, הוא כמו שנפרד מן החיים. ומי שנפרד מן ר' שמעון כאלו נפרד מכל.

תיב) ומה בהאי קרא וכו' : ומה במקרא הזה שהוא פתח בו פתח לא יכולנו לכנוס בה. דברי תורה הסתומים על אחת כמה וכמה. אוי לדור

תח) א"ר יוסי וכו' : אר"י, משום זה כל צורת פנים מותר לעשות חוץ מפני אדם. ר' יצחק אמר, כשנעשה צורת אדם, נראה שחוקק תוך חקיקות של השלמות. דהיינו שניכר בה שלמות מיוחדת. א"ר יהודה, היינו שאומרים אנשים, קשריו עם הרוח נמצא בצורה, שבצורת אדם הנעשה, ניכר קשריו עם הרוח שבו.

תט) ר' יהודה הוה וכו' : ר"י היה הולך מקפוטקיא ללוד, לראות את ר' שמעון שהיה שם. ור' חזקיה היה הולך עמו. אמר ר' יהודה לר' חזקיה זה שלמדנו לפני ר' שמעון, והוא יהיה פרא אדם, ודאי כך הוא, וזה הוא בירורו של הדבר, אבל סוף הכתוב שכתוב, ועל פני כל אחיו ישכון, מהו ועל פני כל אחיו ישכון. (דפ"י דף פ"א י' דף פ"ו ע"ב)

מניה. דכד כ אנן קיימין קמי דר' שמעון, מבויעין דלבא פתיחין לכל עיבר, וכלא מתגליא. וכד אתפרשנא מניה, לא ידענא מידי, וכל מבויעין סתימין.

תיג) אמר ר' חזקיה, היינו דכתיב, ז ויאצל מן הרוח אשר עליו ויתן על שבעים איש הזקנים, כבוצינא דא, דנהרין מינה כמה בוצינין, והוא בקיומיה שכיח. כך ר' שמעון בן יוחאי, מארי דבוצינין, הוא ז נהיר לכלא, ונהורא לא אעדי מניה, ואשתכח בקיומיה. אזלו עד דמטו לגביה.

תיד) כד מטו גביה, אשכחוהו, דהוה יתיב ולעי באורייתא, והוה אמר, ר תפלה לעני כי יעטף ולפני יי' ישפוך שיחו. כל צלותא דישראל צלותא, וצלותא דעני עלאה מכלהו. מאי טעמא. משום דהאי סלקא עד כורסי יקרא דמלכא, ואתער ברישיה. וקב"ה מ משתבח בההיא צלותא ודאי. תפלה דעני, תפלה אקרי. תטו) כי יעטף. עטופא דא, לאו עטופא דכסו ז הוא, דהא לית ליה. אלא, כתיב הכא כי יעטף. וכתיב התם, ה העטופים ברעב. ולפני יי' ישפך שיחו, דיקבל קמי מאריה, ו דא ניחא ליה קמי קב"ה, משום דעלמא מתקיימא ביה, כד לא אשתכחו שאר קיימי עלמא בעלמא. ווי למאן דההוא מ מסכנא יקבל עלוהי למאריה, משום דמסכנא קריב למלכא יתיר פ מכלהו, דכתיב ו) והיה כי יצעק אלי ושמעתי כי חנון אני.

תטז) ולשאר בני עלמא, זמנין דשמע, זמנין דלא שמע. מ"ט. משום דדיריה

מסרת הזהר

חלופי גרסאות

כ הוינן קמיה. ז ל"ב נהיר. מ מתעטף. נ ל"ב הוא. ס ולא. ע דיקבל ול"ג מסכנא. פ מכלא.

ז (במדבר י"א. ק) (תהלים ק"ב) ב"א קסז צ"ג. ו (איכה ב') בשלח סה צ"ר. ו (שמות כ"ב) ב"א קסג צ"ב ז"ח ט"ג שמי'. ו

מאמר

הסולם

לא יהיה לך

עד כסא הכבוד של המלך ונתעטרה בראשו. והקב"ה משתבח בתפלה ההוא, בודאי, ע"כ תפלה של עני נקרא תפלה.

תטו) כי יעטוף: עטוף זה אינו עטוף של כסות, שהרי אין לו כסות, אלא כתוב כאן כי יעטוף, וכתוב שם העטופים ברעב. אף כאן, כי יעטוף הוא ברעב. ולפני ה' ישפוך שיחו, שיצעק לפני אדונו. וזה נוח לו לפני הקב"ה, משום שהעולם מתקיים בו, בשעה שלא נמצא מקיימי עולם אחרים בעולם. אוי למי, שעני ההוא יצעק עליו לאדונו, משום שהעני קרוב אל המלך יותר מכולם, שכתוב, והיה כי יצעק אלי ושמעתי כי חנון אני.

תטז) ולשאר בני עלמא וכו': ולשאר בני העולם, פעמים ששומע ופעמים שאינו שומע. מה הטעם. הוא משום שמשכנו של הקב"ה הוא באלו כלים השבורים, שכתוב, ואת דכא

לדור שר' שמעון יסתלק ממנו. כי כשאנו עומדים לפני ר' שמעון, מבועי הלב פתוחים לכל עיבר, והכל מתגלה, וכשנפרדנו ממנו אין אנו יודעים כלום, וכל המבועים סתומים.

תיג) אמר ר' חזקיה וכו': אר"ה, היינו שכתוב, ויאצל מן הרוח אשר עליו ויתן על שבעים איש הזקנים, כנר הזה שמאירים ממנו כמה נרות, והוא נמצא על שלמותו, שלא נחסר ממנו כלום מחמת שהדליקו ממנו הנרות. כך ר' שמעון בן יוחאי בעל הנרות, הוא מאיר לכל, והאור לא סר ממנו ונמצא על שלמותו. הלכו עד שהגיעו אצלו.

תיד) כד מטו לגביה וכו': כשהגיעו אצלו מצאוהו שהיה יושב ועוסק בתורה, והיה אומר, תפלה לעני כי יעטוף ולפני ה' ישפוך שיחו. כל התפלות של ישראל הם תפלה, ותפלת העני עליונה מכולם. מה הטעם. משום שזו עולה ודפו"י דף פ"ו ע"ב

דמלכא בהני ^ז מאני תבירי, דכתיב, ^ח ואת דכא ושפל רוח. וכתיב ^א קרוב יי' לנשברי לב. ^ב לב נשבר ונדכה אלהים לא תבזה.

תיו) מכאן תנינן, מאן דנזיף במסכנא, נזיף בשכינתא, דכתיב ואת דכא ושפל רוח. וכתיב ^א כי יי' יריב ריבם וגו'. בגין דאפטרופא דלהון תקיפא, ושליטא על כלא, דלא אצטריך סהדי, ולא אצטריך לדיינא אחרא, ולא נטיל משכונא. כשאר ^ז דיינא. ומה משכונא נטיל, נשמתינ דבר נש, דכתיב וקבע את קובעיהם נפש. תיח) תו אמר תפלה לעני, ^ק כל אתר דאקרי תפלה, מלה עלאה היא, ^ר דהיא סלקא לאתר ^ש עלאה. תפלה דרישא, ^ת אינון תפלי דמלכא, ^א דאנח ^ב להו. תיט) ר' שמעון אסחר רישיה, וחמא לר' יהודה ולר' חזקיה, דמטו גביה. בתר דסיים אסתכל בהו. אמר להו, ^ג סימא הוה לכו ואתאביד מנייכו. אמרו ליה, ודאי ^ד דפתחא עלאה פתח מר, ולא יכילנא למיעאל בה.

תכ) אמר, מאי היא. אמרו ליה, ^ז והוא יהיה פרא אדם, וסופיה דקרא בעינא למנדע, דכתיב ועל פני כל אחיו ישכון, מהו על פני כל אחיו. דהא ברירא דכוליה קרא ידענא, ^ה והאי לא ידענא, דסיפיה דקרא, לא אתחזי כרישיה.

תכא) אמר לון, חייכון, כלא חד מלה היא, ובחד דרגא סלקא. תאנא, כמה פנים לפנים, אית ליה לקודשא בריך הוא. פנים דנהרין. פנים דלא נהרין. פנים תתאין. פנים *) רחיקין. פנים קריבין. פנים דלגו. פנים דלבר. פנים דימינא. פנים דשמאלא.

מסרת הזהר

חלופי גרסאות

ת) (ישעיה נ"ז) וישב יד צ"ב. א) (תהלים ל"ד) וישב יד צ"ג. ב) (שם נ"א) מקץ לג צ"א. ג) (משלי כ"ב). ד) (בראשית ט"ז) לעיל אות תז צ"ל.

דרך אמת ^ז כלים שבורים והם העניים והענוים.

מאמר

הסולם

לא יהיה לך

שבאו אצלו. אחר שסיים, דברי תורה שלו, הסתכל בהם. אמר להם אוצר היה לכם ונאבד מכם. דהיינו ששמעו דברי תורה ושכחו אותם. אמרו לו ודאי שפתח עליון פתח אדוני, ואין אנו יכולים להכנס בו.

תכ) אמר מאי היא וכו': אמר, מה היא. אמרו לו, והוא יהיה פרא אדם, וסוף המקרא אנו רוצים לדעת, שכתוב, ועל פני כל אחיו ישכון, מהו, על פני כל אחיו. כי בירורו של כל המקרא אנו יודעים וזה אין אנו יודעים, כי סוף המקרא אינו נראה כראשו.

תכא) אמר לון חייכון וכו': אמר להם, חייכם שהכל הוא דבר אחד, ובמדרגה אחת עולה. למדנו, כמה פנים לפנים יש להקב"ה. יש פנים המאירים, פנים שאינם מאירים, פנים תחתונים, פנים רחוקים, פנים קרובים, פנים שבפנים, פנים שבחוץ, פנים של ימין, פנים של שמאל.

תא

דכא ושפל רוח. וכתוב, קרוב ה' לנשברי לב. לב נשבר ונדכה אלקים לא תבזה.

תיו) מכאן תנינן וכו': מכאן למדנו, מי שגוער בעני גוער בשכינה, שכתוב, ואת דכא ושפל רוח. וכתוב, כי ה' יריב ריבם וגו'. כי האפטרופוס שלהם הוא גבור ושולט על כל, שאין צריך לעדים, ואינו צריך לדין אחר, ואינו מקבל משכון כשאר הדיינים, ואיזה משכון הוא מקבל, היינו נשמות של בני אדם, שכתוב, וקבע את קובעיהם נפש.

תיח) תו אמר תפלה וכו': עוד אמר. תפלה לעני, כל מקום שנקרא תפלה, הוא דבר עליון, שהיא עולה למקום עליון. תפלה של ראש, הם התפללין שהמלך מניח אותם. דהיינו מוחין דר"א, הנקראים תפלה של ראש.

תיט) ר' שמעון אסחר וכו': החזיר ר' שמעון ראשו, וראה את ר' יהודה ור' חזקיה (דפו"י דף פ"ו ע"ב *) דף פ"ו ע"א)

תכב) תא חזי, זכאין אינן ישראל קמיה דקב"ה, דאחידן באנפין עלאין דמלכא. באינן פנים דהוא ושמה אחידן ^ו בהו, ^ז ואינן ושמה חד הוא. ^ח ושאר עמין אחידן באינן פנים רחיקין, באינן פנים תתאין. ובגיני כך אינן רחיקין מגופא דמלכא, דהא חמינא כל אינן דמצרים, קריבוי דישמעאל, כמה אחין וקריבין הוו ליה, וכלהו הוו באנפין תתאין, באינן פנים רחיקין.

תכג) ובגיניה דאברהם, כד אתגזר ישמעאל, זכה, דשוי מדוריה וחולקיה באתר דשליטא על כל אינן פנים רחיקין ותתאין, על כל אינן פנים דשאר עמין. הה"ד ^ט ידו בכל, ובגיני כך על פני כל אחיו ישכון, כלומר, ישוי מדוריה וחולקיה לעילא מכלהו, דכתיב ידו בכל, דשליטא על כל שאר פנים דלתתא. ובג"כ על פני כל אחיו ודאי, דלא זכו כוותיה.

תכד) אתו רבי יהודה ור' חזקיה, ונשקו ידיו. א"ר יהודה, היינו דאמרי אינשי, ^ה חמרא בדדריא, ונביעא דבירא, בקטירא דקיורא אתעטר. ווי לעלמא, כד יסתלק מר מניה. ווי לדרא, דיתערע בההוא זמנא. זכאה דרא דאשתמודעון ליה למר. זכאה דרא דאיהו שרי בגויה.

תכה) אמר רבי חזקיה, הא תנינן, גיורא ^ו כד אתגזר, אקרי גר צדק, ולא יתיר. והכא אמר מר ידו בכל. אמר ר"ש, כלא אתקשר בחד. אבל גיורא תנינן.

חלופי גרסאות

ו ביה. ז ואינן הוא ושמה ול"ג חד הוא. ח ועצ"ז ; ועמין עצ"ז. ט ל"ג ידו בכל ובג"כ. י דחמינא.

דרך אמת ^ה יין בשמריו ונביעת הבאר בקשירת קיזא שהיא קשר של קיימא מתעטר ורמז על רשביי שהוא בשכל ושאנן ושקט כ"ן השקט על שמריו ושהוא כמעין נובע מוסיף וחולך באלו שתי מעלות הוא קשור ומעוטר. ו] כשנימול.

מאמר

הסולם

לא יהיה לך

תכד) אתו ר' יהודה וכו': באו ר' יהודה ור' חזקיה ונשקו ידיו. א"ר יהודה, זהו שאנשים אומרים, יין מתחזק על שמריו ומבוע הבאר מתעטר על קשר העפר והפסולת שמכסה אותו, שמתוך דוחקו לפרוץ העפר נובע ביותר כח. כן ישמעאל התחזק בשליטתו על כל הפסולת של אחיו שהם הפנים המרוחקים והתחתונים הנ"ל. אי לעולם כשיסתלק אדוני ממנו. אי לדור שיקרה בזמן ההוא. אשרי הדור שמכיר את אדוני, אשרי הדור שהוא שורה בתוכו.

תכה) אמר ר' חזקיה וכו': אריה. הרי למדנו, גר שנתגייר נקרא גר צדק ולא יותר, וכאן אמר אדוני, ידו בכל. שזכה ליסוד שנקרא כל. א"ר שמעון הכל נקשר במקום אחד, אבל גר למדנו, ומשונה ישמעאל שאינו גר, שבנו של אברהם היה, בנו של קדוש היה. וכתוב בו בישמעאל, הנה ברכתי אותה, כתוב כאן הנה ברכתי

תכב) תא חזי זכאין וכו': בוא וראה, אשרי הם ישראל לפני הקב"ה, שנאחזים בפנים העליונים של המלך, בפנים ההם, שהוא ושמם אחוזים בהם, והוא ושמם אחד. (כנ"ל אות ת"ד) ושאר העמים אחוזים באלו פנים הרחוקים, באלו פנים התחתונים, ומשום זה הם רחוקים מגוף המלך. כי אנו רואים, כל אלו המצרים קרוביו של ישמעאל, וכמה אחים וקרובים היו לו, וכולם היו בפנים התחתונים באלו פנים הרחוקים. תכג) ובגיניה דאברהם וכו': ובשביל אברהם, כשנמול ישמעאל, זכה, ששם משכנו וחלקו במקום השולט על כל אלו פנים הרחוקים ותחתונים, על כל אלו הפנים של שאר העמים. ז"ש, ידו בכל, אשר כל, פירושנו יסוד (כנ"ל אות ת"ז) ומשום זה על פני כל אחיו ישכון, כלומר, ישום משכנו וחלקו למעלה מכולם, שכתוב, ידו בכל, השולט על כל שאר הפנים שלמטה. ומשום זה, על פני כל אחיו, ודאי שהם לא זכו כמותו.

(דפ"י דף פ"ו ע"א)

שאני ישמעאל, דלאו גיורא הוא. בריה דאברהם כ הוה, בריה דקדישא ז הוה. וכתוב ביה בישמעאל, הנה ברכתי אותו. כתיב הכא, ברכתי אותו. וכתוב ה' וי' ברכך את אברהם בכל. ועל כך כתיב, ידו בכל.

תכו) ובגיני כך כתיב, על פני כל אחיו ישכון. דאי שאר קריבוי נ אתגיירו אקרון גירי צדק, ולא יתיר, והוא יתיר ועלאה מכלהו. כ"ש ו אינון דלא אתגזרו, דקיימין באינון אפין רחיקין, באינון אפין תתאין. ואיהו, מדוריה לעילא מכל פנים דידהו, ומכל פנים פ דעמין עעכו"ם, הדא הוא דכתיב, על פני כל אחיו ישכון. א"ר יהודה, קב"ה בגין כך אכריו ואמר, לא יהיה לך אלהים אחרים על פני, דדא הוא מהימנותא דליה.

תכו) לא תעשה לך פסל וכל תמונה. הא אתמר. ואמר רבי יוסי, כל פרצופין שרי, בר מפרצופא דאדם, דהא האי פרצופא שליט בכלא.

תכח) דבר אחר, לא תעשה לך פסל וכל תמונה. רבי יצחק פתח, אל תתן את פיך לחטיא את בשרך. כמה אית ליה לבר נש לאזדהרא על פתגמי אורייתא, כמה אית ליה לאזדהרא דלא יטעי בהו, ולא יפיק מאורייתא מה דלא ידע, ולא קביל מרביה. דכל מאן דאמר במלי דאורייתא מה דלא ידע, ולא קביל מרביה, עליה כתיב לא תעשה לך פסל וכל תמונה. וקב"ה זמין לאתפרעא מניה, בעלמא דאתי, בזמנא דנשמתיא בעיא למיעאל ק לדוכתא, דחיין לה לבר, ותשתצי מההוא אתר דצירא בצרורא דחיי דשאר נשמתיין.

חלופי גרסאות

כ ל"ג הוה. ז הוא. מ ל"ג התם. נ אתגזרו. ס ל"ג אינון. ע וקיימין. פ דשאר עמין. צ דהוא הוה. ק לדוכתה דדחיין.

מסרת הזהר

ה) (בראשית י"ז) וארא סג צ"ר. ו) (שם כ"ד) לעיל אות תו צ"י. ז) (שמות כ') ח"ב צא. ח"ג פד: ת"ז חס"ו צו: ז"ח ב ט"ד שמ"א תק"ח קיו ט"ב שכו. ח) קהלת ה') הקסה"ז קו צ"א ז"ח ס ט"ד שמ"ז סא ט"א ש"ה.

הסולם

מאמר

ברכתי, וכתוב שם, וה' ברכך את אברהם בכל, אף ברכה שבכאן הוא בכל. ועל כך כתוב, ידו בכל.

לא תעשה לך

תכו) לא תעשה לך פסל וכל תמונה: כבר נתבאר. ואמר ר' יוסי, כל צורת פנים מותר לעשות חוץ מפני אדם, כי פני אדם שולט על כל.

תכח) דבר אחר לא וגו': פירוש אחר, על לא תעשה לך פסל וכל תמונה. ר' יצחק פתח, אל תתן את פיך לחטיא את בשרך. כמה יש לו לאדם להזהר בדבריו תורה, כמה יש לו להזהר שלא יטעה בהם, ולא יוציא דבר בתורה מה שאינו יודע ומה שלא קבל מרבו, שכל מי שאומר בדברי תורה מה שאינו יודע ולא קבל מרבו, עליו כתוב, לא תעשה לך פסל וכל תמונה. ועתידי הקב"ה להפרע ממנו בעולם הבא, בזמן שנשמטו רוצה להכנס למקומה דוחים אותה לחוץ, ותכלה ממקום ההוא הצרור בצרור החיים של שאר הנשמות.

ר'

תכו) ובגיני כך כתיב וכו': ומשום זה כתוב, על פני כל אחיו ישכון, כי אם שאר קרוביו נתגיירו היו נקראים גר צדק ולא יותר, והוא יותר, ועליון מכולם. כל שכן אלו שלא נמולו העומדים באלו פנים הרחוקים באלו התחתונים, שהוא, משכנו למעלה מכל פנים שלהם, ומכל פנים של העמים עכו"ם, ז"ש על פני כל אחיו ישכון. אמר ר' יהודה, הקב"ה הכריז בשביל זה, ואמר, לא יהיה לך אלהים אחרים על פני. כי זה היא האמונה שלו. דהיינו המלכות, שנקראת פוים (כנ"ל באות ת"ד).

(דפו"י דה פ"ו ע"א)

תכט) ר' יהודה אומר מהכא ^ט כמה דתנינן, ^ס למה יקצף האלהים על קולך. קולך: דא היא נשמתיה דבר נש. אמר רבי חייא, ע"ד כתיב, כי י"י אלהיך אל קנא. מ"ט. משום דקני לשמיה בכלא. אי בגין פרצופין מקני לשמיה, משום דמשקר בשמיה. אי משום אורייתא.

תל) תנינן, אורייתא כלא שמא קדישא היא, דלית לך מלה באורייתא דלא כליל בשמא קדישא. ובגיני כך, בעי לאזדהרא, בגין דלא יטעי בשמיה קדישא, ולא ישקר ביה. ומאן דמשקר במלכא עלאה, לא עאלין ליה ^ז לפלטריו דמלכא, וישתצי מעלמא דאתי.

תלא) אמר רבי אבא, כתיב הכא לא תעשה לך פסל וכל תמונה. וכתיב התם, * ^י פסל לך שני לחת אבנים. כלומר, לא תעשה לך פסל, לא תעבד לך אורייתא אחרא דלא ידעת, ולא אמר לך רבך. מאי טעמא. כי אנכי י"י אלהיך אל קנא, אנא הוא דזמין לאתפרעא מינך בעלמא דאתי, בשעתא דנשמתא בעיא למיעאל ^ת קמאי, כמה זמין לשקרא ^א בה, ולעילא ^ב לה גו גיהנם.

תלב) ג תניא, אמר ר' יצחק, לא תעשה לך וגו', דבעי בר נש דלא לשקרא בשמא דקב"ה דקשרא קדמאה, דאתקשרו ישראל בקב"ה, כד אתגזרו. ודא הוא קיומא ^ד קדמאה דכלא, למיעאל בברית דאברהם, דהוא קשרא דשכינתא. ובעי בר נש, דלא לשקרא בהאי ברית, דמאן דמשקר בהאי ברית, משקר בקב"ה. מאי שקרא. הוא, דלא ייעול האי ברית ברשותא אחרא. כמה דאת אמר ^ו ובעל בת אל נכר.

מסרת הזהר

חלופי גרסאות

ס) (שם) הקסח"ז קיא צ"ב. י) (שמות ל"ד) ח"ג רעג. ר' ל"ג ר' יהודה אומר מהכא. ט' ל"ג כמה דתנינן. כ) (מלאכי ב') חיי שרה טו צ"ג. ת קמיה. א ביה. ג דבר אחר לא תעשה לך פסל וגו' דבעי ב"נ דלא לשקרא בשמא דקב"ה ומאי

איהו דא ברית קיימא קדישא דמאן דמשקר בהאי ברית משקר בשמא דקב"ה. ד ל"ג קדמאה.

דרך אמת ז] להיכלו של מזל.

מאמר

הסולם

לא תעשה לך

תלא) אמר ר' אבא וכו': אר"א, כתוב. כאן לא תעשה לך פסל וכל תמונה, וכתוב שם, פסל לך שני לוחות אבנים, כלומר, לא תעשה לך פסל, פירוש, לא תעשה לך תורה אחרת שלא ידעת ולא אמר לך רבך. מהו הטעם. כי אנכי ה' אלקיך אל קנא. היינו אני הוא העתיד להפרע ממך בעולם הבא. בשעה שהנשמה תבקש להכנס לפני. כמה עתידים לשקר בה ולהכניסה לתוך הגיהנם.

תלב) תניא אמר ר' יצחק וכו': למדנו, אר"א, לא תעשה לך וגו', היינו שצריך האדם שלא ישקר בשמו של הקב"ה, כי קשר הראשון שנתקשרו ישראל בהקב"ה, היה כשנמולו, וזה הוא חוק הראשון לכולם, להכנס בבריתו של אברהם, שהוא קשר של השכינה. וצריך האדם שלא ישקר בברית הזה, שמי שמשקר בברית

הזה

תכט) ר' יהודה אומר וכו': רי"א מכאן, כמו שלמדנו, למה יקצוף אלקים על קולך. קולך, זה הוא נשמתו של אדם. אמר ר' חייא, על זה כתוב, כי ה' אלקיך אל קנא הוא. מה הטעם. משום שמקנא לשמו בכל, אם בשביל צורת פנים מקנא לשמו, משום שמשקר בשמו. אם משום התורה, שאומר מה שלא יודע ולא קיבל מרבו.

תל) תנינן אורייתא כלא וכו': למדנו, התורה כולה היא שם קדוש, שאין לך דבר בתורה שאינו כלול בשם הקדוש. ומשום זה צריכים להזהר, שלא לטעות בשמו הקדוש ולא ישקר בו, ומי שמשקר במלך העליון אין מכניסים אותו לארמון המלך, ויכלה מעולם הבא.

(דפרי" דף פ"ז ע"א * דף פ"ז ע"ב)

תלג) ר' יהודה אמר מהכא, (ז) ביי' בגדו כי בנים זרים ילדו. מאן דמשקר בהאי ברית, משקר בקב"ה. משום דהאי ברית בקב"ה אחידא, וכתוב לא תעשה לך פסל וכל תמונה אשר בשמים ממעל וגו'.

תלד) (ח) לא תשתחוה להם ולא תעבדם. ר' אלעזר הוה אוזיל בארחא, והוה ר' חייא עמיה. אמר ר' חייא, כתיב (ו) וראית בשביה אשת יפת תאר וגו', מאי טעמא. והא כתיב לא תתחתן בהם. אמר ליה, בעוד דברשותיהו קיימי.

תלה) ותא חזי, לית לך אנתו בעמין עכו"ם ה כשרה כדקא חזי. דתנינן, אמאי אסמין פרשתא דא, לבן סורר ומורה. אלא בודאי, מאן דנסיב האי אתתא, בן סורר ומורה ירית מינה. מאי טעמא. משום דקשה למעבר זוהמא מינה, וכל שכן ההיא דאתנסיבת בקדמיתא, דדינא בדינא אתדבק, וואסתאבת בה, וקשיא זוהמא למעבר מינה, והיינו דאמר משה בנשי מדין, (ט) וכל אשה יודעת איש למשכב זכר הרוגו.

תלו) זכאה חולקיה. דההוא בר נש דירית אחסנתא דא. ונטיר לה. דבההוא אחסנא קדישא אתדבק בר נש בקב"ה, כל שכן אי זכי בפקודי אורייתא, דהא פשיט מלכא ימיניה ז לקבליה, ואתדבק בגופא קדישא. ועל דא כתיב בהו בישראל, (י) ואתם הדבקים ביי' אלהיכם. ח וכתוב (י) בנים אתם ליי'. בנים אתם ממש. דכתיב (יא) בני בכורי ישראל. וכתוב (יב) ישראל אשר בך אתפאר.

חלופי גרסאות

ה דכשרה ; דאתכשרא. ו ואשתאבת. ז ל"ג לקבליה. ח ל"ג וכתוב.

מסרת הזהר

(ז) (הושע ה') לך קצט צ"א. (ח) (שמות כ') ויחי קצד צ"א ת"ז תס"ט קיח : ת"ע קלה. ז"ח כו ט"ג ש"ג. (י) (דברים כ"א). (ט) (במדבר ל"א). (י) (דברים ד') לעיל אות תה צ"ט. (פ) (שם י"ד) לך נג צ"ב. (צ) (שמות ד') לעיל אות רנו צ"ק. (ק) (ישעיה מ"ט) לעיל אות רנה צ"ר.

לא תשתחוה להם

שלמדנו, למה נסמכה פרשה זו לבן סורר ומורה. אלא בודאי, מי שנושא אשה זו, יורש ממנה בן סורר ומורה. מהו הטעם. משום שקשה להעביר הוזהמה ממנה, וכל שכן אותה, שהיתה נשאת מקודם לאיש עכו"ם, שהדין נתדבק בדין, ונטמאת, וקשה להעביר ממנה הוזהמה. והיינו שאמר משה בנשי מדין, וכל אשה יודעת איש למשכב זכר הרוגו.

תלו) זכאה חולקיה וכו' : אשרי חלקו של אדם ההוא היורש ירושה זו של אות ברית קודש, ושומר אותה, שבירושה הקדושה הו מתדבק האדם בהקב"ה. כל שכן אם זוכה במצות התורה, שהמלך מושיט ימינו לנגדו, ומתדבק בגוף הקדוש, ב"א. ועל כן כתוב בהם בישראל, ואתם הדבקים בה' אליהם. וכתוב, בנים אתם לה'. בנים אתם ממש. שכתוב, בני בכורי ישראל, וכתוב ישראל אשר בך אתפאר.

לא

הסולם

מאמר

הזה הוא משקר בהקב"ה, ומהו שקר, הוא שלא יכניס ברית ההוא ברשות אחר, כש"א, ובעל בת אל נכר.

תלג) ר' יהודה אמר וכו' : רי"א, מכאן, בה' בגדו כי בנים זרים ילדו. כי מי שמשקר בברית הזה הוא משקר בהקב"ה, משום שברית הזה אחוז בהקב"ה, וכתוב, לא תעשה לך פסל וגו'.

מאמר לא תשתחוה להם

תלד) לא תשתחוה להם ולא תעבדם ; ר' אלעזר היה הולך בדרך, והיה ר' חייא עמו. אמר ר' חייא כתוב, וראית בשביה אשת יפת תואר וגו'. מהו הטעם התירה התורה, והרי כתוב, לא תתחתן בהם. אמר לו לא תתחתן היינו בעוד שעומדת ברשותם. אבל כאן שנשבתה ובאה לרשות ישראל התירה התורה. תלה) ותא חזי לית וכו' : ובוא וראה, אין לך אשה כשרה בעמים עכו"ם כראוי.

(דפויי דף פ"ז ע"ב)

תלז) לא תשא את שם וגו'. ר' שמעון פתח, ויאמר אליה אלישע מה אעשה לך הגידי לי מה יש לך בבית. אמר לה אלישע, כלום אית לך על ס מה דתשרי ברכתא דקודשא בריך הוא, דתנינן אסור ליה לבר נש, לברכא על פתורא ריקניא. מ"ט. משום דברכתא דלעילא, לא שריא באתר ריקניא. תלח) ובגיני כך, בעי בר נש לסדרא על פתוריה, חד נהמא, או יתיר, לברכא עלוי. ואי לא יכיל, בעי לשיירא מההוא מזונא דאכל, על מה דיברך. ולא ישתכח דיברך בריקניא.

תלט) כיון דאמרה, אין לשפחתך כל בבית כי אם אסוך שמן. אמר ודאי הא ברכתא שלימתא בהאי, דכתיב ת) טוב שם משמן טוב. דשמא קדישא משמן נפקא, לאתברכא, לאדלקא בוצינין קדישין. מאי שמן כ דא. ר' יצחק אמר, כמה דאת אמר, כשמן הטוב על הראש וגו'. ר' אלעזר אומר, אלין טורי דאפרסמונא דכיא. תמ) אמר ר' שמעון, טוב שם, כמה טבא שמא עלאה, דבוצינין כ עלאין קדישין, כ כד כלהו נהרין משמן טוב, כמה דאמינא. נ ואסיר ליה לבר נש, לאדכרא שמיא דקודשא בריך הוא בריקניא. ס דכל מאן ע דאדכר שמא דקב"ה בריקניא, טב ליה דלא אתברי.

תמא) ר' אלעזר אמר, לא אצטריך למדכר שמא קדישא אלא בתר פ מלה. * דהא שמא קדישא, לא אדכר כאורייתא, אלא בתר תרין מלין, דכתיב בראשית ברא אלהים.

חלופי גרסאות

מסרת הזהר

ר) (שמות כ') ח"ב פח. צ. צא : ח"ג יב. פד : ת"ז תכ"א ס. תכ"ד סט. תס"ו צו : ט) (מלכים ב' ד') לך צא צ"ה. ת) (קהלת ז'). א) (תהלים קל"ג) לך צב צ"א.

ט ל"ג מה. י ל"ג לאתברכא. כ מוסיף דא כד"א (בראשית ב') ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. ל ל"ג עלאין. מ דכלהו ול"ג כד. נ מוסיף מכאן תנינן אסור. ס וכל. ע דידכר. פ מוסיף מלה כלומר על מלה.

לא תשא

הסולם

מאמר

להתברך ולהדליק את נרות הקדושים. שואל, מהו שמן הזה. ומשיב, ר' יצחק אמר, כש"א. כשמן הטוב על הראש וגו'. דהיינו השפע העליון. ר' אלעזר אומר, אלו הם הרי אפרסמון הטחור דהיינו שפע בינה עילאה (כמ"ש להלן קכ"ז ע"ב ד"י). תמ) אמר ר' שמעון וכו' : אר"ש, טוב שם, פירוש, כמה טוב הוא שם העליון של המאורות העליונים הקדושים, כשכולם מאירים משמן טוב. כמו שביארתי. ואסור לו לאדם להזכיר שמו של הקב"ה בריקנות, שכל מי שמזכיר שמו של הקב"ה בריקנות, טוב לו שלא נברא.

תמא) ר' אלעזר אמר וכו' : רא"א, לא צריכים להזכיר שם הקדוש אלא אחר מלה. כי השם הקדוש לא נזכר בתורה אלא אחר שתי מלות, שכתוב, בראשית ברא אלקים.

ר

מאמר לא תשא
תלז) לא תשא את שם וגו' : ר' שמעון פתח, ויאמר אליה אלישע מה אעשה לך הגידי לי מה יש לך בבית. אמר לה אלישע, היש לך על מה שתשרה ברכת הקב"ה, שלמדנו, אסור לו לאדם שיברך על שלחן ריק. מה הטעם. משום שהברכה שלמעלה אינה שורה על מקום ריק.

תלח) ובגיני כך בעי וכו' : ומשום זה צריך האדם לסדר על שלחנו לחם אחד או יותר לברך עליו. ואם אינו יכול לסדר הרבה, צריך להשאיר ממזון ההוא שאכל כדי שיהיה לו על מה לברך, ולא ימצא שיברך על שלחן ריק. תלט) כיון דאמרה וכו' : כיון שאמרה, אין לשפחתך כל בבית כי אם אסוך שמן. אמר, ודאי, הברכה שלמה בזה, שכתוב, טוב שם משמן טוב, כי השם הקדוש יוצא משמן.

(דפו"י דף פ"ז ע"ב * דף פ"ח ע"א)

יתרו

קיג

תמב רבי שמעון אמר, לא אדכר שמא קדישא, אלא על עולם שלם. דכתיב ^(א) ביום עשות יי אלהים ארץ ושמים. מכאן, דלא לאדכרא שמה קדישא בריקניא. וכתוב לא תשא את שם יי אלהיך לשוא.

תמג ותנינן, אמר רבי יוסי, מהו ברכה. שמא קדישא. בגין דמיניה משתכח ברכתא, לכל עלמא. וברכתא לא אשתכח על אתר ריקניא, ולא שרייא עלוי, הדא הוא דכתיב לא תשא את שם יי אלהיך לשוא.

תמד ^(א) זכור את יום השבת לקדשו. רבי יצחק אמר, כתיב ^(ד) ויברך אלהים את יום השביעי, וכתוב ^(ה) במן ^(ה) ששת ימים תלקטוהו וביום השביעי שבת לא יהיה בו. כיון דלא ^(ה) משתכח ביה מזוני, מה ברכתא אשתכח ביה.

תמה אלא הכי תאנא, כל ברכאן דלעילא ותתא, ביומא שביעאה תליין. ותאנא, אמאי לא אשתכח מנא ביומא שביעאה, משום דההוא יומא, מתברכאן מיניה כל שיתא יומין עלאין, וכל חד וחד יהיב מזוניה לתתא, כל חד ביומו, מההיא ברכה דמתברכאן ביומא שביעאה.

תמו ובגיני כך, מאן דאיהו בדרגא דמהימנותא, בעי לסדרא ^(ו) פתורא, ולא תקנא סעודתא בליליא דשבתא. בגין דיתברך פתוריה. כל אינון שיתא יומין, דהא בההוא זמנא, אזדמן ברכה, לאתברכא כל שיתא יומין דשבתא, וברכתא לא אשתכח בפתורא ריקניא. ועל כך, בעי לסדרא פתוריה בליליא דשבתא, בנהמי ובמזוני.

מסרת זוהר

^(א) (בראשית ב') לעיל אות רמט צ"ל. ג) (שמות כ') הקה"ל לס צ"א. ד) (שם) ב"א קיח צ"ב. ה) (שמות ט"ז).

חלופי גרסאות

צ כתיב לא תשא את שם ה' אלקיך לשוא דלא לאדכרא שמא קדישא בריקניא דלא בברכתא או בצלותא כד נשמתיה נפקת מיניה ומינין לאתפרעא מניה ולנקמא מיניה נוקמין דכתיב כל לא ינקה ה' את אשר ישא שמו לשוא. ק ל"ג במן. ר משתכחי. ש פתוריה ול"ג ולא תקנא סעודתא.

מאמר

תמב ר' שמעון אמר וכו': רש"א, לא זוכר השם הקדוש אלא על עולם שלם, היינו השם הויה, שכתוב, ביום עשות הויה אלקים ארץ ושמים. מכאן, שלא להזכיר השם הקדוש בריקנות. וכתוב, לא תשא את שם ה' אלקיך לשוא.

תמג ותנינן א"ר יוסי וכו': ולמדנו אר"י, מהו ברכה. הוא השם הקדוש, משום שממנו נמצאת הברכה בכל העולם. וברכה אינה נמצאת במקום ריק ואינה שורה עליו. זהו שכתוב, לא תשא את שם ה' אלקיך לשוא.

מאמר זכור את יום השבת לקדשו

תמד זכור את יום השבת לקדשו: ר' יצחק אמר, כתוב, ויברך אלקים את יום השביעי, וכתוב במן ששת ימים תלקטוהו וביום (דפו"י דף פ"ח ע"א)

הסולם

זכור את יום השבת לקדשו
השביעי שבת לא יהיה בו. שואל, כיון שאינו נמצא בו מזון, מהו הברכה שנמצא בו.
תמה אלא הכי תאנא וכו': ומשיב, אלא כך למדנו. כל הברכות שלמעלה ומטה תלויות ביום השביעי. ולמדנו, למה לא היה נמצא מן ביום השביעי, משום שמיום ההוא מתברכים כל ששה ימים העליונים, שהם חג"ת נה"י, וכל אחד ואחד נותן מזון למטה כל אחד ביומו, מברכה הויה שמתברכים ביום השביעי.
תמו ובגיני כך מאן וכו': ומשום זה, מי שהוא במדרגת האמונה, צריך לסדר השלחן ולתקן סעודה בליל שבת, כדי שיתברך שלחנו כל אלו ששת ימים, כי בזמן ההוא נודמן הברכה להתברך כל ששת ימי השבת, וברכה אינה נמצאת בשלחן ריק, ועל כך, צריכים לסדר השלחן בליל שבת בלחם ומזון. כדי להמשיך ברכה לששת ימים.

תמוז) רבי יצחק אמר, אפילו ביומא דשבתא נמי. רבי יהודה אמר, בעי לאתענגא בהאי יומא, ולמיכל תלת סעודתי בשבתא, בגין דישתכח שבעא וענוגא בהאי יומא בעלמא.

תמח) רבי אבא אמר, ה לאזדמנא ברכתא באינון יומין דלעילא, דמתברכאן מהאי יומא. והאי יומא, מליא רישיה דזעיר אנפין, מטלא דנחית * מעתיקא ב קדישא סתימא דכלא, ואטיל לחקלא דתפוחין קדישין, תלת זמני, מכד עייל שבתא, ג דיתברכון כלוהו כחדא.

תמט) וועל דא בעי בר נש, לאתענגא תלת זמנין אלין, דהא ה בהא תליא מהימנותא דלעילא, בעתיקא קדישא, ובזעיר אנפין, ובחקלא דתפוחין. ובעי בר נש לאתענגא בהו, ולמחדי בהו. ומאן דגרע סעודתא מנייהו, אחזי פגימותא לעילא, ועונשיה דההוא בר נש סגי.

תנ) בגיני כך, בעי לסדרא פתוריה, תלת זמני, מכד עייל שבתא, ולא ישתכח פתוריה ריקניא, ותשרי ברכתא ו עליה, ז כל שאר יומי דשבתא. ובהאי מלה, אחזי, ותלי מהימנותא לעילא.

חלופי גרסאות

ה לאזדמנא. א לעתיקא. ב ל"ג קדישא. ג מוסיף בגין דיתברכון. ד ובעי ול"ג וע"ה. ה ל"ג בהא. ו עליה. ז לכל.

זכור את יום השבת לקדשו

הסולם

מאמר

המלכות, ובאה בזווג עם ז"א, מקבל ז"א ג"ר על ידי המלכות, והששה ימים של ז"א מתברכים בג"ר על ידה. וזה אמרו. לאזדמנא ברכתא באינון יומין דלעילא. שהם חג"ת נה"י דז"א. כי בשבת מקבל ג"ר ממנה ע"י זווגה עמה. אמנם אין למלכות כלום אלא מה שמקבלת מז"א. וזה אמרו. והאי יומא מליא רישיה דז"א וכו'. ואטיל לחקלא דתפוחין קדישין. כי כל השפעה באה אל המלכות מז"א. ואע"פ שששת ימים דז"א מתברכים בג"ר ממנה, זה הוא רק מכח הזווג עמה כנ"ל.

תמט) ועל דא בעי וכו': ועל כן צריך האדם להתענג אלו ג' פעמים כי בזה תלויה האמונה שלמעלה, בעתיקא קדישא, ובזעיר אנפין, ובשדה תפוחים הקדושים, דהיינו שז"א מקבל מעתיקא ומשפיע למלכות כנ"ל. וצריך האדם להתענג בהם ולשמוח בהם. ומי שגורע סעודה מהם מראה פגם למעלה, ועונשו של האדם מרובה.

תנ) בגיני כך בעי וכו': משום זה צריך לסדר שלחנו ג' פעמים מעת כניסת השבת, ולא ימצא שלחנו ריקם, ותשרה הברכה עליו כל שאר ימי השבת. ובדבר זה מראה, ותלויה האמונה שלמעלה.

ר'

תמוז) ר' יצחק אמר וכו': רי"א. אפילו ביום השבת גם כן צריכים לסדר סעודה ולהמשיך ברכה לששת ימים. ר' יהודה אמר, צריכים להתענג ביום ההוא, ולאכול ג' סעודות בשבת, כדי שימצא שובע ועונג בעולם ביום ההוא.

תמח) ר' אבא אמר וכו': ר"א. שהטעם של ג' סעודות, הוא, כדי להמשיך ברכות בימים אלו של מעלה חג"ת נה"י. המתברכים מיום ההוא, שהוא השכינה מדה העביעית. ויום הזה, מלא ראשו של ז"א, דהיינו הג"ר שלו, מטל, דהיינו שפע. היורד מעתיקא קדישא הסתום לכל, ומשפיע לחקל תפוחין קדישין, שהוא השכינה, ג' פעמים מעת כניסת השבת, שיתברכו כולם כאחד.

ביאור הדברים. ז' ימים ה"ס ז' ספירות חג"ת נה"מ. שז"א כולל ששת ימים, והמלכות ה"ס יום השביעי. וע"כ ביום השביעי מתגלה שלמות המלכות ובנינה פכ"פ עם ז"א, והם צולים ומלבישים את א"א עלאין ומקבלים השפע מפה דא"א הנקרא עתיקא סתימאה. אבל בימות החול אין שלמות למלכות מטרם גמר התקון, ונמצא ז"א שאינו בזווג השלם עם המלכות, וכשאינו בזווג עם המלכות הוא חסר ג"ר. וע"כ נבחן, שביום השבת כשנשלמה

(דפו"י דף פ"ח ע"א)

תנא רבי שמעון אמר, האי מאן דאשלים תלת סעודתי בשבתא, קלא נפיק ומכרזא עליה, ^א אז תתענג על יי, דא סעודתא חדא, לקבל עתיקא ^ב קדישא דכל קדישין. והרכבתיך על במתי ארץ, דא סעודתא ^ג תניינא, לקבל חקלא דתפוחין קדישין. והאכלתיך נחלת יעקב אביך, דא הוא שלימו דאשתלים בזעיר אפין. תנב) ולקבליהו בעי לאשלמא סעודתיה, ובעי לאתענגא בכלהו סעודתי, ולמחדי בכל חד וחד ^ד מנייהו, משום דאיהו מהימנותא שלימתא. ^ה ובגין כך, שבתא אתיקר, מכל שאר זמנין וחגיין, משום דכלא ביה אשתכח, ולא אשתכח הכי בכלהו זמני וחגי. אמר רבי חייא, בג"כ, משום ^ו דאשתכח כלא ביה, אידכר תלת זמנין. דכתיב, ^ז ויכל אלהים ביום השביעי. וישבות ביום השביעי. ויברך אלהים את יום השביעי.

תנג) ^ח רבי אבא, כד הוה יתיב בסעודתא דשבתא, הוי חדי, בכל חד וחד, והוה אמר, דא היא סעודתא קדישא, דעתיקא קדישא, סתימא דכלא. בסעודתא אחרא הוה אמר, דא היא סעודתא דקודשא ב"ה. וכן בכלהו סעודתי, והוה חדי בכל חד וחד. כד הוה ^ט אשלים ^י סעודתי, אמר אשלימו ^{יא} סעודתי דמהימנותא. תנד) רבי שמעון, ^{יב} כד הוה אתי לסעודתא, הוה אמר הכי, אתקינן ^{יג} סעודתא דמהימנותא ^{יד} עלאה, אתקינן ^{טו} סעודתא דמלכא, ^{טז} והוה יתיב וחד. כד ^{יז} אשלים סעודתא תליתאה, הוה מכרזי עליה, אז תתענג על יי והרכבתיך על במתי ארץ והאכלתיך נחלת יעקב אביך.

מסרת הזהר

חלופי גרסאות
^א ח ל"ג קדישא. ^ב מוסיף תניינא אחרא. ^ג י לקבליה.
^ד כ ל"ג מנייהו. ^ה ז ועל. ^ו מ דישתכח. ^ז נ רב המנונא
^ח סבא. ^ט ס ל"ג והוה. ^י ע סעודתיה. ^{יא} פ סעודתיה. ^{יב} צ ל"ג כד
הוה אתי לסעודתא. ^{יג} ק סעודתי. ^{יד} ר ל"ג עלאה. ^{טו} ש סעודתיה. ^{טז} ת ל"ג והוה יתיב וחד. ^{יז} א הוה יתיב ול"ג אשלים סעודתא תליתאה.

מאמר

הסולם

תנא ר' שמעון אמר וכו': רש"א, מי שהשלים שלשה סעודות בשבת, קול יוצא ומכרזו עליו, אז תתענג על ה', זהו סעודה אחת כנגד עתיקא קדישא דכל קדישין. והרכבתיך על במתי ארץ, זהו סעודה שניה, כנגד שדה תפוחים הקדושים, שהוא המלכות. והאכלתיך נחלת יעקב אביך, זהו השלמות שנשלם בזעיר אנפין. בסעודה שלישית. תנב) ולקבליהו בעי וכו': וכנגדם צריך להשלים סעודותיו, וצריך להתענג בכל הסעודות, ולשמוח בכל אחת ואחת מהן, משום שהיא אמונה שלמה. ומשום זה חשוב השבת יותר מכל שאר הזמנים והחגים, משום שהכל נמצא בו, ולא נמצא כן בכל הזמנים והחגים. א"ר חייא משום כך, משום שנמצא הכל בו, נזכר ג' פעמים, שכתוב, ויכל א' ביום

זכור את יום השבת לקדשו
השביעי, וישבות ביום השביעי, ויברך אלקים את יום השביעי.
תנג) ר' אבא כד וכו': ר' אבא, כשהיה יושב בסעודה של שבת, היה שמח בכל אחת ואחת, והיה אומר, זו היא הסעודה הקדושה של עתיקא קדישא הסתום לכל. בסעודה האחרת היה אומר, זו היא סעודה דקודשא בריך הוא, היינו דו"א. וכן בכל סעודה וסעודה. כשהשלים הסעודות, אמר נשלמו הסעודות של האמונה.
תנד) ר' שמעון כד הוה וכו': ר"ש כשהיה בא אל הסעודה, היה אומר כך, התקינן הסעודה של האמונה העליונה. התקינן הסעודה של המלך והיה יושב ושמת. כשהשלים סעודה השלישית, היו מכריזים עליו, אז תתענג על ה' והרכבתיך על במתי ארץ והאכלתיך נחלת יעקב אביך.

תנה) אמר רבי אלעזר לאבוי, אלין סעודתי היך מתתקנין. אמר ליה, ליליא דשבתא, כתיב, והרכבתיך על במתי ארץ, ביה בליליא, מתברכא מטרוניתא, וכלהו חקל תפוחין, ומתברכא פתוריה דבר נש, ונשמתא אתוספת, וההוא ליליא, חדוה דמטרוניתא הוי. ובעי בר נש למחדי בחדוותא, ולמיכל סעודתא דמטרוניתא. תנו) ביומא דשבתא, בסעודתא תניינא, כתיב ^ח אז תתענג על יי. על יי ודאי. דההיא שעתא אתגליא עתיקא קדישא, וכלהו עלמין בחדוותא, ושליומו וחדוותא דעתיקא עבדינן, וסעודתא דיליה הוא ודאי.

תנו) בסעודתא תליתאה דשבתא, כתיב והאכלתיך נחלת יעקב אביך. דא היא סעודתא דזעיר אפין, דהוי בשלימותא. וכלהו שיתא יומין, מההוא שלימו מתברכן. ובעי בר נש למחדי ^ב בסעודתיה, ולאשלמא אלין סעודתי, דאינון סעודתי מהימנותא שלימתא, דזרעא קדישא דישראל, די מהימנותא עלאה. ^ג דהא דילהון ^ד היא, ^ה ולא ^ו דעמין עכו"ם. ובגיני כך אמר, ^ז ביני ובין בני ישראל.

תנח) ת"ח, בסעודתי אלין, אשתמודעון ישראל, דאינון בני מלכא. דאינון מהיכלא דמלכא, דאינון בני מהימנותא, ומאן דפגים חד סעודתא מנייהו, אחזי פגימותא לעילא, ואחזי גרמיה דלאו מבני מלכא ^ז עלאה הוא, דלאו מבני היכלא דמלכא הוא דלאו מזרעא קדישא דישראל הוא. ויהבין עליה חומרא דתלת ^ח מלין, דינא דגיהנם ^ט וגו'.

מסרת הזהר

חלופי גרסאות

ח) (ישעיה נ"ח) לעיל אות תנא צ"ו. ט) (שמות ל"א) ב סעודתי. ג דא ד ל"ג היא. ה ודא ו דשאר עמין. ז ל"ג עלאה. ח מינין. ט ל"ג וגו'. בשלח קטז צ"כ.

מאמר

הסולם

זכור את יום השבת לקדשו

תנה) אמר ר' אלעזר לאבוי וכו': אריא לאבוי, אלו הסעודות איך מתתקנות. אמר לו, ליל שבת, כתוב, והרכבתיך על במתי ארץ. בו בלילה מתברכת המטרוניתא, וכל שדה התפוחים, שהיא המלכות, ומתברך שלחנו של אדם, ונשמה נתוספת לאדם, ולילה ההוא שמחת המטרוניתא הוא, וצריך האדם לשמוח בשמחה ולאכול הסעודה של המטרוניתא, שהיא המלכות.

תנח) ת"ח בסעודתי וכו': בוא וראה, בסעודות האלו ניכרים ישראל שהם בני המלך, שהם מהיכל המלך, שהם בני האמונה. ומי שפוגם סעודה אחת מהם, מראה פגם למעלה, ומראה עצמו, שאינו מבני המלך העליון, שאינו מבני היכל המלך, שאינו מזרע קדוש של ישראל, ונותנים עליו כווד של ג' דברים, דין גיהנם ומלחמת גוג ומגוג, וחבלי משיח. (שבת קי"ח).

ותא

תנו) ביומא דשבתא בסעודתא וכו': ביום השבת בסעודה השניה, כתוב, אז תתענג על ה', על ה' ודאי, שפירושו למעלה מז"א, כי בשעה ההיא מתגלה עתיקא קדישא, וכל העולמות הם בשמחה, והשלמות והשמחה של עתיקא אנו עושים. והסעודה שלו היא. ודאי.

תנו) בסעודתא תליתאה דשבתא וכו': בסעודה הג' של שבת, כתוב, והאכלתיך (דפריי דף פ"ח ע"ב)

תנט) ותא חזי בכלהו שאר זמנין וחגיגין. בעי בר נש לחדי. ולמחדי למסכני. ואי הוא חדי בלחודוי, ולא יהיב למסכני, עונשיה סגי, דהא בלחודוי חדי, ולא יהיב חדו לאחרא. עליה כתיב, וזריתי פרש על פניכם פרש חגיכם. ואי איהו בשבתא חדי, אע"ג דלא יהיב לאחרא, לא יהיבין עליה עונשא, כשאר זמנין וחגיגין, דכתיב פרש חגיכם. פרש חגיכם קאמר, ולא פרש שבתכם. וכתיב חדשיכם ומועדיכם שנאה נפשי. ואלו שבת לא קאמר.

תס) ובגיני כך כתיב, ביני ובין בני ישראל. ומשום דכל מהימנותא אשתכח בשבתא, יהיבין ליה לבר נש נשמתא אחרא, נשמתא עלאה, נשמתא דכל שלימו בה, כדוגמא דעלמא דאתי. ובגיני כך אקרי שבת. מהו שבת. שמא דקודשא בריך הוא. שמא דאיהו שלים מכל סטרוי.

תסא) אמר רבי יוסי, ודאי כך הוא. ווי ליה לבר נש, דלא אשלים חדוותא דמלכא קדישא. ומאן חדוותא דיליה. אלין תלת סעודתי מהימנותא. סעודתי דאברהם יצחק ויעקב כלילין בהו. וכלהו חדו על חדו מהימנותא שלימותא, מכל סטרוי.

תסב) תאנא, בהדין יומא מתעטרין אבהן, וכל בנין ינקין, מה דלאו הכי בכל שאר חגיגין וזמנין. בהדין יומא, חייביא דגיהנם נייחין. בהדין יומא, כל דינין אתכפיין, ולא מתערין בעלמא. בהדין יומא, אורייתא מתעטרא בעטרין שלימין. בהדין יומא, חדוותא ותפנוקא אשתמע, במאתן וחמשיין עלמין.

מסרת הזהר

חלופי גרסאות

י (מלאכי ב') ח"ב קעה : קצט : ח"ג קד. כ) (ישעיה א')
י חד. כ ואילו בשבת אי הוא חדי. ל ל"ג פרש.
מ מתעטרי. נ דלא כן.

מאמר

הסולם

זכור את יום השבת לקדשו

שבת. הוא השם של הקב"ה. שהוא המלכות. השם, שהוא שלם מכל צדדיו. ביום השבת.

תסא) אמר ר' יוסי וכו' : אר"י. ודאי כך הוא. אוי לו לאדם שאינו משלים השמחה של מלך הקדוש. ומהו השמחה שלו. הוא אלו ג' הסעודות של האמונה, סעודות שאברהם יצחק יעקב כלולים בהן. וכולם שמחה על שמחה, אמונה. שהיא המלכות. השלמה מכל צדדיה.

תסב) תאנא בהדין יומא וכו' : למדנו, ביום הזה, כל הדינים נכנעים, ואינם מתעוררים הנעשים לג"ה, וכל הבנים שהם נה"י, יונקים מהם, מה שאין כן בכל החגים וזמנים. כלומר, שבשאר חגים וזמנים מתעוררים האבות במוחין דיעסו"ת אבל בשבת האבות מתעוררים במוחין דאוי"א עלאין. ביום הזה, נחים הרשעים בגיהנם, ביום הזה מתעוררים האבות, שהם חג"ת, בעולם

תנט) ותא חזי בכלהו וכו' : ובוא וראה, בכל שאר הזמנים והחגים צריך האדם לשמח ולשמח את העני. ואם הוא שמח בלבדו, ואינו נותן לעני, עונשו גדול, כי שמח בלבדו ואינו נותן שמחה לאחר. עליו כתוב, וזריתי פרש על פניכם פרש חגיכם. ואם הוא שמח בשבת, אע"פ שאינו נותן לאחר, אין נותנים עליו עונש כשאר הזמנים והחגים, שכתוב, פרש חגיכם. פרש חגיכם אומר ולא פרש שבתכם. וכתוב, חדשיכם ומועדיכם שנאה נפשי. ואלו שבת אינו אומר.

תס) ובגיני כך כתיב וכו' : ומשום זה כתוב, ביני ובין בני ישראל. ומשום שכל האמונה נמצא בשבת, נותנים לאדם נשמה אחרת, נשמה עליונה, נשמה שכל השלמות בה כמו עולם הבא. ומשום זה נקרא שבת. מהו (דפו"י דף פ"ח ע"ב)

תסג) תא חזי, בכל שיתא יומי דשבתא, כד מטא שעתא דצלוחא דמנחה, דינא תקיפא שלטא, וכל דינין מתערין. ם אבל ביומא דשבתא, כד מטא ץ עדן דצלוחא דמנחה, רעוא דרעוין אשתכח, ועתיקא קדישא גליא רצון דיליה, וכל דינין ף מתכפיין, ומשתכח רעותא וחדו בכלא.

תסד) ובהאי רצון, ן אסתלק משה, נביאה מהימנא קדישא מעלמא. בגין למנדע, דלא דינא אסתלק, וההיא שעתא * ברצון דעתיקא קדישא נפק נשמתיה, ץ ואתטמר ביה. בגין כך, ם ולא ידע איש את קברתו כתיב. מה עתיקא קדישא, טמירא מכל טמירין, ולא ידעין עלאין ותתאין. אוף הכא, האי נשמתא ף דאתטמר בהאי רצון. דאתגליא בשעתא דצלוחא דמנחה דשבתא. כתיב ולא ידע איש את קברתו והוא טמיר מכל טמירין דעלמא. ודינא לא שלטא ביה. זכאה חולקיה דמשה. תסה) תאנא, בהאי יומא, דאורייתא מתעטרא ביה, מתעטרא בכלא, בכל אינון פקודין בכל אינון גזרין ועונשין, בשבעין ענפין דנהורא, דזהרין מכל סטרא וסטרא. מאן חמי, ענפין דנפקין מכל ענפא וענפא, חמשא קיימין בגו אילנא, כלהו ך אנפין בהו אחידן. מאן חמי, אינון תרעין ם דמתפתחן בכל סטר וסטרא, כלהו מזדהרין ונהרין, בההוא ת נהורא דנפיק ולא פסק.

חלופי גרסאות

מסרת הוהר

ז (דברים ל"ד) ח"ב קנו. ח"ג רפ. ת"ז תנ"ה פח : ם ל"ג אבל. ע שעתא. ף אתכפיין. ץ ואתמר. ף דאטמר. ך ענפין. ם דמתפתחן. ת נהרא.

דרך אמת ן נפטר משה מהעולם בשעה זו.

זכור את יום השבת לקדשו

הסולם

מאמר

שנתגלה בשעת תפלת המנחה של שבת, כתוב בה, ולא ידע איש את קבורתו, והוא נסתר מכל הנסתרות שבועולם, ודין אינו שולט בו, אשוי חלקו של משה.

בעולם. ביום הזה התורה, שהוא ז"א, מתעטר בעטרות שלמות, דחינו מאו"א עלאין. ביום הזה, שמחה ועונג נשמע בר"ג עולמות.

תסה) תאנא בהאי יומא וכו': למדנא, ביום הזה, של שבת, התורה מתעטרת בו, מתעטרת בכל, בכל אלו המצות, בכל אלו הגזרות והעונשין, בשבעים ענפים של אור המאיר בכל צד וצד, כי ז' ספירות הם חג"ת נהי"מ, וכל אחת כלולה מעשר הם שבועים. מי ראה הענפים היוצאים מכל ענף וענף של שבועים הענפים. חמשה עומדים בתוך האילן, היינו ה' ספירות חג"ת נ"ה שבז"א, הנקרא אילן. המקבל אותם מבינה. כל הפנים נאחזים בהם. מי ראה אלו השערים הנפתחים בכל צד וצד מהם, שכל אחת כלולה מעשר והם חמשים שערים. כולם מזדהרים ומאירים באור ההוא היוצא ואינו נפסק.

תסג) ת"ח בכל שיתא וכו' : בוא וראה בכל ששת ימי השבת, כשמגיע שעת תפלת המנחה, דין קשה שולט, וכל הדינים מתעוררים. אבל ביום השבת, כשמגיע שעת תפלת המנחה, רצון הרצונות נמצא, ועתיקא קדישא מגלה הרצון שלו, וכל הדינים נכנעים, ונמצא רצון ושמחה בכל.

תסד) ובהאי רצון אסתלק וכו' : זכרצון הזה נסתלק משה, הנביא הנאמן הקדוש, מן העולם כדי לדעת שלא נסתלק בדין, ושעה ההיא, יצא נשמתו ברצון של עתיקא קדישא ונגנו בו, משום זה, ולא ידע איש את קבורתו, כתוב, מה עתיקא קדישא נעלם מכל נעלם ולא יודעים אותו עליונים ותחתונים, אף כאן, נשמה זו, שנסתרה ברצון הזה של עתיקא קדישא, (דפריי דף פ"ח ע"ב *) דף פ"ט ע"א)

תסו) קל כרוזא נפיק, אתערו קדישי עליונין, אתערו עמא קדישא, דאתבחר לעילא ותתא. אתערו חדוותא לקדמות מאריכון. אתערו בחדוותא שלימתא. א אודמנו בתלת חדוון, ב דתלת אבהן. אודמנו לקדמות מהימנותא, דחדווה דכל חדוותא. זכאה חולקכון, ג ישראל קדישין, בעלמא דין, ובעלמא דאתי. דא הוא ירותא לכון, מכל ד עמים עעכו"ם. ועל דא כתיב, ביני ובין בני ישראל.

תסז) אמר ר' יהודה, ה הכי הוא ודאי. וע"ד כתיב זכור את יום השבת לקדשו וכתב (מ) קדושים תהיו כי קדוש אני יי. וכתב, (נ) וקראת לשבת ענג לקדוש יי מכובד.

תסח) תאנא, בהאי יומא, כל נשמתיהון דצדיקייא, מתעדנין בתפנוקי עתיקא קדישא, סתימא דכל סתימין. ורוחא ו חדא מענוגא ז דההוא עתיקא קדישא מתפשטא בכלהו עלמין, וסלקא ונחתא, ומתפשטא לכלהו בני קדישין, לכלהו נטורי אורייתא, ונייחין בנייחא שלים, ח מתנשי מכלהו, כל רוגזין, כל דינין, וכל פולחנין קשין. הה"ד ט ביום הניח יי לך מעצבך ומרגוזך ומן העבודה הקשה.

תסט) בגיני כך, שקיל שבתא ט לקבל אורייתא, וכל דנטיר שבתא, כאילו נטיר אורייתא כלא. וכתב (ו) אשרי אנוש יעשה זאת ובן אדם יחזיק בה שומר שבת מחללו ושומר ידו מעשות כל רע. אשתמע, דמאן דנטיר שבת, כמאן דנטיר אורייתא כלא.

חלופי גרסאות

א אתערו. ב בתלת. ג דישאל. ד שאר עמין. ה ודאי כתיב ול"ג הכי הוא ול"ג וע"ד. ו דא. ז דההוא מתפשטא בכלהו; דההוא עתיקא מתפשטא; ההוא מתפשט. ח ומתנשי. ט כקבלי; לקבלי.

מסרת הזהר

(ז) (ויקרא י"ט) ויחי קלח ח"ג מד. פ. : ש. : (נ) (ישעיהו י"ח) הקסה"ו סח צ"ל. (ס) (שם י"ד) ב"ב קכו צ"ב. (ט) (שם ב"ר).

זכור את יום השבת לקדשו

תסח) תאנא בהאי יומא וכו': למדנו, ביום ההוא, של שבת, כל נשמות הצדיקים מתעדנים בתענוגי עתיקא קדישא הסתום מכל סתומים, שההוא הכתר. ורוח אחד מענוג עתיקא קדישא ההוא, מתפשט בכל העולמות ועולה ויורד, ומתפשט לכל בנים הקדושים, לכל שומרי התורה, ונחים במנוחה שלמה ונשכחים מכולם. כל רוגז, כל הדינים וכל עבודה קשה. ז"ש, ביום הניח ה' לך מעצבך ומרגוזך ומן העבודה הקשה.

תסט) בגיני כך שקיל וכו': משום זה שקולה שבת כנגד התורה, וכל השומר שבת כאלו שמר התורה כולה. וכתוב, אשרי אנוש יעשה זאת ובן אדם יחזיק בה שומר שבת מחללו ושומר ידו מעשות כל רע. נשמע, שמי ששומר שבת כמי ששומר התורה כולה.

ר'

הסולם

מאמר

תסו) קל כרוזא נפיק וכו': קול כרוז יוצא, התעוררו קדושים העליונים, התעוררו עם קדוש הנבחר למעלה ולמטה, עוררו שמחה לפני אדוניכם, התעוררו בשמחה שלמה, הודמנו בשלש שמחות של שלשה אבות, דהיינו שלש סעודות, הודמנו לקראת האמונה, שהיא שמחת השמחות. אשרי חלקכם ישראל הקדושים בעולם הזה ובעולם הבא. זו היא הירושה שלכם, יותר מכל העמים עכו"ם, ועל זה כתוב, ביני ובין בני ישראל.

ע.

תסז) אמר ר' יהודה וכו': אר"י, כן הוא ודאי, וע"כ כתוב, זכור את יום השבת לקדשו. וכתוב, קדושים תהיו כי קדוש אני ה'. וכתוב, וקראת לשבת ענג לקדוש ה' מכובד.

(דפו"י דף פ"ט ע"א)

תע) ר' יודאי שאיל ליה לר' שמעון, יומא חד דאערע עמיה בארחה, אמר ליה, ר', הא כתיב בפרשתא דא שבת, דאמר ישעיה, דכתיב ⁹ כה אמר יי לסריסים אשר ישמרו את שבתותי וגו', ונתתי להם בביתי ובחומותי וגו'. מה קא מיירי.

תעא) א"ל, ¹⁰ קפוטקאה, ¹¹ חמרך ¹² קטרי בטיפסא, ונחית, דמלה דאורייתא בעי צחותא. או ¹³ אפכי לאחורך, וזיל אבתראי, ותכוון לבך. א"ל, בגיניה דמר עבידנא ארחה, ובתריה דמר אסתכל בשכינתא.

תעב) א"ל, ¹⁴ ת"ת, מלה דא הא אוקמוה חברייא, ולא ¹⁵ פרישו מלה. כה אמר יי לסריסים. מאן סריסים. אלן אינון חברייא, דמשתדלי באורייתא, ומסרסי גרמיהו כל שיתא יומין דשבתא, ולעאן באורייתא, ובליליא דשבתא מזרזי גרמיהו בזווגא דלהון, משום דידעי רזא עלאה, בשעתא דמטרוניתא אזדווגת. ¹⁶ במלכא.

תעג) ואינון חברייא דידעין רזא דא, מכוונין ¹⁷ לבייהו למהימנותא דמאריהון ומתברכאן באיבא דמעיהון בההוא ליליא. ודא הוא דכתיב, אשר ישמרו, כמה דאת אמר, ¹⁸ ואביו שמר את הדבר.

תעד) ואקרון סריסים ודאי, בגין לחכאה לשבתא לאשכחא רעוא דמאריהון, דכתיב ובחרו באשר ¹⁹ חפצתי. מאי באשר חפצתי. ²⁰ דא זווגא דמטרוניתא.

מסרת הזהר

חלופי גרסאות

⁹ (שם) וישב גב צ"א. צ) (בראשית ל"ז) ח"ג י' דשבת ול"ג דא דשבת. כ' בחמרך. ז' ל"ב ת"ת. מ' פרשו. נ' למלכא. ס' לבא. ע' מוסיף חפצתי פכ. ת"ז ת"ה כ. סתם. פ' ל"ג דא.

דרך אמת ²¹ על שם שחיה מקפוטקא ולא קראו בשמו דרך גערה. אתה בחמרך ר"ל רוצה שתרכב בחמר ולשאל. ²² קשור חמרך באילן ורד שדברי תורה צריכין יישוב וזכות חשכל. כ' חזור לאחורין ולך אחרי ותכוין לבך לשמוע דברי.

מאמר

הסולם

זכור את יום השבת לקדשו

תע) ר' יודאי שאיל וכו': ר"י שאל את ר' שמעון, יום אחד שנפגש עמו בדרך. אמר לו, רבי, הרי כתוב בפרשה זו של שבת שאמר ישעיהו, שכתוב, כה אמר ה' לסריסים אשר ישמרו את שבתותי וגו' ונתתי להם בביתי ובחומותי וגו'. מה הוא אומר.

תעא) א"ל קפוטקאה וכו': אמר לו ר"ש קפוטקאי, שקראו על שם עירו, קשור חמרך בגדר ורד, כי דברי תורה צריכים צחות השכל, או הפוך לאחורין ולך אחרי וכוון את לבך. אמר לו, בשביל אדוני עשיתי הדרך, ואחרי אדוני אסתכל בהשכינה.

תעב) א"ל ת"ת מלה וכו': אמר לו דבר זה בארוהו החברים, ולא פרישו הדבר. כה אמר ה' לסריסים. מי הם סריסים. אלו הם (דפו"י דף פ"ט ע"א)

תעד) ואקרון סריסים וכו': ונקראים ודאי סריסים, משום שמחכים עד השבת למצוא רצון של אדונם, שכתוב, ובחרו באשר חפצתי. מהו באשר חפצתי. זהו הזווג של מטרוניתא ומחזיקים

יתרו

קכא

ומחזיקים בבריתי, ^ז כלֹא חד, בבריתי סתם. זכאה חולקיה דמאן דאתקדש בקדושה דא, וידע רזא דא.

תעז) תא חזי, כתיב ששת ימים תעבד ועשית כל * מלאכתך ויום השביעי שבת ליי' אלהיך וגו', כל מלאכתך, באינון שיטא יומי עבידתייהו דבני נשא ^ק ובגין האי מלה. לא מזדווגי חברייא, בר בזמנא דלא ישתכח מעבידתייהו דבני נשא, אלא עבידתייהו דקב"ה. ומאי עבידתייהו. זווגא דמטרוניתא, ^ר לאפקא נשמתין קדישין לעלמא.

תעז) ובג"כ, ^ס בהאי ליליא חברייא מתקדשי בקדושה דמאריהון, ומכווני לבייהו. ונפקי בני מעלי. בנין ^ת קדישין. דלא סטאן לימינא ולשמאלא. בגין דמלכא ומטרוניתא. ^א ועל אלן כתיב, ^ר בנים אתם ליי' אלהיכם, ליי' אלהיכם ודאי. בגין דאלן אקרון ^ב בנין ^ג דיליה, בנין למלכא ולמטרוניתא.

תעז) והא דעתייהו דחברייא דידעין רזא דא, בדא מתדבקן. ובגין כך אקרון בנין לקב"ה. והני אינון דעלמא מתקיימא בגינייהו. וכד סליק עלמא בדינא. אסתכל קב"ה באינון בנוי, ומרחם ^ד על עלמא. ועל דא כתיב ^ה כלה זרע אמת. זרע אמת ודאי. מהו אמת. עזקא קדישא שלימתא. כד"א ^ו תתן אמת ^ה ליעקב. וכלא חד. ובגיני כך, זרע אמת ודאי.

מסרת הזהר

חלופי גרסאות

(ק) (דברים י"ד) לעיל אות תלו צ"פ. (ר) (ירמיה ב') לך קנא צ"ב. (ש) (מיכה ז') לעיל אות תו צ"ב. ^ז כל אחד. ^ק ובג"כ. ^ר ל"ג לאפקא נשמתין קדישין לעלמא. ^ס ל"ג בהאי ליליא. ^ת ל"ג קדישין. ^א ובג"כ רזא דמלה כתיב. ^ב בגין דאלין אקרון בנין; ^ג בנין דאלין אקרון בנין ליה. ^ג ליה. ^ד ל"ג על. ^ה מוסיף ליעקב אמת דא קב"ה.

מאמר

הסולם

זכור את יום השבת לקדשו

ומחזיקים בבריתי, הכל אחד, שפירושו ג"כ זווג, בבריתי סתם, שהוא יסוד העליון המתחבר עם המטרוניתא. אשרי חלקו של מי שמתקדש בקדושה זו, ויודע סוד הזה.

תעז) והא דעתייהו דחברייא וכו' : והרי דעת החברים היודעים סוד הזה, מתדבקים בזה, ומשום זה נקראים בנים להקב"ה. ואלו הם שהעולם מתקיים בשבילם. וכשהעולם עולה בדין, מסתכל הקב"ה בבניו אלו, ומרחם על העולם. ועל זה כתוב, כולו זרע אמת, זרע אמת ודאי, מהו אמת. הוא טבעת הקדושה השלמה, פירוש, שהם בקו האמצעי, ואינם יוצאים מגבולס האמצעי, לא לימין ולא לשמאל, כמו מוקפים בטבעת. כמש"א תתן אמת ליעקב. ויעקב ה"ס קו האמצעי, והכל אחד. ומשום זה זרע אמת ודאי.

אמר

תעז) תא חזי כתיב וכו' : בוא וראה, כתוב, ששת ימים תעבד ועשית כל מלאכתך ויום השביעי שבת לה' אלקיך וגו'. כל מלאכתך, יורה, שבאלו ששה ימים נמצא מעשיהם של בני אדם, ובשביל דבר זה אינם מזדווגים החברים רק בזמן שלא נמצא מעשיהם של בני אדם אלא מעשיו של הקב"ה. דהיינו בשבת שאסור לאדם עשית מלאכה. ומהו מעשיו, הוא הזווג עם מטרוניתא, שהיא המלכות, להוציא נשמות קדושות לעולם.

תעז) ובג"כ בהאי ליליא וכו' : ומשום זה בלילה הזה, החברים מתקדשים בקדושת אדונם, ומכוונים לבם, ויוצאים בנים טובים (דפריי דף פ"ט צ"א * דף פ"ט צ"ב)

תעח) אמר ליה ר' יודאי, בריך רחמנא דשדרני הכא, בריך רחמנא, דהא מלה דא שמענא מפומך. בכה רבי יודאי. אמר ליה ר' שמעון, אמאי קא בכית. אמר ליה, ^ו בכינא, דאמינא דווי לאינן בני עלמא, דארחיהון כבעירי, ולא ידעי ולא מסתכלי, דטב לון דלא אתבריאן. ווי לעלמא כד יפוק מר מניה, דמאן יכיל לגלאה רזין, ומאן ינדע לון, ומאן יסתכל בארחי אורייתא.

תעט) אמר ליה, חייך, לית עלמא אלא ^ו לאינן חברייא, דמשתדלי באורייתא יידעין סתימי אורייתא. ודאי בקשוט גזרו חברייא על עמא דארעא, דמחבלין ארחיהו, ולא ידעין בין ימינא לשמאלא, דהא אינן כבעירי, דיאות למעבד בהו דינא, אפילו ביום הכפורים. ועל בנייהו כתיב, ^ח כי בני זנונים המה, בני זנונים ממש.

תפ) אמר ליה, ר', האי קרא בעי לאתייבא בארחי. כתיב ^א ונתתי להם בביתי ובחומותי יד ושם טוב מבנים ומבנות שם עולם אתן לו. אתן להם מבעי ליה, מהו אתן לו.

תפא) אמר ליה, תא חזי, ונתתי להם בביתי, מהו ביתי. כמה דאת אמר ^ב בכל ביתי נאמן ^ה הוא. ובחומותי, כד"א ^ו על חומותיך ירושלם הפקדתי שומרים ^ז יד ושם, כלומר, ^ז דישלפון נשמתין קדישין מדוכתא דא. וההוא יד, חולק באשלמותא. טב, מליא מבנין ^ח ומבנות. שם עולם אתן לו, לההוא חולק שלים.

מסרת הזהר

חלופי גרסאות

אמינא ול"ג בכינא. ז אינן. ח מוסיף הוא שמא דקב"ה אקרי בית. ט ירושלם ול"ג יד ושם. י ומבנין.

ה) (הושע ב'). א) (ישעיה נ"ו) וישב דף גב צ"ב. ב) (במדבר י"ב) וירא סז צ"א. ג) (ישעיה ס"ב) לך יב צ"ג.

דרך אמת ז] שיוציאו.

מאמר

הסולם

זכור את יום השבת לקדשו

להם בביתי ובחומותי יד ושם טוב מבנים ומבנות שם עולם אתן לו. שואל, אתן להם-היה צריך לומר, דהיינו לסריסים, מהו אתן לו.

תפא) אמר ליה תא חזי וכו': א"ל בוא וראה, ונתתי להם בביתי. מהו ביתי. הוא כש"א, בכל ביתי נאמן הוא. שהוא השכינה הנקראת בית. ובחומותי, הוא כמש"א, על חומותיך ירושלם הפקדתי שומרים. שהוא חיצוניות השכינה. יד ושם, כלומר שיוציאו נשמות קדושות ממקום הזה, מן השכינה, ויד ההיא, פירוש, חלק השלמות. טוב, פירוש, מלא מבנים ובנות. שם עולם אתן לו היינו לחלק השלמות. הנקרא יד, אשר לו כרת לדורי דורות. פירוש אחר, אתן לו היינו לאותו שיודע סוד הדבר, של הסריסים אשר ישמרו את שבתותי, ויכון מה שצריך לכוון.

תו

תעח) אמר ליה ר' יודאי וכו': א"ל ר', ברוך הרחמן ששלחני כאן. ברוך הרחמן. שדבר זה שמעתי מפייך. בכה ר' יודאי. אמר לו ר' שמעון למה אתה בוכה. אמר לו אני בוכה, שאני אומר, אוי לבני העולם שדרכם כבהמות, ואינם יודעים ואינם מסתכלים, שטוב להם שלא נבראו. אוי לעולם כשאדוני יצא ממנו, שמי יוכל לגלות סודות, ומי ידע אותם. ומי יסתכל בדרכי התורה.

תעט) אמר ליה חייך וכו': א"ל חייך, אין העולם אלא בשביל החברים העוסקים בתורה, ויודעים נסתרות התורה. ודאי באמת גזרו החברים על עמי הארץ שמחבלים דרכם ואינם יודעים בין ימין לשמאל, כי הם כבהמות. שראוי לעשות בהם דין אפילו ביום הכפורים. ועל בנייהם כתוב, כי בני זנונים המה. בני זנונים ממש.

תפ) אמר ליה רבי וכו': א"ל רבי, מקרא זה צריכים לישבו בדרכיו. כתוב, ונתתי ^(דפו"י דף פ"ט ע"ב)

יתרו

קכג

אשר לא יכרת לדרי דרין. דבר אחר אתן לו לההוא דידע רזא דמלה, ויתכוון במה דבעי לכוונא.

תפב) תו אמר ר' שמעון, כתיב, (ד) לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת. מאי טעמא. בגין דלא אתחזי כ דינא בהאי יומא. ואי תימא הא לגבוה סלקא. בכל מושבותיכם קאמר, ולא לגבוה. וההוא דסלקא לגבוה, (ה) לאכפיא לדינא אחרא סלקא. דתנינן, אית אשא אכלא אשא. ואשא דמטבחא, אכלא אשא אחרא.

תפג) ובגיני כך, אתגליא עתיקא קדישא בהאי יומא, מכל שאר יומין. ובזמנא דאתגליא עתיקא, לא אתחזי דינא כלל. וכל עלאין ותתאין משתכחין בחוותא שלימתא, ודינא לא שלטא.

תפד) תאנא, כתיב (ו) כי ששת ימים עשה יי' את השמים ואת הארץ. ששת ימים, ודאי, ולא בששת. והני יומין קדישין עלאין, אקרון יומי דשמא קדישא אתכליל בהו, ואינון אתכלילין ביה. זכאה חולקהון דישראל מכל (ז) עמין עעכו"ם. עלייהו כתיב, (ח) ואתם הדבקים ביי' אלהיכם חיים כולכם היום.

תפה) (* (ט) כבד את אביך ואת אמך. רבי חייא פתח, (י) ונהר יוצא מעדן וגו'. ונהר, דא נביעו דמבועא, דנפיק תדיר ולא פסק. ומנהרא דמבועא דא, (י) אתשקא

מסרת הזהר

חלופי גרסאות

(ד) (שמות ל"ה) ח"ב רג : ח"ג צד : רנד : רעג. ת"ז
תכ"א נו. תכד סט : תמ"ח פה. (ה) (שמות ל"א) ב"א
רס צ"א. (ו) (דברים ד') לעיל אות תה צ"ט. (ז) (שמות
כ') לעיל אות רצט צ"ו. (ח) (בראשית ב') לעיל אות
ס"ד צ"ד.

דרך אמת (מ) להכניע.

מאמר

הסולם

זכור את יום השבת לקדשו

תפד) תאנא כתיב וכו' : למדנא, כתוב. כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ. ששת ימים ודאי, שהם חג"ת נה"י, שמהם נעשו שמים וארץ שהם ז"ן. ולא כתוב ע"כ, בששת. ואלו ימים הקדושים העליונים נקראים ימים. שהם הקדוש, שהוא המלכות הנקראת ארץ. נכלל בהם, והם נכללו בו. אשרי חלקם של ישראל מכל העמים עכו"ם, עליהם כתוב, ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום.

מאמר כבד את אביך

תפה) כבד את אביך ואת אמך : ר' חייא פתח, ונהר יוצא מעדן וגו'. ונהר, זהו הנביעה של המבוע שיוצא תמיד ואינו נפסק, ומן הנהר של המביע הזה נשקה כל גן העדן, ונהר ההוא של המבוע הקדוש נקרא אב. מהו הטעם. הוא משום שהוא גובע להזין את הגן. ביאור

תפב) תו אמר ר' שמעון וכו' : עוד אמר ר"ש, כתוב, לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת. מהו הטעם. הוא משום שאין דין נראה ביום ההוא. והמבעיר אש גורם שיטעורר הדין. ואם תאמר, הרי עולה לגבוה. דהיינו אש המזבח שנוהג גם בשבת. ומשיב במושבותיכם כתוב, ולא לגבוה. ואש ההוא העולה לגבוה, עולה להכניע דין אחר, שלמדנו, יש אש אוכלת אש. ואש המזבח אוכלת אש אחרת. דהיינו שמכניע דין אחר, שלא יהיה לו שליטה בימות החול.

תפג) ובגיני כך אתגליא וכו' : ובשביל זה, נתגלה עתיקא קדישא ביום ההוא יותר מכל שאר הימים. ובזמן שמתגלה עתיקא אינו נראה דין כלל, וכל העליונים והתחתונים נמצאים בשמחה שלמה והדין אינו שולט.

(דפו"י דף פ"ט ע"ב י' דף צ' ע"א)

כל גנתא דעדן. וההוא נהרא דמבועא קדישא, אקרי א"ב. מאי טעמא. משום דאיהו נביעא לאתזנא לגנתא.

תפו) רבי אבא אמר, עדן ממש אקרי אב. משום דהאי עדן, משתכח מההוא אתר, דאקרי אין. ובגיני כך, אקרי אב. והא אוקימנא, מאתר דשאר לילא למשכא כלל. אקרי אתה, וואקרי אב. כמה דאת אמר, כי אתה אבינו.

תפו) ר' אלעזר אמר, כבד את אביך, דא קב"ה. ואת אמך, דא כנסת ישראל. את אביך, את דייקא, לאכללא שכינתא ע עלאה. רבי יהודה אמר, כבד את אביך, סתם. ואת אמך, סתם. דהא כלא הוה במניינא. את, לרבות כל מה דלעילא ותתא. תפח) רבי יוסי אמר, האי דאמר רבי אבא, מאתר דשאר לילא למשכא כלל, אקרי אתה, שפיר. דהא אוליפנא, ההוא דטמיר ולא אית ביה שירותא, קרינן הוא. מאתר דשירותא אשתכח, קרינן אתה. ואקרי אב. וכלא חד. בריך שמיא לעלם ולעלמי עלמיא אמן.

חלופי גרסאות

ט ל"ג ואקרי אב ; ובדפדפי כתב עיין סוף הספר גי' מספר לבנת הספיר. ע ל"ג עלאה. פ ל"ג אקרי אתה.

מסרת הזהר

(ט) (ישעיה ס"ג) ויגש א צ"א.

זכור את יום השבת לקדשו

הסולם

מאמר

שמטעם זה נקרא החורב שבה בשם אבא ואמא. כנ"ל. וז"ש. מאי טעמא. משום דאיהו נביעא לאתזנא לגנתא. שמטעם שהיא דואגת לתקון הגן, שהוא המלכות, ע"כ נקראת אב, כנ"ל.

תפו) ר' אבא אמר וכו' : ר"א. עדן ממי נקרא אב. משום שעדן הוה נמשך ממקום ההוא שנק' אין, שהוא כתר דא"א, שבו אין שום השגה, ותחילת הגילוי לתקון המלכות בבניה נעשה בראש א"א שנקרא עדן, שמטעם זה נק' א"א ראשית, כנ"ל בדיבור הסמוך, ומשום זה נקרא אב. והרי העמדנו במקום שמתחיל להמשך הכל, נקרא אתה ונקרא אב. כמש"א, כי אתה אבינו.

תפו) ר' אלעזר אמר וכו' : ר"א. כבד את אביך זה הקב"ה, דהיינו ז"א. ואת אמך, זו כנסת ישראל, דהיינו המלכות. את אביך, א"ל הוא בדיוק, שבא לכלול השכינה העליונה, שהיא הנוקבא העומדת מחוץ ולמעלה דז"א. ר' יהודה אמר, כבד את אביך, סתם. ואת אמך, סתם. כי הכל הוא בחשבון. כלומר שרומזים הן לחכמה ובניה והן לז"א ונוקבא, מפני שכתוב סתם. כי את, בא לרבות כל מה שלמעלה ומטה. הן א"א והן ז"א.

תפח) ר' יוסי אמר וכו' : ר"א. זה שאמר ר' אבא, שהמקום שממנו מתחיל להמשך הכל נקרא אתה יפה הוא, כי למדנו, שהוא שנסתר ואין בו התחלה להשפעת המוחין אנו קוראים

ביאור הדברים. נודע שזו"ן מצד אצילות אינם ראויים לקבל אור העליון, משום ששולט בהם מלכות דצמצום א', וכדי שיהיו ראויים לקבלת האור העלה הבינה אליה את המלכות. הוה, שע"י עליה זו נעשתה ראויה לקבלת האור. כמש"ש כל זה לעיל (ב"א דף ז' ד"ה כבר ע"ש). ומטעם תקון הוה נשתנה שמם של חכמה ובניה שבבניה, לאו"א. וזו"ן נקראים בנים שלהם, להיותם מתקנים ודואגים לתקון זו"ן כאו"א על בנים.

והנה עליה הראשונה של המלכות במקום בינה היתה בראש א"א, שמחמת עליה זו יצאה הבינה מראש א"א, שמטעם זה נקרא א"א, ראשית. (כנ"ל בראשית א' דף ו' ד"ה אחר ע"ש) וחסו"ה, ונהר יוצא מעדן, כי עדן, הוא חכמה דא"א, ונהר, היינו הבינה שיצאה מבחינת ראש ונעשתה לבחינת גוף דא"א בלי ראש. והיתה זה, כדי להשקות את הגן, לתת אור אל המלכות, כי לולא העלאה הוה לא יכלה המלכות לקבל אור לעולם.

וז"ש, ונהר, דא נביעו דמבועא דנפיק וכו', כי חכמה דא"א נקראת עדן, והוא המבוע, ובניה היוצאת ממנו, נקראת נביעו. ונקראת נהר. וההוא נהרא דמבועא קדישא אקרי אב. דהיינו הבינה הוה נקראת אב, משום שהיא קבלה המלכות לתוכה ונתמטטה על ידה לבחינת גוף כדי לתקנה.

(דפדפי דף צ' ע"א)

תפט) רבי ז חזקיה אמר, ודאי כלא חד. כבד את אביך, דא קב"ה. ואת אמך, דא כנסת ק ישראל. דהא תנן, אר"ש, כתיב י בנים אתם ליי אלהיכם, ההוא אתר דאקרי בנים. ובגיני כך סתימא דמלה, כבד את אביך ואת אמך, לאכללא כלא, דלעילא ותתא. ר' יצחק אמר, לאכללא ביה רביה, דהוא ט אעיל ליה לעלמא דאתי. אמר רבי יהודה, בכללא דקב"ה הוי.

תצ) ת תאנא, בהני חמש א אמירן, כליל כלא. בהני חמש אמירן, אתגליפו חמש אחרנין, ודאי חמש גו חמש. הא כיצד. אנכי יי אלהיך, לקבל לא תרצת. ב דתנינן, תרין אלין, בכללא חדא אתכלילן, דמאן דקטיל, אזעיר דמותא וצלמא דמאריה. דכתיב, כ כי בצלם אלהים עשה את האדם. וכתיב ז ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם.

תצא) אמר ר' חייא, כתיב ח שפך דם האדם באדם דמו ישפך ג וגו', מאן דשפיך דמא, כאלו אזעיר דמותא וצלמא דלעילא, כלומר, לא אזעיר דמותא דא, אלא ד דמותא אחרא, משמע דכתיב שפך דם האדם באדם ה דמו ישפך. באדם י עלאה, מטי האי פגימותא, מההוא דמא דאושיד. מאי טעמא. משום כי בצלם אלהים עשה את האדם. ובגין כך, הא בהא תליא.

תצב) לא יהיה לך, לקבל לא תנאף. ז דא משקר בשמא דקב"ה. דאתרשים ביה בבר נש. ובדא, כמה וכמה חובין וגורין ועונשין, תליין. ומאן דמשקר בהאי,

מסרת הזהר

חלופי גרסאות

צ יצחק. ק מוסיף ישראל בניחתא. ר והתנן. ש עייל. ת ל"ג תאנא. א ל"ג אמירן. ב מוסיף דתנינן אמר ר' יצחק אמר ר' יהודה. ג מוסיף וגו' שפך דם האדם. ד במותא דאחרא. ה ל"ג דמו ישפך. ו ל"ג עלאה. ז דהא.

י (דברים י"ד) לעיל אות תלו צ"פ. כ (בראשית ט') שמות קיד צ"מ. ל (יחזקאל א') נח צו צ"ג. מ (בראשית ט') לעיל אות תצ צ"כ.

הסולם

מאמר

זכור את יום השבת לקדשו

אלקיך, הוא כנגד לא תרצת. שלמדנו, שנים אלו בכלל אחד נכללו, כי מי שרצת ממעט דמות וצלם של אדונו, שכתוב, כי בצלם אלקים עשה את האדם. ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם. תצא) אמר ר' חייא וכו': אר"ה, כתוב, שפך דם האדם באדם דמו ישפך. מי ששופך דם כאלו ממעיט דמות וצלם שלמעלה. כלומר, לא מיעט דמות זה של התחתון, אלא דמות אחר, זה משמע שכתוב, שפך דם האדם באדם דמו ישפך, באדם העליון מגיע פגם ההוא מדם ששפך. מהו הטעם. משום כי בצלם אלקים עשה את האדם. ומשום זה תלויים זה בזה, שאנכי וגו' תלוי בלא תרצת.

תצב) לא יהיה לך וכו': לא יהיה לך, הוא כנגד לא תנאף. זה הנואף, משקר בשמו של הקב"ה שנרשם באדם, ובוזה, כמה וכמה הטאים וגזרות ועונשים, תלויים. ומי שמשקר בזה משקר במלך, שכתוב, בה' בגדו כי בנים זרים

קוראים. הוא, שהוא לשון נסתר. המקום שממנו נמצא התחלה להשפעת המחין, אנו קוראים, אתה. ונקרא אב. והכל אחד. ברוך שמו לעולם ולעולמי עולמים אמן.

תפט) ר' חזקיה אמר וכו': רח"א, ודאי הכל אחד. כבד את אביך, זה הקב"ה, דהיינו ז"א, ואת אמך, זו כנסת ישראל דהיינו המלכות, כי למדנו, אמר ר' שמעון כתוב, בנים אתם לה' אלקיכם, היינו מקים ההוא שנקרא בנים, שהם זו"ן. ומשום זה סתם הדבר, כבד את אביך ואת אמך לכלול הכל, דהיינו או"א שלמעלה ולמטה. ר' יצחק אמר, לכלול בו רבו, שהוא מביאו לעולם הבא. אמר ר' יהודה, רבו, בכלל הקב"ה הוא.

תצ) תאנא בהני חמש וכו': למדנו, באלו חמשה הדברות שבימין כלול הכל. באלו חמשת הדברות נחקקו חמשה אחרות שבשמאל. ודאי הם חמשה תוך חמשה. כיצד. אנכי ה' (דפו"י דף צ' ע"א)

משקר ביה במלכא, דכתיב ^ו ביי בגדו כי בנים זרים ילדו. וכתוב לא תשתחוה להם ולא תעבדם, והא בהא תליא.

תצג) לא תשא לקבל לא תגנוב. וכתוב ^ט חולק עם גנב שונא נפשו אלה ישמע ולא יגיד. ודאי הא בהא תליא, דהא גנבא לדא אזדמן, לאומאה בשקרא. מאן דעביד דא, עביד דא.

תצד) זכור את יום השבת, לקבל לא תענה ברעך עד שקר. דאמר ר' יוסי, שבת סהדותא אקרי. ובעי בר נש לסהדא, ^י על הא דכתיב כי ששת ימים עשה יי וגו'. ושבת ^י כללא דכלא. ואמר ר' יוסי, מאי דכתיב ^י תתן אמת ליעקב, כמה דאת אמר ^י ושמו בני ישראל את השבת, ומאן דאסהיד שקרא, משקר בשבת, דהיא סהדותא דקשוט, ומאן דמשקר בשבת, משקר באורייתא כלא. ובג"כ, הא בהא תליא.

תצה) כבד את אביך, לקבל לא תחמד אשת רעך. ואמר ר' יצחק, כבד את אביך, אביך ממש. דהא מאן דחמיד אתתא, ואוליד בר, ההוא אוקיר לאחרא, דלא * אבוי. וכתוב כבד את אביך וגו', לא תחמד בית רעך שדהו. וכתוב הכא, על האדמה אשר יי אלהיך נותן לך. ההוא דיהב לך, יהא דילך, ולא תחמד אחרא. ודאי הא בהא תליא.

תצו) ואלין חמש קדמאי, כלילין חמש אחרנין. ובגיני כך, ^י מימינו אש דת למו. דכלא ^י אתעביד ימינא. ועל דא, בחמשה קלין אורייתא אתייהיבת. אמר ר' יהודה, כלהו הוו חמש גו חמש. לקבליהון חמשה חומשי תורה.

חלופי גרסאות

מסרת הזהר

ח ל"ג על הא ס סהדותא. י מוסיף ההוא בר. כ אעביד

ו (הושע ה') לעיל אות תלג צ"ל. ו (משלי כ"ט).
ט (מכה ז') לעיל אות תו צ"כ. פ (שמות
ל"א) כ"ב רח צ"ג. צ (דברים ל"ג) לעיל אות רצד צ"ת.

זכור את יום השבת לקדשו

הסולם

מאמר

תצה) כבד את אביך וכו': כבד את אביך, הוא כנגד לא תחמוד אשת רעך. ואמר ר' יצחק, כבד את אביך, אביך ממש. כי מי שחומד אשה ומוליד בן, בן ההוא מכבד לאחר שאינו אביו. וכתוב, כבד את אביך וגו'. לא תחמוד בית רעך שדהו. וכתוב כאן, בכבד, על האדמה אשר ה' אלקיך נותן לך, שפירוש, זה שנותן יהיה שלך, ולא תחמוד אחר. ודאי זה בזה תלוי. שכבד תלוי בלא תחמוד.

תצו) ואלין חמש קדמאי וכו': ובאלו חמשה דברות הראשונות, שבמיין, כלולות חמשה דברות האחרות. ובשביל זה, מימינו אש דת למו. שהכל נעשה ימין. ועל כן ניתנה התורה בחמשה קולות. אמר ר' יהודה, כולם, כל עשרת הדברות, היו חמשה תוך חמשה, וכנגדם חמשה חומשי תורה.

תאני

זרים ילדו. וכתוב, לא תשתחוה להם ולא תעבדם. וזה בזה תלוי. לא יהיה לך תלוי בלא תנאף.

תצג) לא תשא וכו': לא תשא הוא כנגד לא תגנוב. וכתוב, חולק עם גנב שונא נפשו אלה ישמע ולא יגיד. ודאי זה בזה תלוי, כי גנב, לזה מזדמן לשבע לשקר, מי שעושה זה עושה זה. תצד) זכור את יום השבת וכו': זכור וגו' הוא כנגד לא תענה ברעך עד שקר. דאמר ר' יוסי, שבת נקרא עדות, וצריך האדם להעיד על זה שכתוב, כי ששת ימים עשה ה' וגו'. ושבת הוא כלל הכל. ואמר ר' יוסי, מה שכתוב, תתן אמת ליעקב, הוא כש"א, ושמו בני ישראל את השבת, שמי שמעיד שקר משקר בשבת, שהוא עדות אמת, ומי שמשקר בשבת משקר בכל התורה. ומשום זה תלוי זה בזה. זכור תלוי בלא תענה.

(דפו"י דף צ"א * דף צ"ב)

תצו) תאני ר' אלעזר, באלין עשר אמירן, אתגליפו כל פקודי אורייתא, גזירין ועונשין. דכיא ומסאבא. ענפין ושרשין. אילנין ונטיעין. שמיא וארעא. ימא ותהומי. דהא אורייתא שמא דקב"ה הוי, ל מה שמא דקב"ה אתגליף בעשר אמירן. ׀ אופ אורייתא אתגליפא בעשר אמירן. אילין עשר אמירן אינון שמא דקב"ה. ואורייתא כלא שמא חד הוי, שמא ׀ קדישא דקב"ה ממש.

תצו) זכאה חולקיה, דמאן דזכי בה. מאן דזכי באורייתא, ׀ זכי בשמא ׀ קדישא. ר' יוסי אמר, בקב"ה ממש ׀ זכי, דהא הוא ושמיה חד הוא, בריך שמיה לעלם ולעלמי עלמין אמן.

תצט) ׀ לא תעשון אתי אלהי כסף ואלהי זהב. אמר ר' ז יוסי, ׀ מ"ט. ׀ משום דכתיב, ׀ לי הכסף ולי הזהב, ׀ אע"ג דלי הכסף ולי הזהב, לא תעשון ׀ אתי, אתי: כלומר אותי.

תק) אמר ר' יצחק, כתיב ׀ מאין כמוך יי גדול אתה וגדול שמך בגבורה וגו', ׀ גדול אתה, היינו לי הכסף. וגדול שמך בגבורה, היינו ולי הזהב. אילין תרין גוונין לא מתחזין, ולא מתפארן, בר כד אינון גליפין באתר חד, באן אתר אתגליפו. בישראל. ב כאן ג אתחזון גוונין לאתפארא, כד"א ׀ ישראל אשר בך אתפאר.

חלופי גרסאות

מסרת הזהר

ק) (שמות כ') ת"ז חס"ו צו. ר) (חגי ב') ויחי מה צ"א. ש) (ירמיה יוד). ת) (ישעיה מ"ט) לעיל אות רנה צ"ר.

איתי (ד"א). ק ל"ג מ"ט משום דכתיב. ר ל"ג משום. ש ל"ג מן אע"ג עד אתי כלומר. ת וגו' ולי"ג אתי. א גדול אתה וגדול שמך היינו לי הכסף בגבורה. ב ל"ג כאן; ל"ג מן כאן עד כד"א. ג יתחזון.

לא תעשון אתי

הסולם

מאמר

תצט) לא תעשון וכו': לא תעשון אתי אלהי כסף ואלהי זהב. אמר ר' יוסי, מה הטעם. הוא משום שכתוב, לי הכסף ולי הזהב. אע"פ שלי הכסף ולי הזהב לא תעשון אתי, כלומר אותי.

תק) אמר ר' יצחק וכו': אר"י, כתוב. מאין כמוך ה' גדול אתה וגדול שמך בגבורה. וגו'. גדול אתה, היינו לי הכסף, שהוא חסד, קו ימין, וגדול שמך בגבורה, היינו ולי הזהב, שהוא גבורה, קו שמאל. אלו שני גוונין אינם נראים, ואינם מתפארים רק כשהם חקוקים במקום אחד. באיזה מקום נחקקו. בישראל. שהוא קו אמצעי, ת"ת, המכריע ומקיים את שני הקוים. כאן נראים הגוונין להתפאר. כש"א. ישראל אשר בך אתפאר.

ר

תצו) תאני ר' אלעזר וכו': באלו עשרת הדברות נחקקו כל מצות התורה הגזירות והעונשים, טהרה וטומאה, ענפים ושרשים, אילנות ונטיעות, שמים וארץ, ימים ותהומות. כי התורה היא שמו של הקב"ה, מה שמו של הקב"ה נחקק בעשרת הדברות אף התורה נחקקה בעשרת הדברות. אלו עשרת הדברות הם שמו של הקב"ה. והתורה כולה הוא שם אחד שם הקדוש של הקב"ה ממש.

תצו) זכאה חולקיה וכו': אשרי חלקו של מי שזכה בה, שמי שזכה בתורה זכה בשמו הקדוש, ר' יוסי אמר, בהקב"ה ממש זכה, כי הוא ושמו אחד הוא. ברוך שמו לעולם ולעולמי עולמים. אמן.

(דפו"י דף צ' ע"ב)

תקא) ר' יהודה פתח, (א) שוש אשיש בה' תגל נפשי באלהי וגו', זכאה חולקהון דישראל, ז מעמין עעכרם, דחדוותא ותפנוקא דלהון בקב"ה, דכתיב שוש אשיש ביי'. כיון דאמר ביי', אמאי כתיב באלהי. אלא הכי אמרו ישראל, אי ברחמי ה אתי עלנא, שוש אשיש ביי'. אי בדינא, תגל נפשי באלהי.

תקב) מ"ט. משום דאלין ביה אתגליפו, דכתיב (ב) כי הלבישני בגדי ישע. מהו בגדי ישע. גוונים, דאתגליפו לאסתכלא ביה. כד"א, (ג) ישעו וגו' אל יי'. ישע אסתכלותא ו הוא. מאן דבעי לאסתכלא ז בי, בגוונים דילי יסתכל. מאי טעמא. משום דכתיב (ד) מעיל צדקה יעטני, צדקה ממש, דגוונים ביה אתגליפו. כחתן יכהן פאר, הא גוונא חד. וככלה תעדה כליה, הא גוונא אחרא. וכד גוונים מתחברן, ביה שעתא אתחזיין, ח וכלהו תאיבין לאחזאה, ולאסתכלא ביה.

תקג) ר' יוסי אמר, שוש אשיש ביי', תרין חדוון. ביי': ברחמי. תגל נפשי, ט הא בדינא. אמר ר' יהודה, בכלא חדוה על חדוה. וחדוה דציון, זמין קב"ה לאחדאה לישראל, בחדוותא יתיר מכלא, דכתיב (ו) ופדויי יי' ישובון ובאו ציון ברנה ו וגו', ופדויי יי' ישובון, הא חד. ובאו ציון ברנה, הא תרי. ושמחת עולם על ראשם, הא תלת. ששון ושמחה ישיגו, הא ארבע. לקבליהון דארבע זמנין כ דאתפזרו ישראל ביני עממיא. וכדין כתיב (ז) ואמרתם ביום ההוא הודו ליי' קראו בשמו וגו'.

חלופי גרסאות

ד מכל שאר עמין. ה את. ו ל"ג הוא. ז בגוונים בי יסתכל. ח וכלא. ט הא חדוה; חד חדוה. י הא חד ושמחת עולם על ראשם תרי ששון ושמחה ישיגו הא ארבע כ דיתפזרו.

מסרת הזהר

(ז) (שם ס"א) ח"ג קלג. קצט: (ב) (שם) ג) (שמואל ב' כ"ב), (ד) (ישעיה ס"א) לעיל אות תקב צ"א. (ה) (שם ל"ה). (ו) (שם י"ב) ח"ג ריב: רפז.

לא תעשון אתי

המלכות שנקראת צדקה, שהגוונים נחקקו בה. שהחכמה נמשכת רק ממלכות. כחתן יכהן פאר, הוא גוון אחד. חסד. וככלה תעדה כליה הרי גוון אחר, גבורה. וכשהגוונים מתחברים בקו אחצעי, בה בשעה הם נראים והכל מתאווים לראות ולהסתכל בו.

תקג) ר' יוסי אמר וכו': רי"א. שוש אשיש בה' וגו'. שתי שמחות כאן, בה' הוא ברחמים. תגל נפשי באלקי, הוא בדין. אמר ר' יהודה, בכל הם שמחים הן ברחמים והן בדין. שמחה על שמחה. ושמחת ציון, עתיד הקב"ה לשמח את ישראל בשמחה יתירה מכל. שכתוב, ופדויי ה' ישובון ובאו ציון ברנה וגו'. ופדויי ה' ישובון, הרי אחת. ובאו ציון ברנה, הרי שתיים. ושמחת עולם על ראשם, הרי שלש. ששון ושמחה ישיגו, הרי ארבע. הם כנגד ארבע פעמים שנתפזרו ישראל בין העמים, ואז כתוב, ואמרתם ביום ההוא הודו לה' קראו בשמי וגו'.

וידבר

הסולם

מאמר

תקא) ר' יהודה פתח וכו': רי"פ, שוש אשיש בה' תגל נפשי באלקי כי הלבישני בגדי ישע וגו'. אשרי חלקם של ישראל יותר מעמים עכרם, שהשמחה והתענוג שלהם הוא בהקב"ה, שכתוב, שוש אשיש בה'. כיון שאמר בה' למה כתוב באלקי, אלא כך אמרו ישראל אם ברחמים בא עלינו, שוש אשיש בהויה, שהוא רחמים. אם בדין, תגל נפשי באלקי שהוא דין.

תקב) מ"ט משום דאלין וכו': מה הטעם. שישראל שמחים הן בחסד והן בדין. הוא משום שאלו נחקקו בו, בהקב"ה, שכתוב, כי הלבישני בגדי ישע. מהו בגדי ישע. הם גוונים של חסד וגבורה שנקחקו כדי להסתכל בו, דהיינו להמשיך חכמה. כמש"א, ישעו ואין מושיע אל ה' וגו'. הרי שישע הוא הסתכלות. מי שרוצה להסתכל בי, יסתכל בגוונים שלי, והם חסד וגבורה. מה הטעם. הוא משום שכתוב, מעיל צדקה יעטני, צדקה ממש, דהיינו (דפו"י דף צ' ע"ב)

תקד) ו' וידבר אלהים את כל הדברים האלה. כל הדברים, כללא דא, הוא כלא דכלא, כללא דלעילא ותתא.

תקה) אנכי, רזא דעלמא עלאה, ברזא דשמא קדישא יהו. אנכי, אתגליא ואתגניז. אתגליא ברזא קדישא דכרסייא, דסיהרא קיימא בשלימו כחדא, כד שמשא שלטא, וסיהרא אתנהירת, ולית לה שבחא, בר שבחא * דנהורא דנהיר עלה.

תקו) אנכי, באשלמות רזין דשלימו דכורסייא לתתא, ואסתלקו חיון קדישין, ואיהי אתתקנת בתקונהא. וכד איהי שפירא בחיזו, ובעלה אתי לגבהא, כדן אקרי אנכי.

תקז) אנכי, רזא דכלא כחדא, בכללא דכל אתוון, נ בשבילי אורייתא, דנפקו מגו רזא עלאה, בהאי אנכי, תליין רזין עלאין ותתאין. אנכי, רזא למיהב אגר טב לצדיקא, דקא מחכן ליה ונטרי פקודי אורייתא, בהאי, אית לון בטחונא כדקא חזי לעלמא דאתי, וסימניך מ' אני ע פרעה.

חלופי גרסאות

ל בדפויי כאן שייך מה שבסוף החלק סימן ב'.
ס ל"ג כללא. נ בשביל אורייתא דנפיק. ס ביה ול"ג
בהאי אנכי ; מוסיף ביה בהאי. ע מוסיף פרעה אני
הפרוע.

מסרת הזהר

(ז) (שמות כ') לעיל אות שלא צ"כ. ח) (בראשית מ"א).

דרך אמת נ] מכאן עד סוף הפ' סתרי תורה הוא.

אנכי ה' אלקיך

תקו) אנכי באשלמות רזין וכו' : אנכי, היינו המלכות כשהיא בהשלמת סוד השלמות של כסא התחתון דהיינו אחר שנתמעטה וירדה מן למעלה מחזה אל למטה מחזה, ונתקנה שם בסוד כסא תחתון, ונסתלקו ממנה החיות הקדושות שמחזה ולמעלה, והיא נתקנה בתיקונה. וכשהיא יפת מראה, ובעלה ז"א, בא אצלה, אז נקראת אנכי.

תקז) אנכי, רזא דכלא וכו' : אנכי, סוד הכולל הכל יחד, שכולל יחד כ"ב אותיות ול"ב שבילי החכמה, דהיינו בכלל כל האותיות שהם כ"ב, בשבילי אורייתא, שהם ל"ב, היוצאים מתוך סוד העליון, דהיינו מחכמה. באנכי הזה תלויים סודות העליונים והתחתונים. אנכי, הוא סוד לתת שכר טוב לצדיקים המכחים לו ושומרים מצוות התורה, בזה באנכי, יש להם בטחון כראוי לעולם הבא. וסימנך, אני פרעה, שאמר כן, כדי לתת בטחון ליוסף שיתקיימו דבריו.

אנכי

הסולם

מאמר

מאמר ב', אנכי ה' אלקיך

תקד) וידבר אלקים וגו' : וידבר אלקים את כל הדברים האלה. כל הדברים, כלל הזה הוא כלל הכל, כלל שלמעלה ושל מטה, הכל נכלל בעשרת הדברות.

תקה) אנכי רזא דעלמא וכו' : אנכי, הוא סוד עולם העליון, דהיינו הנוקבא שמחזה ולמעלה דז"א, בסוד השם הקדוש יהו, שהם ג' קוין חסד גבורה ת"ת, שהנוקבא מקבלת מז"א. אנכי, היינו המלכות, שנתגלתה ואח"כ נגנזה. נתגלתה בסוד הקדוש של הכסא, שהוא בינה, שהמלכות נעשתה לו רגל רביעי, שהלבנה, שהיא המלכות, עומדת אז בשלמות עם ז"א כאחד. דהיינו שקומתם שוה ושניהם משתמשים בכתר אחד. והיא נגנזה, בשעה שהשמש שהוא ז"א, שולט, והלבנה האירה ממנו, ואין לה אז שום שבה מעצמה, חוץ משבח האור שז"א מאיר עליה. ונמצאת, שבחינתה עצמה נגנזה, ומצב הזה נעשה אחר שנתמעטה הלבנה. יכמיש היטב לעיל בראשית א' דף ק"ח ד"ה וכבר, עש"ה).

(דפ"י דף צ' ע"ב *) דף צ"א ע"א

תקח) אנכי ולא יהיה לך, אתמר ברזא דאורייתא, ודא איהו זכור ושמור. אנכי, רזא סתימא וגניז, בכל אינון דרגין דערמא עלאה, בכללא חדא. וכיון דאתמר אנכי, אתחבר כלא כחדא, ברזא חדא. תקט) אנכי, רזא דתרין כרסון. פ אני כורסייא חדא. כ, כורסייא אחרא עלאה.

תקי) אנכי, דקא אתדכי מקדשא, ונוכראה לא אתקרב בהדיה, ומקדשא נהיר בלחודי, דקא אתבטל בההיא שעתא יצר הרע מעלמא, וקב"ה אסתלק ביקריה בלחודי, וכדין אתמר אנכי יי' אלהיך. רזא שלים, בשמא קדישא. א': ליחדא רזא דשמא קדישא בדרגוי, למהוי חד. בגין ז דרזא דיליה איהו ו'. נ': רזא למדחל מקב"ה, ולמנדע דאית דין ואית דיין, ואית אגר טב לצדיקייא ופורענות לרשיעיא, בגין דרזא דיליה ה' תתאה.

תקיא) כ': לקדשא שמא קדישא בכל יומא, לאתקדשא ק בדרגין קדישין, ולצלאה צלותא לגביה בכל זמנא, לאסתלקא כתרא עלאה, רזא דכורסייא עלאה, על גבי חיוון עלאין, כדקא יאות, ורזא דיליה ה' עלאה.

תקיב) י': לאשתדלא באורייתא יממא ולילי, ולמגזר גזירו, ברזא לתמניא יומין, ולקדשא בכרא. ולאנחא תפילין וציצית ומזוזה. ולממסר נפשא לגבי קב"ה, ולאתדבקא ביה. אלן אינון ר תריסר פקודין עלאין, דכלילן פ רל"ו פקודין אחרנין

חלופי גרסאות

פ אני י' דכורסייא אחרא ול"ג מן אני עד אנכי; אני כ' דכורסייא; אני כ' דכורסייא אחרא [עלאה]. צ דיהא ול"ג דרזא דיליה איהו ו' (וכתב בד"א גראה שחסר). ק ביה דרגין. ו תליסר. ש בל"ו.

הסולם

אנכי ה' אלקיך

מאמר

אלקיך. הוא סוד. שלם בשם הקדוש. א' דאנכי, מורה, ליחד סוד השם הקדוש במדרגותיו להיות אחד. כי הסוד שלו הוא ו' של הויה. נ' דאנכי, הוא סוד, ליראה את הקב"ה ולדעת שיש דין ויש דיין, ויש שכר טוב לצדיקים ועונש לרשעים. כי הסוד שלו הוא ה' תחתונה של הויה.

תקיא) כ' לקדשא שמא וכו': כ' דאנכי הוא, לקדש השם הקדוש בכל יום, ולהתקדש במדרגות הקדושות, ולהתפלל תפלה אליו בכל זמן, להעלות כתר העליון, שהוא סוד כסא העליון, דהיינו בינה, על החיות העליונות כראוי, שהם חורג תו"מ, שמחזה ולמעלה דז"א, שהם ד' רגלי הכסא, שהמלכות הוא חיה רביעית ורגל רביעי. והסוד שלו הוא ה' עליונה של השם הויה. שהוא בינה, כי מבחינת מה שהמלכות הוא רגל רביעי אל כסא העליון שהוא בינה, נחשבת לבחינת בינה, וה' עליונה של הויה.

תקיב) יוד, לאשתדלא באורייתא וכו': י' דאנכי, היא, לעסוק בתורה ימים ולילות, ולמול

תקח) אנכי ולא יהיה לך וכו': אנכי ולא יהיה לך נאמר בסוד התורה, וזה הוא זכור ושמור. שאנכי ה"ס זכור. ולא יהיה לך ה"ס שמור. אנכי, ה"ס סתום וגנוז בכל אלו המדרגות של עולם העליון, שהן יה"ו, כנ"ל. בכלל אחד. וכיון שנאמר אנכי, נתחבר הכל יחד בסוד אחד. כלומר, שאנכי, הוא תמצית של התחברות כל המדרגות יחד.

תקט) אנכי, רזא דתרין כרסון וכו': אנכי, הוא סוד שני הכסאות, שהם כסא עליון שהיא בינה, דהיינו במה שהמלכות משמשת לה לרגל רביעי. וכסא התחתון שהוא המלכות עצמה אחר שנתמעטה, כנ"ל. אני של אנכי רומזת לכסא אחד דהיינו התחתון. כ' של אנכי רומזת לכסא אחר העליון.

תקי) אנכי, דקא אתדכי וכו': אנכי, יורה, שנטהר המקדש, שהוא המלכות, וזר לא נקרב אליו, והמקדש מאיר בלבדו, שנתבטל בשעה ההיא היצר הרע מן העולם, והקב"ה התעלה בכבודו בלבדו, ואז נאמר אנכי ה' (דפו"י דף צ"א ע"א)

דאינון ברזא דאנכי, כללא דזכור. ואת דא, לא אתחלף ה באתר אחרא, דא בגין דאיהי י, רזא עלאה, כללא דאורייתא, ובאלין תריסר, אית תריסר מכילין דרחמי, דתליין מנייהו, וחד דשלטא למהוי תליסר.

תקיג) לא יהיה לך, רזא דשמור, בתלת מאה ושתין וחמש פקודי אורייתא. ל': רזא דלא למיהב יקר ורבו לאלהא אחרא. ל': מגדלא דפרח וסליק באוירא, דלא יסטי לבא, למבני לה א לאלהא אחרא, כמה דאית רזא, דבונה ב מגדלא. ל': דלא למפני בדיוקנא דע"ז, ג דלא להרהרא אבתרהא, דלא לסגדא, ולא ז לאכפיא גרמיה לאלהא אחרא.

תקיד) א': דלא לחלפא יחודא דמריה, בגין טעוון אחרנין. א': דלא להרהרא דאית אלהא אחרא בר מניה. א': דלא למסטי בתר ס בידין ודכור, ברזא דדיוקנא דאדם, ולא בדיוקנא אחרא. א': דלא למשאל ה מן מתייא, ולא למעבד חרשין. א': דלא יומי בפומי, בשמא דאלהא אחרא. עד הכא, ו תריסר אחרנין, דאינון פקודי שמור. ובאלין ז תריסר, תליין תלת מאה וחמשין ותלת פקודי דשמור. אחרנין, דכלילין באלין ח תריסר, ורזא דאנכי.

תקטו) אר"ש, תו תנינן, אנכי כללא דעילא ותתא, כללא דעלאין ותתאין, כללא דחיון קדישין, דכלילין ביה, כלא הוא ברזא דאנכי. לא יהיה לך לתתא. רזא ז דתריסר חיון תתאין.

חלופי גרסאות

ת: באת ול"ג באתר אחרא; באתר ול"ג א ל"ג לאלהא אחרא. ב מוסיף מגדלא לאלהא אחרא. ג ל"ג דלא ז לאתכפיא. ה במתייא ול"ג מן. ו תליסר. ז תליסר. ח תליסר. ט דתליסר.

דרך אמת ס] אוב וידעני.

הסולם

אנכי ה' אלקיך

מאמר

הוא מגדל הפורח ועולה באויר. שה"ס החכמה הנגלית על ידי יציאת י מאויר ונשאר אור, (כנ"ל בראשית א' מ"ה ד"ה כד) שעי"ז שב הבינה להיות חכמה. שלא יסור לבבו לבנות מגדל לאלהים אחרים. כמו שיש סוד בונה מגדל. דהיינו בדור הפלגה. ל' שלא יסתכל בצורת עבודה זרה, שלא להרהר אחריה, שלא ישתחוה, ולא יכניע עצמו לאלהים אחרים.

תקיד) א' דלא לחלפא וכו': א' של לא יהיה לך, הוא שלא יחליף יחוד אדונו בשביל אלהים אחרים. א' שלא ירהר שיש אל אחר חוץ ממנו. א' שלא יסור אחר אוב וידעוני בסוד צורת אדם, ולא בצורה אחרת. א' שלא לשאול ממתים ולא לעשות כשפים. א' שלא ישבע בפיו בשם אלהים אחרים. עד כאן י"ב מצות אחרות שהם מצות הכלולות בשמור. ובאלו י"ב תלויים שג"ג מצות אחרות של שמור, הכלולות באלו י"ב, שביחד הן שס"ה. וזה סוד אנכי ולא יהיה לך.

תקטו) א"ר שמעון תו וכו': אר"ש. עוד

ולמול מילה בסוד שמונת ימים, ולקדש הבכור, ולהניח תפילין וציצית ומזוזה, ולמסור הנפש אל הקב"ה ולהתדבק בו, אלו הן י"ב מצות עליונות הרמזים באנכי הכוללים רל"ו מצות אחרות, שהם בסוד אנכי, שביחד הן רמ"ח מצות עשה, שהם כלל של זכור. כי זכור כולל רמ"ח מצות עשה, ושמור כולל שס"ה מצות לא תעשה. ואות זו אינה מתחלפת במקום אחר, כמו א' נ' כ' דאנכי, שמתחלפת על ה' ו' ה' דהויה. משום שהיא י, סוד העליון כלל התורה, דהיינו שה"ס חכמה תתאה המתיוחדת עם י' דהויה שה"ס חכמה עלאה. וע"כ אין זה חילוף מקום. ובאלו י"ב מצות, יש י"ב מדות הרחמים התלויות מהן, ואחת השולטת בכלן, שהיא עצם המלכות הנקראת אנכי, הם י"ג. כנגד י"ג מדות הרחמים.

תקיג) לא יהיה לך וגו': לא יהיה לך, הוא סוד שמור, הכולל שס"ה מצות לא תעשה שבתורה, כנ"ל. ל' של לא יהיה לך, הוא סוד שלא לתת כבוד וגדולה לאלהים אחרים. ל' (דפ"י דף צ"א ע"א)

תקטז) לא תעשה לך פסל. פסלו מההוא אתר עלאה, מההוא אתר קדישא. פסל. פסולת דקדושה דאיהו רזא דטעווא אחרא. ורזא דא, כד"א ט) וארא והנה רוח סערה באה מן הצפון וגו'. וכל תמונה הה"ד י) ואש מתלקחת. כי אנכי יי' אלהיך, בגין · לאתערא לבא לגבי עילא, ולא לנחתא לתתא, ולא למקרב לתרע ביתא. אל קנא, דקנאה איהו בההוא אתר.

תקיז) ורזא דא, ט) תחת שלש רגזה ארץ. ואיהו לא תעשה לך, חד. פסל, תריין. וכל תמונה, תלת. וארץ דא, על דא * אתרגיזת.

תקיח) ז) פקד עון אבות על בנים על שלשים ועל רבעים. אלנא כ חדא, דאינציב חדא, ותריין זמנין, ו תלת זמנין, וארבע זמנין, ואתפקד על מ חובי קדמאי, אב ובן. שלישי ורביעי חד הוא, ט כד לא ע אתתקן, ולא חייש לאתתקנא, וכן בהפוכא פ דדא, לאילנא דאיהו אתתקן כדקא חזי, וקאים על קיומיה ז ועושה חסד וגו'.

תקיט) ט) לא תשא, רזא דא הא אוקמוה חברייא. בגין דקב"ה כד שתיל עלמא, אטבע גו תהומי, צרורא חדא, חקיקא בשמא ק קדישא, ואטבע לה לגו

מסרת הזהר

חלופי גרסאות

י לאורעא (ד"א). כ מוסיף קדמא חדא. ז ל"ג ותלת זמנין. מ חובי. נ ל"ג קדמאי. ס מוסיף לא תשא את שם ה' אלקיך לשוא וגו' כד. ע מתתקן. פ דא. צ ל"ג ועושה חסד וגו' ; כדין ועושה. ק דא.

ט) (יחזקאל א') לעיל אות שו צ"צ. י) (שם) לעיל אות מח צ"ח. כ) (משלי י') ב"א רל צ"ג. ז) (שמות כ') לעיל אות תלד צ"מ. מ) (שמות כ') לעיל אות תלו

מאמ

הסולם

אנכי ה' אלקיך

בנים על שלשים ועל רבעים. הוקשה לו, והרי כתוב ובנים לא יומתו על אבות. ואומר, שהוא אילן אחד, דהיינו נשמה אחת, שנטע פעם אחת ושתי פעמים ושלש פעמים וארבע פעמים, כלומר שנתגלגלה ובאה בארבעה גופים, נפקד על עונות הראשונים בגלגול הרביעי, כי אב ובן שלישי ורביעי, דהיינו ד' גלגולים האלו, אחד הוא, שהם נשמה אחת, כשלא נתקן ולא דאג להתתקן. וע"כ נענש על הגלגולים הראשונים, וכן להפך מזה, אילן שנתקן כראוי במשך זמן הגלגולים, ועומד על קיומו, אז כתוב עליו, ועושה חסד וגו'.

מאמר לא תשא את שם ה' לשוא

תקיט) לא תשא: סוד הזה כבר העמידוהו החברים. כי הקב"ה, כששתל העולם הטביע תוך התהומות צרור אחד, דהיינו רסיס אבן, חקוק בשם הקדוש, והטביע אותו בתוך התהום. וכשהמים רוצים לעלות, להטביע העולם רואים סוד השם הקדוש חקוק על צרור ההוא, ושבים ומשתקעים וחוזרים לאחור. ושם הזה נמצא עד היום הזה תוך התהום.

עוד למדנו, אנכי הוא כלל של מעלה ושל מטה. כלל של עליונים ותחתונים. כלל של חיות הקדושות הכוללות בו. הכל הוא בסוד אנכי. לא יהיה לך, הוא למטה, סוד י"ב חיות תחתונות שהן במלכות.

תקטז) לא תעשה לך פסל: היינו פסולת ממקום ההוא העליון, ממקום קדוש ההוא, דהיינו מצד שמאל דקדושה, פסל, היינו פסולת דקדושה, שהוא סוד אלהים אחרים. וסוד זה הוא כש"א, וארא, והנה רוח סערה בא מן הצפון וגו'. הצפון, ה"ס צד שמאל של הקדושה. וכל תמונה, זה שכתוב, ואש מתלקחת. כי אנכי ה' אלקיך, בשביל לעורר הלב כלפי מעלה, ולא לירד למטה, ולא לקרב לשער הבית של הס"א. אל קנא, שבמקום זה יש קנאה.

תקיז) ורזא דא תחת וגו': וזה סוד, תחת שלש רגזה ארץ, והם, לא תעשה לך, אחד. פסל, שנים. וכל תמונה, שלש. והארץ רגזה על זה.

תקיח) פקד עון וגו': פקד עון אבות על

(דמרי דף צ"א *) דף צ"א ע"ב)

ובשעתא

תהומא. וכד מיא בעאן לסלקא, חמאן רזא דשמא קדישא, חקיק על ההוא צרורא. ותייבין ומשתקעין, ו והדרין לאחורא, ושמא דא קיימא ^ו עד יומא דא. גו תהומא. תקכ) ובשעתא דאומין בני נשא על קשוט, בקיומא דקשוט, ההוא צרורא סלקא, ומקבלא ההוא אומאה, ואהדר ואתקיים על תהומא, ועלמא אתקיים, וההוא אומאה דקשוט קיים עלמא.

תקכא) ובשעתא דאומי בני נשא אומאה ^ה לשקרא, ההוא צרורא סלקא לקבלא לה ^א לההיא אומאה, כיון דחזי דאיהו דשקרא. כדין ההוא צרורא דהוה סליק, תב לאחורא, ומיין אזלין ושטין, ואתוון דההוא צרורא, פרחן גו תהומי, ואתבדרן, ובעאן מיא לסלקא לחפייא עלמא, ולאהדרא ליה כמלקדמין. תקכב) עד ^ב דזמין קב"ה, לחד ממנא, יעזריאל^ל, די ממנא על שבעין מפתחן. ברזא דשמא קדישא, ועאל לגביה דההוא צרורא, ^ג וחקיק ביה אתוון כמלקדמין. וכדין אתקיים עלמא, ואהדרו מיין לדוכתייהו. וע"ד כתיב לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא.

ד רעיא מהימנא

תקכג) פקודא ^ה י"ב, לאומאה בשמיה בארח קשוט. ומאן דאומי שבועה, הוא כליל גרמיה, באינון ז' דרגין עלאין, דשמא דקב"ה אתכליל בהו. והא שיתא אינון. ו ההוא ב"נ דאומי אומאה דקשוט ^ז ע"פ ב"ד, כליל גרמיה בהו, והוא שביעאה, לקיימא שמא קדישא בדוכתיה. וע"ד כתיב, ^א ובשמו תשבע. ומאן דאומי אומאה למגנא ולשקרא, גרים לההוא אתר דלא יתקיים בדוכתיה

חלופי גרסאות

מסרת הזהר

ד ומתהדרין. ש עוד יומא ול"ג דא. ת דשקרא. א לאיהו שקרא ול"ג מן לההיא עד כדין. ב דרמיו. ג ורגיש להו לאתוון דשמא קדישא וחקיק להו כמלקדמין ואהדרו מיין לדוכתייהו כדין אתקיים עלמא. ד תוספתא. ה ל"ג י"ב. ו איהו. ז ל"ג ע"פ ב"ד.

ט (דברים ו')

לא תשא את שם ה' לשוא

הסולם

מאמר

על שבעים מפתחות בסוד השם הקדוש, ונכנס אל צרור ההוא, וחוקק בו האותיות כמקודם, ואז מתקיים העולם, וחוזרים המים למקומם, ועל זה כתוב, לא תשא את שם ה' אלקיך לשוא.

רעיא מהימנא

תקכג) פקודא י"ב! לשבע בשמו בדרך אמת. ומי שנשבע שבועה הוא כולל את עצמו באלו ז' מדרגות עליונות, ששם הקב"ה שהוא המלכות, נכלל בהם. והרי שש מדרגות הן, חג"ת נה"י, שאדם ההוא שנשבע שבועת אמת על פי בית דין כלל את עצמו בהן, והוא עצמו הוא שביעי, כנגד המלכות, לקיים השם הקדוש. שחיה מלכות, במקומו. וע"כ כתוב, ובשמו תשבע. ומי שנשבע שבועה לשוא ולשקר. גורם למקום ההוא, למלכות, שלא יתקיים במקומו. אומאה

תקכ) ובשעתא דאומין בני וכו': ובשעה שבני אדם נשבעים על אמת, בקיום אמת. צרור ההוא עולה ומקבל שבועה ההיא. וחוזר ומתקיים על התהום, והעולם מתקיים, ושבועת אמת היא מקיים העולם.

תקכא) ובשעתא דאומי וכו': ובשעה שבני אדם נשבעים שבועה לשוא, צרור ההיא עולה לקבל שבועה ההיא, כיון שרואה שהיא שקר, אז צרור ההוא שהיה עולה שב לאחור, והמים הולכים ושטים והאותיות של צרור ההוא פורחות תוך התהום ומתפורות. והמים רוצים לעלות ולכסות העולם, ולהחזיר אותו לקדמותו. שהיה מים.

תקכב) עד דזמין קב"ה וכו': עד שזמין הקב"ה ממונה אחד, יעזריאל, הממונה (דפ"י דף צ"א ע"ב)

תקכד) אומאה לקיימא פקודא דמאריה, דא איהו שבועה דקשוט, כד ההוא יצר הרע מקטרג לבר נש, ומפתי ליה למעבר על פקודא דמאריה. ^ח דא איהו אומאה דמאריה ^ט אשתבח ביה, ואצטריך ליה לבר נש לאומאה במאריה על דא, ואיהו שבחא דיליה. וקב"ה משתבח ביה. כגון בועז, דכתיב ^ס חי יי שכבי עד הבקר. דהא יצר הרע הוה מקטרג ^ז ליה, ואומי על דא.

תקכה) נדר איהו לעילא, ואינון חיי מלכא, רזא דרמ"ח שיפין, ותריסר קטירין, כחושבן נד"ר. ועל דא חמיר משבועה. חיי דמלכא ^ח אלין, דיהיב חיינ לכל אלין שיפין, ואקרון הכי בגין אינון חיינ, ^ז ואינון חיינ נחתין מעילא לתתא. להוה מקורא דחיינ. ומההוא מקורא נחתין לתתא, לכל אינון שיפין.

תקכו) שבועה לקיימא דרגא דלתתא, רזא דשמא קדישא. ודא אקרי מלך עצמו, דרוחא עלאה וגופא דיליה, למשרי בגויה, ^ט ולדיירא ביה, כרוחא דשארין גו ^ח גופא. ובגין כך, מאן דאומי בקשוט, הוא מקיים לההוא אתר, וכד קאי האי אתר מקויים, מקיים כל עלמא. נדר שריא על כלא, על מצוה, ועל רשותא דלאו הכי בשבועה, והכי אוקמוה חברייא. ע"כ. ^פ

תקכז) ^י זכור את יום השבת לקדשו דא איהו רזא דברית קדישא. ובגין דבהאי ברית קיימין כל מקורין דשייפי גופא, ואיהו כלל כלא. כגוונא, דא שבת

מסרת הזהר

חלופי גרסאות

^ס (רות ג') לך קלב צ"ג. ^ט (שמות כ') לעיל אות ^ח ל"ג דא איהו אומאה דמאריה. ^ז אשתכח. ^י בה. ^ז כ ביה. ^ז קטיסין. ^ח ל"ג אלין. ^ז ל"ג ואינון חיינ. ^ט עצמו דהיא דסתיר לעילא ול"ג מן ולדיירא עד ^ח רוחא עלאה (תאיבא למשרי וכו') ותיבה דיליה למשרי בגויה עצמו דההוא דסתיר לעילא. ^פ בדפו"י כתב פקודא י"ג לאתעסקא בפריה ורביה וכו' עד בכל סטירין. ומשם תלך ויקרא מ"ג ב' וביום השמיני.

מאמר

הסולם

לא תשא את שם ה' לשוא

וממקור ההוא יורדים למטה, למלכות, לכל אלו האברים, רמ"ח.

תקכו) שבועה לקיימא דרגא וכו': השבועה היא, לקיים המדרגה שלמטה, סוד השם הקדוש, שהוא המלכות, וזה נקרא מלך עצמו, שרוח העליון בגוף שלו, בא לשכון בתוכו ולדור בו כרוח השוכן בתוך הגוף, כלומר, שהמוחין כבר נתלבשו בכלי מלכות, שנקרא גוף. שהוא נסתר למעלה בבינה, ואינה מתגלה אלא במלכות. ומשום זה מי שנשבע אמת הוא מקיים מקום ההוא, וכשמקום ההוא מקיים מקיים כל העולם. נדר שורה על הכל, על מצוה ועל רשות, מה שאין כן בשבועה, שאינה חלה על מצוה. וכך העמידו החברים.

(ע"כ רע"א מהימנא)

מאמר ב' זכור את יום השבת לקדשו

תקכז) זכור את יום השבת לקדשו: זה הוא סוד הברית הקדוש, שהוא יסוד. ומשום שבברית

תקכד) אומאה לקיימא פקודא וכו': שבועה לקיים מצות רבונו, זו היא שבועת אמת, כשהיצר הרע מקטרג על האדם, ומפתהו לעבור על מצות רבונו. זו היא שבועה שרבונו משתבח בה, וצריך האדם לשבע ברכונו על זה, והוא שבח שלו, והקב"ה משתבח בו. כגון בועז, שכתוב, חי ה' שכבי עד הבוקר, כי היצה"ר היה מקטרג עליו, ונשבע על זה.

תקכה) נדר איהו לעילא וכו': נדר הוא למעלה והוא חיי המלך, דהיינו המוחין של המלכות שהם בבינה, סוד רמ"ח אברים וי"ב קשרים, שהם ארבע ספירות חו"ג תו"מ, שכל אחת כלולה מג' קוין. שהם יחשבון נדר, כי רמ"ח וי"ב הם נד"ר. ועל כן הוא חמור משבועה. חיי המלך אלו, נותן חיים לכל אלו האיברים, רמ"ח, ונקרא כך, חיי המלך, משום אלו החיים. (אלו החיים יורדים ממעלה, מא"ס ב"ה, למטה, למקור החיים ההוא, שהוא בינה. (דפו"י דף צ"א ע"ב י) דף צ"ב ע"א)

איהו כללא דאורייתא, וכל רזין דאורייתא ביה תליין, וקיומא דשבת, כקיומא דכל אורייתא, מאן דנטיר שבת, כאילו נטיר אורייתא כללא.

ז רעיא מהימנא

תקכח) פקודא ק כ"ד, למהוי דכיר יום השבת, כד"א זכור את יום השבת לקדשו. רזא דשבת, הא אוקימנא בכל אינון דוכתי, יומא ד דוכרנא דנייחא דעלמא ואיהו כללא דאורייתא. ומאן דנטיר שבת, כאילו נטיר אורייתא כללא. והא אתמר, דוכרנא דשבת, לקדשא ליה בכל זיני קדושין. מאן דאדכר למלכא, אצטריך לברכא ליה, ו מאן דאדכר שבת, צריך לקדשא ליה והא אתמר.

תקכט) זכור לדכורא איהו. שמור איהו ה לנוקבא. יום שבת, רזא דכל מהימנותא, דתליא מרישא עלאה, עד סופא דכל דרגין, שבת איהו כללא.

תקל) תלת דרגין אינון, וכלהו אקרון שבת. שבת עלאה. שבת דיומא. שבת דליליא. וכלהו חד ואקרי כללא שבת. וכל חד, כד איהו שלטא, נטיל לתברוי, וזמין לון בהדיה, בההוא שולטנו דיליה. וכד האי אתי לעלמא כללהו אתיין וזמינין בהדיה.

תקלא) כד אתי ליליא, זמין בהדיה לשבת דיממא, וזמין ליה בהיכליה, ואתמר בהדיה. כיון דהאי אתיא, שבת עלאה אתמשך עליה, וכלהו גניזין בהיכלא דליליא ובג"ד סעודתא דליליא חמור א כדביממא.

תקלב) כד אתי יממא, זמין בהדיה לתרין אלין אחרנין, דרגא עלאה ודרגא

חלופי גרסאות

ז תוספתא. ק ל"ג כ"ד. ר ל"ג דוכרנא. ש ל"ג מן מאן עד והא. ת מוסיף לנוקבא ודא ודא בלא פרוודא. חמור מביממא ; חמור דביממא ; חמור כדביממא ; חמור כד ביממא (ד"א).

זכור את יום השבת לקדשו

הסולם

מאמר

תקל) תלת דרגין אינון וכו' : שלש מדרגות הם וכולם נקראים שבת. שבת העליון, שהוא בינה. שבת של יום, שהוא ז"א. שבת של לילה, שהיא המלכות. וכולם אחד, ונקרא הכל שבת. וכל אחד כשהוא שולט לוקח חבריו ומזמינם עמו בממשלה שלו, וכשזה בא לעולם כולם באים ונועדים עמו.

תקלא) כד אתי ליליא וכו' : כשבא שבת של לילה, מזמין עמו שבת של יום, ומזמין אותו בהיכלו ומסתתר עמו, כיון שזה בא, נמשך עליו גם שבת העליון, וכולם גנוזים בהיכל השבת של לילה. ומשום זה סעודת הלילה חשוב כביום.

תקלב) כד אתי יממא וכו' : כשבא שבת של יום, שהוא ז"א, מזמין עמו לשנים אלו האחרים, מדרגה העליונה ומדרגה התחתונה זו שמאירה, וזו שהאירה ממנה. דהיינו בינה ומלכות

שבברית הזה נמצאים כל המקורות של אברי הגוף, והוא כלל הכל, כעין זה, שבת היא כלל של התורה וכל סודות התורה בה תלויים, וקיום השבת הוא כקיום כל התורה. מי ששומר שבת כאלו שומר כל התורה.

רעיא מהימנא

תקכח) פקודא כ"ד : לזכור את יום השבת, כמש"א זכור את השבת לקדשו. סוד השבת העמדנו בכל המקומות, יום זכרון של מנוחת העולם. והוא כלל התורה, ומי ששומר שבת כאלו שומר התורה כולה. והרי למדנו, זכרון השבת, לקדש אותו בכל מיני קדושות, מי שזוכר את המלך צריך לברכה, מי שזוכר את השבת צריך לקדשו, וכבר למדנו. תקכט) זכור לדכורא איהו וכו' : זכור הוא לדכר, שהוא ז"א, שמור הוא לנוקבא, שהיא מלכות. יום השבת הוא סוד של כל האמונה, התלויה מראש העליון, שהוא כתר, עד סוף כל המדרגות. שבת הוא הכל.

(דפו"י דף צ"ב ע"א)

תתאה, דא דאנהיר ליה, ודא דאתנהיר מניה. וכלא כחדא אקרי שבת, ושלטין ביומא דשבת. ואלין תלת דרגין, אינון כללא ורזא דכל אורייתא, תורה שבכתב, נביאים וכתובים. מאן דנטיר שבת, נטיר אורייתא כלא.

תקלג) תרין מרגלן אינון, וחד סיכתא בהדייהו, בגווייהו, דקאים בין האי ובין האי. מרגלא עלאה לית ביה גוון, לית בה חיוז באתגלייא.

תקלד) האי מרגלא, כד שארי לאתגלייא, נהרין ז' אתוון גליפין, בלטיין ונצצין ובקעין בקיעין וקסטירין, ונהרין כל חד וחד. ואינון ז' אתוון, אינון תרין

מאמר

הסולם

ב' מרגלן

ומלכות. וכולם כאחד נקראים שבת, ושולטים ביום השבת. ואלו שלש מדרגות, הן כלל וסוד של כל התורה, תורה שבכתב נביאים וכתובים. מי ששומר שבת שומר התורה כולה.

מאמר ב' מרגלן

תקלג) תרין מרגלן אינון וכו': שתי מרגליות הן ומסך אחד ביניהם העומד בין זו לזו. מרגלית העליונה אין בה צבע, אין בה מראה בגלוי.

תקלד) האי מרגלא כד וכו': מרגלית זו, העליונה, כשמתחילה להגלות מאירות ז' אותיות חקוקות, בולטות ומנצצות ובקעות בקיעים והיכלות, ומאירות כל אחת ואחת. ואלו ז' האותיות הם שני שמות הנחקקים במרגלית ההיא. וביום השבת מנצצות ומאירות ופותחות פתחים ויוצאות ושולטות. והן אהי"ה יה"ו. האותיות מתנוצצות ובהתנוצצות שלהן נכנסות זו בזו ומאירות זו בזו.

ביאור הדברים. המלכות נקראת מרגלא, להיותה נאחזת בנה"י דו"א, הנקראים רגלין. והוא מלשון ותגל מרגלותיו. ומחמת עלית המלכות לבינה, נקראת גם הבינה בשם מרגלא. והיא מרגלא עלאה. ונודע שמחמת עלית המלכות לבינה נתמעטה הבינה לבחינת ר"ק בלי ראש שה"ס חסדים בלי חכמה. אמנם זה יתכן בוי"ת: חגית נה"י דבינה, שהן צריכות לחכמה וכשאינן להן הן פגומות. אבל ג"ר דבינה שהן תמיד באור החסדים ואינן מקבלות חכמה לעולם, אינן מתמעטות כלום מחמת עלית המלכות, (כמ"ש היטב בהקדמת ספר הזהר דף י"ד במראות הסולם ד"ה והטעם ע"ש).

זה אמרי. מרגלא עלאה לית ביה גוון לית ביה חיוז באתגלייא. מרגלא עלאה היא בינה, ואין בה צבע, היינו הג"ר דבינה. שהיא תמיד באור החסדים ואור

(דפו"י דף צ"ב ע"א)

ולעת גדלות יורדת המלכות ממקום בינה למקומה ואז חצאי המדרגות חוזרות ומתחברות (כנ"ל בראשית א' דף רצ"ז, ד"ה בגין ע"ש) ואז מתחברות ב' חצאי המדרגות אהי"ה יה"ו. ח"ש וביומא דשבת, שאז עת הגדלות נצצין

שמהן מחקקין בההוא מרגלא. וביומא דשבת, נצצין ונהרין, ופתחין פתחין, ונפקי ב ושלטי. ואינן אדיד ידו, מתנצצי אתוון, ובנצצו דלהון, עאלין דא בדא, ונהרין דא בדא.

תקלה) וכד עאלין דא בדא, נהרין דא מגו דא, בתרין גווינן. חד גוון חוור, וחד גוון סומק. ומאינן תרין גווינן, אתעבידו תרין שמהן אחרנין, עד דסלקין אתוון לשבע שמהן.

תקלו) א' נפיק ונצצין, ועאל באת ו', ונהרין תרווייהו, בתרין גווינן, ואינן תרין שמהן, חד אקרי ידויד, וחד אקרי אל. ונהרין כחדא. ה' נפיק ונצצין, ועאל באת ה' ונהרין תרווייהו, בתרין גווינן, ואינן תרין שמהן. חד אקרי ידוד רזא

חלופי גרסאות ב משלטי. ג לז גווינן.

ב' מרגלן

הסולם

מאמר

שתייה, מפותחות וחקוקות כאחד, והן זוקפות ראש, דהיינו שמשגות ג'ר, ומאירות ומנוצצות, ענפין עולים מצד זה ומצד זה, דהיינו מימין ומשמאל, והם אחד עשר ענפים, מכל צד, שביחד הם כ"ב ענפים, שה"ס כ"ב אותיות.

ביאור הדברים. ביום השבת, אחר שיה"ר שה"ס נה"י, חזרו ונתחברו עם חגית שה"ס אה"ה הם נתחברו ונסתדרו בסוד ג' קוין, חסד ונצח בקו ימין, גבורה והוד בקו שמאל, ת"ת ויסוד בקו האמצעי. וז"ש, א' נפיק ונצצין ועאל באות ו', כי א' דאיהו הוא חסד, כנ"ל, ונתחברה עם אות ו' דיה"ה, שהוא נצח, ונגמר הקו ימין. וז"ש, ואינן תרין שמהן, חד אקרי הויה, שהוא חסד, וחד אקרי אל, שהוא נצח. ונהרין כחדא בקו ימין. ואח"כ נתקן הקו שמאל, שהוא החיבור של גבורה והוד. וז"ש, ה' נפיק ונצצין ועאל באות ה', שה' דאיהו, שהיא גבורה כנ"ל, נכנסה ונתחברה עם ה' דיה"ו שהוא הוד ונעשו לקו שמאל, ואינן תרין שמהן, חד אקרי הויה רזא דאלקים, שהוא השם של גבורה, וחד אקרי אלקים, שהוא השם של הוד. ואח"כ נתתקן קו האמצעי. דהיינו החיבור של ת"ת ויסוד, וז"ש, עאל ב' וכו', שה' דאיהו שהוא תפארת עד החזה, כנ"ל, נתחברה עם ה' דיה"ו, שהיא יסוד, ונעשו לקו האמצעי. ובוה נשלם החזרה והתחברות של חצי המדרגה נה"י בחגית, ואז חוזרים הג"ר אל הבינה כמקודם לכן, וז"ש, ואינן זקפן רישא וכו', דהיינו שמשגים ג"ר, ומהארת קו האמצעי שהם ב' יודין, שהם ת"ת ויסוד, יוצאים סוד כ"ב אותיות, שהם כלל כל התורה.

וז"ש

נצצין וכו' ואינן אה"ה יה"ו מתנצצין אתוון, ובנצצו דלהון עאלין דא בדא ונהרין דא בדא כי ב' חצאי המדרגות אה"ה יה"ו מתחברות לאחת ומאירים זה בזה.

ומה שהמלכות עלתה במקום החזה, ששם שליש עליון דת"ת, הלא למקום בינה היתה צריכה לעלות. הענין הוא, כי בז"ת נחשבים חגית כמו כח"ב בראש, ונמצא הת"ת שהוא בינה, וע"כ עלתה לת"ת. (כמ"ש בהקס"ז דף י"א במראות הסולם ד"ה ומה).

תקלה) וכד עאלין דא וכו' : וכשנכנסים זה בזה, מאירים זה מזה בשני צבעים, אחד צבע לבן שהוא ימין, ואחד צבע אדום שהוא שמאל. כלומר, שאינם נעשים מדרגה אחת ממנו, אלא שנעשים לימין ושמאל, שאהיה נעשה לימין ויה"ו נעשה לשמאל, ומזדווגים זה בזה, ומאלו ב' צבעים נעשו שני שמות אחרים, עד שעולים האותיות לו' שמות. שכל אות ואות מז' אותיות אה"ה יה"ו נעשה לשם אחד.

תקלו) א' נפיק ונצצין וכו' : ומפרש איך נעשות האותיות לו' שמות. ואומר, כי א' דאיהו יוצאת ונוצצת ונכנסת באות ו' דיה"ו, ומאירות בשני צבעים, לבן ואדום כנ"ל, והם שני שמות, אחד נקרא הויה, ואחד נקרא אל, ומאירים יחד. ה', דאיהו יוצאת ונוצצת ונכנסת באות ה' דיה"ו, ומאירות שתייהן בשני צבעים, לבן ואדום, ואלו שני השמות, אחד נקרא הויה בסוד ניקוד אלקים שה' בחטף טגול, והה' בחולם, וה' בחירק, ואחד נקרא אלקים, ומאירים יחד י' דאיהו, נכנסת ב' דיה"ו, ונוצצות יחד, ונכנסות זו בזו ומאירות (דפו"י דף צ"ב ע"א)

דאלהים. וחד אקרי אלהים. ונהרין כחדא. י עאל בי, ונהרין ונציצין כחדא, ועאלו דא בדא. ונהרין תרווייהו. גליפין מחקקן כחדא. ואינון זקפן רישא. נהירין מנציצין ענפין סלקין מהאי סטרא, ומהאי סטרא, ואינון חד סרי ענפין.

תקלוז) ואלין תרין אתוון דנהרין, מתחבבן דא בדא, אינון ידו'ד ידו'ד מצפץ מצפץ, ברזא דתליסר מכילן דרחמי. ואלין תרין אתוון, ד כד עאלין דא בדא, וכד מתחבבן דא בדא, זקפין רישא, ונהרין ומנציצין על כלא, באינון חד סרי ענפין, דנפקין בכל (*). סטר.

תקלח) ה' דאשתאר, איהי סלקא בשמא חד, לאתחברא בהדיה, ואיהי אדני. וכל אלין שמה, בלטין ונציצין ונפקי ושלטי בהאי יומא. כיון דאלין שלטי, נפק ההוא מרגלא עלאה, בלטא מנציצא. ומגו נציצו דילה, לא אתחזי בה גוון.

חלופי גרסאות

ד מתחבבן דא בדא וכד מתדבקן דא בדא. ה מוסיף בדא וכד מתדבקן דא בדא.

ב. מרגלן

הסולם

מאמר

דיקנא, ואו עולות שערות דיקנא בחזרה לשערות ראש ונעשות מדרגה אחת. והנה הסיום דשערות רישא הנטהר מכל דין מחמת ירידת המלכות משם, הוא הנקרא בשם מצפץ. והוא מצפץ הימני, שבסיום שערות ראש הנקרא פאה. ואותו הסיום הימני שנטהר נעשה לראש לשערות דיקנא, והוא מצפץ השמאלי. ע"ה.

ו"ס ב' יודין יוד דאהיה ויוד דיה"ה, שאומר כאן, שמתחברים בסוד ב' שמות מצפץ מצפץ. כי י' דאהיה, ה"ס שליש תפארת העליון עד החזה, כנ"ל, בדבור הסמוך, שבעת הקטנות עלתה שם המלכות במקום החזה, בסוד י' הנכנס בלאור ונעשה אור, בחי' רוח בחסר ג"ר, ועתה ביום השבת כשירדה המלכות ממקום החזה, ונטהר הת"ת, מכל דין, נקרא הת"ת עתה בשם מצפץ. והוא מצפץ הימני. הרי ש' דאהיה ה"ס מצפץ. וכשה' הו' מאירה ב' דיה"ה, ונעשתה לראש אליה, נקרא ה' דיה"ה ג"כ בשם מצפץ. אלא שה"ס מצפץ השמאלי כנ"ל.

תקלח) ה' דאשתאר איהי וכו': ה' דאהיה שנשארה, במקום החזה כנ"ל, היא עולה בשם אחד להתחבר עמהם והוא אדני. ולהלן מבאר שירדה משם למרגלא תתאה וכל אלו השמות בולטים ומנוצצים ויוצאים ושולטים ביום ההוא. בשבת כיון שאלו שולטים יוצאת מרגלא עליונה, שהיא ג"ר דבינה, בולטת ומנוצצת ומתוך התנוצצות שלה לא נראה בה גוון. כי מאירה רק בחסדים, ואור החסדים אין בו גוון כנ"ל.

ח"ש. ענפין סלקין מהאי סטרא ומהאי סטרא ואינון חד סרי ענפין, מכל סטר, שהן כ"ב אותיות.

תקלוז) ואלין תרין אתוון וכו': ואלו ב' אותיות המאירות, שהן י' דאהיה וי' דיה"ה, שמתחבקות זו בזו, הן, הוי"ה הוי"ה, מצפץ מצפץ בסוד שלש עשרה מדות הרחמים. ואלו שתי האותיות כשנכנסות זו בזו, ומתחבקות זו בזו, זוקפים ראש, דהיינו שמשגיגים ג"ר, ומאירים ומנוצצים על כל, באלו י"א ענפים היוצאים מכל צד, דהיינו מצד ימין י"א ומצד שמאל י"א, שהם כ"ב אותיות התורה כנ"ל, שכל התורה והחכמה מתגלה ע"י כ"ב אותיות.

פירוש. יש ב' שמות הויה קודם י"ג מדות הרחמים שהם, אל רחום וחנון וגו'. והויה בא"ת ב"ש הוא מצפץ, וסוד י"ג מדות הרחמים הם בדיקנא דא"א, וב' פאתי הראש הקודמים לדיקנא ה"ס ב' שמות מצפץ. וענין ב' שמות אלו מבוארים לעיל (בראשית א' דף ק"ה אות קי"ב בטולט, ובמראות הסולם ע"ש) ותמצית הדברים, שהכלים הריקנים שנשארו בראש א"א אחר הסתלקות האורות דג"ר דג"ר, לא יכלו להשאר בראש א"א מחמת עוביותם, ויצאו מראש א"א ונתלו בחוץ על עור הראש דא"א. והם המכונים שערות דא"א, ואחר שיצאו נבקעו לב' חצאי מדרגה, שכוח נשארו על ראש א"א, ובינה ותו"מ יצאו ממדרגת ראש ונעשו לשערות דיקנא. ולעת גדלות יורדת המלכות שבסיום שיי"ת ראש לסיום שערות

(דפריי דף צ"ב ע"א) (דף צ"ב ע"ב)

תקלט) כד נפקא, בטש באלין שמהן, חד שמא מנייהו אדני, דאיהו שביעאה, מתעטרא ועאל במרגלא תתאה, ואתייבב שמא אחרא תחותיה, ואיהו י"ה. ואסתחר ההוא מרגלא עלאה ביה, ומתעטרא ההוא נציצו דנציץ, בהאי שמא. תקמ) לבתר ז דבטש ז בהני שמהן, נפקין מינייהו שבעים ענפין לכל סטר, ומתחברן כלהו כחדא, ואתעביד רתיכא וכרסייא חדא, לההוא מרגלא עלאה, ושלטא בעטרי, מלכא בכרסייא, ביומא דא, וחדא כלא. כיון דחדא כלא, יתיב מלכא על ח כרסייא, וסליק בשבעין ענפין כרסייא, כדקאמרן. תקמא) ואינון תרין אתוון, סלקין כ ונחתין, ונהרין ומתעטרין ז אתוון כ"ב. כללא דאורייתא. בטשי בתרי אתוון קדמאי, וסלקי לחד, מ בשית שבטין, ולחד בשית שבטין אחרנין. ואלין אינון י"ב שבטין דישראל עלאה. תקמב) תו, אלין תרין ז אתוון, סלקין ונחתין, ובטשי בתרין אתוון, דסופא דכ"ב אתוון. וסלקי, חד בחמש דרגין, וחד בחמש דרגין. ואלין עשר אמירן ס לאכללא לכ"ב אתוון, י"ב שבטין בתרין ע אתוון, ועשר אמירן דתרין אתוון פ דסופא, הא כ"ב אתוון, ז כללא דאורייתא. ורזא דא, ירית מרגלא ק עלאה, בההוא כרסייא דע"ב, ונהרין כ"ב אתוון.

חלופי גרסאות

ז דכניש ; דכניס. ז בהאי. ח מוסיף כרסייא דדינא. ט סליק ; וסלקין. י ל"ג מן סלקין עד כללא. כ ל"ב ונחתין (ד"א). ז בכ"ב אתוון. מ לשית. נ מוסיף אתוון קדמאי סלקין. ס לשכללא. ע מוסיף אתוון קדמאי ; דסופא ; כללא דאורייתא. פ קדמאי. צ דסופא. ק מוסיף עלאה, ביומא דשבתא מרגלא תתאה בשעתא דיתיב מרגלא עלאה.

הסולם

מאמר

ב' מרגלן

ענפים כמו שאמרנו. כי ע' ענפים הם ז"א. שחגת"ם שלו נעשו ד' רגלים אל הכסא. תקמא) ואינון תרין אתוון וכו' : ואלו ב' אותיות, דהיינו ב' יודין שבב' שמות אהי"ה יהי"ו, העולות ויורדות, ומאירים, ומתעטרים כ"ב אותיות, שהם כלל התורה (כנ"ל אות תקל"ו) מזווגות בב' אותיות הראשונות של כ"ב אותיות, המסודרות בסדר תשר"ק צפע"ס וכו' (כמ"ש בהקסה"ז דף כ"ה אות כ"ב) שהן ת' ש', ועולות בהארטם, לאחת בששה שבטים, ולאחת בששה שבטים אחרים, ואלו הם י"ב שבטים דישראל העליון, שהוא ישראל סבא. שה"ס ד' מדרגות חו"ג תו"מ, שכל אחת כלולה מג' קוין חג"ת שהם י"ב.

תקמב) תו, אלין תרין אתוון וכו' : ועוד, אלו ב' אותיות, דהיינו ב' יודין דאהיה יהי"ו, עולות ויורדות ומזווגות בב' אותיות שבסוף כ"ב אותיות המסודרות בסדר תשר"ק, שהן ב' א'. ועולות בהארטם, אחת בחמש מדרגות ואחת בחמש מדרגות, כנגד עשרה מאמרות, ואלו עשרה מאמרות כוללים כ"ב אותיות. כי י"ב שבטים יצאו בב' אותיות ת' ש'

תקלט) כד נפקא בטש וכו' : כשיוצאת המרגלא, היא מזווגת ומשפעת באלו השמות, אהיה יהי"ו, שהם ז"ת שלה כנ"ל, כי אע"פ שאין בה גוון, שאינה מקבלת חכמה, עכ"ז כל שפע החכמה שבז"ת שלה מקובל על ידה, ואז, שם אחד מהם שהוא אדני, שהיא המלכות שבמקום החזה דז"ת, שהיא השביעית, מתעטרת ונכנסת במרגלא התחתונה, שהיא מלכות. ומתייבב שם אחר במקומה, והוא י"ה. דהיינו חכמה בינה. שאחר שירדה המלכות ממקום החזה מתגלה הג"ר שהן י"ה כנ"ל. ומתייבב בו בשם י"ה, מרגלא העליונה, ומתעטרת בהתנוצצות הזו המתנוצץ בשם הזה.

תקמ) לבתר דבטש בהני וכו' : אחר שהמרגלא עלאה הזווגה והשפיעה באלו השמות, אהיה יהי"ו, כנ"ל, יוצאים מהם ע' ענפים לכל צד, שהוא ז"א, ומתחברים כולם יחד, ונעשו מרכבה וכסא למרגלא העליונה. והמלך שהוא חכר שולט בעטרתיו בכסא. ביום הזה, והכל שמחים. כיון שהכל שמחים, יושב המלך על הכסא, והכסא עולה בשבעים (דפו"י דף צ"ב ע"ב)

תקמג) מרגלא תתאה, בשעתא דיתיב מרגלא עלאה בההוא כורסייא דע"ב, ונהרין כ"ב אתוון. כדין ההוא מרגלא תתאה * דהוא בחשוכא, מסתכל בההוא נהירו, בחילא דתוקפא דאינון אתוון, דאתרשים בהון, דאקרון אדני, וכדין אתנהיר וסליק ההוא נהורא, ונטייל כל אינון כ"ב אתוון עלאין, ושאיב לון ההוא מרגלא בגויה, ונהיר נהירו דנציץ לע"ב עיבר.

תקמד) כיון דהאי מרגלא, נציץ ושאיב לאינון אתוון * בהדה, כדין מרגלא עלאה אתמשך בהדייהו, ואתדבק מרגלא במרגלא, והוי כלא חד. * ודא איהו רזא * חדא דתושבחתא, והא אוקימנא.

תקמה) אתוון, כד נצצין מהאי סטרא, ומהאי סטרא, דא איהו סיכתא די בגווייהו, בין מרגלא למרגלא, כדין אתעבידו רזא דשמא קדישא * דמ"ב אתוון.

חלופי גרסאות

ר ל"ג מן מרגלא עד כדין. ש דהוה. ת לגביה. א בהדי מרגלא ול"ג כדין. ב ל"ג ודא. ג ל"ג חדא. ד במ"ב; ל"ג מן דמ"ב עד דע"ב.

מאמר

הסולם

ב' מרגלן

תקמה) אתוון כד נצצין וכו': כ"ב האותיות כשהם מנוצצות לצד זה ולצד זה, דהיינו לצד ימין ולצד שמאל, זה הוא המסך שביניהם בין מרגלא העליונה למרגלא התחתונה, ואז נעשו סוד השם הקדוש דמ"ב אותיות, ובהכל הסוד של שם הקדוש דע"ב אותיות, של המרכבה העליונה, והכל זה וזה, דהיינו השם מ"ב והשם ע"ב, נקרא שבת, וזה הוא סוד השבת.

פירוש. כי כ"ב אותיות המאירות במזל עלאה, ה"ס הדעת שלה, דהיינו קו האמצעי. והארת קו האמצעי הוא באמצע, שאינו נוטה לא לימין ולא לשמאל, אבל במזל עלאה מנוצצות האותיות לימין ולשמאל, ולא באמצע. והטעם הוא משום שקו האמצעי אינו מגלה שם הארת החכמה עם החסדים יחד, כי מרגלא עלאה היא ג"ר דבינה, שמהן אין ה' יוצא מאויר לעולם, וע"כ אין יחוד בקו האמצעי שהוא הדעת, וגם הוא מחולק לימין ושמאל. וה"ס השם של מ"ב אותיות, משא"כ בוי"ת דבינה ובז"א מאיר קו האמצעי באמצע, שאור החסדים ואור החכמה מאירים בו ביחד ואינו נוטה לימין ולשמאל. וה"ס השם של ע"ב אותיות, וזה כל ההפך ממרגלא עלאה, שה"ס שם מ"ב ומרגלא תתאה המקבלת משם ע"ב.

וזה אמרו אתוון כד נצצין מהאי סטרא ומהאי סטרא, ולא באמצע כטבע קו האמצעי, דא איהו סיכתא די בגווייהו זה הוא המסך שביניהם, בין מרגלא למרגלא

כי

ש' עם עשרה מאמרות של ב' אותיות דסוף שהן ב' א', הרי הן כ"ב אותיות שהן כלל התורה. דהיינו ז"א שנקרא תורה. שהוא נבנה מכ"ב אותיות אלו. וע"י להלן (בוהר תרומה דף קל"ב ע"א ד"י) ששם מבוואר זה היטב בסוד השיר של שבת, אל אדון. וסוד זה יורש מרגלא העליונה בכסא ההוא של ע"ב, ומאירים כ"ב האותיות.

תקמג) מרגלא תתאה, בשעתא וכו': מרגלא התחתונה, בשעה שמרגלא העליונה יושבת על כסא ההוא של ע"ב, וכ"ב האותיות מאירות, או מרגלא התחתונה שהיא בחושך, מסתכלת בהארה ההיא, של כ"ב אותיות, בכח תוקף של אלו האותיות הנרשמות בה הנקראות אדני, ואז האיר ועולה אור ההוא, ומקבל כל אלו כ"ב אותיות העליונות, ומרגלא התחתונה שואבת אותן לתוכה, ומאירה הארה המתנוצצת לע"ב צדדים, שהיא הארת החכמה המתגלה בג' קוין.

תקמד) כיון דהאי מרגלא וכו': כיון שמרגלא היא התחתונה מנוצצת ושואבת אלו האותיות לתוכה, או מרגלא העליונה נמשכת עמה, ומתדבקות מרגלא במרגלא, שמרגלא תתאה שהיא מלכות מתדבקת במרגלא עלאה שהיא בינה, דהיינו שמלבישה אותה ונהיה הכל אחד. וזה הוא סוד של שבת אחד, וכבר בארנוהו. שהוא אל אדון הנאמר ביום השבת. כמ"ש להלן בוהר, (תרומה קל"ב ע"א ד"י ע"ש).

(דפרי" דף צ"ב ע"ב)

י ת ר ו

קמא

ה בכלא רזא דשמא קדישא דע"ב אתון, דרתיכא עלאה, וכלא, האי והאי, ו אתקרי שבת, ודא איהו רזא דשבת. ע"כ.

תקמו) ט זחר זכור רזא דדכורא איהו, רזא דדכורא דנקיט כל שייפי דעלמא עלאה. את יום השבת, לאסגאה מעלי שבתא, דאיהו לילה, ודא איהו את. לקדשו, דאצטריך קדושה מגו עמא קדישא, ולאתעטרא בהו כדקא חזי.

תקמו) זכור, אתר דלית ליה שכחה, ולא קיימא ביה שכחה דהא לית שכחה באתר דברית עלאה, וכ"ש לעילא. ולתתא, אית שכחה. אתר דאצטריך לאדכרא, וע"ד כתיב, ט יזכר עון אבותיו וגו'. ואית תמן ממנו, דאדכרן זכין דבר נש, וחוביו. תקמח) ולית שכחה קמי כרסיי קדישא, מה דאיהו קמיה. ומאן ז איהו קמיה. זכור. וכ"ש לעילא. בגין דכלא רזא דדכורא איהו, ותמן ח אתגליף רזא דשמא קדישא יד'. ולתתא, אצטריך לאתקדשא, ט ובמה אתקדש. בזכור, דהא מניה נטיל כל קדושן וכל ברכאן. ודא, כד מתעטרי מעלי שבתא, על עמא קדישא כדקא יאות, בצלותין ובבעותין, ובסדורא דחדוה.

מסרת הזהר

חלופי גרסאות

(פ) (תהלים ק"ט).

ה וברזא ול"ב בכלא רזא. ו אקרי; אתקריאת. ז דאיהו. ח אנגליה. ט ובית. י ובצלותין.

דרך אמת [ע] פקודא כה לבער חמץ פ' בא מ' ע"ב. (כל זה מבואר בספר כוונות מהלכות שבת).

מאמר

הסולם

ב' מרגלן

אבל בשבת מאיר גם השם מ"ב. (ע"כ רעיא מהימנא) תקמו) זכור רזא דדכורא וכו'; זכור, הוא סוד דבר, דהיינו ז"א, המקבל כל האברים דהיינו כל המוחין, של עולם העליון, שהוא בינה. את יום השבת, לרבות ליל שבת, שהוא לילה, דהיינו המלכות הנקראת לילה, וזה הוא את. שהמלכות נקראת, את. לקדשו, שצריך קדושה מן עם הקדוש ולהתעטר בהם כראוי.

תקמו) זכור, אתר דלית וכו'; זכור, מקום שאין לו שכחה, ושכחה אינה נמצאת בו. כי אין שכחה במקום ברית העליון, שהוא יסוד, ומכל שכן למעלה, ב"א, ולמטה, במלכות, יש שכחה, הוא מקום שצריכים להזכיר, שכתוב, יזכר עון אבותיו וגו'. ויש שם ממונים שמזכירים זכיות האדם ועונותיו.

תקמח) ולית שכחה קמי וכו'; ואין שכחה לפני כסא הקדוש, דהיינו מה שהוא לפני הכסא הקדוש שהוא בינה, ומי הוא לפני הכסא, הוא זכור, שהוא ז"א, כי ז"א עומד לפני הבינה ומקבל ממנה. ועליו נאמר, ואין שכחה לפני כסא כבודך. ומכל שכן למעלה, מ"א, שאין

כי במרגלא עלאה נשאר המסך, שה"ס ה' שנכנס באור ונעשה לאור, וע"כ אין קו האמצעי מאיר שם בהארת החכמה, ואין הימין והשמאל מיוחד בו, מה שאין כן מרגלא תתאה, מקבלת מקו אמצעי, המאיר בחכמה וחסדים יחדיו ואינו נוטה לא לימין ולא לשמאל, ואין שם סיכתא, כי היוד יצא מאור וחזר ונעשה, אור, שזהו הארת השם ע"ב, וז"ש, כד"ן אתעבידו רזא דשמא קדישא דמ"ב אתון, שהארה זו דמרגלא עלאה, נעשה לשם מ"ב, (כמ"ש להלן בזהר תרומה דף קל"ב, וע"י לעיל בהקס"ז דף י"ז ד"ה ביאור) ואין לטעות שבמרגלא עלאה אין הארת חכמה כלל, לזה אומר, בכלא רזא דשמא קדישא דע"ב אתון דרתיכא עלאה, שהארת ע"ב מאיר אפילו במרגלא עלאה, אלא שאינו מתגלה שמה, כי שם שולט השם מ"ב, וכלא, האי והאי אתקרי שבת. שבשבת מאירים ב' השמות, מ"ב וע"ב, כי בשבת עולים ז"ן שבהם מאיר ע"ב ומלבישים לא"א עלאין שה"ס ג"ר דבינך שבהם מאיר השם מ"ב, ונמצא שב' השמות מאירים בשבת, ודא איהו רזא דשבת שבשאר ימים טובים אינו מאיר רק ע"ב בלבד.

תקמט) ואי תימא, זכור, לא אצטריך לאתקדשא, דהא מניה נפקין כד קדושין דעלמא. לאו הכי. דהא דא אצטריך לאתקדשא ביממא, ודא אצטריך לאתקדשא בליליא, וכל קדושין נטלין לון ישראל לבתר, ואתקדשן בקדושי דקב"ה.

תקנ) * (ז) כבד את אביך ואת אמך, בכל זיני יקר, למחדי לון, בעובדי דכשראן, כד"א (ק) גיל יגיל אבי צדיק, ודא איהו יקרא דאבוי ודאמיה.

רעיא מהימנא

תקנא) כבד את אביך ואת אמך. כבדהו בכסות נקייה, דהיינו כנפי מצוה. (ו) כבד את ה' מהונך, דא תורה ומצות. הה"ד, (ז) אורך ימים בימינה בשמאלה וגו'. דעני לאו איהו בר נש, אלא מן התורה ומן המצות, אשתמודע, דבתר דאוקמוה מארי מתניתין אין עני אלא מן התורה ומן המצות, דעתרא דבר נש אורייתא ומצות.

תקנב) ובגין דא, כבד את יי' מהונך, ולא תשתדל באורייתא, כדי להתגדל בה. כמה דאוקמוה חברייא, ואל תעשם עטרה להתגדל בהם, ולא תאמר אקרא בעבור שיקראוני רבי, אלא (ח) גדלו ליי' אתי. כבד את יי' מהונך, כבן דאיהו חייב ביקרא דאבוי ודאמיה.

חלופי גרסאות

כ אע"ג דמניה ל בעובדי.

מסרת הזהר

(ז) (שמות כ') לעיל אות רצט צ"ו. (ק) (משלי כ"ג) ח"ג קט. (ו) (שם ג') לעיל אות רצט צ"ו. (ז) (שם ג') לעיל אות שסה צ"ח. (ח) (תהלים ל"ד) ח"ג רצב. ת" תכ"ב סז :

כבד את אביך ואת אמך

רעיא מהימנא

תקנא) כבד את אביך וגו': כבדהו את הקב"ה שנקרא אביך והמלכות שנקראת אמך, בבגד נקי, שהוא כנפי מצוה, דהיינו טלית נאה. כי טלית בצצית נקרא, תשמיש מצוה. כבד את ה' מהונך, זה תורה ומצות, ז"ש, אורך ימים בימינה בשמאלה וגו'. שאין אדם עני אלא כשהוא עני מן התורה ומן המצות, ונודע, אחר שהעמידו בעלי המשנה אין עני אלא מן התורה ומן המצות, אשר עושר של האדם הוא תורה ומצות.

תקנב) ובגין דא כבד וכו': ומשום זה, כבד את ה' מהונך, ולא תעסוק בתורה כדי להתגדל בה. כמו שהעמידו החכמים, ואל תעשם עטרה להתגדל בהם. ואל תאמר, אקרא בעבור שיקראוני רבי, אלא גדלו לה' אתי, כבד את ה' מהונך, כבן שהוא חייב בכבוד אביו ואמו.

בגין

הסולם

מאמר

שאין שכתה, משום שהכל הוא סוד דבר, ושם נחקק סוד השם הקדוש יי"ו. ולמטה, דהיינו במלכות, צריך להתקדש. ובמה מתקדש. בזכור, שהוא ז"א, שממנו מקבלת כל הקדושות וכל הברכות. וזה הוא כשמתעטר ליל שבת שהוא המלכות, על עם הקדוש כראוי, בתפלות ובקשות, ובסדר של שמחה.

תקמט) ואי תימא זכור וכו': ואם תאמר, זכור, שהוא ז"א, אינו צריך להתקדש, מישראל, שהרי ממנו יוצאות כל הברכות והקדושות של העולם. אינו כן. כי זה, ז"א, צריך להתקדש ביום השבת. וזה, המלכות צריך להתקדש בליל שבת. וכל הקדושות מקבלים אח"כ ישראל, ומתקדשים בקדושה של הקב"ה.

מאמר כבד את אביך ואת אמך

תקנ) כבד את אביך וגו': לכבדם בכל מיני כבוד, לשמחם במעשים טובים. כמש"א גיל יגיל אבי צדיק. וזה הוא כבוד אביו ואמו. (דפו"י דף צ"ב ע"ב) דף צ"ג ע"א)

תקננו) בגין דאיהו משותף מתרין טפין, דמנהון נוצר בר נש. מטפה דאבוה, חוורו דעיינין, וגרמין ואברין. ומטפה דאמיה, שחור די בעיינין, ושערא ומשכא ובשרא. ורביאו ליה באורייתא, ועובדין טבין.

תקננו) דבר נש חייב ללמד בנו תורה, דכתיב «^א ושננתם לבניך. ואי לא אולף ליה אורייתא ופקודין, כאילו עביד ליה פסל, ובגין דא לא תעשה לך פסל. ועתיד להיות בן סורר ומורה, ומבזה אביו ואמיה, וגוזל מניה כמה ברכאן. דהואיל ואיהו עם הארץ, חשיד איהו על כלא, ואפילו על שפיכות דמים, וגלוי עריות, וע"ז. דמאן דאיהו עם הארץ, ואזיל לאתר דלא אשתמודעון ליה, ולא ידע לברכא, חשדינן ליה דאיהו עע"ז. ע"כ. »

תקנה) זהר כבד את אביך כד"א כבד את יי מהונך. מהונך: מממונך. מהונך: מתנך. בחדוה דנגונא, למחדי לבא, דהא דא חדוה דלבא, כגוונא דא נגונא דכל עלמא. עובדין דכשראן דההוא ברא, חדי לבא דאבוה ודאמיה. מהונך, מממונך לכל מה דאצטריכו.

תקנו) כגוונא דבר נש אוקיר לקב"ה, הכי אצטריך לאבא ולאמא, בגין דשותפותא חדא אית לון בקב"ה עליה. וכמה דאצטריך למדחל לקב"ה, הכי אצטריך למדחל לאבוה ולאמיה, ולאוקיר לון כחדא, בכל זיני יקר.

תקנו) למען יאריכון ימך, בגין דאית יומין לעילא, דתליין בהו חיי בר נש בהאי עלמא. ואוקימנא על אינון יומין דבר נש בההוא עלמא לעילא, וכלהו קיימין קמי קב"ה, ובהו אשתמודעון חיי דבר נש.

מסרת הזהר

חילופי גרסאות

(א) (דברים ו') ח"ב ק"ב: ח"ג רנז. רסח. רסט. מ בדפויי כתב קדושים פ"א ע"ב איש אמו ואביו

מאמר

הסולם

כבד את אביך ואת אמך

מהונך, היינו מחנך, מן החן שלך, דהיינו בשמחה של גנון. כי זה הוא שמחת הלב כמו הניגון שבכל העולם, המשמח את הלב. מעשים ישרים של הבן משמחים לב אביו ואמו. מהונך, היינו מכספך לכל מה שצריך.

תקנו) כגוונא דבר נש זכר: כמו שאדם מכבד את הקב"ה, כן צריך לכבד את אביו ואמו, משום ששותפות אחד יש להם עם הקב"ה, עליו. כי שלשה שותפין יש באדם, הקב"ה ואביו ואמו, שאביו ואמו נותנים לו הגוף והקב"ה הנשמה. וכמו שצריכים לירא מהקב"ה, כן צריכים לירא מאביו ואמו, ולכבד אותם יחד בכל מיני כבוד.

תקנו) למען יאריכון ימך: משום שיש ימים למעלה, שהם ז' הספירות חג"ת נהי"מ, שבהם תלויים חיי האדם בעולם הזה. ובארנו את אלו הימים של האדם בעולם ההוא. למעלה בז"ט, וכולם עומדים לפני הקב"ה. ובהם נודע חיי האדם.

תקננו) בגין דאיהו משותף זכר: משום שהוא משותף משתי טפות, שמהן גופו של האדם. מטפה של אביו נעשה הלבן שבעינים ועצמות ואברים. ומטפה של אמו נעשה, השחור שבעין ושערות ועור ובשר. ומגדלים אותו בתורה ומעשים טובים.

תקננו) דבר נש חייב זכר: כי האדם חייב ללמד בנו תורה, שכתוב, ושננתם לבניך, ואם אינו לומד אותו תורה ומצות, הוא כאלו עושה לו פסל. ומשום זה כתוב, לא תעשה לך פסל. ועתיד להיות בן סורר ומורה, ומבזה אביו ואמו, וגוזל ממנו כמה ברכות. כי משום שהוא עם הארץ הוא חשוד על הכל, ואפילו על שפיכות דמים וגילוי עריות ועבודה זרה. כי מי שהוא עם הארץ והולך למקום שאין מכירים אותו, ואינו יודע לברך, חושדים אותו שהוא עובד עבודה זרה. (ע"כ רע"א מהימנא).

תקנה) כבד את אביך: הוא כש"א, כבד את ה' מהונך. מהונך, היינו מכספך,

(דפויי דף צ"ג ע"א)

תקנח) על האדמה אשר יי' אלהיך נותן לך. אבטחותא לאתהניא באספקלריא דנהרא, ורוא דא על האדמה, דא אספקלריא דנהרא, באינון יומין עלאין, דנהרין מגו מבוועא דכלא.

תקנט) מאי שנא, באלין תרין פקודין דאורייתא, דכתיב בהו למען יאריכון ימך, בדא, ובשלוח הקן. אלא תרין פקודין אלין, כלהו תליין לעילא. אבא ואמא, רוא דזכור ושמור כחדא. ובגיני כך כתיב למען יאריכון ימך. ובשלוח הקן, דכתיב א שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך למען ייטב לך וגו', רוא דעלמא עלאה, דלא אתייהיב ביה רשו לאסתכלא, ואצטריך לשלח מגו שאלתא ואסתכלותא ביה.

תקס) ואת הבנים תקח לך, דכתיב, כי שאל נא לימים ראשונים וגו' מקצה השמים ועד קצה השמים. אבל לעילא מקצה השמים, שלח תשלח מרעיוניך למשאל.

תקסא) ובדא כתיב, למען ייטב לך והארכת ימים, למען איטב לך לא כתיב, אלא למען ייטב לך. ויאריכון ימך, לא כתיב, אלא והארכת ימים. למען ייטב לך, ההוא אתר דאוטיב לכלא, ואיהו עלמא דסתים וגניזו. והארכת ימים, כמה דכתיב, תקח לך, ברשותא דבר נש איהו.

תקסב) ואי אזדמן ליה עובדא ויכוון ביה, זכאה איהו. ואף על גב דלא מכוין ביה, זכאה איהו, דעביד פקודא דמריה. אבל לא אתחשיב כמאן דעביד רעותא

מסרת הזהר

חלופי גרסאות

א) (דברים כ"ב) ח"ג ד: רטו. רלח: רנב: רנג: נ ליג לא כתיב. ס איהו: ומי הוא ע מאן. דג. ת"ז בהקדמה א: ב. ז"ח עז ט"ב ש"ג תק"ח צד ט"ג ט"ד ק ט"ד ש"ט קא ט"ד ש"מ"ה. ג) (שם ד') וראו ב צ"ו.

מאמר

הסולם

כבד את אביך ואת אמך

תקנח) על האדמה אשר ה' וגו': הוא הבטחה להנות באספקלריא המאירה, וזה סוד, על האדמה, זהו מראה המאירה באלו ימים העליונים חגית נהיית דו"א, המאירים מתוך המבוע של כל, שהיא בינה.

תקנט) מאי שנא באלין וכו': שואל, מה השינוי שבאלו שתי מצות התורה כתוב בהם למען יאריכון ימך, בזה, ובשלוח הקן, ומשיב, אלא שתי מצות אלה תלויות כולן למעלה: אבא ואמא, ה"ס זכור ושמור כאחד, שהם ז"א ומלכות, ומשום זה כתוב, למען יאריכון ימך, ובשלוח הקן, שכתוב, שלח תשלח אם האם וגו' ה"ס עולם העליון, שהוא בינה שנקראת אס, שפירושה, שלא ניתנה רשות להסתכל בה, וצריכים לשלחה מלשאל שאלה ולהסתכל בה.

תקס) ואת הבנים תקח לך: שהם ז"א ומלכות, שכתוב, כי שאל נא לימים (דפו"י דף צ"ג ע"א) דף צ"ג ע"ב)

תקסב) ואי אזדמן ליה וכו': ואם מודמן לו מעשה של מצוה ומכוון בה הוא צדיק. ואע"פ שאינו

לשמה, ויכוין ביה, ברעותא דאסתכלותא ביקרא דמריה, פ כמאן דלא ידע
 ז למסבר ק סברא, דהא ברעותא תליא מלה לשמה. ובעובדא דלתתא לשמה,
 אסתלק עובדא לעילא, ואתתקן כדקא יאות.

תקסג) כגוונא דא, בעובדא דגופא, אתתקן עובדא דנפשא, בההוא רעותא.
 דהא קודשא בריך הוא ר בעי לבא, ורעותא דבר נש. ואפילו הכי, אי לאו תמן
 רעותא ש דלבא דאיהו עקרא דכלא, על דא צלי דוד ואמר, (ד ומעשה ידינו כוננה
 עלינו וגו'. דהא לית כל בר נש חכים, לשואה רעותא ולבא, לתקנא כלא ויעביד
 עובדא דמצוה. על דא צלי צלותא דא, ומעשה ידינו כוננה עלינו.

תקסד) מאי כוננה עלינו. כוננה, ואתקין תקונך לעילא כדקא יאות. עלינו,
 אף על גב דלית אנן ידעי לשואה רעותא, אלא עובדא בלחודוי. מעשה ידינו
 כוננהו. ה למאן. לההוא דרגא דאצטריך לאתתקנא. כוננהו, בחבורא חדא באבהו,
 למהוי מתתקנא בהון, בהאי עובדא, כדקא יאות. ו

תקסה) לא תרצח. לא תנאף. לא ב תגנב. לא. פסקא טעמא ג בכל הני
 ד תלת. ואי לא דפסקא טעמא, לא הוי תקונא לעלמין, ויהא אסיר לן לקטלא נפשא
 בעלמא, אע"ג דיעבור על אורייתא. פ אבל במה דפסקא טעמא, אסיר, ושרי.

חלופי גרסאות

מסרת הזהר

פ מאן. צ למיסב. ק דסברא. ר לבא בעי. ש דכלא.
 ת ל"ג למאן; למען ההוא. א בדפויי כתב עיין סוף
 הספר דף רע"ו מה שחסר כאן. ב מוסיף תגנוב לא
 תענה ברעך עד שקר. ג בהני. ד מוסיף תלת כלא.

ד (תהלים צ') תולדות נח צ"א. ה (שמות כ') ח"ג יב.
 פד: ת"ז תכ"ו עב. תל"ז עח:

דרך אמת פ] ובזה שיש טעם פסיק ביניהם אסר והתיר.

לא תרצח לא תנאף וכו'

הסולם

מאמר

תקסד) מאי כוננה עלינו וכו': שואל,
 מהו הפירוש של וכווננה עלינו. ומשיב, שפירושו
 כוננה, והתקן תקונך למעלה כראוי. עלינו,
 אף על פי שאין אנו יודעים לשים הרצון,
 אלא מעשה בלבד. מעשה ידינו כוננהו.
 שואל, למי. ומשיב, למדרגה ההוא שצריכים
 לתקנה, דהיינו המלכות, כוננהו. שיהיה בחבור
 אחד עם האבות, שהם חגית דז"א, שיהיה מתוקן
 בהם על ידי מעשה מצוה הזו כראוי.

מאמר לא תרצח לא תנאף וכו'

תקסה) לא תרצח לא תנאף לא
 תגנוב: תחת לא. יש טעם הפוסק, בכל שלשה
 דברות אלו, דהיינו טפחה. ואם לא היה טעם
 הפוסק, לא היה תקון לעולם, והיה אסור לנו
 להרוג נפש בעולם אע"פ שיעבור על התורה,
 אבל במה שיש טעם הפוסק, יורה שאסר והתיר.
 לא

שאינו מכוון בה הוא צדיק, שעושה מצות רבונו,
 כי מצוות אין צריכות כונה. אבל אינו חשוב
 כמי שעושה רצונו לשמה, ומכוון בה ברצון של
 הסתכלות בכבוד רבונו, כמי שאינו יודע להבין
 הטעם, כי ברצון תלוי הדבר של לשמה.
 ובמעשה שלמטה שעושה לשמה מתעלה המעשה
 של מעלה, שהוא המלכות הנקרא מעשה,
 ומתתקן כראוי.

תקסג) כגוונא דא בעובדא וכו': כעין
 זה במעשה של הגוף נתתקן ברצון הזה
 המעשה של הנפש. כי הקב"ה רוצה הלב והרצון
 של האדם. ועם זה, אם אין שם רצון הלב שהוא
 עיקר הכל, התפלל דוד על זה ואמר, ומעשה
 ידינו כוננה עלינו וגו'. כי אין כל אדם יודע
 לשים הרצון והלב לתקן הכל ולעשות מעשה
 המצוה. וע"כ התפלל תפלה זו, ומעשה ידינו
 כוננה עלינו.

(דפויי דף צ"ג ע"ב)

תקסו) לא תנאף. אי לאו דפסקא טעמא, אסיר אפילו לאולדא, או למחדי באתתיה חדוה דמצוה. ובמה דפסקא טעמא, אסיר ושרי. לא תגנב. אי לאו דפסקא טעמא, הוה אסיר אפילו למגנב דעתא דרביה באורייתא. או דעתא דחכם. לאסתכלא ביה. או דיינא דדאין דינא לפום טענה, דאצטריך ליה למגנב דעתא דרמאה, ולמגנב דעתא דתרווייהו, לאפקא דינא לנהורא. ובמה דפסקא טעמא, אסיר ושרי.

תקסז) ⁽¹⁾ לא תענה ברעך עד שקר. הכא לא פסקא טעמא, בגין דאסיר הוא כלל כלל. ובכל מילי דאורייתא, קב"ה שוי רזין עלאין, ואוליף לבני נשא ארחא, לאתתקנא בה, ולמהך בה. כמה דאת אמר, ⁽²⁾ אני יי' אלהיך מלמדך להועיל מדריךך בדרך תלך.

תקסח) אוף הכי, ⁽³⁾ לא תחמד, לא פסיק טעמא כלל. ואי תימא, אפילו חמודא דאורייתא אסיר, כיון דלא פסקא. ת"ח, בכלהו עבדת אורייתא כלל, ובהאי עבדת פרט. בית רעך שדהו ועבדו וגו', בכל מילי דעלמא. אבל אורייתא, איהי חמודת תדיר, שעשועים, גנזי דחיי, ארכא דיומין, בעלמא דין ובעלמא דאתי.

תקסט) הני עשר אמירן דאורייתא, אינון כלל דכל פקודי אורייתא, כלל דעילא ותתא, כלל דכל עשר אמירן דבראשית. אלין אתחקקו על לוחי אבנין, וכל גנזין דהוה בהו, אתחזון לעיניהון דכלל, למנדע ולאסתכלא ברזא דתרי"ג פקודין דאורייתא דכלילן בהו, כלל אתחזי לעיינין, כלל איהו בסכלתנו. לאסתכלא בלבא דישראל כללהו, ⁽⁴⁾ וכלל הוה נהיר לעייניהו.

מסרת הזהר

חלופי גרסאות

(1) (שם) וישלח ט צ"ד שמות ו צ"ש. (2) (ישעיה מ"ח)
(3) (שמות כ') שמות ו צ"ת.

ה ומלה ; ל"ג וכלא.

הסולם

מאמר

לא תרצח לא תנאף וכו'

תקסח) אוף הכי לא תחמוד ; אף לא תחמוד, אין טעם הפוסק, כלל. ואם תאמר, אפילו חמדת התורה אסור, כיון שאין טעם הפוסק, בוא וראה בכולם עשתה התורה כלל, ובוה עשתה פרט, שכתוב, בית רעך שדהו ועבדו וגו'. דהיינו בכל דברי העולם דוקא. אבל התורה היא חמודה תמיד, שעשועים אוצרות חיים, אריכת ימים בעולם הזה ובעולם הבא.

תקסט) הני עשר אמירן וכו' : אלו עשרת הדברות של התורה, הם כלל של כל מצות התורה, כלל שלמעלה ומטה, כלל של עשרה מאמרות של בראשית. אלו נחקקו על לוחות אבנים, וכל האוצרות שהיו בהם, נראו לעיני הכלל, לדעת ולהסתכל בסוד תרי"ג מצות התורה הכלולים בהם, הכל נראה לעינים, הכל הוא בתבונה, בהסתכלות הלב של כל ישראל, והכל היה מאיר לעיניהם.

תקסו) לא תנאף ; אם לא היה טעם הפוסק, היה אסור אפילו להוליד אי לשמוח באשתו שמחת מצוה. ובמה שהטעם פסק, יורה שאסור והתיר. לא תגנב, אם לא היה טעם הפוסק, היה אסור אפילו לגנוב דעתו של רבו בתורה או דעת חכם כדי להסתכל בו, או דיין הדין דין לפי טענה שצריך לגנוב דעת הרמאי, ולגנוב דעת שני הבעל דינים כדי להוציא הדין לאור, ובמה שפסק הטעם, יורה שאסור והתיר.

תקסז) לא תענה ברעך עד שקר ; כאן אין טעם הפוסק, משום שהוא אסור לגמרי. ובכל דברי התורה שם הקב"ה סודות עליונים, ולימד לבני אדם הדרך להתתקן בה, וללכת בה, כש"א, אני ה' אלקיך מלמדך להועיל מדריךך בדרך תלך.

(דפו"י דף צ"ג ע"ב)

בההוא

תקע) בההוא שעתא, כל רוזין דאורייתא, וכל רוזין עלאין ותתאין, לא אעדי מינייהו. בגין דהו (* חמאן עינא בעינא, זיו יקרא דמריהון, מה דלא הוה כההוא יומא, מיומא דאתברי עלמא, דקב"ה אתגלי ביקריה על טורא דסיני.

תקעא) ואי תימא, הא תנינן דחמאת שפחה על הים, מה דלא חמא יחזקאל נביאה, יכול כההוא יומא : דקאימו ישראל על טורא דסיני. לאו הכי. בגין דההוא יומא דקיימו ישראל על טורא דסיני, אעבר זוהמא מנייהו, וכל גופין הוו מצחצחון, כצחצחא דמלאכין עלאין, כד מתלבשן בלבושי מצחצחון, למעבד שליחותא דמריהון.

תקעב) ובההוא מלבושא מצחצחא, עאלין לאשא, ולא דחלין. כגוונא דההוא מלאכא דמנות, כד אתחזי ליה, ועאל בשלהובא, וסליק לשמיא, דכתיב, (ט) ויעל מלאך יי בלהב המזבח. וכד אעבר מינייהו ההוא זוהמא, אשתארו ישראל גופין מצוחצחין בלא טנופא כלל, ונשמתינ לגו כזוהרא דרקיעא, לקבלא נהורא.

תקעג) הכי הוה ישראל, דהו חמאן ומסתכלן גו יקרא דמריהון, מה דלא הוי הכי על ימא, דלא אתעבר זוהמא מנייהו בההוא זמנא. והכא בסיני דפסקא זוהמא מגופא, אפילו עוברין דבמעין אמן, הוה חמאן ומסתכלן ביקרא דמריהון. וכלהו קבילו כל חד וחד, כדקא חזי ליה.

מסרת זוהר

חלופי גרסאות

(ט) (שופטים י"ג).

ו דקיימו.

אמר

הסולם

לא תרצח לא תנאף וכר

תקעב) ובההוא מלבושא מצחצחא וכר : ובלבוש ההוא המצוחצח נכנסים לאש ואינם יראים, כעין מלאך ההוא של מנות, כשנראה לו ונכנס בשלהבת ועלה השמים, שכתוב, ויעל מלאך ה' בלהב המזבח. וכשהוסר מהם זוהמא ההיא, נשארו ישראל גופים מצוחצחים בלי טינוף כלל, והנשמה שבפנים הגוף היתה כזוהר הרקיע לקבל אור.

תקעג) הכי הוה ישראל וכר : כן היו ישראל, שהיו רואים ומסתכלים בכבוד אדונם, מה שלא היה כן על הים, כי לא הוסר מהם הזוהמא בזמן ההוא. וכאן בסיני שפסקה הזוהמא מן הגוף, אפילו עוברים שבמעין אמם היו רואים ומסתכלים בכבוד אדונם. וכולם, כל אחד ואחד קבל כראוי לו.

זההוא

תקע) בההוא שעתא וכר : בשעה ההיא, כל סודות התורה וכל סודות העליונים והתחתונים לא נחסר מהם. משום שהיו רואים עין בעין זיו יקר של אדונם, מה שלא היה כיום ההוא, מיום שנברא העולם, שהקב"ה נגלה בכבודו על הר סיני.

תקעא) ואי תימא הא וכר : ואם תאמר, הרי למדנו, ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל הנביא. אתה יכול לומר, שהיה כיום ההוא שעמדו ישראל על הר סיני, אינו כן. משום שביום ההוא שעמדו ישראל על הר סיני, הוסר הזוהמא מהם, וכל הגופים היו מצוחצחים בצחות מלאכים העליונים, כשמתלבשים בלבושי צחצחות לעשות שליחות אדונם.

(דפרי" דף צ"ג ע"ב *) דף צ"ד ע"א)

תקעד) וההוא יומא, הוה חדוה קמי קב"ה, יתיר מיזמא דאתברי עלמא. בגין דיומא דאתברי עלמא, לא הוה בקיומא, עד דקבילו ישראל אורייתא. דכתיב: "אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי."

תקעה) כיון דקבילו ישראל אורייתא על טורא דסיני, כדין אתבסם עלמא. ואתקיימו שמיא וארעא, ואשתמודע קב"ה עילא ותתא, ואסתלק ביקריה על כלא. ועל ההוא יומא כתיב: "י' מלך גאות לבש לבש יי' עז התאזר. ואין עז, אלא תורה. שנאמר: "י' עז לעמו יתן יי' יברך את עמו בשלום."

סרת הזהר

(י' ירמיה ל"ג) ב"א קצב צ"ג. ב) (תהלים צ"ג). ל) (שם כ"ט) תולדות נד צ"א.

מאמר

הסולם

לא תרצח לא תנאף וכו'

תקעה) כיון דקבילו ישראל וכו': כיון שקבלו ישראל את התורה על הר סיני אז חתבשם העולם ונתקיימו שמים וארץ. והקב"ה נודע למעלה ולמטה, ועלה בכבודו על כל. ועל יום ההוא כתוב, ה' מלך גאות לבש לבש ה' עז התאזר. ואין עז אלא תורה, שנאמר ה' עז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום.

תקעד) וההוא יומא הוה וכו': ויום ההוא היתה שמחה לפני הקב"ה, יותר מיום שנברא בו העולם, משום שיום שנברא העולם לא היה העולם בקיום עד שקבלו ישראל את התורה, שכתוב, אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי.
(דפו"י דף צ"ד ע"א)